

MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN KESKUKSEN VUOSIKERTOMUS 2022

Sisälllys

Toiminta 2022	3
Hallinto	4
Jäsenistö.....	5
Toimihenkilöt.....	5
Tukipalvelut, tilintarkastajat ja julkaisut.....	7
Strategian toteutus teemoittain	8
Teema 1. Suomalaisen ruuan sankaritarinat.....	8
Teema 2. Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta	9
Teema 3. Monimuotoinen luonto.....	12
Teema 4 Suomi kutsuu kylään	14
Yhteiset koulutustilaisuudet ja kehitystyö	18
Viestintä ja markkinointi	21
Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskukset	28
Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus	28
Etelä-Savon Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus	32
Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus	37
Itä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus	53
Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus.....	68
Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus	73
Lapin Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus	80
Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus.....	84
Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus	91

LIITTEET

1. Maa- ja kotitalousnaisten toimihenkilöinä vuonna 2022 toimineet
2. Paikallistasolla yhteisöllisyyden vahvistaminen ja järjestötoiminta 2022
3. Toimintatilastot 2022

Toiminta 2022

Maa- ja kotitalousnaiset on valtakunnallinen ja kansainvälisesti linkittynyt asiantuntijajärjestö, jonka toiminnan keskiössä on ruoka- ja ravitsemusosaamisen vahvistaminen, maiseman- ja luonnonhoidon kehittäminen, yrittäjyyden tukeminen ja järjestötoiminta. Rakennamme kestävä, osaavaa ja osallistavaa yhteiskuntaa. Asioita tarkastellaan suomalaisen maaseudun näkökulmasta kaupungeja unohtamatta. Strategiakauden 2021–2025 visiona vuodelle 2025 on *Unelmiemme Suomi: Maistuva, monimuotoinen kestävä ja elinvoimainen*.

Vuosi 2022 oli Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n 29. toimintavuosi rekisteröityneenä yhdistyksenä. MKN Keskus on yleishyödyllinen yhdistys ja valtakunnallisen neuvontajärjestön keskusjärjestö.

MKN Keskus ohjaa ja koordinoi koko järjestön toimintaa. Se tukee piirikeskuksia ja paikallisyhdistyksiä järjestön yhteisten tavoitteiden saavuttamisessa. Se huolehtii mm. opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksen hakemisesta ja jaosta piirikeskuksiin, valvonnasta, raportoinnista ja tilityksistä. Keskus vastaa myös useiden aluerajat ylittävien ja valtakunnallisten hankkeiden hausta sekä hallinnoinnista. Tavoitekeskustelut piirikeskusten kanssa käydään syksyisin ja edellisvuoden toiminnan valtakunnalliset tulokset kootaan keväisin.

Toiminnan avaintulosalueita ovat ruoka-, ravitsemus- ja kotitalousneuvonta, maiseman- ja luonnonhoidon palvelut, yrityspalvelut ja järjestötoiminta sekä yhteisöllisyyden edistäminen. Huomioimme kestävä kehityksen ja ilmastonmuutoksen torjumisen sekä siihen sopeutumisen kaikessa toiminnassamme läpileikkaavana. Viestintä sekä Koti ja maaseutu -lehti tukevat avaintulosalueiden tavoitteiden saavuttamista.

Strategiakauden 2021–2025 toiminta painottuu neljään alla olevaan teemaan, joiden alla toteutamme erilaisia toimenpiteitä:

- Suomalaisen ruoan sankaritarinat
- Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta
- Monimuotoinen luonto
- Suomi kutsuu kylään

Toimintavuoden aikana painotettiin tulevaisuuden järjestötoimintaa ja jäseniä. Kehitystyön pohjaksi laadittiin jäsenstrategia erillisessä hankkeessa. Kansainvälinen yhteistyö, erityisesti pohjoismaisen yhteistyön vahvistaminen, oli vuoden aikana järjestön kehityskohteena.

Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän avustuksen avulla edistettiin järjestön toimintaedellytyksiä kestävä elämäntavan ja ympäristöarvojen toteuttamisessa, ravitsemustietoutta, terveellisiä elämäntapoja ja kestäviin valintoihin perustuvaa ruokakulttuuria, tietoutta kestävästä asumis- ja kulutustottumuksista, kestävä kotitalouden hoitoa, arjenhallinnan ja itsetekemisen taitoja, luonnon monimuotoisuutta sekä pienyritystoimintaa.

Jatkuva oppiminen ja kouluttautuminen on asiantuntijajärjestössä ensiarvoisen tärkeää. Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry kohdensi vuoden 2022 aikana entistä enemmän resursseja niin koulutukseen, sidosryhmätyöhön kuin innovointiin.

Ruoka-, ravitsemus- ja kotitalousneuvonnassa nojattiin kansallisiin ravitsemussuosituksiin. Esimerkiksi kurssimateriaaleissa ja reseptiikassa kannustettiin kasvien lisäämiseen ruokavaliossa. Koti ja maaseutu -lehden jokaisessa numerossa oli satokauteen sopiva teemakasvi, jonka ympärille rakentuivat myös Ruokaneuvot-sivut. Teemakasvista tehtiin aina myös mediatiedote. Näkyvänä osana toimintaa tuotettiin koko vuoden jatkunut kestäviin elämäntapoihin ja valintoihin kannustava somekampanja #huomisenhyväteko. Lisäksi valmisteltiin varautumiskurssia MKN ruoka-asiantuntijoiden käyttöön.

Maiseman- ja luonnonhoidon palveluissa toiminnan keskiössä oli luonnon monimuotoisuuden edistäminen niin maaseudulla kuin kaupungeissa. Teeman alla toteutettujen neuvonta- ja suunnittelupalvelujen lisäksi

aloitettiin kolmivuotinen Luontotekoja-kampanja sekä toteutettiin useita muita kampanjoita yhteistyössä monien yhteistyötahojen kanssa. Maisemapalvelut edistivät kulttuuriympäristön hoitoa ja kestävää hyödyntämistä myös useissa hankkeissa.

Yrityspalveluissa elintarvikkeiden nimisuojanhanke jatkui myös vuoden 2022 aikana. MKN Keskus toteutti Turun yliopiston Brahea-keskuksen ja Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin kanssa #Nimisuoja2025 -hanketta, jonka avulla pyritään saamaan rekisteröityä Suomeen 20 uutta maantieteellistä merkintää EU-tasolla vuoteen 2025 mennessä. Maa- ja kotitalousnaisten yritysasiantuntijat yhteistyökumppaneineen viestivät nimisuojuksesta ja auttoivat nimisuojuhakemusten tekemisessä eri puolella Suomea.

Vuoden aikana pidettiin ProAgrian yritysneuvojen kanssa yhteisiä YritysCase-valmennustilaisuuksia ja marraskuussa järjestettiin yhteiset kehittämispäivät Helsingissä.

Ukrainan sota ja sen johdosta kiihtyvä inflaatio sekä energiakriisi hallitsi koko vuotta 2022. Asiantuntijoiden koulutukseen panostettiin järjestössä vuoden aikana. Moni kurssi, neuvontatilaisuus ja kokous järjestettiin edelleen digitaalisesti. Myös asiakkaat löysivät sähköiset palvelumme, ja sitä kautta saimme uusia asiakkaita. Koronapandemian väistyttyä pystyimme tarjoamaan suuren osan järjestömme palveluista fyysisesti paikan päällä. Farmari-messut järjestettiin muutaman vuoden tauon jälkeen Mikkelissä (30.6.–2.7.), ja Maa- ja kotitalousnaiset osallistuivat tapahtumaan omalla osastollaan Keskuksen vetovastuulla.

Opetus- ja kulttuuriministeriö, ympäristöministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, maaseuturahasto, eri säätiöt ja yritykset sekä muut organisaatiot ovat rahoittaneet toimintaamme. Järjestön toimi- ja luottamushenkilöt sekä tuhannet jäsenet ja muut vapaaehtoiset ovat tehneet työtä sen eteen, että meillä olisi maistuva, viihtyisä ja elinvoimainen maaseutu sekä hyvinvoivat suomalaiset.

Hallinto

MKN Keskus ry:n varsinainen kokous

MKN Keskus ry:n varsinainen kokous pidettiin 23.11.2022 Hotel Arthurin tiloissa Helsingissä. Kokous pidettiin lähikokouksena. Kokoukseen osallistui yhteensä 17 virallista kokousedustajaa. Lisäksi kokouspaikalla oli 17 muuta osallistujaa. Kokouksen puheenjohtajana toimi Hanna Hautamäki Keski-Suomen piirikeskuksesta. Keskuksen sääntöuudistus hyväksyttiin kokouksessa.

Kertomusvuoden tunnustuspalkinto jaettiin Kerälän ympäristön maatalousnaiset ry:lle. Kerälän ympäristön maatalousnaiset on aikaansaava ja arvostettu toimija kotipitäjässään ja laajemmin Suomussalmen ympäristössä. Yhdistys tekee tärkeää talkoo- ja muonitustyötä, järjestää tapahtumia ja pitää toiminnallaan kyläyhteisöä elävänä. Yhdistys on jo vuosien ajan huomionnut toiminnassaan myös maahanmuuttajat, erityisesti Syyrian pakolaiset. Myös yhdistyksen ajan hermolla oleva toiminta ja rikas sidosryhmätyö, esimerkiksi Suomen Punaisen Ristin ja Suomussalmen seurakunnan kanssa, on huomioitu laajasti.

Lisäksi jaettiin kunniamaininta Tavastkengän Maa- ja kotitalousseuralle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura Oulun alueella on suunnitelmallinen kyläkehittäjä. Kyläläiset on saatu mukaan kylän kehittämiseen ja pienistä resursseista osataan ottaa hyöty irti. Kylätoimintaa on viety eteenpäin vähitellen vaihe vaiheelta siten, että hankkeet ovat tukeneet toinen toisiaan. Hanketoteutuksissa on käytetty monipuolisesti erilaisia rahoituskanavia. Hankerahoituksella on toteutettu mm. maisemanhoitohanke sekä Tavastkengän kylätalon korjaustyöt. Yhdistys on paikallisesti, alueellisesti ja jopa kansainvälisesti hyvin verkostoitunut.

Hallitus

MKN Keskuksen hallitukseen kuuluivat toimintavuonna seuraavat henkilöt:

- puheenjohtaja pääsihteeri, emäntä Mervi Mäki-Neste (Etelä-Pohjanmaa)
- varapuheenjohtaja maa- ja metsätalousyrittäjä Tarja Tervo (Kainuu)
- jäsen, yrittäjä Päivi Alanne (Etelä-Suomi)
- jäsen, maa- ja metsätalousyrittäjä Pirjo Luotola (Keski-Suomi)
- jäsen, innovaatiojohtaja Merja Rehn
- jäsen, maa- ja metsätalousyrittäjä, myyjä Sanna Mäki (Länsi-Suomi)
- jäsen, sihteeri toiminnanjohtaja Christell Åström

Hallitus kokoontui toimintavuonna kahdeksan kertaa. Hallituksesta erovuorossa olivat jäsenet Päivi Alanne ja Pirjo Luotola. Varsinaisessa kokouksessa 23.11.2022 hallituksen erovuorossa oleva Päivi Alanne valittiin uudelle kaudelle (toimikausi 2023–2025). Uudeksi jäseneksi erovuorossa olleen Pirjo Luotolan tilalle valittiin Hanna Hautamäki (toimikausi 2023–2025).

Jäsenistö

Jäsenjärjestöt

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n jäseniä ovat ProAgria Keskukset (8 kpl), ProAgria Keskusten Liitto sekä Lapin Maa- ja kotitalousnaisten ry. Paikallistason toimintayksiköitä, maa- ja kotitalousseuroja, maa- ja kotitalousnaisten osastoja tai muita vastaavia järjestöillä oli toimintavuonna noin 900. Jäsenrekisterin mukaan jäsenten määrä on 19 844, mutta tieto on puutteellinen. Edelleen on paikallisyhdistyksiä, jotka eivät ilmoita jäsentietoja jäsenrekisteriin. Puuttuvien jäsenten määrän arvioidaan olevan noin 3 200 jäsentä, jolloin jäsenmäärä on reilu 23 000.

Kunniajäsenet

Kunniajäseniä ovat emäntä Pirkko Kallio (Nivala) vuodesta 2003, maanviljelysneuvos Marja Kallio (Laukaa) vuodesta 2009 sekä maakuntaneuvos Eeva Nurmi (Hummppila) vuodesta 2013.

Toimihenkilöt

MKN Keskuksen palveluksessa työskentelivät vuonna 2022 seuraavat henkilöt:

- Christell Åström, toiminnanjohtaja, päätoimittaja
- Leena Lahdenvesi-Korhonen, varatoiminnanjohtaja, kehitysjohtaja (maiseman- ja luonnonhoito)
- Minna Lehtipuu, vt. viestintäpäällikkö
- Tuula Lehtonen, toimituspäällikkö (Koti ja maaseutu -lehti)
- Marita Suontausta, kehityspäällikkö (ruoka, ravitsemus ja kotitalousneuvonta)
- Helena Velin, järjestöpäällikkö
- Susanna Winqvist, viestinnän erityisasiantuntija, 1.9.2022 alkaen
- Tiina Makkonen, vt. viestintäpäällikkö palkattomalla vapaalla 1.2.-31.12.2022

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:ssä on vuoden aikana ollut harjoittelussa Eeva Rantala 1.6.-31.8.2022 sekä työharjoittelussa Laura Aspholm 1.9.-30.11.2022. Lisäksi Nina Maunuaho on toiminut Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksessa viestintäassistenttina sekä Koti ja maaseutu -lehden toimittajana 16.5.-31.8.2022.

Jäsenyys / edustus eri toimielimissä ja organisaatioissa

MKN Keskus jatkoi panostamista sidosryhmäyhteistyöhön ja toimialojemme ajankohtaiseen keskusteluun. Teimme hankeyhteistyötä erilaisten toimijoiden kanssa ja osallistuimme aktiivisesti aihealojemme lukuisiin kehitysryhmiin.

Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen henkilöstö on ollut edustettuina toimintavuonna mm. seuraavissa toimielimissä:

- Alfred Kordelinin säätiön Jaakko Kolmosen rahasto, jäsen Marita Suontausta, varajäsen Christell Åström
- Eduskunnan kotitalouden tukirengas, jäsen Marita Suontausta, varajäsen Helena Velin
- Eläköön maaseutu! -foorumi, MKN:n edustajina Mervi Mäki-Neste, Christell Åström
- EU:n biodiversiteettistrategian sitoumukset; ohjausryhmä, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, varajäsen Harri Mäkiuokko/ProAgria
- Green Care Finland ry:n hallitus, varapuheenjohtaja Christell Åström
- Hanhipelto-hankkeen ohjausryhmä (YM) jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, varajäsen Christell Åström
- Helmi-seurantaryhmä, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, varajäsen Christell Åström
- Kuluttajaliiton Hävikkifoorumin ohjausryhmä, jäsen Marita Suontausta
- Kansainvälisen maisemapäivän valmisteluryhmä ja maisemakuvakilpailun raati (YM) jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, varajäsen Christell Åström
- Kotitalous- ja kuluttajaneuvottelukunta, jäsen Marita Suontausta
- Kotitalouksien omatoimisen varautumisen järjestötoimikunta (Kova), jäsen Helena Velin
- Kouluruokaverkosto (OPH), jäsen Marita Suontausta
- Kulttuuriympäristöviestinnän yhteistyöryhmä Kyvyt, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, jäsen Susanna Winqvist
- Kulttuuriperintöstrategian ohjausryhmä (OKM), jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, varajäsen Kalle Hellström (Oulu)
- Luonnonlaidunpäivän koordinoitiryhmä, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Maaseudun tukihenkilöverkon ohjausryhmä, jäsen Christell Åström
- Maatalouskoneiden tutkimussäätiön valtuuskunta, jäsen Helena Velin, varajäsen Christell Åström
- Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden nimisuojatryhmä (MMM), jäsen Christell Åström
- Maitohygienialiiton johtokunta, varajäsen Marita Suontausta
- Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman seurantakomitea, jäsen Christell Åström, varajäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Medlem i Nordiska Rådets Civilsamhällesnätverk, MKN:n edustajana Christell Åström
- Museoviraston luontorinki, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Museoviraston muinaisjäännoisten hoidon asiantuntijarinki, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Naisten Valmiusliiton hallitus, jäsen Mervi Mäki-Neste, varajäsen Helena Velin
- Naisten Valmiusliitto, Naisten koulutuksen kehittämisyöryhmä, jäsen Helena Velin
- Nimisuoja 2025 -hankkeen (Ruokavirasto) ohjaus- ja työryhmä, jäsen Marita Suontausta
- Peltoheitot ja suopohjat -hankkeen ohjausryhmä (Suomen Metsäkeskus), jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Perinnebiotooppien päivitysinventointien ohjaus- ja arviointiryöryhmä (YM), jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, varajäsen Saara Ryhänen (MKN Etelä-Savo)
- Perinnebiotooppien valtakunnallisen koordinaatioryhmä (YM), jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, varajäsen Christell Åström
- Puunhalausviikon järjestelytoimikunta (Viherympäristöliitto, LUKE, MKN Keskus), jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, Christell Åström, Susanna Winqvist
- ProAgria Keskusten Liiton hallitus, jäsen Mervi Mäki-Neste, varajäsen Pirjo Luotola
- Työ- ja elinkeinoministeriön Kuluttaja-asiain neuvottelukunta, jäsen Christell Åström, varajäsen Marita Suontausta
- Ruokaketjun viestinnän yhteistyöryhmä (MMM), jäsen Marita Suontausta, varajäsen Susanna Winqvist

- Vieraslajiasioiden neuvottelukunta (MMM), jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, varajäsen Christell Åström
- Vieraslajiasioiden neuvottelukunta (MMM), viestintäjaosto, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Viheralan neuvottelukunta VihNe (Viherympäristöliitto), jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Walter Ehrströmin säätiön hallitus, jäsen Christell Åström

Tukipalvelut, tilintarkastajat ja julkaisut

Taloushallinnon palvelut ostettiin vuoden 2022 aikana Taloushallinta Uniikki Oy:lta. IT-tukipalvelut ostettiin Mtech Digital Solutions Oy:ltä ja graafista suunnittelua ostettiin ProAgria Keskusten Liitto ry:ltä.

MKN Keskus ry:n tilintarkastajana toimi tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab.

KOTI ja maaseutu -lehti

Toimituspäällikkö Tuula Lehtonen vastasi lehden suunnittelusta, toimitusprosessista ja yhteyksistä taittoon, painotalo Punamustaan, avustajiin ja asiamiehiin sekä lehden mainos- ja kilpailuyhteistyöstä.

Lehden taittopalvelu ostettiin ProAgria Keskusten Liitosta. Lehden taittoa ja markkinointimateriaalia valmistivat Birgitta Salminen ja Päivi Jokimies. Yhteyksistä Tilaaajapalvelu Atex oy:n kanssa vastasivat toimituspäällikkö ja toiminnanjohtaja-päätoimittaja. Lehdelle työskenteli touko-elokuussa kesätoimittaja Nina Maunuaho. Hän kirjoitti, kuvasi ja editoi juttuja sekä tuotti sisältöä nettisivuille ja someen.

Lehdestä ilmestyi toimintavuonna 2022 yhteensä 8 numeroa: 6 kertaa 60-sivuisena ja yhden kerran 84-sivuisena tuplanumerona. Vuoden 2022 lopussa lehden painosmäärä oli noin 6 400, joista tilaajia noin 5 500. Lukijatutkimuksen mukaan jokaisessa tilaajataloudessa Koti ja maaseutu -lehteä lukee keskimäärin 2,7 lukijaa, joten kullakin numerolla on noin 17 500 lukijaa.

Lehteä rahoitettiin edelleen ensisijaisesti tilausmaksuilla. Mainostilaa myi resurssiensa puitteissa toimituspäällikkö. Lehden mainostulot vuonna 2022 olivat yhteensä 10 922,50 euroa + alv (vuonna 2021 yht. 6 500 €). Mainostilaa myytiin seuraaville: Kauppapuutarhaliitto, Ruokatieto Yhdistys, Kymppi-maukkaat (Laihian Mallas) sekä Bettermeno oy. Mainostuloihin sisältyy Kauppapuutarhaliitolle myyty advertoriaali (1800 euroa).

Toimintavuonna lehteä kehitettiin eteenpäin taitollisin ratkaisuin, ilmeen uudistuksilla ja jatkamalla laatuun panostamista avustajia valikoimalla. Maa- ja kotitalousnaisten Keskusten ja piirikeskusten ruoka-asiantuntijat osallistuivat kehityspäällikön ohjauksessa lehden Ruokaneuvot-sivujen suunnitteluun ja toteutukseen. Järjestöpäällikkö työsti toimituspäällikön kanssa järjestösivuja. Kehityspäällikkö Lahdenvesi-Korhosen kanssa suunniteltiin Maisema muutoksessa -juttusarjan sisältö.

Lehti hankki julkaistavan materiaalin luotettaviksi todetuilta ammattivastustajilta. Mukaan rinkiin tuli vuoden aikana joitain uusia tekijöitä ja vanhoja tippui pois. Valinnassa painotettiin valokuvien laatua ja tekstin julkaisuvalmiutta.

Toimintavuonna lehdessä käsiteltiin monin eri tavoin Maa- ja kotitalousnaisten osaamista ja kampanjoita: Joka numerossa oli kahden aukeaman mittainen MKN yritysasiiantuntijoiden kanssa yhdessä toteutettu juttu ”Elinvoimainen maaseutu”. Ruokaneuvot, Maisema muutoksessa ja Teemakasvikset keräsivät lukijoilta runsaasti hyvää palautetta. Järjestöpalstalla jatkui järjestöpäällikön kirjoitusten julkaisu ajankohtaisista järjestöasioista. Lehden ruokaohjeet olivat Maa- ja kotitalousnaisten ruoka-asiantuntijoiden laatimia ja ammattivalokuvaaja Kati Laszkan kuvaamia.

Lukijapalautteen perusteella lukijat olivat jälleen erittäin tyytyväisiä Koti ja maaseutu -lehteen. Eniten hyvää palautetta lehti sai jutuista, joissa kerrottiin maaseudun pienistä yrittäjistä ja naisvoimasta. Puutarha- ja hyvinvointiaiheet ja lifestyle- ja luontoartikkelit saivat kiitosta. Palautteissa kiiteltiin edelleen sitä, että

lehdessä ei ole naistenlehtihömpää tai liikaa mainoksia. Lehden kehuttiin kehittyneen entistä parempaan suuntaan.

Lehden Instagram-tili pysyi aktiivisena vuonna 2022 ja sitä päivitettiin resurssien mukaan. Seuraajien määrä nousi tasaisesti. Seuraajia oli vuoden loppuun mennessä 685.

Lehdelle avattiin alkuvuonna 2022 uudet kotisivut osoitteessa www.kotijamaaseutu.fi. Sivut saivat hyvän vastaanoton ja jutut pääsevät siellä näyttävästi esiin. Sivujen teknisestä toteutuksesta WordPress-alustalla vastasi Muuks oy ja sivujen ylläpidosta ja juttujen nettiin editoimisesta vastaa toimituspäällikkö. Kaikkia lehdessä julkaistuja artikkeleita ei julkaista netissä.

Lehden toimituspäällikkö etsi joka numeroon innostavan kotimaisen ja ekologisen lukijapalkinnon, jotta lehden lukijakilpailuun tulisi mahdollisimman paljon vastauksia. Lukijakilpailun kautta saatiin 352 palautetta vuoden lehdistä. Pääosa palautteesta tulee netin kautta, mutta noin 10 prosenttia tuli edelleen postitse – lisäksi palautetta otettiin vastaan puhelimitse ja somessa. Palautetta käytetään lehden sisällön suunnittelussa ja lehden uudistuksen kehittämisessä ja se käytiin joka numeron jälkeen läpi taittajien kanssa. Lukijakilpailuun saatiin palkintoja seuraavilta tahoilta: *Kauniisti kotimainen ja Puhtaasti kotimainen (Kauppapuutarhaliitto), WoodCart-klapikarry, eri kirjakustantamot, Erisan+ ja MKN Keskus.*

Vuonna 2022 lehden hinnat pysyivät entisellään (kesto 54 €, vuositilaus 64 €). Keväällä ja joulukuussa lehteä myytiin kampanjahintaan 40 euron/kestotilaus.

Lehti oli näyttävästi esillä Farmari-maatalousmessuilla Mikkelissä kesä-heinäkuussa. Lehteä markkinoivat toimituspäällikkö Tuula Lehtonen ja asiamies Leena Näsi sekä MKN-henkilöstö. Mikkelissä lehti sai näkyvyyttä ja uusia tilaajia. Messuille hankittiin arvottavaksi palkinto, jonka sponsoroiti Lumoava-koruyhtiö.

Lehti oli myös yhtenä järjestäjänä Kasvimaan Kaunotar -kilpailussa. Lehti tarjosi kilpailuun palkinnoksi kaksi lehden vuosikertaa 2023 vuodelle.

Vuoden 2022 lokakuusta alkaen toimituspäällikkö työsti lehdelle ulkoasu-uudistusta yhdessä Päivi Jokimiehen ja Birgitta Salmisen kanssa. Uudistukset näkyvät lukijoille vuoden 2023 alusta.

Muut julkaisut ja aineistot

Koti ja maaseutu -lehden lisäksi on tuotettu avaintulosalueittain neuvontatyötä tukevia viestintä- ja markkinointimateriaaleja. Niistä kerrotaan myöhemmin eri avaintulosalueiden toiminnan tulosten raportoinnin yhteydessä.

Strategian toteutus teemoittain

MKN:n toiminta vuonna 2022 pohjautui järjestön vuoteen 2025 ulottuvaan brändistrategiaan. Toimintakertomuksen jaottelu seuraa brändistrategian neljää teemakokonaisuutta: suomalaisen ruoan sankaritarinat, ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta, monimuotoinen luonto ja Suomi kutsuu kylään. Teemakokonaisuuksien tarkoituksena on vahvistaa toimintaa yli sektorijakojen ja lisätä yhteistyötä MKN:n asiantuntijoiden välillä.

Teema 1. Suomalaisen ruoan sankaritarinat

Tavoitteena oli tuoda esille suomalaista ruokakulttuuria ruokineen, tapahtumineen ja alueellisine vetonauloineen. Suomalaisille ruoantekijöille annettiin kasvot ja heidän ansaitsemansa kiitokset. Toimintavuonna keskityimme ensisijaisesti tuottajiin ja yrittäjiin. Vaikutimme myös uusien suomalaisen ruoan sankaritarinoiden syntymiseen.

Kiitos suomalaiset ruoantuottajat

Paikallisista ruoantuottajista ja -jalostajista sekä paikallisista raaka-aineista viestittiin monikanavaisesti (tapahtumissa, somessa, tiedottein ja lehtiartikkelein) tavoitteena yhdistää ruoantekijät ja kuluttajat. Koti ja maaseutu -lehden jokaisessa numerossa oli satokautteen sopiva teemakasvis, jonka ympärille rakentuivat Ruokaneuvot-sivut. Kustakin teemakasviksesta tehtiin myös mediatiedote.

Maistuva maaseutuyritys -tunnustus-palkinnot

Tunnustus-palkinnot jaettiin Farmari-messuilla. Maistuva maaseutu on yrityksille vuosittain annettava tunnustus-palkinto, jonka Maa- ja kotitalousnaiset lanseerasi Suomi 100 -juhlavuonna. Maakunnittain myönnettävällä palkinnolla nostetaan esille maaseudun upeita makuja, raaka-aineita, ruokayrityksiä ja ruoka-arteita. Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry koordinoi tunnustuksen jakoa tasavuosina.

Loka-marraskuussa vietettiin MKN:n kekriviikkoja, joiden aikana nostettiin suomalaista sadonkorjuujuhlaa esiin monin eri tavoin ja kannustettiin käyttämään sesongin kasviksia ja täysjyväviljaa ruokavaliossa.

Eri tiedotusvälineiden kanssa tehtiin yhteistyötä suomalaiseen ja paikalliseen ruokaan ja ruokakulttuuriin liittyvien myönteisten mielikuvien esiin nostamiseksi, jotta suomalaisten ruoantuottajien näkyvyys eri medioissa ja kanavissa vahvistuu. Sen myötä on syntynyt vuoropuhelua ruoantuottajien ja kuluttajien välille mm. somekanavissamme.

Rahoitus: OKM

#Nimisuoja 2025

Helsingin Yliopiston Ruralia-instituutin ja Turun Yliopiston Brahea-keskuksen kanssa toteutettavassa #Nimisuoja2025-hankkeessa Keskusten tehtävänä oli tuottaa digitaalinen oppimateriaalipaketti nimisuojavaikuttajien toisen asteen opiskelijoille. Oppimateriaalia on saatu hyödynnettyä oppilaitoksissa. Oppimateriaaliin kuuluvat videot sekä oppilaan ja opettajan materiaalit. Videoita on jaettu hankeverkoston sosiaalisessa mediassa. Lisäksi Koti ja maaseutu -lehdessä oli nimisuoja-artikkeli.

MKN on mukana valtakunnallisessa nimisuoja-asiantuntijaverkostossa. Yhteistyössä piirikeskusten ruoka- ja yritysasiantuntijoiden kanssa selvitettiin mahdollisia nimisuojavaikuttajien ja -tuottajien sekä kannustettiin ja autettiin yrityksiä nimisuojan hakemisessa.

Rahoitus: MMM/Ruokavirasto

Teema 2. Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta

Tavoitteena oli saada eri ikäiset kuluttajat toteuttamaan erilaisia arkisia ilmastotekoja ja tekemään pieniä ja suuria tekoja luonnon hyväksi sekä tukea yrityksiä vastuulliseen toiminnan kehittämiseen. Lähtökohtana oli, että jokainen meistä voi omalla toiminnallaan vaikuttaa lähiympäristöönsä.

Huomisen hyvä teko

Vuoden aikana MKN:n ruoka-, maisema- ja yritysasiantuntijat piirikeskuksissa tuottivat Keskusten koordinoimana MKN:n kotisivuille ja sosiaaliseen mediaan (Facebook, Instagram, Twitter, TikTok) joka viikko ympäristövinkin #huomisenhyväteko. Vinkit olivat arkisia, pieniä tekoja, joilla on myönteistä seurausta ympäristön hyvinvointiin, maisemaan, luontoon tai ilmastoon. ”Ympäristö” saattoi olla kotiympäristö, kylä tai kaupunki, tai koko Suomi. Näkökulma oli ruokaan, yritykseen, MKN-järjestöön tai maisemaan liittyvä. Vinkkejä jaettiin hyvin esimerkiksi Facebookissa ja kävijät intoutuivat usein keskustelemaan viikon aiheesta ja miettimään omia tottumuksiaan. Lehdistötiedotteet aiheesta poikivat myös artikkeleita lehtiin ympäri Suomen.

Rahoitus: OKM

Suomalainen ilmastoystävällinen ruoka

Piirikeskusten ruoka-asiantuntijat järjestivät ilmastoystävälliseen ruokaan liittyvää neuvontaa eri menetelmin. Esillä olivat muun muassa lähi-, sesonki- ja hävikkiruoka sekä säilöntä. Neuvonnan tueksi tuotettiin aineistoja eri kanaviin. Hävikkiruokasta oli artikkeli Koti ja maaseutu -lehdessä, ja joka lehteen Ruokaneuvoihin tuotettiin kasvispainotteisia ruokaohjeita.

Piirikeskusten asiantuntijoille koottiin toimintaohjeet hävikkipöytäesitysten pitämiseen erilaisissa tapahtumissa.

Rahoitus: OKM

Kauden teemakasvi fenkoli: paistettu fenkoli, Koti ja maaseutu 2/22. Kuva:Kati Laszka.

Pieni pala maaseutua -kampanja

Yhdistyksille ja niiden jäsenille suunnattua kolmivuotista Pieni pala maaseutua -kampanjaa toteutettiin viimeistä vuotta. Kampanjalla pyrittiin hillitsemään ilmastonmuutosta, lisäämään kasvisten käyttöä ja yhteisöllistä toimintaa. Kampanja piti sisällään runsaasti erilaisia toimenpiteitä:

- Edistettiin kotitarveviljelyä, kannustettiin myös yhteisten viljelypalstojen tai -laatikoiden perustamiseen. Yhteisiä viljelyksiä tehtiin lähinnä istuttamalla omenapuu tai marjapensas tai perustamalla lavaviljelys päiväkodin tai koulun pihaan.
- Järjestettiin yhdistysten tempauksia ja tapahtumia kasvisten käytön lisäämiseksi yhdistyksissä, kaupoissa, päiväkodeissa ja kouluissa.
- Nautittiin yhteisesti kasvatetusta sadosta ja säilöttiin satoa kursseilla tai työpajoissa.
- Kannustettiin perustamaan niittyjä tai jättämään osa nurmikkoa ajamatta, jotta luonnon monimuotoisuus säilyisi.
- Arvottiin edellisenä vuonna järjestetyn kasvisten käytön seurannasta järjestetyn kasviskisan palkinnot.

Rahoitus: OKM, paikallisyhdistysten vapaaehtoistyö ja paikalliset yhteistyökumppanit, Marjan- ja hedelmänviljelijäin liitto, Kauppapuutarhaliitto, Kotimaiset kasvikset, MTK ja Puutarhaliitto. Kasviskisan palkinto: MKN Keskus ja Maaseutumatkailuyritys Iloranta.

Hyvästi ruokahukalle

MKN:n Ruokaneuvoihin, TikTok- ja Youtube-kanaville tuotettiin varsinkin nuorisolle suunnattuja hävikkiruokavinkkejä ja -reseptejä sekä koottiin ruoka-asiantuntijoille ja järjestöaktiiveille toimintamalli hävikki-infotilaisuuden pitämisestä esimerkiksi toisen asteen oppilaitoksissa. Reseptejä ja videoita on jaettu sosiaalisessa mediassa. Videoista ja materiaaleista on informoitu mm. muille hävikkihankkeille.

Rahoitus: Tampereen talouskoulun säätiö

Älä ruoki hukkaa!

Yhteistyössä Luonnonvarakeskus Luken, Kotitalousopettajien liiton ja Suomen luokanopettajien kanssa tehdyssä hankkeessa *Älä ruoki hukkaa – perusopetuksen oppilaat vaikuttajina ruokahävikin vähentämiseksi kotitalouksissa* tuotettiin ympäristöopin ja kotitalouden opetukseen työkalupakit ruokahävikin opettamiseen ja projektivinkkejä, joiden avulla oppilaat voivat vaikuttaa ruokahävikin vähentymiseen kotitalouksissa. MKN:n piirien ruoka-asiantuntijat jalkautuivat 28 peruskouluun.

Rahoitus: MMM/Ruokavirasto

Kuluttajien Hävikkifoorumi

MKN Keskus on mukana Kuluttajaliiton koordinoimassa kansallisessa *Hävikkifoorumi-hankkeessa* (2020–2023). Maa- ja kotitalousnaisten kotisivuille koottiin hävikkireseptiikkaa Ruokaneuvot-osioon. Koti ja maaseutu -lehdessä nro 4–5/2022 oli hävikkiaiheinen reseptisivu. Hävikkifoorumille tuotettiin aiheesta toimintavuonna blogiteksti. Lisäksi tuotettiin somevaikuttaja Mikael Sundbergin kanssa hävikkiaiheisia YouTube - ja TikTok-videoita. Lisäksi osallistuimme työpajatyöskentelyyn ja meillä oli edustaja ohjausryhmässä.

Rahoitus: MMM/Ruokavirasto

Melonia meilläkin? -hanke

Melonia meilläkin? -hankkeessa tuotettiin kasvien käytön lisäämiseen tähtäävä työkalupakki neuvonta- ja opetusmateriaalista, joka on tarkoitettu järjestön ruoka-asiantuntijoille, järjestöväelle, opettajille ja muille neuvontatyötä tekeville sekä asiasta kiinnostuneille kuluttajille. Työkalupakki sisältää opetusmateriaalin Suomessa menestyvien uusien kasvien kasvattamiseen, ruokakurssiaineiston sekä muuta kasvien käytön lisäämistä edistävää materiaalia. Hankkeessa toteutettiin kaksi runsaasti osallistujia kerännyttä webinaaria sekä kaksi live-lähetystä somessa. Materiaali julkaistiin Maa- ja kotitalousnaisten kotisivuilla maajakotitalousnaiset.fi/meloniamellakin. Yhteistyökumppanina hankkeessa oli Puutarhaliitto.

Hankkeessa järjestettiin somessa toteutettu suuren suosion saanut Kasvimaan kaunotar -valokuvauskisa, joka keräsi peräti 306 kuvaa. Kuvista karsittiin 10 kuvaa loppukilpailuun äänestettäväksi. Äänestyksessä annettiin kuville yhteensä 903 ääntä. Kisan yhteistyökumppaneina oli Biolan, Puutarhaliitto ja Koti ja maaseutu -lehti.

Loppukilpailuun valitut kuvat.

Rahoitus: Tampereen Talouskoulun säätiö, Kasvimaan kaunotar -kisan palkinnot: Biolan ja Koti ja maaseutu -lehti.

Kinkkutempu

Maa- ja kotitalousnaiset oli mukana kuudetta kertaa järjestetyssä kinkkutempussa, joka innosti jälleen ennätysmäärän suomalaisia tekemään kiertotalousteon.

Maa- ja kotitalousnaisten roolina oli viestiä asiasta ja muistuttaa, ettei paistinrasvoja saa kaataa viemäriin. Kinkkutempu toi konkreettisen esimerkin kiertotaloudesta kuluttajien arkeen ja helpon mahdollisuuden osallistua mukaan omalla teolla.

Kampanja toteutettiin yritysyeistyöprojektina. Kinkkutempun mahdollistajat olivat Maa- ja kotitalousnaiset, Kemianteollisuus, Neste, K-ryhmä, Lassila & Tikanoja, Suomen Pakkauskierrätys RINKI, Atria, HKScan, Snellman, Rasmix, Vesilaitosyhdistys, Suomen Kiertovoima ry KIVO ja kunnalliset jätelaitokset, Suomen Kuntaliitto, sekä Ympäristöteollisuus- ja palvelut YTP ry.

Vesienhoidon, luonnon monimuotoisuuden ja maiseman kannalta optimaalinen rantavyöhyke

Vesistöjen ranta-alueille ja reunavyöhykkeelle kohdistuu useita erilaisia maankäyttöön, vesienhoitoon, luonnon monimuotoisuuteen, maisemakuvaan sekä maataloutuksiin liittyviä merkityksiä ja tarpeita. Hankkeessa kootaan tutkimustietoa erilaisista rannan suoja- ja reunavyöhykkeiden tyypeistä, yhteensovitetään erilaisten tarpeiden vaatimuksia ja laaditaan aineistosta neuvontamateriaalia. Hankkeen tavoitteena on myös tuoda alan eri teemojen tutkijoita yhteen ja yhteiseen keskusteluun. Hankkeen kohderyhmänä ovat maa- ja metsätalousyrittäjät ja neuvontasektori sekä ympäristö- ja maataloushallinto ja alan tutkijat. Hanketta toteutetaan monialaisesti laajalla sidosryhmäverkostolla vuosina 2022–2024.

Rahoitus: Maa- ja vesitekniikan tuki ry

Teema 3. Monimuotoinen luonto

Teeman tavoitteena oli tuoda laajasti esille luonnon monimuotoisuuden merkitystä, selvittää sen tilaa tutkimuksilla ja kartoituksilla sekä edistää monimuotoisuutta hoitosuunnitelmilla ja -toimenpiteillä yhdessä maanomistajien, kuntien, yhdistysten ja yritysten kanssa. Lisäksi tavoitteena oli jalkauttaa uusinta tutkimustietoa.

Teemaa tuotiin esiin kampanjoissa ja hankkeissa sekä viestimällä monipuolisesti luonnon monimuotoisuuden edistämisen mahdollisuuksista. MKN:n maisema-asiantuntijoista koostuva valtakunnallinen viestintätiimi viesti säännöllisesti järjestön somekanavissa monimuotoisen luonnon edistämisen puolesta erillisen viestintäsuunnitelman mukaan.

Lumoinfot

Maisema- ja ympäristöasiantuntijat toteuttivat 60 luonnon monimuotoisuuden edistämisen merkitystä avaavaa lumoinfoa yhdistyksille, yhteisöille ja kunnille. Infoissa yhdistyi myös Luontotekoja-kampanjan sanoma ja mm. laidunnuksen mahdollisuuksien ja merkitysten esille tuominen erilaisten viheralueiden hoidossa.

Rahoitus: OKM

Luontotekoja-kampanja

Järjestön maisema- ja ympäristöasiantuntijat kampanjoivat tehostetusti luonnon monimuotoisuuden edistämisen puolesta vuosina 2022–2024. Vuoden 2022 erityisteenä oli laidunnuksen merkitys luonnon monimuotoisuudelle, maisemalle ja yleiselle alueiden viihtyisyydelle. Julkaisimme kotisivuilla ja sosiaalisessa mediassa blogitekstejä, joissa asiantuntijamme avasivat laidunnuksen hyötyjä tutkittuun tietoon perustuen. Teeman ympärillä pidettiin myös luentoja ja infoja sekä järjestettiin keskustelutilaisuus osana Sitran suurta luontodialogia. Kampanjassa esiteltiin myös kummitiloja, kummieläimiä ja mielenkiintoisia laiduntarinoita ympäri Suomen. Osana *Luontotekoja*-kampanjaa osallistuimme myös Suomen ensimmäisen luonnonlaidunpäivän järjestelyihin 18.6.2022 ja tapahtumiin sekä edistimme avoimien ovien tapahtumia tiloilla ympäri Suomea. Ensimmäisen Luonnonlaidun päivän järjestelyissä olivat mukana Luonnonlaidunlihan tuottajat ry, Metsähallitus, WWF Suomi, Luonnon- ja riistanhoitosäätiö, ProAgria Keskusten Liitto ja MKN Keskus.

Rahoitus: OKM

Luonnonlaidunpäivän mediakierros.

Puunhalausviikko ja Suomen luonnon päivä

Seitsemättä kertaa järjestetty puunhalausviikko 22.-28.8.2022 kannusti ihmisiä halaamaan puita ja osoittamaan arvostusta lähiympäristöään kohtaan. Kampanjan tueksi laadittiin artikkelisarja sekä tiedotteita. Kampanja on vakiinnuttanut paikkaansa myös osana Suomen luonnon päivän virallista juhlintaa. #puunhalausviikko-aihetunnisteen käyttö on runsasta sosiaalisessa mediassa. Kampanjaviikolla hanketoimijat olivat esillä niin printtimediassa kuin myös tv:ssä. MKN Keskus järjesti Puunhalausviikon yhteistyössä Viherympäristöliiton, Luonnonvarakeskuksen ja Natur och Miljön kanssa.

Rahoitus: OKM

MKN maisema-asiantuntijat näyttivät esimerkkiä Puunhalausviikolla.

Neliometri pellavaa -hanke

Maa- ja kotitalousnaiset olivat mukana Taitoliiton vetämässä Ruotsista alkunsa saaneesta *Neliometri pellavaa* -hankkeessa. Tavoitteena oli, että kuka vain voi kasvattaa neliometrin pellavaa. Siemeniä sai Taitoliitosta. Maa- ja kotitalousnaisten yhdistykset ja jokunen henkilökin olivat hankkeessa mukana hieman isommalla panostuksella ja kasvattivat aarin pellavaa. Näitä aarin aloja kertyi noin 20. Projektin tarjosi mielenkiintoista yhteisöllistä tekemistä ja mahdollisesti myös perinteisten taitojen siirtämistä seuraaville

sukupolville. Hankkeessa järjestettiin runsaasti kuulijoita keränneitä webinaareja, joissa opastettiin pellavan kasvatukseen, korjuuseen ja käsittelyyn. Suomen maatalousmuseo Sarka oli myös hankkeessa mukana. Museossa järjestettiin syksyllä köyrimarkkinoiden yhteydessä pellavan eri käsittelyvaiheiden työnäytöksiä, jossa oli edustus myös maa- ja kotitalousnaisista. Hanke jatkuu tulevana vuonna pellavan kehräämisellä ja kudonnalla.

Rahoitus: OKM

Pellavaa. Kuvat Jaana Sohlman ja Anu Ainasoja.

Voimajohtoalueiden hoito

MKN Maisemapalveluiden yhteistyö voimajohtoalueiden perinneympäristöjen kehittämisessä jatkui jo kuudetta vuotta. Maanomistajien kiinnostus voimajohtoalueiden luonnon monimuotoisuuden kehittämiseen ja Fingridin perinneympäristöjen hoidon tukeen lisääntyy vähitellen.

Rahoitus: Fingrid

Teema 4 Suomi kutsuu kylään

Toimintavuoden aikana lisättiin yleistä tietoisuutta kulttuuriympäristön arvoista ja mahdollisuuksista, arvokkaista maisema-alueista, paikallisesta kulttuuriperinnöstä, ruokaperinteestä, tavoista, taidoista ja historiasta monimuotoisesti sekä edistettiin näistä lähtevää aitouteen perustuvaa kestävästä yrittäjyyttä. Yhteisöllisyyttä vahvistettiin yhteisillä tapahtumilla ja tempauksilla.

Pienet, suuret elämyspaketit

Suomi tarjoaa lukuisia vierailemisen, kokemisen ja aistimisen arvoisia reittejä, kulttuuriympäristöjä, maisemia, rakennuksia, ilmiöitä, tapahtumia, makuja ja palveluja sekä tutustumisen arvoisia ihmisiä. Tarjolla on kylää asukkaineen ja kylätapahtumineen, luonto- ja maisemakohteita, kulttuuria, kansantietäjiä ja tarinankertojia, paikallisia makuja, maakuntien erikoisuuksia, näyttelyitä, toreja, pop up -tapahtumia, aktiviteetteja ja majoitusvaihtoehtoja majataloista maisemaigluihin. Kotimaanmatkailu on suosittua, ja erilaiset elämyspalvelut ovat kysytyjä. Piirikeskusten asiantuntijat kehittävät yritysten edustajien kanssa erilaisia ja -kokoisia elämyspaketteja.

#MaaseudunSankarit -teeman alla nostettiin maaseudun yrittäjiä ja yritysten tarinoita esille eri medioissa vuoden aikana. Tavoitteena oli nostaa esille maaseudulla toimivien yritysten monipuolisuutta.

Rahoitus: OKM

Impin päivä 11.6

Impin päivä osui vuonna 2022 samaksi päiväksi kun Suomen Kylien Avoimet kylät -päivä. Tapahtumia kannustettiin järjestämään yhdessä paikallisten kyläyhdistysten kanssa ja päivän toteuttamiseksi tarjottiin erilaisia ideoita, joissa samalla saattoi hyödyntää neuvonta-alojamme. Osa yhdistyksistä järjesti Impin päivän tapahtumansa perinteisesti, useimmiten liikuntatapahtumana.

Impin päivän viettoa. Kuvat Sirke Lehtilä.

Yhdistysten kekritapahtumat

Maa- ja kotitalousnaisten Keskukseen toteuttaessa kekriä pääasiallisesti somekanavissa, kannustimme yhdistyksiä järjestämään konkreettisia kekritapahtumia ja kertomaan kekristä yksinkertaisimmillaan pari tuntia kestäväenä kasvisesittelynä paikallisessa kaupassa tai pitämällä esitys kekristä esimerkiksi kouluissa tarjoten pieniä maistiaisia.

Yhdistykset järjestivät edellä mainittujen lisäksi kirkkopyhiä, myivät tuotteita torilla ja järjestivät kekrimarkkinoita muiden tahojen kanssa. Kekrilounailla ja -päivällisillä tarjottiin sadonkorjuun herkkuja. Myös ohjelmallisia tapahtumia järjestettiin. Muutamia tapahtumia oli rakennettu olkinen kekripukki poltettavaksi pimeässä illassa.

Kiuruveden maa- ja kotitalousnaiset myivät tuotteita torilla. Kuva Essi Keto

Taipalsaarella oli monen toimijan yhteiset kekri markkinat, kuva: Heli Sahlman. Leppäkorvessa Lohjalla tarjottiin sadonkorjuu-päivällinen, kuva Suvi Malin. Perhossa piirikeskuksen toiminnanjohtaja Kirsi Varila kertoi kekriperinteestä, kuva Lahja Varila

Tervossa väkeä kertyi satamäärin katsomaan kekritapahtuman päätteeksi poltettua valtaisa kekripukkia. Paikalla pääsi nauttimaan tapahtumatilan lihakarjasta tehdyistä hampurilaisista sekä muista antimista ja illan maagisesta tunnelmasta. Kuvat: Helena Velin

Kansainvälinen maisemapäivä

Kansainvälistä maisemapäivää vietetään vuosittain 20.10. Euroopan neuvoston maisemayleissopimuksen vuosipäivänä. Euroopan neuvoston maisemayleissopimuksen tavoitteena on suunnitella, hoitaa ja suojella kaikenlaisia maisemia. Sopimus kannustaa kaikkia osallistumaan maisemien tarkasteluun ja niitä koskevaan päätöksentekoon. Euroopan neuvoston maisemayleissopimus on ensimmäinen kansainvälinen sopimus, joka koskee pelkästään maisemaa.

Kansainvälistä maisemapäivää vietettiin vuonna 2022 kuudetta kertaa. Maisemapäivä on myös osa Euroopan kulttuuriympäristöpäivien ohjelmaa. Maisemapäivän vakiintuneeseen viettoon liittyy #arkimaisema-valokuvakilpailu, maisemasymposium ja ohjatut maisemakävelyt. Vuonna 2022 maisema-asiantuntijat järjestivät eri puolilla Suomea seitsemän kävelytapahtumaa.

Maisemapäivän järjestelyistä vastasivat ympäristöministeriö, Suomen ympäristökeskus, Suomen Kotiseutuliitto, Museovirasto, Viherympäristöliitto ja MKN Keskus.

Rahoitus: SYKE ja ympäristöministeriö

Maisemapäivän viettoa Mikkelissä. Kuva Leena Lahdenvesi-Korhonen.

Kuntia kulttuuriympäristöohjelmien tekoon kannustavan opasmateriaalin tuottaminen

Hankkeessa tuotetaan vuosien 2022–2023 aikana vuonna 2009 julkaistulle *Kulttuuriympäristöohjelma - miksi ja miten* -oppaalle täydentävää aineistoa. Opasaineistossa tuodaan esille, miten kulttuuriympäristöohjelmat voivat kytkeytyä kunnan yleiseen ja eri sektoreiden toimintaan sekä, miten kulttuuriympäristöohjelmat voivat tukea maakuntien ja kuntien alueellisia ja paikallisia toimijoita.

Rahoitus: ympäristöministeriö

Maiseman muutoksessa mukana 2 -hanke

Maiseman muutoksessa mukana valokuvaus ja viestintähankkeen tavoitteena oli lisätä yleistä tietoisuutta valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista, maiseman muutoksesta ja läheisen ja arvokkaan kulttuuriympäristön arvoista ja hyödyntämismahdollisuuksista.

Hankkeessa kuvattiin uudelleen 25 maisemakohdetta 18 valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella Etelä-Suomesta Lappiin. Aineistosta tuotettiin artikkeleita ja videoita hankkeen sivuille

www.maaajakotitalousnaiset.fi/maisemanmuutos sekä somekanaviin.

Aineistoista tehtiin myös lehtijuttuja julkaistavaksi Koti ja maaseutu -lehdessä vuonna 2023. Kuvaparit ovat esillä Maa- ja kotitalousnaisten sekä Kylään maisemaan Facebook- sekä Instagram-somekanavissa. Niihin on reagoitu ja ne ovat tavoittaneet yhteensä jo yli 32 000 seuraajaa.

Rahoitus: ympäristöministeriö

Yhteiset koulutustilaisuudet ja kehitystyö

Maa- ja kotitalousnaisten johdon tilaisuudet

Vuoden 2022 aikana pidettiin kerran kuukaudessa ajankohtaiskatsaus MKN piirikeskusten toiminnanjohtajien kanssa.

Maa- ja kotitalousnaisten johdon kesäseminaari järjestettiin Hämeenlinnassa, Inkalan Kartanolla 14.–15. kesäkuuta. Tilaisuuteen osallistui MKN Keskuksen hallituksen jäseniä ja työntekijöitä sekä MKN:n piirikeskusten toiminnanjohtaja ja puheenjohtaja. Päivien aikana tutustuttiin Etelä-Suomen MKN:n piirikeskuksen toimintaan alueella. Seminaarissa keskusteltiin järjestön ajankohtaisista asioista, pohdittiin tulevaisuuden jäsenyyttä järjestössä sekä luotiin katse tulevan vuoden toimintaan.

MKN:n toimihenkilöiden koulutuspäivät toteutettiin vuoden aikana asiantuntijaryhmittäin.

Järjestön sisäisen yhteistyön kehittäminen

Uutena toimena MKN keskus aloitti kaikille MKN asiantuntijoille lähetettävän ajankohtaiskirjeen, jossa lyhyesti kerrotaan MKN Keskuksen ajankohtaisista, työn alla olevista, asioista. Lisäksi Maa- ja kotitalousnaisten hallituksen aloitteesta pidettiin lokakuussa ensimmäisen kerran MKN piirikeskusten luottamushenkilöille kohdistetut ”MKN iltakahvit” Teamsissä. Näillä toimenpiteillä on pyritty lisäämään tiedon kulkua ja avoimuutta, Keskuksen ja piirikeskusten välillä.

MKN ruoka-asiantuntijat

Ruoka-asiantuntijat pitivät vuoden aikana viisi kertaa Teams-tapaamisia, joissa käytiin läpi ajankohtaisia asioita, mietittiin ruokakurssien sisältöjä, kuultiin ravitsemuksesta ja tulevista pohjoismaisista ravitsemussuosituksista. Sen lisäksi kokoonnuttiin lokakuussa läsnä tapaamiseen Helsinkiin Keskustakirjasto Oodiin 4.10. Päivän aikana mietittiin ruokaneuvonnan tulevaisuutta, puhuttiin öljyjen merkityksestä ravitsemuksessa, maisteltiin öljyjä ja viinietikoita ja kokkailtiin kaura- ja kasvisruokia. Osa osallistui seuraavana päivänä (5.10.) Luomuelintarvikepäivään.

MKN maisema

Maisema-asiantuntijat kokoontuivat vuoden aikana kuusi kertaa yhteisiin kehityspalaveriin ja viisi kertaa suunnittelemaan maiseman Luontotekoja-kampanjaa ja someviestintää. Lisäksi maisema-asiantuntijoille järjestettiin kolme paikkatietoinfoa (ArcGIS) sekä erilliset maastokoulutuspäivät luonnon monimuotoisuuden edistämisen teemalla 24.8. Etelä-Savossa Hirvensalmella, Kangasniemellä ja Mikkelissä. Osa maisema-asiantuntijoista osallistui samalla myös Mikkelissä 25.8. järjestettyihin ympäristöhallinnon kulttuurimaiseman hoidon neuvottelupäiviin.

Maisema-asiantuntijoita koulutuspäivän vietossa. Kuva Leena Lahdenvesi-Korhonen.

MKN yritys

Yritysasiantuntijat kokoontuivat vuoden aikana seitsemän kertaa yhteisiin kehityspalaveriin. Vuoden aikana tiivistettiin yhteistyötä ProAgrian ja MKN:n yritysasiantuntijoiden välillä järjestämällä kahdeksan Yritys Case -tilaisuutta, joissa nostettiin esiin eri keskustusten yritysneuvontakokemuksia ja keskusteltiin niistä. Vuoden aikana pidettiin lisäksi yhteisiä MKN ja PA yritysasiantuntijapalavereita. Kaiken kaikkiaan nämä yhteiset tilaisuudet ovat saaneet kiitosta asiantuntijoilta ja niiden toteutusta jatketaan vuoden 2023 aikana.

MKN ja ProAgrian yritysasiantuntijoille järjestettiin myös yhteiset kehittämispäivät 9.-10.11 Helsingissä. Päivillä verkostoiduttiin, pohdittiin tulevaisuuden asiakkaiden tarpeita ja mm. asiantuntijoiden tehtäviä, toimintatapoja, markkinointia ja viestintää. Päivillä kuultiin myös tulevan CAP 27 -ohjelmakauden yritystuista. Osallistujat pitivät koulutuspäiviä sekä sisällön että sosiaalisen kanssakäymisen näkökulmasta onnistuneina.

Maa- ja kotitalousnaisten järjestötoiminta

Tulevaisuuden järjestö -ytimessä osaaminen ja uusi osallisuus -hanke

Vuoden 2022 aikana Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry toteutti OKM:n erityisavustuksen turvin hanketta, *Tulevaisuuden järjestö – ytimessä osaaminen ja uusi osallisuus*. Hankkeessa pyrittiin vastaamaan tulevaisuuden nopeasti muuttuviin haasteisiin ja haettiin neuvontajärjestölle uutta suuntaa, samalla miettien keinoja vaikuttavuuden vahvistamiseksi. Hankkeessa laadittiin järjestölle jäsenstrategialuonnos sekä konkreettinen toimintasuunnitelma, jossa jäsenet ja muut toiminnan osalliset ovat keskiössä. Hankkeen tavoitteena oli esittää vaihtoehtoisia malleja ja uusia avauksia sekä vertaistukea myös muiden järjestöjen jäsenyyden ja osallisuuden kehittämiseen.

Hankkeessa laadittiin jäsenstrategialuonnos, jossa tarkastelussa olisi tulevaisuuden vaihtoehtoisia jäsenyyksiä. Strategiassa huomioidaan käynnissä olevat yhteiskunnalliset muutokset ja pyritään myös arvioimaan tulevaisuuden trendit järjestötoimintaan peilaten.

Strategialuonnoksen pohjalta laadittiin toimintasuunnitelma Maa- ja kotitalousnaisten järjestön toiminnan vahvistamiseksi. Toimintasuunnitelma sisältää käytännön toimenpiteitä niin lyhyen kuin pitkän aikavälin osalta, miten vahvistaa jäsenoimintaa ja millä varmistetaan että Maa- ja kotitalousnaiset edelleen vuonna 2025 ja eteenpäin on yksi vetovoimaisimmista naisjärjestöistä maassamme.

Hankkeessa selvitettiin lisäksi jäsenten, luottamushenkilöiden ja asiantuntijoiden näkemyksiä järjestön veto- ja pitovoimasta sekä ajatuksia järjestön tulevaisuuden toiminnasta. Maaliskuussa 2022 tehtiin jäsenkysely, johon saatiin ennätykselliset 535 vastausta. Hankkeen toimintasuunnitelmaa toteutetaan tulevina vuosina ja hankkeen tuloksia hyödynnetään myös järjestön tulevassa strategiatyössä.

Yhdistysten toiminta

Järjestötoimintaan vaikutti varsinkin alkuvuodesta jo joulun jälkeen tiukentuneet koronaohjeistukset, mutta vuoden kuluessa pystyttiin tilaisuuksia järjestämään enemmän. Digitaalisten kanavien tullessa ihmisille tutuiksi, varsinkin kokouksien, erityisesti johtokuntien ja hallitusten kokouksien pitämisessä hyödynnetään usein digisovelluksia. Kuitenkin on tiedostettu, että järjestötoiminnan tärkeä osa on yhteisöllisyys, joka ei toteudu vain digikanavien kautta. Lisäksi iäkkäämmät henkilöt eivät osaa hyödyntää näitä mahdollisuuksia.

Opintomatka sadonkorjuujuhlaan Ahvenenmaalle

Ahvenanmaan Skördefesten-sadonkorjuujuhlatmatka järjestettiin 15.–17.9. Tällä kertaa matkattiin Helsingistä lähtevällä laivalla. Mukana matkalla oli 43 osallistujaa. Matkalla tutustuttiin sadonkorjuujuhlien antiin eri maatiloilla, joihin oli kokoontunut alueen tuottajia ja pienyrittäjiä. Eri puolilta Suomea tulleille ihmisille matka tarjosi mahdollisuuden tutustua ja verkostoitua samanhenkisten ihmisten kanssa ja osallistua laivamatkan ohjelmaan. Laivamatkoilla nautittiin kauden herkullisista tarjoiluista. Matkaa vetivät järjestöpäällikkö Helena Velin ja kesän harjoittelija Eeva Rantala. Helena Velin kertoi järjestön seuraavan vuoden toiminnan painopisteistä ja ohjelmassa oli myös juustotasting.

Ahvenanmaalla vietettiin yhteisöllistä sadonkorjuun juhlaa. Kuvat Eeva Rantala ja Helena Velin.

Maakunnallisen vuoden maa- ja kotitalousnaisen tai aktiivisen toimijan palkinnot

Lähes jokaisessa piirikeskuksessa valittiin maakunnittain aktiivinen, järjestön toimintaa tunnetuksi tekevä ja muita toimintaan kannustava sekä yhteisöllisyyttä edistävä vuoden maa- ja kotitalousnainen, maaseudun mies, yhdistys tai toimijatiimi. Tunnustusten saajat olivat:

- Etelä-Pohjanmaa: Eija Kurhela, Alavuden Sydänmaan Maa- ja kotitalousseuran naisjaosto, Alavus
- Etelä-Savo:
 - Hirvensalmen maa- ja kotitalousseura, Hirvensalmi
 - tiimi Leena Kosonen ja Paula Kosonen, Lohikosken maa- ja kotitalousseura ry, Sulkava
- Etelä-Suomi:
 - Etelä-Karjala: Airi Kauppinen, Taipalsaaren Maaseutunaiset, Taipalsaari
 - Häme: Liisa Nurminen, Hämeenkosken maa- ja kotitalousseura, Hollola
 - Kymenlaakso: Anneli Metso, Maakansan Maa- ja kotitalousnaiset, Iitti
 - Pirkanmaa: Liisa Naapi, Längelmäen maa- ja kotitalousnaiset, Jämsä
 - Uusimaa: Marja-Liisa Mäkinen, Lohjan Maatalousnaiset, Lohja
- Itä-Suomi :
 - Kainuu: Tarja Tervo, Tipasojan kyläyhdistys, Sotkamo
 - Pohjois-Karjala: Anu Eskelinen, Kiteen maa- ja kotitalousnaiset, Kitee
 - Pohjois-Savo: Riitta Raatikainen, Tervon maa- ja kotitalousseura, Tervo
- Keski-Pohjanmaa: Raija Virta, Hillilän maa- ja kotitalousnaiset, Himanka
- Keski-Suomi: Helena Tamminen-Niemelä, Haapamäen maa- ja kotitalousseura, Keuruu
- Lappi: Petri Manninen, Ranua
- Länsi-Suomi: Anita Kamppi, Lavian maatalousnaiset, Lavia
- Oulu:
 - Maija-Liisa Tausta-Ojala, Terva-Oulun Maa- ja kotitalousnaiset, Oulu
 - Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura, Pyhäntä

Valintaprosessin ja palkitsemisen rahoittavat piirikeskukset.

Järjestötuotteet

MKN Keskus hankkii ja myy erilaisia välitystuotteita toimintansa tukemiseksi. Valikoimaa pyritään jatkossa rajaamaan tyypillisiin järjestötuotteisiin, jotka muun muassa edistävät järjestön näkyvyyttä.

Yhtenäistä asustetta kentältä on toivottu jo vuosia. Toiveeseen vastattiin järjestämällä järjestöhupparien hankinta ennakkotilausperiaatteella. Farmari-näyttelystä alkaen markkinoitiin hupparia ja kerättiin tilauksia joulukuun alkupuoleen saakka. Tilauksia kertyi lähes 450 kappaletta ja hupparit toimitetaan alkuvuodesta 2023.

Tulevaan 90-vuotisjuhlaan suunniteltiin juhluvuoden monitoimihelmet sekä korvakorut. Korujen myynti käynnistyi vilkkaasti jo syksyllä.

Monipuolisia järjestökoruja. Kuvat Helena Velin

Viestintä ja markkinointi

MKN Keskukseen viestinnän kärjet toimintavuonna nousivat strategian teemoista:

- suomalaisen ruoan sankaritarinat
- ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta
- monimuotoinen luonto
- Suomi kutsuu kylään

Vuonna 2022 viestintää hoiti päätoimisesti vt. viestintäpäällikkö (koko vuosi) ja viestinnän erityisasiantuntija (3 päivää viikossa 1.9.–31.12.).

Viestintää työllisti erityisesti kotisivuprojekti: sivujen suunnittelu/projektinhallinta, sisällöntuotanto, käyttöönotto ja sisällöntuottajien kouluttaminen.

Merkittävä viestintäpanostus kohdistui Farmari-messuille (30.6.–2.7.) ja kekriviikoille (17.10.–6.11.). Media-, hanke-, sisäisen- ja jäsenviestinnän lisäksi viestintä osallistui Koti ja maaseutu -lehden sisällön tuottamiseen ja avusti oikoluvussa.

Sisäinen viestintä ja jäsenviestintä

Sisäisen viestinnän tehostamiseksi otettiin käyttöön uusi viestintäkanava: SharePoint-pohjainen intra-sivusto, joka on rakennettu ja jota kehitetään yhteistyössä ProAgrian kanssa. Sisäisen viestinnän tärkeänä kanavana toimi edelleen Microsoft Teams (tiimityöskentely, etäkoukukset), lisäksi sähköpostilla lähetettiin säännöllisesti viestinnän sekä koko MKN Keskukseen ajankohtaiskirjeitä kaikille MKN-asiantuntijoille. Sisäistä viestintää ja yhteistyön tehostamista pyrittiin parantamaan myös yhteisillä koulutuspäivillä ja muilla F-to-F-tapaamisilla resurssien sallimisissa puitteissa (ks. osio Yhteiset koulutustilaisuudet ja kehitystyö).

Järjestötoiminnasta viestittiin keväällä ja syksyllä lähteneessä yhdistyskirjeessä, Maa- ja kotitalousnaisten kotisivuilla ja sosiaalinen median kanavilla. Erityisesti Me Maa- ja kotitalousnaiset -Facebook-ryhmän suosio jatkuu, ja ryhmän koko oli vuodenvaihteessa lähes 1800 jäsentä (+300 viime vuodesta). Jäsenasioista viestittiin myös Koti ja maaseutu -lehdessä ja ProAgrian jäsenlehdissä.

Mediaviestintä

Toimintavuonna median seurantapalveluun nousi noin 3 400 hakusanaperusteista mediaosumaa (n. +13 %).

EPressi-palvelun kautta lähetettiin vuoden aikana 21 mediatiedotetta. Media tarttui erityisesti aiheisiin, jotka liittyivät teemakasviksiin ja kekriin.

01.12.2022	Piparjuurta ja inkivääriä loppuvuoden herkkuhetkiin
23.11.2022	MKN-PALKITTUJA: Yhdistystoiminta elävöittää kylä ja auttaa kotouttamisessa
28.10.2022	Nyt saa viettää kotimaista kekriä! *
18.10.2022	Perinteinen kekri suosii kotimaista ruokaa
12.10.2022	Monimuotoisia maisemia: tervetuloa ohjatuille kävelyille maisemapäivänä 20.10.
06.10.2022	Pähkinöistä oiva lisä syksyiseen ruokavalioon
12.09.2022	Osta harkiten, kokkaa luovasti – vältä hävikkiä
08.09.2022	Lähiruokapäivänä vierailaan tiloilla ja ostetaan tuottajilta
02.09.2022	Suomalaisen ruoan päivää vietetään 4.9 - mutta kotimainen ruoka ansaitsee arvostuksensa joka päivä
30.08.2022	Kasvaako kasvimaallasi kaunotar tai oletko sellainen kenties itse?
12.08.2022	Unohdettu karviainen on pihan salainen yllättäjä *
01.07.2022	Vuoden 2022 Maistuva maaseutu -yritykset on valittu
31.05.2022	Kotimainen salaatti sopii kesäpöytään – kokeile myös grillattuna
24.05.2022	Peruskoululaiset kisailivat hävikkiruoan vähentämisessä – ideoita syntyi kotiin ja kouluun
03.05.2022	Maa- ja kotitalousnaiset muistuttaa kotivarasta ja hävikin vähentämisestä
31.03.2022	Kotimainen kaura on tuontiriisille terveellinen vaihtoehto *
25.03.2022	Maa- ja kotitalousnaiset kantaa huolta Ukrainan naisten ja lasten kärsimyksistä
24.02.2022	Välimerellistä vivahdetta ruokiin aromaattisella fenkolilla ja lehtisellerillä
11.02.2022	Maa- ja kotitalousnaiset kampanjoi luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi
18.01.2022	Ravinteikkaat idut syntyvät vaikka astiankuivauskaapissa
13.01.2022	Huomisen hyvä teko -kampanja kannustaa arkisiin ympäristötekoihin

* *Eniten mediaosumia saaneet tiedotteet*

Tiedotteiden keskimääräinen avausprosentti oli hieman yli 34 prosenttia.

Väheksytty puutarhamarja yllättää – tee siitä maailman helpoin jälkkäri

Iltaalehti 12.8.2022 Uusi

@Eeva Paljakka: Maa- ja kotitalousnaisten mukaan se on jäänyt muiden puutarhamarjojen varjoon. – Maultaan karviainen on omaa luokkaansa, toteaa MKN Etelä-Savon ruoka-asiantuntija **Katja Rissanen** tiedotteessa. Karviaiset sopivat happamuutensa vuoksi hyvin myös suolaisten ruokien seuraan. Esimerkiksi...

→ [Lue artikkelin tiivistelmä](#)

Löytynyt: 2 sanaa | Tavoittavuus: 3,8 milj.

Vuoden teemakasvistiedotteista eniten huomiota sai karviaistiedote (34 mediaosumaa)

Unohdettu karviainen pihan salainen yllättäjä

Aamuset 13.8.2022 Uusi

Maa- ja kotitalousnaiset suosittelee sesongissa olevaa, runsasta satoa tuottavaa karviaista. Hieman väheksytty puutarhamarja voi yllättää: karviaista voi käyttää raparperin tavoin. Karviainen sopii niin makeisiin kuin suolaisiin kokkauksiin. Karviainen kasvaa viljeltyinä lähes koko maassa...

→ [Lue artikkelin tiivistelmä](#)

Löytynyt: 2 sanaa | Tavoittavuus: 58 t.

Karviaistiedote kiinnosti niin paikallismedioita kuin valtakunnan mediaa.

Mitä pitää tehdä jääkaapissa ja pakastimessa oleville ruoille, jos...

MTV Uutiset.fi 5.5.2022

Maa- ja kotitalousnaiset nostaa tiedotteessaan esiin tärkeitä seikkoja kotivaraan liittyen. Maa- ja kotitalousnaisten järjestöpäällikkö, 72 tuntia -kouluttaja **Helena Velin** muistuttaa, että kotivara ei ole aarrelaatikko, joka avataan häiriötilanteessa. – Kyse on arjen tuotteista, joita varataan...

→ [Lue artikkelin tiivistelmä](#)

Löytynyt: 3 sanaa | Tavoittavuus: 3 milj.

Varautuminen ja kotivara näkyi hyvin mediassa.

Kotipuutarhasta saa täydennystä ostoruokaan – Asiantuntija Anu...

Keskipohjanmaa 17.3.2022 2 Uusi

@Pia Rähälä: maa- ja kotitalousnaisten maisema- ja ympäristöasiantuntija Anu Ainasoja vahvistaa, että kotitarveviljely kiinnostaa nyt. Puutarhaharrastuksen suosio on kasvanut koronapandemian aikana, ja nyt hyötykasvien viljelyyn kannustavat puheet ruuan hinnan noususta. Keski-Pohjanmaan maa- ja kotitalousnaisten...

→ [Lue artikkelin tiivistelmä](#)

Löytynyt: 2 osumaa 1 sana | Tavoittavuus: 133 t.

Myös kotitarveviljely kiinnostaa ja saa mediatilaa.

Kekri on suomalaisten sadonkorjuujuhla – Maa- ja...

Kuhmolainen 31.10.2022 Uusi

Maa- ja kotitalousnaiset on elvyttänyt kekriperinnettä jo usean vuoden ajan. Kekrin keskiössä ovat kotimainen ruoka, yhdessäolo ja elinvoimaisen maaseudun arvostaminen. Syksy on kekri eli sadonkorjuujuhlan aikaan. – Mitä jos tänä vuonna vietettäisiin amerikkalaisen halloweenin sijasta...

→ [Lue artikkelin tiivistelmä](#)

Löytynyt: 2 osumaa 1 sana | Tavoittavuus: 46 t.

Loka-marraskuun kekriviikoilla julkaistiin kaksi kekriaiheista mediatiedotetta, jotka poikivat lähes 50 mediaosumaa.

Lampaat, naudat ja hevoset hoitavat maisemaa yhä useammin –...

YLE.fi 20.5.2022 Uusi

@Heini Holopainen: **maa- ja kotitalousnaisista** arvioi, että pienessä maakunnassa väki tuntee toisensa, eikä nettipohjaiselle palvelulle ole nähty aiemmin tarvetta. Ensimmäisiä ilmoituksia on nyt saatu. – Pankille on tarvetta, sillä paljon tulee kyselyitä yksityisiltä ihmisiltä, joilla on laidun, mutta ei eläintä,...

→ [Lue artikkelin tiivistelmä](#)

Löytynyt: 1 sana | Tavoittavuus: 6,2 milj.

MKN:n työ luonnonlaidunnuksen edistämiseksi kiinnostaa mediaa.

TAKAISIN

Radio Suomi Hämeenlinna

Ruokapuheita laiturilla juuri ennen Suomalaisen ruoan päivää

Julkaistu: pe 2.9.2022 · Kuunneltavissa toistaiseksi · 122 kuuntelukertaa

TOISTA LISÄÄ JONOON LATAA TIEDOSTO

Sunnuntaina vietetään Suomalaisen ruoan päivää. Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaisten ruoka-asiantuntijat Satu Nokkonen ja Suvi Malin sekä K-Supermarket Hattulan kauppias Mirro Parjanen juttelevat ruoasta toimittaja Kati Turtolan kanssa. Taustalla äänittelevät myös ylämaankarjan lehmät ja yksi sonni Kalvolan Jalavanniemen laiturilla.

Siirry sarjan sivulle >

JAA:

Kuuntele myös <>

MKN:n ruoka-asiantuntijat olivat Radio Suomessa puhumassa luonnonlaidunnuksesta ja kotimaisesta ruoasta.

Moni ei tule ajatelleeksi tätä syödessään riisiä – kotimainen...

MTV Uutiset 31.3.2022

Maa- ja kotitalousnaisten tiedotteessa. Yhdistys muistuttaa, että tuontiviljojen sijaan olisi hyvä suosia välillä kotimaista ja vaihtaa esimerkiksi riisi kotimaiseen kauraan tai ohraan. Moni ei ole tullut ehkä ajatelleeksi, että esimerkiksi kultupitoisella kotimaisella kauralla on neljä kertaa...

→ [Lue artikkelin tiivistelmä](#)

Löytynyt: 1 sana | Tavoittavuus: 2,9 milj.

Riisin korvaaminen kotimaisella kauralla oli top 3 -tiedotteiden joukossa (30 mediaosumaa).

Medialle annettiin vinkkejä haastateltavista henkilöistä ja alueellista toimintaa nostettiin esille muun muassa Keskusten tiedotteissa, uutisissa, sosiaalisessa mediassa ja Koti ja maaseutu -lehdessä.

ProAgrian keväällä julkaistuun asiakaslehteen sekä huhti- ja lokakuussa julkaistuihin ajankohtaisliitteisiin toimitettiin Maa- ja kotitalousnaisten teemoihin liittyviä artikkeleita. Erityisesti ajankohtaisliitteet saivat laajan lukijakunnan, sillä ne ilmestyivät Maaseudun Tulevaisuus -lehden välissä.

Sidosryhmäviestintä

Sidosryhmien ja potentiaalisten sidosryhmien edustajien kanssa jatkettiin yhteistyön edistämistä. Maa- ja kotitalousnaisten ansiosta vakiintuneen ja hyvin näkyvyyttä saavan Puunhalausviikon ydinryhmään (Viherympäristöliitto, Luonnonvarakeskus ja MKN) saatiin mukaan Natur och miljö, jonka kautta kampanjan sanoma saavuttaa paremmin myös ruotsinkielistä väestöä. MKN:n perinteistä Impin päivää vietettiin yhteistyössä Suomen Kylien kanssa. Impin päivän tapahtumia kytkettiin Avoimet kylät -päivään, ja yhteistyöllä molemmat tapahtumat saivat entistä enemmän näkyvyyttä. Uutta sidosryhmäyhteistyötä edustaa myös MKN:n mukanaolo Astetta alemmas -energiansäästökampanjassa, jonka järjestäjiä ovat TEM, Energiavirasto, Motiva, ympäristöministeriö, Valtioneuvoston kanslia, Sitra.

Verkko- ja someviestintä

Maa- ja kotitalousnaisten kotisivut siirtyivät uudelle tekniselle alustalle. Teknisesti, sisällöllisesti ja visuaalisesti uudistetut sivut julkaistiin toukokuussa 2022. Uudet kotisivut tarjoavat entistä paremmat mahdollisuudet tuoda esille Maa- ja kotitalousnaisten koko toimintaa, eri aihekokonaisuuksia sekä asiantuntijatekstejä ja hankkeita. Uudet sivut täyttävät saavutettavuus- ja GDPR-vaatimukset. Sivut rakennettiin yhteistyössä ProAgrian kanssa. MKN Keskus vastasi valtakunnallisesta sisällöstä ja alueellisesta sisällöstä vastasivat piirikeskukset.

Verkkosivuilla vieraili 15.5. - 31.12.2022 noin 90 000 uniikkia kävijää. Kaiken kaikkiaan sivuja selailtiin niiden olemassaoloaikana noin 175 000 kertaa. Eniten vierailijoita oli sivuston päänäkyvässä ja ruokaohjeissa.

Sivuille saavuttiin eniten orgaanisen haun kautta (71 %), seuraavaksi eniten suoralla linkillä (16 %) ja kolmanneksi eniten sosiaalisen median (10%) kautta. Suurimman osan sosiaalisen median kävijöistä toi edelleen Facebook.

Maa- ja kotitalousnaisten sosiaalisen median kanavia päivitti pääasiassa viestintä. Lisäksi sisältöä tuottivat järjestöpäällikkö, kehityspäälliköt sekä nimetyt viisi maisema-asiantuntijaa. Toimihenkilöitä kannustettiin sosiaalisen median aktiiviseen käyttöön ja Keskuksen tileiltä jaettiin asiantuntijoiden julkaisuja.

Maa- ja kotitalousnaisten Facebook-sivuille tehtiin noin 200 julkaisua toimintavuoden aikana. Sivutykkäysten määrä vuodenvaihteessa oli noin 5 600. Määrä nousi noin 300:lla. Sivujen kattavuus toimintavuonna oli lähes 63 500 (13 % vähemmän kuin edellisvuonna).

Mainosta julkaisua

Tänään julkistettiin Maistuva maaseutu -tunnustus-palkinnon saaneet yritykset...
1. heinäkuu 2022 klo 15.18
Tunnus: 5426051604100258

Vuorovaikutukset

👍 267 reaktiota 💬 28 kommenttia ➦ 4 jakoa

Kattavin eli eniten yksittäisiä henkilöitä (5 614) tavoittanut julkaisu oli Maistuva maaseutu -tunnustus-palkinnon saaneet. Julkaisu sai myös hyvin reaktioita ja kommentteja.

Mainosta julkaisua

Tasavallan presidentin on myöntänyt kunniamerkkejä myös tänä vuonna 6.12....
2. joulukuu 2022 klo 12.32
Tunnus: 5871467442892003

Vuorovaikutukset

351 reaktiota
 113 kommenttia
 4 jakoa

Eniten reaktiota (tykkäyksiä ja jakoja) ja kommentteja vuonna 2022 sai Tasavallan presidentin MKN- ja ProAgria-toimihenkilöille myöntämien kunniamerkkien jako.

Maa- ja kotitalousnaisten Instagram-tilillä julkaistiin toimintavuonna noin 140 feed-julkaisua, lisäksi kymmeniä 24-h tarinoita. Seuraajien määrä nousi toimintavuoden aikana lähes 2,2 tuhanteen. Tykkäysten määrä/julkaisu vaihteli muutamista kymmenistä lähes sataan.

Mainosta julkaisua

#MKNmaisema 'n asiantuntijat retkeilevät muutaman päivän Etelä-S...
23. elokuu 2022 klo 16.13
Tunnus: 17949426209114374

Vuorovaikutukset

65 tykkäystä
 2 kommenttia

Tehokkuus

Kattavuus ⓘ

Yhteensä
1152

Huonoin Paras

Tämä julkaisu tavoitti ihmisiä 100 % enemmän kuin 50 viimeisintä Instagram-julkaisuasi ja -tarinaasi.

Kattavuus 1 152

Tykkäykset, kommentit ja jaot ⓘ

Yhteensä
69

Huonoin Paras

Tämä julkaisu sai tykkäyksiä, kommentteja ja jakoja 96 % enemmän kuin 50 viimeisintä Instagram-julkaisuasi ja -tarinaasi.

Tykkäykset	65
Kommentit	2
Jaot	2

Feed-julkaisuista kattavimmin Instagramin käyttäjät tavoitti MKN Maisemapalvelut/Puunhalausviikko-teemainen julkaisu (1152 yksilöllistä henkilöä).

Mainosta julkaisua

Maa- ja kotitalousnaiset tuomitsee Venäjän sotatoimet Ukrainassa. Ka
 28. helmikuu 2022 klo 10.21
 Tunnus: 17866027295638872

Vuorovaikutukset

👍 94 tykkäystä
💬 Yksi kommentti

Tehokkuus

Kattavuus ⓘ

Yhteensä
810

Huonoin Paras

Tämä julkaisu tavoitti ihmisiä 98 % enemmän kuin 50 viimeisintä Instagram-julkaisuasi ja -tarinaasi.

Kattavuus 810

Tykkäykset, kommentit ja jaot ⓘ

Yhteensä
99

Huonoin Paras

Tämä julkaisu sai tykkäyksiä, kommentteja ja jakoja 100 % enemmän kuin 50 viimeisintä Instagram-julkaisuasi ja -tarinaasi.

Tykkäykset	94
Kommentit	1
Jaot	4

Feed-julkaisuista eniten tykkäyksiä (99 kpl) sai MKN:n Venäjän sotatoimet Ukrainassa tuomitseva julkaisu.

Maa- ja kotitalousnaisten Twitter-tili sai 70 uutta seuraajaa toimintavuoden aikana. Järjestön omat julkaisut saivat toimintavuonna noin 69 000 näyttökertaa. Julkauksissa keskityttiin Maa- ja kotitalousnaisten toiminnan, asiantuntijuuden ja vaikuttavuuden esilletuomiseen.

MKN Maa- ja kotitalousnaiset @maajakotalous · 14. kesäk. 2022

⋮

Mitä pitäisi kotipihalla kasvaa, että pölyttäjillä puuhaa?
#huomisenhyväteko: istuta pihalle pölyttäjäturvallisia kasveja. Tärkeää olisi tarjota pölyttäjille kasveja kevästä syksyyn, suosi monilajisia istutuksia.
#ympäristöteko
#ympäristökiittää

maajakotalousnaiset.fi
 Huomisen hyvä teko: muista pihan pölyttäjäturvalliset kasvit
 Tavallinen kuluttaja pystyy tekemään monenlaisia erilaisia ratkaisuja kotipihallaan luonnon ja monimuotoisuuden hyväksi, kuten auttamaan...

💬 2
↻ 12
👍 25
📊
📤

Erityisesti Huomisen hyvä teko -kampanjan twiitit saivat paljon näkyvyyttä ja keräsivät reaktioita (tykkäyksiä, jakoja ja kommentteja).

Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskukset

Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Piirihohtokunta / hallitus 2022

puheenjohtaja	maatalousyrittäjä	Hantula, Outi	Seinäjoki
-varajäsen	emäntä	Laine, Leena	Isokyrö
varapuheenjohtaja	järjestöagronomi	Helander, Hanna	Seinäjoki
-varajäsen	maatalousyrittäjä	Killinen, Eija	Isokyrö
jäsen	ohjaaja	Kauppi, Leena	Isokyrö
-varajäsen	asiantuntija	Koski, Jenni	Seinäjoki
jäsen	maatalousyrittäjä	Koivulampi, Hanna	Alajärvi
-varajäsen	emäntä	Luoma, Sinikka	Karijoki
jäsen	maatalousmyyjä	Mattila, Milla	Kristiinankaupunki
-varajäsen	maatalousyrittäjä	Hanhimäki, Marianne	Kauhava
jäsen	maatalousyrittäjä	Väli-Kohtamäki, Kaisu	Kurikka
-varajäsen		Välkilä Terttu	Seinäjoki
sihteeri (toimihenkilö)	toiminnanjohtaja	Varila, Kirsi	Seinäjoki

Toimihenkilöt 2022

työnimike	sukunimi, etunimi
toiminnanjohtaja	Varila, Kirsi
ruoka- ja ravitsemusasiantuntija	Asunmaa, Asta
maisema- ja ympäristöasiantuntija	Turpeinen, Marika
kehittämisasiantuntija	Välisalo, Terhi

Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna oli Sense rekisterin mukaan 2584 henkilöä ja yhdistysten määrä 127 kappaletta. Kaikki jäsenet eivät ole vielä Sense -rekisterissä jatkuvasta muistuttelusta huolimatta.

Toimintaan osallistuvien henkilöiden ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten määrä (arvio)

Piirikeskuksella oli toimintavuonna 3,5 henkilötyövuotta. Toiminnanjohtajan toimi on ollut vuoden alusta lähtien puolipäiväinen. Kirsi Varila toimii sekä Keski- että Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten toiminnanjohtajana.

Tapahtumiin osallistui yhteensä 1908 henkilöä joko livenä tai sähköisten kokousvälineitten kautta. Osallistujamäärä perustuu tapahtumissa kerättyihin osallistujalistoihin, Teamsin osallistujamäärään tai isommissa yleisötilaisuuksissa esimerkiksi jaetun materiaalin määrään. Kohderyhmä on tavoitettu hyvin. Uutiskirjeellä tavoitetaan kaikki sähköpostiosoitteensa Sense-rekisteriin antaneet jäsenet ja heidän välityksellensä tieto siirtyy myös niille, jotka eivät käytä sähköisiä viestintävälineitä. Uutiskirje lähetetään joka kuukausi. ProAgria Etelä-Pohjanmaan Itua -lehti saavuttaa hyvin asiakaskuntaa ja siinä on Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten aina vakiopaikka ajankohtaisille asioille sekä artikkeleille.

Toiminnansuunnittelukäynneillä (3 kpl) tavoitettiin 60 paikallisyhdistyksen jäsentä ja yksi tilaisuus siirtyi varaajasta johtuvista syistä seuraavan vuoden alkuun. Vuoden aikana tapaamisissa

kuunneltiin myös jäsenien toiveita osaamisen kehittämiseen. Vuosikokouksessa valittu johtokunta osallistui aktiivisesti toiminnan suunnitteluun. Uutiskirjeen sisältötoiveista on tehty kysely vastaanottajille.

Ingressi

Toimintavuosi sujui erittäin hyvin, vaikka järjestöpuolella alkuun lähtö oli hidasta vielä Koronan vaikutuksesta. Pikkuhiljaa toiminta kehittyi, mutta yhdistysten aktivointi uudelleen oli hidasta, kun joissakin yhdistyksissä oli toiminta hiipunut parin vuoden ajalta lähes olemattomiin.

Toiminnansuunnittelukäyntejä oli aluksi hyvin vähän, mutta vuoden edetessä ne onnistuivat. Hanketyötä oli runsaasti ja hankkeiden avulla olimme esillä monissa eri tapahtumissa. Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset on vakiinnuttanut asemansa osaavana ja haluttuna kumppanina ryhmän osaamisaloilla.

Vuosikokouksessa palkittiin Vuoden 2022 maistuva maaseutuyritys Valkoinen Puu Kauhajoelta ja Vuoden 2022 maa- ja kotitalousnainen Eija Kurhela Alavudelta.

Toiminta ja tulokset strategian temaattisten kokonaisuuksien mukaan

Kurssi- ja koulutustilaisuuksien osallistujilta on kerätty palautteita suullisesti tai kirjallisesti. Palaute on ollut säännönmukaisesti positiivista ja kannustavaa. Toimintaa käsitellään johtokunnan kokouksissa, joita on 3 kertaa vuodessa. Johtokunnassa on 7 jäsentä ja varajäsenet. Kesäkokoukseen kutsutaan mukaan myös varajäsenet.

Toiminnanjohtaja on mukana myös ProAgria Etelä-Pohjanmaan johtoryhmässä ja toimintaa käsitellään myös siellä.

Suomalaisen ruuan sankaritarinat

Perinteisiä ruokakursseja oli 8 kpl kestävän kehityksen, lähiruuan ja kasvien käytön lisäämisen teemoilla. Myös ruokahävikin vähentäminen oli mukana suunnittelussa ja kurssien ohjelmassa. Sieniretkiä oli 7 kpl ja yksi yrtytöimijakurssi.

Iso ruokatapahtuma Herättäjäjuhlat on alueella ja niiden ruokahuollon suunnitteluun on osallistuttu. Muita ruoka-alan tapahtumia, joissa ruoka-asiantuntija on ollut esillä, on Yrittäjät Areenalla Alavudella, Hanhikosken ja Jalasjärven lasten maatalousnäyttelyissä, Kuudestaan leader ryhmän kevättempauksessa ja Lakeus kukkii messuilla hävikkiteemalla sekä ruoka-asiantuntija oli esiintymässä televisio-ohjelmassa Kekäläinen kiertueella, jossa aiheena oli lähiruoka. Kristiinankaupungin keittiöväki (koulut ja päiväkodit henkilökunta) koulutettu kasviruokateemalla ja kotimaisuus edellä.

Kaikkiaan OKM rahalla tehtyjä ruoka-alan tapahtumia on ollut 18kpl ja niihin on osallistunut 250 henkilöä. Muita ruoka-alan koulutuksia on pidetty 3, joihin on osallistunut 146 henkilöä. Hygieniapassikoulutuksia on pidetty 3. Hygieniatestitilaisuuksia on ollut 28 kpl ja niihin on osallistunut 129 henkilöä.

Etelä-Pohjanmaan maa- ja kotitalousnaisten omassa strategiassa on kirjattu tavoite asemoitua koordinoimaan Etelä-Pohjanmaan Ruokaprovinssi-klusterin toimintaa. Ruokaprovinssi 2030 –hankkeessa laadittiin laajan osallistavan prosessin kautta Etelä-Pohjanmaan ruoka-alan ekosysteemille kehittämisstrategia, minkä avulla järjestö on siirtynyt ruoka-alan kehittämisen ytimeen maakunnassa. Ruokaprovinssi 2030 hankkeessa järjestettiin Ruokaprovinssikahvit kerran kuukaudessa Teams-alustalla. Kussakin tilaisuudessa oli haastateltavana joko paikallinen tai valtakunnallinen ruoka-alan yrittäjä tai muu toimija. Tilaisuudet saivat suuren suosion ja niihin osallistui toimintavuoden aikana 790 henkilöä. Tallenteita katsottiin aktiivisesti myös jälkikäteen ja mm. Kepeät kesäkahvit taltiointeja katsottiin 1967 kertaa. Tämä on merkittävä ja näkyvä toiminnan tulos!

Ruokaperinteet tutuksi hankkeessa on tehty Osta tilalta -päivän opintomatka eri suoramyntikohteisiin. Matkalla tutustuttiin monien yrittäjien toimintaan. Samassa hankkeessa pidettiin suosittuja Facebook-live tilaisuuksia eri ruoka-aiheista ja esim. luonnontuotelive taltioinnilla on 4267 katselua.

Lasten ja nuorten ravitsemuksen ja ruokaan liittyvän osallisuuden kehittämistä on toteutettu Cities 2030 – hankkeen avulla. Vuonna 2022 aloitettiin neljä living lab -toimenpidettä Seinäjoen kaupunkiseudulla:

- The Food Business Club - yläkouluikäisten nuorten ruokabusinessharrastus (vetovastuu)
- Kouluruokalasta kouluravintolaksi: kouluruokailun fyysisen ja sosiaalisen ympäristön kehittäminen (vetovastuu).
- Herne Pikkuprovinssissa – ruokakasvatus osaksi lasten taide- ja kulttuuritapahtumaa (vetovastuu).
- Mahtikiska – terveelliset välipalat osaksi liikkuvan lapsen/nuoren arkea (kumppanina).

Hankkeen toisessa osiossa Etelä-Pohjanmaan maa- ja kotitalousnaiset aloittivat selvitystyön, jossa etsitään sukupuolittuneita ilmiöitä kaupunkiseutujen ruokajärjestelmissä.

Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta

Maisematekokilpailu järjestettiin osana MKN Maiseman kolmevuotista Luontotekoja-kampanjaa. Kampanjalla halutaan korostaa, että luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi tarvitaan meidän kaikkien panosta. Luontotekoja-kampanjan vuoden 2022 eritysteemana oli ”Laidunnuksella luontotekoja” sekä ”Pelastetaan laiduneläimet”. Kampanjan tiimoilta kirjoitettiin mm. blogiteksti ja sometettiin kummieläimestä. Vuoden maisemateko -kilpailua pidettiin esillä koko vuoden ajan.

Huomisen hyvä teko- kampanjan somevinkkejä tehtiin 4 kpl. Kampanjan ”kummitilana” oli 140 emolehmän tila Nurmosta, josta seurattavaksemme valikoitui Uljas -niminen sonnivasikka. Uljas seikkaili Facebookissamme muutamia kertoja vuoden aikana. Maisemapäivän kävely järjestettiin 20.10. Lapualla, Simpsiöllä ja sinne osallistui 14 henkilöä.

Viher- ja ympäristösuunnitelmia (mm. Seinäjoen Törnävän Ankkalammen aistipuiston vihersuunnittelu) tehtiin vuoden aikana 14 kpl ja pihaneuvontakäyntejä 7 kpl.

Green Care -hoivahankkeessa järjestettiin valmennuksia, tilaympäristö- ja asiakastestikäyntejä, kaksi kotimaan opintomatkaa sekä vertaiswebinaari. Hankkeeseen saatiin mukaan yhteensä 17 tilaa/maaseutuyrittäjä (tavoitteena oli 15). Hankkeen tuotoksena syntyi opas ja sopimusmalli Green Gare -hoivapalvelun tuottamisesta kumppanuusmallilla. Opasta käytetään opintomateriaalina Seinäjoen ammattikorkeakoulussa. Hanke päättyi 31.12.2022.

Monimuotoinen luonto

”Niityt ja maisemapellot”-lumoinfoja toteutettiin 2 kpl. Näiden lisäksi 1 kpl siirtyi tilaajan takia heti seuraavan vuoden alkuun (OKM).

Maatilojen neuvontajärjestelmä Neuvo 2020-palvelulla tehtiin neuvontaa 4 kpl (Neuvo 2020).

Tuotettiin 9 kpl (5 kpl vastuullisena toteuttajana) Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen tilaamaa HELMI-elinympäristöohjelman kunnostettavien perinnebiotooppikohteiden kunnostussuunnitelmaa Hyypänjokilaaksoon Kauhajoelle sekä Toholammille. Osallistuttiin E-P ELYn hallinnoimien alueellisen HELMI- elinympäristöohjelman yhteistoimintaryhmän sekä perinnebiotooppien alueellisen yhteistyöryhmän palaveriin.

Lisättiin edelleen maisema-asiantuntijoiden välistä yhteistyötä maakuntarajojen yli (yksityisrahoitus).

Toteutettiin Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen tilaama tummaverkkoperhosen hoitotyön koordinoinnista Kristiinankaupungin alueella 5 kohteessa.

Oltiin mukana alkaneessa Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry:n hallinnoimassa Viisasta vesiensuojelua -hankkeessa. Hankkeen päätavoite on vesiensuojelutoimenpiteiden toimeenpanon vauhdittaminen hotspot alueilla. Osallistuttiin mm. maastotapahtumaan (kosteikkokohteen esittely) kertomalla kosteikkojen hoidosta.

Inspect -vieraslajihanke päättyi ja loppuseminaari pidettiin 21.9.2022. Hankkeessa tuotettiin mm. vieraslajien torjunnan käsikirja, joka on saatavilla [Etelä-Pohjanmaan Elyn nettisivuilla](#).

Suomi kutsuu kylään

Pieniä suuria elämyspaketteja suunniteltiin Green Care näkökulmasta. Paketoimme palveluntarjontamme Green Careen sopivaan muotoon. Palvelut suunniteltiin siihen vaiheeseen, että Green Care merkkiä voi hakea seuraavassa haussa.

Suomen Lammasyhdistyksen kanssa tuotettiin lähiruokateemaiset lammascaruokavideot (3 kpl), joilla on tarkoitus lisätä kuluttajissa kiinnostusta kotimaisen lampaanlihan käyttöön sekä lisätä lammasyrittäjyyden kiinnostavuutta.

Geofood ja Kraatterijärven Geopark hanke lisää Lappajärven Kraatterijärven yrittäjien kiinnostusta ja tietämystä Geofoodista. Yrittäjille ja muille geofoodista kiinnostuneille järjestettiin infotilaisuus geofoodin mahdollisuuksista toukokuussa sekä opintomatka Saimaan Geoparkiin elokuussa.

Viestintä ja koulutus

Maisema-asiantuntija kuului vuonna 2022 maisemaviestinnän some-tiimiin, johon kuului 6 kpl some-viestinnän juttua. Facebook mainonta on aktiivisessa käytössä ja päivityksiä tehdään viikoittain ajankohtaisista aiheista. Lisäksi on kuukausittain ilmestyvä uutiskirje ja 2 kertaa vuodessa ProAgrian Itualehti. Facebook päivityksiä tehtiin eri tapahtumista ja kampanjoista sekä jaettiin sesonkien ruokaohjeita aktiivisesti.

Toimihenkilöt osallistuivat Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen järjestämiin koulutustilaisuuksiin sekä ProAgria Etelä-Pohjanmaan henkilökunnalleen tarjoamiin koulutuksiin.

Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset aloittivat valmennusyhteistyön Tulevaisuusvalmennuksen kumppanien kanssa, joita olivat omalla alueella ProAgria Etelä-Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaan osuuskauppa sekä LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa. Valmennusyhteistyötä koordinoi kehittämisasiantuntija Terhi Välisalo.

Hankkeet

Vastuullisena toteuttajana

- Ruokaperinteet tutuksi (jatkuu 31.12.2023)
- Geofood ja Kraatterijärven Geopark (jatkuu 31.12.2023)
- Ruokaprovinssi 2030 – menestyksen avaimet pellolta pöytään (jatkuu 31.3.2023)
- Green Care -hoivahanke (päätyi 31.12.2022)

Mukana hankkeissa

- Cities 2030 – co-creating resilient and sustainable city region food systems towards Food 2030 (jatkuu 31.12.2024)
- Viisasta vesiensuojelua (jatkuu 31.12.2023)
- Inspect – vieraskasvilajihanke (päätyi 31.12.2022)
-

Etelä-Savon Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Hallitus 2022

puheenjohtaja (-19.11.2022)	rehtori	Sihvola, Marttiina	Sulkava
puheenjohtaja (19.11.2022-)	yrittäjä	Kemppainen, Sanni	Rantasalmi
varapuheenjohtaja	maatalousyrittäjä	Marttinen, Anu	Mikkeli
jäsen	maatalousyrittäjä	Lappalainen, Päivi	Kangasniemi
jäsen	metsätalousinsinööri	Mattila, Emmi	Pertunmaa
jäsen	toimitusjohtaja	Pahkasalo, Heikki	Mikkeli
jäsen	emäntä	Pekonen, Leena	Pieksämäki
jäsen	asiantuntija	Savikurki, Riitta	Hirvensalmi
jäsen	erityisopettaja	Utti, Eija	Punkaharju
sihteeri (-31.1.2022)	toiminnanjohtaja	Mutka-Printola, Kirsi	Rantasalmi
sihteeri (1.2.-30.10.2022)	vt.toiminnanjohtaja	Rissanen, Katja	
sihteeri (1.11.2022-)	toiminnanjohtaja	Lento-Kemppi, Sanna	Lappeenranta
varajäsen	TKI-asiantuntija	Harmoinen Taina	Mikkeli
varajäsen	emäntä	Hellman Kaija	Juva
varajäsen	myyjä	Hotti Mervi	Pieksämäki
varajäsen	operaatioesimies	Koivunen Kaisa	Juva
varajäsen	sisäinen tarkastaja	Matilainen Päivi	Savonlinna
varajäsen	maatalousyrittäjä	Nousiainen Jukka	Savonlinna
varajäsen	KM, luokanopettaja	Paasonen Kirsi	Mikkeli

Toimihenkilöt 2022

toiminnanjohtaja	Mutka-Printola Kirsi	-31.1.2022
Farmari – näyttelypäällikkö		1.2.-31.7.2022
ruoka-asiantuntija, vt. toiminnanjohtaja	Rissanen, Katja	1.2.-30.10.2022
yrittäjäasiantuntija	Pajari, Tarja	
maisema- ja ympäristö- asiantuntija	Ryhänen, Saara	
toiminnanjohtaja	Lento-Kemppi, Sanna	1.11.2022-

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Etelä-Savon Maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna oli 3294 henkilöä ja yhdistysten määrä 121 kappaletta.

Toimintaan osallistuvien henkilöiden ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten määrä (arvio)

Toimintaan osallistuvien henkilöiden (kohderyhmä) lukumäärä: 6900 henkilöä
Toimintaan osallistuneiden vapaaehtoisten lukumäärä: 1 800 henkilöä

Tieto toimintaan osallistuneista henkilöistä ja vapaaehtoisista perustuu piirikeskuksen toimintatilastoista ja yhdistysten palautetuista toimintakertomuksista koottuihin tietoihin. Arvioinnin

tekee haastavaksi se, että toimintakertomuksen kokoamisvaiheessa jäsenyhdistysten toimintakertomusten palauttaminen on vielä kesken.

Keskeisimmät sidosryhmät

Etelä-Savon Koulutus Oy (Esedu)
Savonlinnan kaupunki
Rajupusu Leader ry
Piällysmies Leader ry
Joroisten kunta
Juvan kunta
Sulkavan kunta
Rantasalmen kunta
ProAgria Etelä-Savo ry
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy
Etelä-Savon ELY-keskus
Savonlinnan Seudun Matkailu Oy
Veej´jakaja ry
Navitas Kehitys Oy
Itä-Savon Koulutuskuntayhtymä
Savonlinnan Hankekehitys Oy
Luonnonvarakeskus (Luke)
Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti
MTK Etelä-Savo
Saimaa Geopark ry
Miksei Mikkeli Oy

Yhteistyötä on tehty mm. erilaisten tapahtumien järjestämisessä ja hankkeiden osalta.

Toiminta ja tulokset

Vuosi 2022 oli Etelä-Savossa Farmari -vuosi tarkoittaen sitä, että neuvonnallisesti tavoitettiin laaja joukko yleisöä, kuluttajia, perheitä tapahtumapäivien aikana mm. suomalaisesta, paikallisesta ruokakulttuurista kerrottiin toiminnallisesti karjalanpiirakka -pajassa. Suomalaisen ruoan sankaritarinoita, suomalaisen ruoan tekijöitä nostettiin esille Farmarin lähiruokatorilla. Koronavuosien jälkeen päästiin vihdoin toteuttamaan ”live”-tapahtumia ja mm. ruokakursseilla vahvistettiin yhteisöllisyyttä ja opittiin uusia taitoja.

Suomalaisen ruuan sankaritarinat

(OKM) Alkuvuodesta toimintaan vaikutti vielä koronavirus ja sen aiheuttamat varotoimenpiteet. Järjestöväki oli selvästi varovaista toiminnan käynnistämisessä ja siihen osallistumisessa. Alkuvuodeksi sovittuja kursseja jouduttiin siirtämään keväämmälle, mutta ne saatiin kuitenkin uusina ajankohtina pidettyä. Ruokakursseja pidettiin vuoden 22 aikana yhteensä 6 kpl joista 2kpl oli suunnattu erityisesti miehille aiheinaan mm. kalojen käsittely -ja kasvien monipuolinen käyttö. Nuorille suunnitellut laavuretket, ”Kokataan luonnossa”, peruuntuivat kevään koronarajoitusten vuoksi. Näiden tilalla järjestettiin avoimia ”Lupsakasti laavulla” -ruokakursseja, jotka keräsivät mukavasti eri ikäisiä kurssilaisia. Ulkona pidettävät kurssit vetivät hyvin osallistujia, ne koettiin turvallisiksi vielä muuttuvassa koronatilanteessa. Ne toivat myös kaivattua uudistumista toimintaan. Kevään aikana pidettiin yleisöluento Puumalassa yrttien ja mausteiden monipuolisesta käytöstä ja lehtiartikkeli ajankohtaisesta aiheesta ”Kotivara 72 h kuntoon”. Kotivaran ylläpidosta ja sen

käytöstä kriisitilanteessa pidettiin vielä erillinen ruokakurssi, jossa kokkailtiin kotivarasta ilman sähköä.

Yhteistyössä Suur-Savon Osuuskaupan kanssa suunniteltiin Savolainen kesämenu, jonka tavoitteena oli nostaa esille paikallisia ruoantuottajia. Menuun raaka-aineet olivat paikallisia lähituottajien tuotteita. Menua markkinoitiin Etelä-Savon S-marketeissa näyttötauluilla ja hyllymainoksilla. Tästä yhteistyöprojektista saimmekin hyvää palautetta. Erityisesti kesäasukkaat olivat kiinnostuneita kokeilemaan paikallisia tuotteita ja valmiiksi mietityt reseptit ja raaka-ainelistat helpottivat lomalaisten arkea. Tämän projektin myötä Suur-Savon Osuuskauppa halusi jatkaa yhteistyötä paikallisten tuottajien kanssa ja tuoda näkyvästi esille heidän tuotteitaan ja toimintaa. Vuodelle 2023 Osuuskaupan asiakasomistaja kalenterissa esiteltiin 12kpl lähialueen tuottajia ja heidän tuotteitaan. Kalenterit jaetaan vuoden lopussa jokaiseen asiakasomistaja talouteen. Asiakasomistajia on kaikkiaan yli 70 000.

Farmari maatalousnäyttelyssä jaettiin myös Maistuva maaseutuyritys -tunnustus eteläsavolaisille yrittäjille. Palkinnon saajaksi valittiin kolmen tilan muodostama Koirakiven lähiruokakierros, joka on esimerkillisesti tuonut esille yrittäjien omaa verkostoitumista kilpailuetuna ja kuluttajien palvelun parantamisena.

Mikkelin Farmari maatalousnäyttelyssä olimme mukana järjestämässä messualueen lähiruokatoria yhteistyössä paikallisen MTK:n kanssa. Messualueelle luotiin torimainen alue, jossa oli paikallisia tuottajia ja yrittäjiä myymässä ja esittelemässä tuotteitaan.

Toteutimme asiantuntijapanoksellamme Yhessä lihat liikkeelle - eteläsavolaisen lihaketjun yhteistyöhanketta, jossa kehitetään koko maakunnalliseen lihaketjuun tehokkaampaa ja asiakaslähtöisempää toimintamallia.

Saimaan maaseutuhelmiä-yritysryhmähanke päättyi 30.6.2022. Matkailuyritysten kehittämishankkeen tuloksena oli mm. uusia, yhteisiä palvelutuotteita, markkinointitoimenpiteitä ja -välineitä ryhmän yhteisellä visiolla ja visuaalisella ilmeellä. Yhteistyö seitsemän yrityksen kesken syveni ja jatkuu hankkeen päättymisen jälkeen.

ProVisio -hankkeen keskeisimpinä toimenpiteinä oli v. 2022 yrityskohtaiset kartoituskäynnit. Yrityksiä jatko-ohjattiin mm. maaseuturahoituksesta haettaviin investointitukihakemuksiin sekä elpymisvaroista uusiutuvan energian käyttöönottoon ja -lisäämiseen liittyviin hankkeisiin mm. hyödyntämällä Neuvo2020-palveluita. Farmari2022-näyttelyssä Mikkelissä ProVisio-hanketta ja sen palveluita yrityksille tuotiin esille mm. Nostetta maaseudun yritystoimintaan-haastattelussa Saimaa-lavalla. Järjestettiin yhteistyössä Urakka -hankkeen kolme rahoitusinfoa yrittäjille, kun uusi ohjelmakausi on alkamassa.

Pienet, suuret elämispaketit- teeman alla kokoontui matkailualan yrittäjiä suunnittelemaan yhteistä palvelutoimintaa ja kuulemaan uuden, tulevan rahoituskauden mahdollisuuksista yritystoiminnan kehittämiseen.

Toteutimme Neuvo2020 Kilpailukyky-palveluita 12 maatilayritykselle.

Klusterilla elinvoimaa Etelä-Savon ruoka-alalle - hankkeen tuloksena ruokaklusteriin sitoutui jäsensovimuksilla yhteensä 17 jäsentä, joista 11 on yrityksiä. Rekisteröinti ECCP alustalle hyväksyttiin 5.7.2022. Hanke päättyi lokakuussa 2022.

Ruokaklusterin toiminnallistaminen – RUOTO -hankkeen (alkoi 1.11.2022) tavoitteena on Etelä-Savon ruokaklusterin toimintojen ja palvelujen kehittäminen sekä niiden vakiinnuttaminen. Hankkeen toimenpiteillä kehitetään koko ruokaketjun toimijoiden välistä yhteistyötä, yhteistyön muotoja, verkostoitumista sekä osaamisen ja näkyvyyden lisäämistä. Laajempaan tavoitteena on Etelä-Savon ruoka-alan kehittäminen.

Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta

(OKM) Vuoden aikana on myös tehty lehtiartikkeleita Savonlinnan seudulla julkaistavaan kaupunkilehti Savonmaahan 6kpl. Artikkeleiden teemoina on ollut sesongit huomioiden kotimaisuus ja terveellisyys ruokavalinnoissa. Ruoka-asiantuntija on myös toteuttanut 4kpl vinkkejä Huomisen hyvä teko -somekampanjaan yhteistyössä MKN-Keskuksen kanssa ja tähän kampanjaan tehtiin kaksi blogikirjoitusta aiheista ”Kokoa risuaita” ja ”Sulata pakastin”. Sosiaalisessa mediassa on viestitty ajankohtaisista asioista ja levitetty ruokatietoutta.

Syksyllä olimme mukana järjestämässä Kuluttajaliiton kanssa minihävikkimessut Savonlinnassa Silvaniemen tilalla. Hävikkimessut olivat osa tilavierailupäivää, johon osallistuivat kaikki Savonlinnan alueen 4:lk, yhteensä yli 400 lasta. Loppuvuodesta toteutettiin Tampereen taloussäätiön rahoittama Melonia meilläkin -hankkeen ruokakurssi, jossa tutustuttiin tulevaisuudessa meillä Suomessa mahdollisesti viljeltäviin kasviksiin. Tämän lisäksi järjestimme vielä kaksi lasten Kasvisaarten arvoitus -tapahtumaan eri koululla. Kuluneen vuoden aikana osallistuimme myös Älä ruoki hukkaan -hankkeessa jossa jalkautettiin toimintamalleja, miten oppilaat voivat vaikuttaa ruokahävikin vähentymiseen kotitalouksissa, tämän hankkeen tiimoilta tehtiin hukantorjunta tietoisuutta kouluissa 2kpl.

Aloitimme myös Rajupusu Leaderin myöntämän rahoituksen turvin Puutarhasankari -hankkeen, jonka tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten tietoisuutta ruuan reitistä pellolta pöytään, parantaa lasten luontosuhdetta ja lisätä alueellista yhteisöllisyyttä.

Ympäristöministeriön erillisrahoituksen ja Vespaikka-hankkeen puitteissa järjestetty Kansainvälisen maisemapäivän kävely Mikkelin Tuukkalassa (4 osallistujaa).

Monimuotoinen luonto

Farmari-maatalousnäyttelyssä Mikkelissä kolme päivää (=3kpl infoja, yht 300 osallistujaa) kerrottu pölyttäjistä ja luonnon monimuotoisuudesta hyönteishotellityöpajan yhteydessä. Luontotekojalukumokampanjassa laadittu blogiteksti Kosteikon hoito laiduntamalla sekä järjestetty verkkokeskustelu osana Sitran suurta luontokeskustelua. Kahden yrityksen sekä kuntaorganisaation kanssa pidetty infot luontoselvityksistä, kosteikkosuunnittelusta sekä luonnon ja kulttuuriperinnön hyödyntämisestä matkailussa. Osallistuttu kolmeen Etelä-Savon elyn koordinoimaan maakunnalliseen työryhmään (Etelä-Savon vesienhoidon yhteistyöryhmä, Etelä-Savon Helmi-METSO-yhteistyöryhmä, Etelä-Savon Helmi-Perinnebiotooppi-yhteistyöryhmä).

Ostopalveluna Kurturuusun tunnistus-vieraslaji-info Puumalan torilla kunnan infopisteellä (10 osallistujaa) sekä vieraslajiluento Kangasniemen MTK:n vuosikokouksessa (12 osallistujaa). Puutarhasankarit-hankkeessa kaksi lapsille suunnattua infoa pölyttäjistä, toinen koululuokalle Juvalla ja toinen 4H-kerholle Joroisissa, yhteensä 30 osallistujaa.

Vespaikka-hankkeessa Perinnebiotooppi-retkeily Mikkelissä (11 osallistujaa) ja Jokiretkeily Mikkelissä (12 osallistujaa).

Hiili hallintaan, ravinne ruokkimaan /Hihat-hankkeella webinaariesitys Pölyttäjille tärkeistä paikoista maatilalla (51 osallistujaa).

Suomi kutsuu kylään

(OKM) Vuoden isoimmaksi tapahtumaksi nousi Farmari -maatalousnäyttely Mikkelissä, joka keräsi kolmen päivän aikana 56 000 kävijää. Asiantuntijapanoksemme annoimme paikallisen ruokaperinteen esilletuomiselle karjalanpiirakkatyöpajassa, jossa kolmen päivän aikana kävi karjalanpiirakan tekoon tutustumassa sekä osallistumassa yli 1300 henkilöä ja koko tapahtuman

aikana tavoitettiin 23 000 ihmistä. Tapahtuman onnistumiseen vaikutti paikallisyhdistysten vapaaehtoisten suuri panos.

(OKM) Syksy täyttyi monen näköisestä tekemisestä. Osallistuimme ja viestimme aktiivisesti niin Suomalaisen ruuan päivästä kuin Osta tilalta Makumatka maalle lähiruokapäivästä, jota olimme mukana toteuttamassa Maatilamatkailu Höökin pihapiiriin kootussa alueellisessa tapahtumassa. Tapahtumaan osallistui 15 paikallista lähituottajaa ja yrittäjää ja vierailijoita tapahtumassa kävi 400. Syksyn suurin juhla oli kekrijuhlat Pien-Toijolan talonpoikaismuseolla Ristiinassa. Olimme mukana tapahtumassa yhtenä sen osatoteuttajana. Juhlissa toimimme esille kekrijuhlan historiaa ja ruokaperinnettä mm. kävijöitä osallistavan karjalanpiirakkatyöpajan avulla. Ensimmäistä kertaa pidettävä tapahtuma keräsi paljon kiitoksia monipuolisella ohjelmalla ja mielenkiintoisilla esityksillään.

Sidosryhmäyhteistyötä tehtiin osallistumalla Etelä-Savon ELY:n koordinoimaan maakunnalliseen työryhmään (Etelä-Savon kulttuuriympäristön yhteistyöryhmä)

Vespaikka-hankkeella osallistuttiin valtakunnallisten kulttuuriympäristön neuvottelupäivien suunnitteluun sekä pidettiin info seminaaripäivänä ja opastettiin retkikohteella (55 osallistujaa). Lisäksi hankkeessa laadittiin kulttuuriympäristöaiheinen Venevajat ja rantamakasiinit -julkaisu, Astuvansalmen kalliomaalausten mainosvideo ja sisältöjä mobiilisovellukseen, ruokaperintöön liittyvät Lörtsyvideo ja Piirakkapajan tuotekortti sekä kestävään matkailuun ja kulttuuriperinnön tuotteistukseen liittyvä Valotuulastus-tuotekortti.

Viestintä ja koulutus

Koottiin kaksi jäsenkirjettä Etelä-Savon MKN/ProAgria Etelä-Savon jäsenille ja Viestittiin toiminnasta ProAgria Itä-Suomi-lehdessä.

Ylläpidettiin ja viestittiin toiminnasta Etelä-Savon MKN facebook-sivulla ja instagram-tilillä ja tuotettu sisältöä myös ProAgria Etelä-Savon facebook-sivulle. Luotiin Etelä-Savon MKN uusi youtube-kanava.

Osallistuttiin omien Luontotekoja- ja Huomisen hyvä teko -kampanjoiden lisäksi sekä käytännönjärjestelyin että somettamalla Maisemapäivään, Luonnonkukkien päivään ja Sitran Suureen luontokeskusteluun. Osallistuttu somekampanjoihin Luonnonlaidunpäivä, Suomen luonnon päivä, Puunhalausviikko.

Edellä jo mainittiin Vespaikan hankejulkaisut.

Hankkeet

Vastuullisena toteuttajana

Vespaikka - vesistömaisemat vetovoimatekijänä Etelä-Savossa, Maaseuturahasto
Ruokaklusterin toiminnallistaminen RUOTO, Maaseuturahasto
ProVisio, Maaseuturahasto
Puutarhasankarit, Maaseuturahasto
Saimaan maaseutuhelmiä -yrittäjäryhmähanke, Maaseuturahasto

Muut hankkeet – oltu mukana toteutuksessa

Hiili hallintaan, ravinne ruokkimaan, Hihat -hanke, Maaseuturahasto
Yhessä lihat liikkeelle YLLI, Maaseuturahasto
Klusterilla elinvoimaa Etelä-Savon ruoka-alalle, Maaseuturahasto

Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus toimii Etelä-Karjalan, Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen, Kymenlaakson, Pirkanmaan sekä Uudenmaan maakunnissa. Ruokaan, elintarvikkeisiin ja yrityspalveluihin liittyviä asiantuntijapalveluita antoi toimintavuonna viisi asiantuntijaa ja maiseman- ja luonnonhoitoon liittyviä asiantuntijapalveluita kuusi asiantuntijaa. Vuoden aikana kolme vanhaa työntekijää jäi pois ja saimme kaksi uutta asiantuntijaa vahvistamaan joukkoja. Asiantuntijuuden eri toimialojen osaamisvastaavina toimivat ruoka- ja ravitsemusneuvonnassa Satu Nokkonen sekä yritysneuvonnassa Sanna Lento-Kemppi, maiseman- ja luonnonhoidon neuvonnassa Laura Puolamäki sekä järjestöpäällikkönä Jenni Kunnaala.

Hallitus 2022

Piirikeskuksen hallitukseen kuuluivat toimintavuonna seuraavat henkilöt:

jäsen	maatalousyrittäjä	Aho, Anna-Maija	Pälkäne
varajäsen	maatalousyrittäjä, luop.	Aspila, Taina	Pälkäne
puheenjohtaja	maatalousyrittäjä/puutarhuri	Alanne, Päivi	Lohja
varajäsen	maanviljelijä/kehityspäällikkö	Mäkinen, Marja-Liisa	Lohja
jäsen	maatalousyrittäjä	Kantonen, Katri	Pälkäne
varajäsen	maaseutuyrittäjä	Naapi, Liisa	Jämsä
jäsen	postityöntekijä	Porkka, Anu	Kouvola
varajäsen	yrittäjä	Pekkala, Merja	Iitti
varapuheenjohtaja	maatalousyrittäjä, toimiala- päällikkö	Raininko, Mari	Kärkölä
varajäsen	eläinlääkäri	Suojala, Leena	Hämeenlinna
jäsen	data specialist	Sahlman, Heli	Taipalsaari
varajäsen	maaseutuyrittäjä	Kaipia-Hyväri, Päivi	Lemi
jäsen	maatalousyrittäjä	Vaittinen, Elina	Akaa
varajäsen	maanviljelijä	Mänki, Marianne	Jokioinen

Hallituksen kokouksia oli toimintavuonna 6, joista yksi pidettiin sähköpostikokouksena.

Toimihenkilöt 2022

maisema-asiantuntija	Alaraudanjoki, Aura 8.8.2022 alkaen
maisema-asiantuntija	Eronen Hanna, 3.10.2022 alkaen
maisema-asiantuntija	Hirvonen, Auli
maisema-asiantuntija	Koski, Katriina
maisema-asiantuntija	Puolamäki, Laura
maisema-asiantuntija	Söyrinki, Riikka 6.5.2022 saakka
ruoka-asiantuntija	Malin, Suvi
ruoka-asiantuntija	Nokkonen, Satu
ruoka- ja yritysasiantuntija	Penttilä, Outi (tuntityö 28.2.2022 saakka)
ruoka-asiantuntija	Veteli, Hannele (työaika 60% MKN)
yritysasiantuntija	Lento-Kemppi, Sanna 31.10.2022 saakka
toiminnanjohtaja	Kunnaala, Jenni

Satu Kostensalo avusti Lappeenrannassa Maaseutumarkkinoiden ja Artesaaniruoka SM -kilpailujen järjestelyssä.

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna oli 10 935 henkilöä, josta naisia 5380. Jäsenyhdistysten määrä oli 206 kappaletta.

Toimintaan osallistuvien henkilöiden ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten määrä

Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten järjestämään toimintaan retkille, kursseille, luennoille, työpajoihin sekä muihin tapahtumiin osallistui noin 15 400 henkilöä. Määrään on laskettu mukaan hankkeiden tapahtumat ja työpajat, jossa vastuullisena järjestäjänä on ollut piirikeskuksen asiantuntija. Yle Areenaan tallennetut asiantuntijoiden haastattelut on kuunneltu 2 318 kertaa. Suurimmat tavoitettujen määrät somepäivityksillä saavutettiin paikallisista ruoantuottajista ja -jalostajista tehdyillä somenostoilla (9254), Suomalaisen ruoan päivän etkojen (4005) somenostoilla sekä Maistuva maaseutuyritys palkituista yrittäjistä tehdyillä somenostoilla (3764). Vuoden 2022 toimintaan osallistuneiden vapaaehtoisten määräksi arvioimme jäsenyhdistysten palauttamien toimintakertomusten perusteella noin 9000.

Kohderyhmää lähestyttiin uutiskirjein, Facebookin kautta sekä kontaktoinnilla kursseilla, luennoilla ja muissa tapahtumissa. Viestinnässä uutiskirjeet tavoittivat noin 4500 jäsentä.

Piirikeskuksen edustajakokoukseen osallistuneet jäsenet, hallituksen jäsenet sekä tapahtumiin osallistuvat henkilöt ovat tärkeä tuki toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Luottamushenkilöiden kautta tieto kulki yhdistyksiin.

Piirikeskuksen tärkeimmät sidosryhmät ovat kaupungit, kunnat, Ely-keskukset, maakuntaliitot, muut yhdistykset, Leader-toimintaryhmät, MTK, Metsähallitus, ympäristöministeriö ja Viherympäristöliitto. Sidosryhmien kanssa on viestitty ajankohtaisista asioista.

Vuonna 2022 toimme esiin suomalaista ruoantuotantoa ja ruoantuottajia, annoimme vinkkejä Huomisen hyviin tekoihin, kannustimme kotitarveviljelyyn sekä kasvisten käyttöön, viestimme luonnon monimuotoisuuden merkityksestä sekä tavoitimme satoja kävijöitä messuilla ja toimme esiin maa- ja kotitalousnaisten asiantuntijuutta.

Toiminta ja tulokset strategian temaattisten kokonaisuuksien mukaan

SUOMALAISEN RUOAN SANKARITARINAT

Kiitos suomalaiset ruoantuottajat

Paikallisista ruoantuottajista ja -jalostajista tehtiin alueittain somenostoja 9 kpl. Esittelyyn valittiin sekä Maistuva maaseutuyritys -tunnustuspalkinnon aiemmin saaneita yrittäjiä että maaseutuyrityksiä. Piirikeskuksen somenostot aiheesta tavoittivat 9 254 seuraajaa.

Rahoitus: OKM

Maistuva maaseutuyritys -tunnustuspalkinnot

Suomalainen maaseutu tuottajineen ja yrityksineen tarjoaa laadukkaita raaka-aineita ja elintarvikkeita niin teollisuudelle, kaupalle kuin kuluttajillekin. "Maistuva maaseutuyritys" -tunnustukset jaettiin nyt jo kuudetta kertaa. Ehdotuksia kerättiin nettisivujen kautta ja eri tapahtumien yhteydessä. Maakunnittain tunnustuksen saajiksi valittiin Etelä-Karjalasta Kalakauppa Forelli Etelä-Karjalasta, Nikkarin Maatila Hämeestä, Mustila Viini Oy Kymenlaaksosta, Pieni juurileipomo Pirkanmaalta sekä pikkuOmena Uudeltamaalta. Tunnustukset jaettiin Farmari-

messuilla Mikkelissä 1.7.2022. Yritykset arvostavat saamaansa tunnustusta ja tekivät somenostoja. Piirikeskuksen somenostot aiheesta (5 kpl) tavoittivat 3 764 seuraajaa. Rahoitus: OKM

Piirikeskuksen erilliskorvamerkki Suomalaisen ruoan päivät etkot 31.8.2022

Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaiset kutsuivat erilaisia yhteiskunnallisia vaikuttajia ja ruoka-alan toimijoita viettämään Suomalaisen ruoan päivän etkoja ruoantuotannon maisemaan Jalavaniemen lehmälaitumelle Hämeenlinnan Kalvolaan 31.8.2022. Katoimme yhteisen ruokapöydän keskelle monimuotoista ruoantuotantomaisemaa ja sen äärelle kokoontui hyvän ruoan ystäviä eri aloilta nauttimaan lähiruoasta, keskustelemaan suomalaisen ruoan merkityksestä ja kokemaan aidon elämyksen maisemassa. Tarjolla oleva lähiruoka oli tuotettu ja valmistettu ammattilaisten toimesta – laidun lautasella ajatuksella. Etkojen tarkoituksena oli hyvän keskustelun lisäksi jakaa kuvia, tunnelmaa, maisteltuja makuja ja tapahtumassa heränneitä ajatuksia kaikkien mukana olleiden viestintäkanavissa Suomalaisen ruoan päivänä 4.9. Tapahtumasta tehtiin kaksi radiohaastattelua, joka julkaistiin Yle Suomen ja Yle Hämeen taajuuksilla 2.9.2022. Yle Areenaan tallennetut haastattelut on kuunneltu 2 318 kertaa. Tapahtumasta tehtiin somenostoja, jotka tavoittivat 4005 seuraajaa.

Rahoitus: OKM

Artesaaniruoka pienten elintarvikeyritysten kilpailukyvyyn vahvistajana

Hankkeen tavoitteena on vahvistaa Kaakkois-Suomen pienten elintarvikeyritysten kilpailukykyä ja valmiuksia toimia kannattavasti ruokaketjussa seuraavin keinoin; kirkastamalla Artesaaniruoka käsitettä Kaakkois-Suomessa pienissä elintarvikealan yrityksissä, hyödyntämällä Artesaaniruokakilpailu – prosessia pienten elintarvikeyritysten profiloitumisessa, sekä tukea ja kirkastaa pienten elintarvikeyritysten kehityspolkuja valmennuksessa. Tässä hankkeessa kilpailuun valmentautuminen toimii työkaluna yrittäjän oppimiselle ja yrityksen kehittämiseksi. Toisena tavoitteena hankkeella on vahvistaa kaakkoissuomalaisten, pienten, profiloituneiden elintarvikealan yritysten näkyvyyttä ja tunnettavuutta sekä kytkeä Kaakkois-Suomen elintarvikeyritykset tiiviimmin mukaan valtakunnalliseen elintarvikealan kehittämiseen Artesaaniruokan SM-kilpailun avulla. Hankkeen toimenpiteenä tiedotettiin Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson alueiden yrittäjiä kilpailusta, yrittäjille pidettiin Artesaaniruoka SM -kilpailuinfo, osallistujia 7 sekä tehtiin yrityskohtaista kontaktointia, joissa mm. arviotiin tuotteita kilpailun näkökulmasta. Järjestettiin Artesaaniruoka SM 2022 kilpailu Lappeenrannassa 21.-23.9. Kilpailussa viisi tuomaristoryhmää arvioi 110 tuotetta, jotka oli lähettänyt 58 eri yritystä. Hankkeen toteuttamisaika on 01.05.2021- 31.12.2023. Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Artesaaniruoka SM 2022 -kilpailun oheisohjelma Lappeenrannassa 21.-23.9.

Kilpailun ensimmäisenä päivänä tuomaristo työskenteli koko päivän kilpailutuotteiden parissa. Yrittäjät ja muut tapahtumaan osallistujat seilasivat Saimaalla nauttien maisemista ja lounaasta. Seminaaripuheenvuoroissa teemana oli ”Ruokamatkailu” ja kuultiin mm. Helena Petäistön näkökulmia artesaaniruoka-tuotteiden/paikallisruoan merkityksestä osana matkailuelämystä. Torstaina pidettiin koko päivän kestävä seminaariohjelma Kehruuhuoneella, jossa kuultiin ajankohtaisia näkökulmia elintarvikkeiden pakkauksiin ja pakkaamiseen. Illalla Lappeenrannan Kasinolla pidettiin palkintojenjakoillallinen. Perjantaina ”Tavattiin torilla”, kun mitalit oli jaettu mitalistit on tavattavissa Lappeenrannan kauppatorilla. Torilla oli myynnissä artesaaniruokatuotteita ja paikallisia elintarvikkeita. Rahoitus: MMM

Maaseutumarkkinat Lappeenrannan kauppatorilla 4.9.2022

Maaseutumarkkinat järjestettiin 32. kerran syyskuussa Lappeenrannan kauppatorilla. Maaseutumarkkinat on vahvasti lähiruokatapahtuma, jossa suomalaisen ruoan tuottajat ovat vahvasti omilla kasvoillaan esillä sekä maaseudun ja kaupungin kohtaamispaikka 70 yrityksen

voimalla. Useilta yrittäjiltä tulleen palautteen mukaan Lappeenrannan Maaseutumarkkinat on heidän parhaimpia myyntitapahtumia. Kuluttajat arvostavat maaseutumarkkinoita aitona lähiruokatapahtumana. Kävijämäärä oli noin 3500 henkilöä.
Rahoitus: Yksityisrahoitus, Etelä-Karjalan Maataloussäätiö

NEUVO 2020 -palvelu Kilpailukyky

Maatilojen nykyaikaistaminen ja kilpailukyvyn parantaminen (KIKY)-osiossa tarjotaan maataloilta tilakohtaista neuvontaa, jossa pureudutaan mm. liiketoiminnan kehittämiseen ja kannattavuuden parantamiseen. Neuvo 2020 KIKY oikeudet on myönnetty Maa- ja kotitalousnaisten asiantuntijoille Sanna Lento-Kempille ja Laura Puolamäelle. Neuvo 2020 -KIKY asiakkaita oli yhteensä 4.
Rahoitus: Maaseuturahasto

#Nimisuojaja 2025

EU:n nimisuojaajärjestelmän tunnettuutta lisättiin Hämeessä ja Etelä-Karjalassa käynnistämällä keskustelua aiheen tiimoilta. Hämeessä järjestettiin myös infotilaisuus, jossa keskityttiin lähinnä Lopen Perunan mahdolliseen nimisuojaan. Työtä jatketaan alueen perunantuottajien kanssa vuonna 2023.
Rahoitus: MMM/Ruokavirasto

Uudet askeleet elintarvikealalla Kaakkois-Suomessa

Hankkeen tavoitteena on parantaa ja vahvistaa tiedottamista elintarvikealan ajankohtaisista asioista ja tapahtumista ja vahvistaa elintarvikealan yrittäjien osaamista/yritysten kilpailukykyä mm. seminaarien, työpajojen ja opintomatkojen avulla. Vuoden 2022 aikana järjestettiin 2 työpajaa, jossa yhteensä 26 osallistujaa sekä opintomatka Ruotsiin, jossa oli mukana 7 yrittäjää. Uutiskirjeitä lähetettiin 9 kpl – tietoa välittyi yli 200:lle elintarvike- ja ruoka-alan yritykselle jokaisella lähetyskerralla. Kohderyhmältä on kerätty toiveita ja kehittämisohdotuksia ja toimenpiteitä on toteutettu näiden perusteella. Hankkeen toteuttamisaika on 1.11.2020-31.12.2023.
Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

ILMASTOMYÖNTEINEN JA KESTÄVÄ YHTEISKUNTA

Huomisen hyvä teko

Vuoden aikana MKN:n ruoka-asiantuntijat piirikeskuksissa tuottivat Keskuksen koordinoimana MKN:n kotisivuille ja sosiaaliseen mediaan (Facebook, Instagram, Twitter, TikTok) joka viikko ympäristövinkin #huomisenhyväteko. Vinkit olivat arkisia, pieniä tekoja, joilla on myönteistä seurausta ympäristön hyvinvointiin, maisemaan, luontoon tai ilmastoon. ”Ympäristö” saattoi olla kotiympäristö, kylä tai kaupunki, tai koko Suomi. Näkökulma oli ruokaan, yritykseen, MKN-järjestöön tai maisemaan liittyvä. Vinkkejä jaettiin hyvin esimerkiksi Facebookissa ja kävijät intoutuivat usein keskustelemaan viikon aiheesta ja miettimään omia tottumuksiaan. Lehdistötiedotteet aiheesta poikivat myös artikkeleita lehtiin ympäri Suomen. Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten ruoka-asiantuntijoiden vastuulla oli tuottaa yhdeksän vinkkiä, jotka kirjoitettiin vuoden mittaan. Aiheemme käsittivät mm. ruokien kuivausta, kylmäkassin hyödyntämistä kesähelteillä, kimppakyytejä ja keittiön laitteiden energiansäästövinkejä.
Rahoitus: OKM

Pieni pala maaseutua -kampanja

Yhdistyksille ja niiden jäsenille suunnattua kolmivuotista Pieni pala maaseutua -kampanjaa toteutettiin viimeistä vuotta. Kampanjalla pyrittiin hillitsemään ilmastonmuutosta, lisäämään kasvisten käyttöä ja yhteisöllistä toimintaa. Kampanja piti sisällään seuraavia toimenpiteitä:

Kasvimaan kaunotar -valokuvakilpailun avulla nostettiin myönteisellä tavalla esille kasvisten käytön lisäämistä, niiden käytön terveys- ja ympäristövaikutuksia. Edistettiin kotitarveviljelyä ja kannustettiin myös yhteisten viljelypalstojen tai -laatikoiden perustamiseen.
Rahoitus: OKM, hankerahoitus

Ruokaneuvot Koti ja maaseutu -lehdessä

Ruoka-asiantuntijamme Suvi Malin tuotti aineistoa kahteen Koti ja maaseutu - lehden numeroon. Alkuvuoden numeron ruokaneuvojen aiheena oli varsiselleri sekä fenkoli ja joulunumerossa annettiin ideoita pikkujoulukokkeihin inkivääristä ja piparjuuresta. Maa- ja kotitalousnaisten Keskus teki aiheista myös tiedotteet, jotka saivat kivasti näkyvyyttä eri julkaisuissa.
Rahoitus: OKM

Ruokakasvatus

Ruokakurssit ja luennot

Ruokakursseja järjestettiin ahkerasti ympäri Etelä-Suomen aluetta. Korona alkoi hellittää ja pääsimme aidosti taas lähelle asiakkaita. Kurssiemme aiheet olivat hyvin monipuolisia ja jokainen yhdistys sai valita ruokakurssitarjottimelta sopivan aiheen. Vuoden 2022 ruokakurssiaiheitamme olivat mm. isoäitien herkut, kotoisaa juhlavasti, unkarilainen ilta, maukkaat kasvisruoat, juhlapöydän pravuurit ja kalaruoat. Lisäksi järjestimme tilaajan toiveesta myös muita ruokakursseja, mm. pääsiäisen herkut, vappuherkut, miesten ruokakurssit, jouluisia herkuja ja pure peruna.

Kursseilla nostettiin hyvin esille kotimaiset raaka-aineet, kasvistenkäyttö, sesongin mukainen ruoanlaitto ja terveydelliset näkökulmat. Myös hävikki ja sen vähentäminen oli aina esillä kursseilla ja hyviä hävikkivinkkejä jaettiin puolin ja toisin. Piirikeskuksen alueella järjestettiin 63 ruokakurssia, jotka tavoittivat 726 innokasta kurssilaista. Lisäksi luentoja pidettiin kolme, jotka tavoittivat 31 kuuntelijaa. Luennot käsittelivät varautumista, luonnonyrttejä ja perinneyrttejä.
Rahoitus: OKM ja yksityinen rahoitus

Kotimaisen ruoan käytön edistäminen ja ruokakasvatus peruskouluissa

Sekä ala- että yläkoululaisille järjestettiin paljon havainnollistavia ja osallistavia oppitunteja, joilla teemoina olivat muun muassa kotimainen ruoka ja ruoantuotanto, vastuullinen ruoka, hyvät ruokavalinnat ja säännöllinen ateriarhythmi sekä ruokaturva. Toiminnallisilla oppitunneilla tavoitettiin 428 oppilasta ja 61 opettajaa ja vanhempaa. Oppituntien avulla toivotaan ruokakeskustelun ja kotimaisen ruoan arvostuksen lisääntyvän myös kodeissa.

Koulujen lisäksi lähi- ja kotimaisen ruoan käyttöä edistettiin myös sadonkorjuutapahtumassa järjestetyllä lähiruokainfolla, jossa nostettiin esiin kauden kasviksia ja alueen tuottajia sekä jaettiin maistiaisja ja ruokaohjeita. Lähiruokapisteellä vieraili 100 aikuista ja 20 lasta.
Rahoitus: Yksityinen rahoitus

Elintarvike- ja ruoka-alan kehittäminen

Vahvistettiin elintarvike- ja ruoka-alan toimijoiden ammatillista osaamista mm. järjestämällä hygieniosaamiskoulutuksia 9 kpl, joissa osallistujia oli yhteensä 96. Hygieniapassitestitilaisuuksia järjestettiin 31 ja testin suoritti kaikkiaan 144 henkilöä.

Investointiin, rahoitukseen, liiketoiminnan kehittämiseen liittyviä asiantuntijapalveluja tehtiin kolmelle yritykselle.

Rahoitus: Yksityinen rahoitus, kuntasopimukset

Harrastamisen Suomen mallin kerhot

Miniruokatreffejä ja Ruokatreffejä toteutettiin Harrastamisen Suomen mallin avustuksella Iitissä ja Orivedellä. Alakoululaisille suunnatuilla Miniruokatreffeillä valmistettiin terveellisiä välipaloja ja herkkuja koululaisten hyödynnettäväksi. Hieman vanhempien koululaisten Ruokatreffeillä valmistettiin monipuolisia ja ravitsevia ruokia nuorten pöytään. Kokkailun ohessa opittiin keittiötaitoja, keittiön työvälineitä, ruokavalintoja, uusia makuja ja yhdessä tekemistä siivousta unohtamatta. Koululaisten kanssa keskusteltiin siitä, mistä ruoka tulee ja erilaisista ruokavalinnoista. Nuoret olivat innostuneita ja suora palaute tuli usein ruokapöydässä. Vanhemmilta palautteena oli lasten innostaminen ruoanlaittoon ja oppiminen uusiin ruoka-aineisiin. Miniruokatreffejä 1-6 lk pidettiin Iitissä 19 kertaa, joihin osallistui 4-8 koululaista ja Orivedellä 1-3 lk 6 krt ja mukana 3-7 koululaista. Ruokatreffejä 7-9 lk pidettiin Iitissä 19 kertaa, joissa mukana oli 4-6 koululaista ja Orivedellä 4-6 lk 6 krt ja mukana 3-6 koululaista.
Rahoitus: Iitin kunta ja Oriveden kaupunki

Hävikkiforumin Hävikkitapahtumat

Ruoka-asiantuntijat Satu Nokkonen ja Suvi Malin tekivät yhteistyötä myös Kuluttajaliiton kanssa hävikkiviikolla. Uudellamaalla oli koottuna hävikkipöytä Keskuskirjasto Oodissa, jossa kuluttajat pääsivät tutustumaan yhden henkilön vuodessa tuottamaan hävikkiruokamäärään (n. 23 kg), maistamaan hävikkiainesta välipalaa ja saivat paljon vinkkejä hävikkiruokan vähentämiseksi kotitalouksissa. Suvi Malinin lisäksi mukana oli myös Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen harjoittelija Laura Aspholm. Oodissa tavoitettiin noin 350 henkilöä. Satu Nokkonen toteutti samaan tapaan Hävikkiminimessut Tampereella kauppakeskus Ratinassa, jossa hävikkitieto tavoitti noin 175 kuulijaa. Ruokahävikin määrä kauhistutti useimpia kävijöitä, mutta samalla herätti keskustelua. Osa kuulijoista mietti, miksi ruokahävikkiä syntyy omassa taloudessa ja osa tunnisti lähipiiristään henkilöitä, joille havainnollistavasti tiedosta olisi hyötyä. Jaettavaa materiaalia ja vinkkejä välittyi kuulijoiden kautta myös heidän tuttavilleen.
Rahoitus: Kuluttajaliitto

Järvikalat osaksi kotitalouden perusopetusta Päijät-Hämeessä -esiselvityshanke

Osaksi yläkoulujen kotitalouden opetusta tarjottiin erilaisia kalaan ja kalankäyttöön liittyviä oppimiskokonaisuuksia. Kolmen eri teeman ympärille suunniteltuja oppimiskokonaisuuksia toteutettiin yhteistyössä Padasjoen, Sysmän ja Asikkalan yläkoulujen kotitalousopettajien kanssa. Kaikissa kunnissa tunneille osallistuivat 7.luokkalaiset ja Asikkalassa osittain myös 9.luokkalaiset. Oppimiskokonaisuuksien teemat olivat kala osana terveellistä ruokavaliota (etäoppitunti), kalankäsittely ja kalaruuan valmistaminen sekä kalastus. Etäoppitunneille (6 kpl) osallistui 140 oppilasta ja 4 opettajaa, kalankäsittelytunteja toteutettiin kolmessa koulussa 75 oppilaalle ja 4 opettajalle ja kalastusretkipäivillä (3 kpl) oli mukana 100 oppilasta ja 6 opettajaa.
Rahoitus: Sisä-Suomen Kalatalousryhmä

Kalan käytön edistäminen

Koululaisten kalankäyttöä edistettiin Valtakunnallisessa kalastuspäivässä Tampereella ja Sysmässä, jossa alakoululaisille kerrottiin kalankäsittelystä, ruuanvalmistuksesta sekä kalan ravitsemuksellisuudesta. Tapahtumissa paistettiin muikkuja maistiaisiksi. Osallistujia oli Tampereella 166 koululaista ja 15 opettajaa ja Sysmässä 123 koululaista ja 12 opettajaa. Tapahtumat toteutettiin yhteistyössä Hämeen ja Pirkanmaan Kalatalouskeskusten kanssa. Kalan käytön edistämistyötä koululaisten parissa jatkettiin myös kalankäsittely- ja ruuanvalmistustuntien ja rapuristeilyiden muodossa. Hämeen Kalatalouskeskuksen kanssa järjestetyillä risteilyillä 118 alakoululaista ja 13 opettajaa/aikuista pääsivät kokemaan rapumertoja, tutkimaan eläviä rapuja ja oppivat syömään rapuja. Alakouluissa järjestetyillä oppitunneilla 101 oppilasta ja 6 opettajaa harjoittelivat ahventen fileointia ja ruuan valmistamista kalasta. Koulut toivoisivat, että

kalatapahtumia järjestettäisiin kouluissa säännöllisesti, esimerkiksi kerran vuodessa. Toisto lisää rohkeutta kokeilemaan ja maistamaan sekä edistää oppimista.

Rahoitus: Yksityinen rahoitus

Kestävä RuokaHäme -hanke

Hankkeessa ohjataan yrityksiä pohtimaan siirtymistä luomujalostukseen ja avataan yrityksille ravitsemuksellisen kilpailuedun, artesaaniruoan ja nimisuojuuksen merkitystä yritystoiminnan kehittämiseksi. Paikallisten pienten yritysten verkottuminen ja ruokatarinat korostuvat hankkeen toimenpiteissä. Käsitteiden avaaminen ja vaihtoehtojen esille tuominen luomuun, artesaaniruokaan ja nimisuojaan liittyen.

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Kokouspalvelut

Koronatilanteen rauhoituttua keväällä 2022 kokouspalvelut Vanajan Parvella virkistyi huomattavasti. Kahvi- ja ateriapalveluja tarjottiin 205 kertaa yhteensä 3371 asiakkaalle. Kesän ja syksyn aikana toteutettu tilojen pintaremontti ja kalusteiden uusinta paransi tilojen viihtyvyyttä ja houkuttelevuutta entisestään.

Kotimaisten erikoiskasvien lisääminen lautasella -projekti

Projektin avulla lisättiin ruoka-alan ammattilaisten, ruoka-alan opiskelijoiden ja kuluttajien tietoisuutta kotimaisista erikoiskasveista, niiden hyödyistä, ravitsemuksesta, käytöstä ja ominaisuuksista sekä monipuolisuudesta. Tietoa jaetaan luentojen, yleisötapauksien ja käytännön ruokakurssien välityksellä. Vuonna 2022 pidimme 29 erilaista tilaisuutta, jossa tavoitimme 833 ruoka-alan ammattilaista, opiskelijaa ja kuluttaja. Jalkauduimme oppilaitoksiin, kuluttajatilaisuuksiin, Teamsiin, sekä turuille ja toreille.

Rahoitus: MTK:n säätiö

Kotitarveviljelyn kehittäminen Lohjan seudulla -hanke

Hankkeessa lisättiin kuluttajien tietoa kotitarveviljelyn erilaisista mahdollisuuksista, neuvottiin viljelyn aloittamisessa, lajikevalinnoissa, ravinteiden kierrätyksessä sekä saatavan sadon käsittelyssä ja säilönnässä sekä kannustettiin kasvien monipuoliseen käyttöön. Hankkeessa järjestettiin luentoja, koulutuksia, ruokakursseja ja retkiä. Luennot olivat ehdottomasti tärkein tiedonjakoväylä. Koronapandemian myötä yleistyneet etäluennot mahdollistivat varmasti suuremman osallistujamäärän kuin paikan päällä järjestetyt luennot olisivat saaneet kokoon. Kasvien monipuoliseen käyttöön kannustettiin sekä luennolla että ruokakursseilla. Kasvisruoan lisääminen omassa ruokavaliossa on yksi merkittävimpiä tekoja mitä yksittäiset kuluttajat voivat tehdä ilmaston hyväksi, sekä myös oman terveytensä hyväksi. Kiinnostus omavaraisuuden kasvattamiseen itselle sopivalla tavalla on kasvanut entisestään hankeajana. Hankkeen tapahtumissa vuonna 2022 oli 156 osallistujaa. Hankkeen toiminta-aika oli 1.1.2021 – 30.9.2022

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma, Leader Ykkösakseli

Luonnonryttikävelyt

Luonnonrytit kiinnostavat kasvavassa määrin kuluttajia. Moni on halukas hyödyntämään lähiympäristönsä syötäviä kasveja, mutta kasvien tunnistamiseen tarvitaan apua, samoin vinkkejä niiden käyttöön ruoanvalmistuksessa ja säilönnässä. Luonnonrytit on hyvä aihe myös yritysten tyhy-päivään. Luonnonryttitilaisuuksia pidettiin Hattulassa Lepaalla ja Vantaalla Kuusijärvellä. Osallistujia oli yhteensä 52.

Rahoitus: Yksityinen rahoitus

Melonia meilläkin? -hanke

Melonia meilläkin? -hankkeessa tuotettiin kasvien käytön lisäämiseen tähtäävä työkalupakki

neuvonta- ja opetusmateriaalista, joka on tarkoitettu järjestön ruoka-asiantuntijoille, järjestöväelle, opettajille ja muille neuvontatyötä tekeville sekä asiasta kiinnostuneille kuluttajille. Työkalupakki sisältää opetusmateriaalin Suomessa menestyvien uusien kasvien kasvattamiseen, ruokakurssiaineiston sekä muuta kasvien käytön lisäämistä edistävää materiaalia. Hankkeessa toteutettiin kaksi runsaasti osallistujia kerännyttä webinaaria sekä kaksi live-lähetystä somessa. Materiaali julkaistiin Maa- ja kotitalousnaisten kotisivuilla maajakotitalousnaiset.fi/meloniamella. Yhteistyökumppanina hankkeessa oli Puutarhaliitto. Etelä-Suomen piirikeskus oli mukana jalkauttamassa uusia kasviksia ruokakurssin muodossa. Kurssi oli kaikille avoin ja se tavoitti yhdeksän kurssilaista. Lisäksi aineistoa käytettiin myös kahdella muulla kurssilla ja näissä osallistujia 26 kpl. Kurseilla käytettiin MKNK:n tuottamaa opetusmateriaalia. Rahoitus: Tampereen Talouskoulun säätiö

Onks väliä mitä syö? -projekti

Aikuistuville nuorille suunnatussa projektissa haluttiin vahvistaa kohderyhmään kuuluvien ruokatajua, lisätä ymmärrystä ruokavalion merkityksestä hyvinvointiin sekä annettiin käytännön eväitä vastuullisten ruokavalintojen tekemiseen. Pääosin toisen asteen oppilaitoksissa järjestettyjen tapahtumien tärkeimpiä teemoja olivat ravitsemus ja ateriarhythmi, järkevät välipalat ja sokerin vähentäminen, ilmastotoimet ruoantuotannossa, vastuulliset ruokavalinnat sekä ruokahävikin vähentäminen. Tapahtumissa halutaan myös lisätä nuorten ymmärrystä ruoantuotannon ympäristövaikutuksista ja niiden vähentämiseen tähtäävistä toimista, joita jo tehdään. Vuoden 2022 aikana toteutettiin 21 tapahtumaa, joissa tavoitettiin yli 600 nuorta.

Opettajien ja ohjaajien palautteissa kiiteltiin todella tarpeellisen ja nuorille ajankohtaisen aiheen esiintuomisesta! Tapahtuman monipuolisuutta pidettiin myös hyvänä. Opettajien mukaan vierailijoiden jakama tieto otetaan nuorten keskuudessa paremmin vastaan kuin tutun opettajan ja siksikin vierailijat ovatkin erityisen tervetulleita.

Etenkin sokeripalanäyttely kiinnosti ja herätti kovasti kysymyksiä ja huomiota nuorten keskuudessa. Myös maistiaiset kiinnostivat ja samoin erilaiset hävikkivinkit. Hyviä keskusteluja virisi niin kasvien syönnistä tai syömättömyydestä kuin punaisen lihan käyttösuosituksesta. Konkreettinen esitystapa miellytti nuoria. Itsenäisesti asuvat nuoret olivat huomattavasti kiinnostuneempia teemasta kuin vanhempien kanssa asuvat, mikä on toki hyvin ymmärrettävää. Rahoitus: Tampereen Talouskoulun säätiö

Retkiä Pirkanmaan luonnossa -päivä

Syyskuussa järjestettiin usean pirkanmaalaisen luontoalan yrittäjien voimin Retkiä Pirkanmaan luonnossa -päivä. Mukaan lähteneet yrittäjät järjestivät itselleen sopivaa toimintaa eri puolilla Pirkanmaata lauantaina 24.9.2022. Harvalla luontoalan yrittäjällä on kiinteää toimitilaa asiakastilaisuuksia varten, vaan asiakkaat viedään opastetusti esimerkiksi kansallispuistoihin, erilaisille maastoreitille tai muihin sopiviin kohteisiin. Mukaan saatiin yhteensä kymmenen yrittäjää. Piirikeskuksen rooli oli toimia koordinaattorina sekä vastata päivän viestinnästä ja markkinoinnista yrittäjien tukena. Retkipäivänä osallistujamäärät vaihtelivat yrittäjäkohtaisesti. Suurin osallistujamäärä yksittäiseen tapahtumaan oli 14 henk. Osallistujien ikähaarukka oli 7-70 v. Yksi yrittäjä kertoi parhaan kokemuksen olleen se, kun tamperelainen pariskunta myönsi, etteivät uskaltaisi mennä keskenään metsään, mutta opastetusti kyllä. Retken huippuhetkiä oli palautteen mukaan eläinten metsään tullaamia polkuja pitkin kulkeminen. Tapahtuma toivottiin vuosittain järjestettäväksi.

Rahoitus: Vihtori Peltonen – Lihasula säätiö sr

Älä ruoki hukkaa!

Yhteistyössä Luonnonvarakeskus Luken, Kotitalousopettajien liiton ja Suomen luokanopettajien kanssa tehdyssä hankkeessa *Älä ruoki hukkaa – perusopetuksen oppilaat vaikuttajina*

ruokahävikin vähentämiseksi kotitalouksissa tuotettiin ympäristöopin ja kotitalouden opetukseen työkalupakit ruokahävikin opettamiseen ja projektivinkkejä, joiden avulla oppilaat voivat vaikuttaa ruokahävikin vähentymiseen kotitalouksissa. MKN:n piirien ruoka-asiantuntijat jalkautuivat 28 peruskouluun.

Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksen alueella ruoka-asiantuntijat pitivät yhteistyökouluille teamsinä etätunnin, jossa ruokahävikkiä tuotiin monella tapaa esille ja varsinkin sen vähentämiseen tähtääviä toimia. Lisäksi näissä teamseissä kerrottiin kilpailusta, joka koski joko luokkaa tai koko koulua. Kuka keksii parhaimman tavan vähentää kotitalouksien ruokahävikkiä.

Toisena toimenpiteenä ruoka-asiantuntijat jalkautuivat kevään 2022 aikana kouluille esittelemään ruokahävikkipöytä. Yhteistyökouluja oli kahdeksan Etelä-Suomen Piirikeskuksen alueella.

Hävikkipöytiä koottiin yhteensä kahdeksaan eri kouluun ja niihin osallistui 1225 oppilasta ja 82 opettajaa. Lisäksi teams-infoihin osallistui yhteensä 106 oppilasta ja 5 opettajaa.

Rahoitus: MMM/Ruokavirasto

MONIMUOTOINEN LUONTO

Lumoinfot

Taajamien niityt ja maisemapellot -infokäyntejä tehtiin 15 kpl, joissa esiteltiin kunnille, kuntapäätäjille, maakuntaliitoille, maakuntamuseoille ja muille sidosryhmille erilaisten niittyjen, kaupunkilaitumien ja maisemapeltojen mahdollisuuksia viherympäristön hoidossa. Yhteensä tavoitettiin 72 henkilöä. Kuntia kannustettiin edistämään viherympäristöjen luonnon monimuotoisuutta ja virkistysarvoa resurssitehokkaasti. Tapaamisissa keskusteltiin maisemapeltojen ja niittyjen mahdollisuuksista kaava-alueella, laidunnuksen käytöstä ja hyödyistä alueiden hoidossa sekä luonnon monimuotoisuuden esiin tuomisesta taajamissa.

24.3.2022	Osuuspankin pääkonttorin metsäpuoli
22.9.2022	Etelä-Karjalan liitto / matkailu
21.3.2022	Etelä-Karjalan liitto / ympäristö
6.6.2022	Helsingin kaupunki
6.6.2022	Heinolan kaupunki
7.6.2022	Pirkanmaan kulttuuriympäristöryhmä
15.6.2022	Tammelan kunta
16.6.2022	GoSaimaa matkailuorganisaatio
14.9.2022	Kotkan kaupunki
15.9.2022	Lepaan messut / Sääksmäen seurakunta
19.9.2022	Pirkanmaan maakuntamuseo Vapriikki
22.11.2022	Kaakkois-Suomen ELY-keskus
1.12.2022	Turun yliopisto / Biodiful
9.12.2022	Saimaan vesiensuojeluyhdistys
13.12.2022	Hollolan kunta

Rahoitus: OKM

Luontotekoja-kampanja

Maisema-asiantuntijat kirjoittivat kolme blogitekstiä Maisema mielessä -blogisarjaan, osallistuivat kampanjan suunnitteluun ja kokosivat laidunkaverit -kuvakollaasin Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen käyttöön. Julkaisimme kotisivuilla ja sosiaalisessa mediassa blogitekstejä, joissa

asiantuntijamme avasivat laidunnuksen hyötyjä tutkittuun tietoon perustuen. Joulukuun someviestintäsarja esitteli 24 luontotekoa.

Rahoitus: OKM

Puunhalausviikko ja Suomen luonnon päivä

Suomen luonnon päivänä viestittiin Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten sosiaalisen median kanavilla.

Rahoitus: OKM

Luennot, opintoretket ja talkoot

Maisema-asiantuntijat pitivät luentoja 30 kpl, joissa oli yhteensä 301 osallistujaa. Tampereella pidettiin kolmet lupiinitalkoot. Vieraslajien kitkentään osallistui 15 henkilöä.

Rahoitus: OKM, yksityinen rahoitus, hankerahoitus

Lepaa 11.-13.8.2022

Osallistuttiin Lepaa 2022 näyttelyyn, joka on suunnattu puutarha- ja viheralan ammattilaisille. Lepaan näyttelyt järjestetään vuosittain Hattulassa Lepaan puutarhaoppilaitoksessa ja kävijöitä tapahtuma keräsi noin 7 000. Osaston teemana oli kuntien ja kaupunkien avoimet viheralueet. Osastolla tavoitettiin noin 1000 kävijä.

Rahoitus: OKM

Avoimien viheralueiden kunnossapitoluokitus (RAMS)

Tehtiin Tampereen kaupungin puitesopimuksen alla kunnossapitoluokitusten päivitystöitä ja kohdekortteja sekä avoimien viheralueiden laatukierrokset.

Rahoitus: Yksityinen rahoitus

Laidunpankin ylläpito ja viestintä

Pidetään yllä Laidunpankki-palvelua ja viestitään palvelusta sekä luonnonlaidunnuksesta. Laidunpankki tarjoaa monipuolista tietoa sopimislaidunnuksesta. Palvelu on ilmainen ja palvelee sekä maanomistajia että karjanomistajia. Sivuille vietiin tietoa laidunnuksesta ja palveluista sekä tehtiin päivityksiä Laidunuutisia -palstalle. Sivusto palvelee valtakunnallisesti, vaikka sen ylläpito hoidetaan Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksesta.

Rahoitus: Metsähallitus, Fingrid

Lumoavat laitumet Maatalousmuseo Sarkan vaihtuva näyttely 2022

Näyttelyaineisto koottiin vuoden 2021 aikana Lumolaidun verkosto -hankkeen tulosten pohjalta. Verkostotilat osallistuivat näyttelyn tuottamiseen työpajoissa ja järjestämällä kuvauspaikkoja omilla tiloillaan. Verkostotilojen kanssa vierailtiin näyttelyssä syyskuussa 2022. LUMOAVAT LAITUMET – LAIDUNNUS MONIMUOTOISUUDEN YLLÄPITÄJÄNÄ -niminen näyttely oli avoinna yleisölle 18.2.2022 – 9.1.2023. Näyttelyyn liittyi artikkeli Sarkan asiakaslehti Laarissa.

Rahoitus: Yksityinen rahoitus

Maiseman- ja luonnonhoitosuunnitelmat

Suunnittelukohteina olivat arvoniityt, maisemapellot, laidunalueet, peruskunnostuskohteet ja kulttuuriympäristökohteet. Lisäksi tehtiin vieraslajien kartoituksia. Suunnitelmia valmistui vuonna 2022 15 kpl.

Rahoitus: Yksityinen rahoitus

NEUVO 2020 -palvelu

Neuvo-palvelukäyntejä luonnon- ja ympäristönhoitoon liittyen tehtiin 70 kpl.

Rahoitus: Maaseuturahasto

Rantalaidunnusselvitys Pirkanmaan lintuvesikohteilla

Rantalaidunnusselvityksessä kartoitettiin potentiaalisia laidunalueita Pirkanmaan Natura SPA-alueilla eri puolilla maakuntaa. Selvitys sisälsi taustaselvitykset, maastokartoitukset kohteilla, potentiaalisten kohteiden maanomistajien kontaktoinnin sekä raportoinnin tilaajalle.

Rahoitus: Pirkanmaan ELY-keskus

Ympäristösopimussuunnitelmat

Ympäristösopimussuunnitelmia tehtiin 16 kpl.

Rahoitus: Yksityinen rahoitus

Lumolaidun verkosto -hanke

Pirkanmaalla edistettiin biodiversiteettivaikutusten ymmärrystä hankkimalla uutta tutkimustietoa luonnonlaitumilta. Hankkeessa tehtiin mm. lajistokartoituksia ja maaperän monimuotoisuustutkimuksia. Viimeisenä toimintavuotena järjestettiin opintomatka Viron luonnonlaitumille. Hanke osallistui Suomen paras maisemahanke -kilpailuun, joka se voitti. Hankkeen toteuttamisaika oli 1.3.2019 – 30.9.2022.

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Lumotaito-hanke

Lumotaito-hanke jakaa uusinta tietoa viljelijöille luonnon monimuotoisuudesta, ja sen huomioimisesta viljelykäytännöissä ja luonnonhoidossa. Hankkeemme toteuttaa monipuolista viestintää useissa eri kanavissa sekä jalkauttaa tutkimustietoa ja hyviä käytäntöjä. Teemme vuorovaikutteista yhteistyötä viljelijöiden ja eri alan asiantuntijoiden kanssa. Hankkeen toteuttamisaika on 1.10.2021-31.12.2023.

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Lumovoimaa Länsi-Uudenmaan maaseutuyrittäjille! -hanke

Lumovoimaa Uudenmaan maaseutuyrittäjille -hankkeessa edistettiin luonnonsuojelualueiden perinnebiotooppien tilaa ja sopimuslaidunnusta sekä ideoitiin Länsi-Uudenmaan maaseutuyrittäjille kestäviä ja luonnon monimuotoisuutta edistäviä keinoja kehittää yritystoimintaansa. Lumovoimaa!-hanke on päättynyt vuoden 2022 lopussa.

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

SUOMI KUTSUU KYLÄÄN

Pienet, suuret elämyspaketit

Etelä-Suomen asiantuntijat tekivät kaksi Pienet, suuret elämyspaketit -toimenpidettä.

Kestävän kehityksen viikon tapahtuma Kymenlaaksossa - Jaalan koulun työpajapäivä Verlan tehdasmuseolla 29.9.2022

Työpajapäivä oli osa eurooppalaista kestävän kehityksen viikkoa, jota järjestetään myös Suomessa. Kokoavana tahona Kymenlaaksossa toimii Kymenlaakson kylät ry. Työpajapäivän tavoitteena oli tutustua rakennusperinnön vaalimiseen ja uusiokäyttöön osana kestävyystekoja. Työpajamenetelmänä käytettiin esineperustaista oppimista (object based learning). Työpajaan osallistui Jaalan koulun 5. ja 6. luokka opettajiensa kanssa. Työpaja toteutettiin pienryhmissä. Pienryhmät kiersivät tehtäväpolulla tehdasmuseon alueella. Tehtäväpolun pysäkkejä ohjasivat tehdasmuseon henkilökunta sekä erityisasiantuntija Ira Vihreälehto Suomen kulttuuriperintökasvatuksen seurasta ja maisema-asiantuntija Laura Puolamäki Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisista. Työpajatapahtuma kesti neljä tuntia. Tehtäväpolulla tutustuttiin tehdasyhteisön omavaraisuuteen ja tallin uusiin asukkaisiin, kanoihin, vanhan lämpökattilahuoneen uuteen elämään hakelämpökeskuksena, kansakoulun opetustauluihin ja Verlan tehtävään niiden tuotannossa, tehdassalin toimintoihin, vellikelloon ja tehdasyhteisön ajankäyttöön ja päivärytmiin

sekä äänimaisemaan, maailmanperintöön. Työpajapäivä oli kylmä ja sateinen, mutta järjestelyt sujuivat hyvin suurin koska osa tehtäväpolusta toteutettiin sisätiloissa. Tapahtumaan osallistui 30 oppilasta ja 4 opettajaa. Työpajapäivän yhteistyökumppaneita olivat Suomen kulttuuriperintökasvatuksen seura ja Verlan tehdasmuseo sekä Jaalan koulu.

Rahoitus: OKM

Strategiatyökalut yritysasiantuntijoille

Yritysasiantuntija Sanna Lento-Kemppi laati koulutus- ja neuvontapaketin yritysasiantuntijoille.

Rahoitus: OKM

Suomen Kädentaidot -messut Tampereella 18.-20.11.2022

Teemoina Kädentaidot -messujen osastollamme oli kotimainen lammas. Messuilla tuodaan vahvasti esiin kotimaisen lampaan villaa. Osastollemme lisäsimme kuluttajien tietoutta lampaanlihan suoranmyyntipaikoista sekä maistatimme kotimaisen lampaan maidosta tehtyä juustoa. Moni kävijä maistoi ensimmäistä kertaa lampaanmaitojuustoa ja usealle oli yllätys, että kotimaista tuotetta on saatavilla, vaikkakin vähäisen maidontuotantomäärän takia hyvin rajoitetusti. Nostimme esille myös Artesaaniruoka SM -kilpailussa menestyneitä lampaanlihatuotteita.

Osastollamme vieraili 600 messukävijää.

Rahoitus: OKM

Kulttuuriympäristöihin liittyvät inventoinnit, selvitykset ja suunnitelmat

Kulttuurimatkailun kehittäminen Aitonevan turvemuseon alueella

Työn aikana kehitetään Aitonevan aluetta kulttuurimatkailukohteena yhdessä Kihniön kunnan, Parkanon Kehitysparkin, Neovan ja Turun yliopiston kanssa. Aitonevalla kartoitetaan arkistoaineisto, museonäyttelyn sisältö ja muut arkistoaineistot, teetetään kaksi käyttäjätutkimusta ja tuotetaan uusia näyttelysisältöjä. Lisäksi osallistutaan Euroopan teollisuusperintöreitien toimintaan.

Rahoitus: OKM, kulttuurimatkailun erityisavustus

EKKU - Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson kulttuuriympäristöt kartoilla

EKKU-hankkeessa tuotettiin Kaakkois-Suomen kulttuurimaisemat -tarinakarttakokoelma, joka pitää sisällään 9 erillistä tarinakarttaa Kaakkois-Suomen kulttuuriympäristöistä. Hankkeessa tuotiin tietoa kulttuuriympäristön kohteista sekä nostettiin kulttuuriympäristöjen arvostusta. Kohderyhmiä ovat maakunnat, kunnat, yritykset, asukkaat ja matkailijat. Hanke päättyi 31.5.2022.

<https://storymaps.arcgis.com/collections/87fab7cefce9458095255bf0915f0687>

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Perinnemaisemat Kanta- ja Päijät-Hämeessä esiselvitys

Esiselvitys sisälsi kolme tilaajan valitsemaa kohdetta Päijät-Hämeessä ja kolme kohdetta Kanta-Hämeessä. Kohteiden potentiaalia kulttuurimatkailussa kartoitettiin maastotyöllä, kyläilloissa ja taustaselvityksin.

Rahoitus: LAB -ammattikorkeakoulu; Luontokohteiden kulttuuriperintö eläväksi -hanke

LumoSILTA Eurooppaan esiselvityshanke

Vanajavesikeskuksen kanssa yhdessä toteutetaan Leader esiselvityshanketta.

Esiselvityshankkeessa laaditaan hankehakemus kansainväliselle Leader-hankkeelle, jolla edistetään hämäläisten ja pirkanmaalaisen kylien luonnon monimuotoisuutta ja sen hyödyntämistä mm. matkailussa ja tuotteistamisessa. Vuoden 2022 aikana kartoitettiin kansainvälisiä kumppaneita.

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma, Leader Linnaseutu, Leader Pirkan Helmi ja Leader LounaPlus

Nuukio Lakeland -yritysryhmähankkeen koordinointi ja hallinnointi

Hanke tuotti Nuukion alueelle Nuukio Lakeland -destinaatiotason myyntialustan hankkeeseen osallistuneiden alueen 7 yrityksen kanssa. Kehitystyö edisti myös matkailun sosiaalista, ekologista ja taloudellista kestävyyttä. Hanketta rahoitti Uudenmaan ELY-keskuksen Maaseutuohjelma.

Hankkeen kesto on 15.07.2020-31.1.2023

Rahoitus: Yksityinen rahoitus

Tainionvirran II -yritysryhmähanke

Tainionvirta-yritysrühmähankkeeseen osallistuu yhdeksän matkailualan yrittäjää Hartolan ja Sysmän alueelta. Yrittäjien tavoitteena on keskinäisen verkostoitumisen kautta myös auttaa toisiaan, tukea sparrata, neuvoa ja yhdessä tuotekehittää palveluja hankkeen aikana. Hanke tuotti Tainionvirta.fi -sivuston alla yhteisesti markkinoitavan matkailualueen. Hankkeen kesto oli 01.01.2020-30.09.2022.

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Kansainvälinen maisemapäivä

Kansainvälisenä maisemapäivänä lokakuun 20. päivä tutustuttiin kulttuurihistoriallisesti rikkaaseen ympäristöön; jo kadonneeseen sahayhdyskuntaan ja Salpalinjaan Lappeenrannan Rutolan kyläpolulla paikallisen oppaan johdolla. Kävelyllä osanottajia oli reilut 20 henkilöä.

Rahoitus: SYKE ja ympäristöministeriö

MUUT ETELÄ-SUOMEN PIIRIKESKUKSEN TOIMENPITEET

Järjestötoiminta ja yhteisöllisyyden kehittäminen

Valtakunnallisesti yhteisistä järjestöteemoista ja -tempauksista, kuten Pieni pala maaseutua, tiedotettiin yhdistyksiä jäsenten uutiskirjeiden sekä Facebookin avulla ja kannustettiin heitä osallistumaan. Impin päivä 11.6. on monessa yhdistyksissä jo vakiintunut tapahtuma ja sitä toteutetaan eri tavoin.

Rahoitus: OKM

Vuoden maa- ja kotitalousnainen

Piirikeskuksessa valittiin maakunnittain aktiivinen, järjestön toimintaa tunnetuksi tekevä ja muita toimintaan kannustava sekä yhteisöllisyyttä edistävä vuoden maa- ja kotitalousnainen.

Tunnustusten saajat olivat:

Etelä-Karjala: Airi Kauppinen, Taipalsaaren Maaseutunaiset, Taipalsaari

Häme: Liisa Nurminen, Hämeenkosken maa- ja kotitalousseura, Hollola

Kymenlaakso: Anneli Metso, Maakansan Maa- ja kotitalousnaiset, Iitti

Pirkanmaa: Liisa Naapi, Längelmäen maa- ja kotitalousnaiset, Jämsä

Uusimaa: Marja-Liisa Mäkinen, Lohjan Maatalousnaiset, Lohja

Retket ja muut tilaisuudet

Uudenmaan kesäretki suuntautui Länsi-Uudenmaan ruukkeihin. Retkellä oli mukana 27 osallistujaa. Kymenlaakson helmiä -retken kohteena oli Hevoshaan arboretum ja taidekeskus Antares Sippolassa. Perinteiseen kesätapahtumaan lähti mukaan 20 osallistujaa. Etelä-Oriveden maa- ja kotitalousseura järjesti Suvipäivän kesäkuussa Rönnin lavalla Eräjärvellä. Paikalle saapui kellohameet heilahtaen 80 vierasta.

Tyrvää-Vammalan Maatalousnaisten kanssa oltiin mukana Sastamalan kirjaston puutarhailtapäivässä kesäkuun alussa. Kirjaston kävijät saivat mukaansa kotitarveviljelyvinkkejä, kesäkukan siemeniä ja mm. esikasvatettua maissia. Tapahtumassa saavutettiin 60 henkilöä.

Lokakuussa kokoonnuttiin Ylöjärvellä Pikku-Ahveniston laavulla. Illan aikana kuultiin ajankohtaisia järjestöasioita sekä tutustuttiin uuteen maisema-asiantuntijaan Hanna Eroseen. Laavulle saapui neljä jäsentä.

Naisten päivän kunniaksi saimme kutsun Voglian tiloihin Lammille. Kuulimme esittelyn Voglian toiminnasta ja pääsimme tekemään edullisia vaateostoksia. Tilaisuudessa oli 45 osallistujaa.

Jäsenrekisterikoulutukset

Yhdistysten jäsenrekisterivastaaville järjestettiin Teamsilla kaksi koulutusta, joihin osallistui yhteensä 11 henkilöä.

Tulevaisuuden järjestö -ytimessä osaaminen ja uusi osallisuus -hanke

Vuoden 2022 aikana Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry toteutti OKM:n erityisavustuksen turvin hanketta, *Tulevaisuuden järjestö – ytimessä osaaminen ja uusi osallisuus*. Hankkeessa pyrittiin vastaamaan tulevaisuuden nopeasti muuttuviin haasteisiin ja haettiin neuvontajärjestölle uutta suuntaa, samalla miettien keinoja vaikuttavuuden vahvistamiseksi. Hankkeessa laadittiin järjestölle jäsenstrategialuonnos sekä konkreettinen toimintasuunnitelma, jossa jäsenet ja muut toiminnan osalliset ovat keskiössä. Hankkeen tavoitteena oli esittää vaihtoehtoisia malleja ja uusia avauksia sekä vertaistukea myös muiden järjestöjen jäsenyyden ja osallisuuden kehittämiseen. Piirikeskuksen järjestövastaavat ja paikallisyhdistysten jäsenet osallistuivat hankkeen työpajoihin.

Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten edustajakokous 12.11.2022

Piirikeskuksen sääntöjä muutettiin vuoden 2021 edustajiston kokouksessa Vuolenkoskella 13.11. Edustajisto korvattiin edustajakokouksella, johon jäsenyhdistykset voivat lähettää edustajansa. Ensimmäinen edustajakokous pidettiin Hämeenlinnassa 12.11.2022 Läsnä oli 20 virallista kokousedustajaa. Kokousesitelmän piti Naisten Valmiusliiton Hämeen alueneuvottelukunnan puheenjohtaja Pirkko Lokinperä.

Kokouksessa todettiin edellisen vuoden 2021 toiminta ja talous ja käsiteltiin kuluvan vuoden 2022 toimintaa ja taloutta sekä hyväksyttiin talousarvio ja toimintasuunnitelma 2023 esitettäväksi ProAgria Etelä-Suomi ry:n hallitukselle. Hallituksen puheenjohtaja Päivi Alanne oli erovuorossa. Hänet valittiin uudelleen toimikaudelle 2023 – 2024. Hallituksesta erovuorossa olivat Heli Sahlman ja varajäsen Päivi Kaipia-Hyväri Etelä-Karjalasta, Anu Porkka ja varajäsen Merja Pekkala Kymenlaaksosta, Elina Vaittinen ja varajäsen Marianne Mänki Hämeestä, Anna-Maija Aho ja varajäsen Taina Aspila Pirkanmaalta sekä Päivi Alanne ja varajäsen Marja-Liisa Mäkinen Uudeltamaalta.

Rahoitus: Säätiöt, yksityinen rahoitus

Viestintä ja koulutus

Toimintavuonna 2022 saimme kehitettyä Etelä-Suomen asiantuntijapalveluiden tunnettuutta sosiaalisen median kautta. Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaisen FB-sivustolla on 1663 seuraajaa. Etelä-Suomen MKN Maisemapalvelut FB-sivustolla on 884 seuraajaa sekä lisäksi FB-keskusteluryhmä Luonnonlaitumet (1451 jäsentä). Lisäksi Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaisilla on Instagram-tilit mknetelasuomi (498 seuraajaa) ja Laidunpankki (391 seuraajaa). Asiantuntijoilla on omat osaksi aktiivisessa työkäytössä olevat Instagram-, Twitter- ja LinkedIn-tilit. Asiantuntijat viestivät tehokkaasti ja monipuolisesti niin kampanjoista, hankkeista kuin muistakin ajankohtaisista tapahtumista maakunnissa. Viestinnässä hyödynnettiin Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksen omia somekanavia sekä ProAgria Etelä-Suomen Facebook-sivua, Asiakkaille-lehteä, uutiskirjeitä, uusittuja kotisivuja, yhteistyökumppaneiden viestintäverkostoja ja somekanavia sekä hyviä suhteita paikallisiin toimittajiin median osalta.

Kirjoitettiin blogeja Maisema mielessä – Maa- ja kotitalousnaisten blogisarjaan sekä artikkeleita vierailevana asiantuntijana. Markkinoitiin asiantuntijapalveluita sidosryhmätapaamisissa ja

koulutustilaisuuksissa sekä lähetettiin uutiskirjeitä eri sidosryhmille. Tiimien omaa tiedonjakoa ja tiimityöskentelyä tehostettiin.

Jäsenyhdistyksille lähetettiin jäsenkirjeitä postitse/sähköisesti 2 kertaa vuodessa. Lisäksi jäseniä tiedotettiin ajankohtaisista asioista sähköisesti. Koti ja maaseutu -lehden menekin edistämistä tehtiin Kädentaidot-messuilla Tampereella sekä muissa tapahtumissa. Lehti oli esillä Vanajan Parven kokoustiloissa Hämeenlinnassa.

Rahoitus: OKM, hankerahoitus

Koulutus, luovuus ja yhteistyö

Koulutus, luovuus ja yhteistyö rahoitusta on käytetty piirikeskuksen asiantuntijoiden osaamisen ja toiminnan kehittämiseen sekä yhteistyöhön eri tahojen kanssa.

Asiantuntijat ovat osallistuneet Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen järjestämiin koulutuspäiviin ja osaamista kehittäviin valtakunnallisiin yhteispalaveriin sekä kulttuurimaisen hoidon neuvottelupäiviin. Osaamista on syvennetty oman erikoistumisalan koulutuksissa sekä ohjelmistokoulutuksissa. Piirikeskuksen toimintaa on ideoitu ja kehitetty yhteisessä tiimipalaverissa.

Maisema-asiantuntijat olivat mukana Lepaan puutarha- ja viheralan messulla sekä valmistelivat vuoden 2023 Viherpäiviä. Sidoryhmäyhteistyötä tehtiin Luonto-Liiton ja Etelä-Karjalan liiton kanssa. Asiantuntijat osallistuivat Riihimäen Kauneimman pihan ja Pirkanmaan Vuoden kylän 2022 valintaraateihin. Olimme mukana Hämeen, Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan, Pirkanmaan kulttuuriympäristöryhmien, Pirkanmaan kulttuurivoinnin edistämisen KULTU-ryhmän kokouksissa sekä valtakunnallisissa ja maakunnallisissa perinnebiotooppiryhmien kokouksissa. Kuluttajille pidettiin vieraslaji-info Lappeenrannan Maaseutumarkkinoilla. Syksyllä Maisemasymposiumissa vastaanotettiin parhaan maisemahankkeen palkinto Lumolaidun verkosto -hankkeelle. Asiantuntijat ovat tehneet yhteistyötä Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran ja Luontokeskus Haltian kanssa. Euroopan kulttuuriympäristöpäivillä ja Kanta-Hämeen museopäivillä on pidetty esitykset. Maatiainen ry:n -lehden kirjoitettiin artikkeli Rapolan perinnebiotoopeista.

Ruoka-asiantuntijat tapasivat Hämeessä Hämeenlinnan seudun 4H yhdistyksen toimihenkilöitä. Vuoden aikana saatiin toteutettua monenlaista yhteistyötä. Kauran käytön edistämiseksi keskusteltiin päijätämäläisen viljelijän ja rittäjän kanssa. Asiantuntijamme on osallistunut Kanta-Hämeen järjestöjen soteryhmän palaveriin. Hämeen kalatalouskeskuksen kanssa on toteutettu jo vakiintuneeksi muodostuneen käytännön mukaan erilaisia koululaistapahtumia sekä suunniteltiin toimenpiteitä kalan käytön edistämiseksi kotitalousopetuksessa. Valtakunnallisen kalastuspäivän toteutusta suunniteltiin myös Pirkanmaan kalatalouskeskuksen kanssa. Pirkanmaalla on oltu mukana Kädentaidot-messujen toimikunnassa sekä suunniteltu yhteistyötä Pirkanmaan Metsäkeskuksen kanssa. Ruoka-asiantuntijat kirjoittivat artikkelin Elintarvike- ja terveys -lehden Green Care ja ruokakasvatus -teemalla. Kodin Pellervo -lehdelle annettiin haastattelu puolukan säilönnästä. Radiohaastatteluja tehtiin Yle Suomen kanssa keväällä luonnonyrteistä ja Yle Hämeen kanssa ruokahävikistä Hävikkiviikolla. Pirmedia Ravinto - Lähiruokaa Pirkanmaalta - julkaisussa oli haastattelu lähiruoasta. Yritysasiantuntijat osallistuivat Parasta pöytään Pirkanmaalta alkuperämerkin kehittämisryhmään.

Rahoitus: OKM

Hankkeet

Luettelohankkeista rahoituslähteineen. Luettelkaa ne hankkeet, joissa piirikeskuksenne on ollut

- 1) vastuullisena toteuttajana sekä
- 2) ne, joiden toteutuksessa piirikeskuksenne edustaja on ollut mukana. Tähän kohtaan

laitetaan vain sellaiset hankkeet, joille toimihenkilö tekee töitä. Pelkkää jäsenyyttä esim. ohjausryhmässä, neuvostossa tai muussa sellaisessa ei mainita.

1) Piirikeskus vastuullisena toteuttajana

Artesaaniruoka pienten elintarvikeyritysten kilpailukyvyyn vahvistajana

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

EKKU – Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson kulttuuriympäristöt kartalla

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Lumolaidun verkostohanke

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Lumotaito

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Kotitarveviljelyn kehittäminen Lohjan seudulla

Rahoitus: Leader Ykkösakseli, Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Tainionvirran II yritysryhmähanke

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisrahasto

Uudet askeleet elintarvikealalla Kaakkois-Suomessa

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

2) Piirikeskuksen edustaja mukana

#Nimisuoja2025

Rahoitus: Maa- ja metsätalousministeriö

Älä ruoki hukkaa! – Ruokahukka viestinviejänä kouluissa ja oppilaat kotitalouksissa

Rahoitus: MMM/Ruokavirasto

Lumovoimaa Länsi-Uudenmaan maaseutuyrittäjille

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Itä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Toiminnan yhteenveto

MKN Itä-Suomen toiminta pohjautui järjestön brändistrategiaan ja sen teemoihin: suomalaisen ruoan sankaritarinat, ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta, monimuotoinen luonto ja Suomi kutsuu kylään. Onnistuimme tavoittamaan paljon eri-ikäisiä kuluttajia ja yrittäjiä. Heitä rohkaistiin pieniin ja suuriin tekoihin sekä itäsuomalaisen maaseudun elinvoimaisuuden, yhteisöllisyyden että yhteisen ympäristömme, luonnon hyväksi. Esimerkiksi luonnontuotteet, lähituotanto, omavaraisuus ja paikkariippumattomuus olivat vahvoja vuoden teemoja.

OKM-tuella toteutettuja kampanjoita, tapahtumia tai koulutuksia oli yhteensä 124, joissa neuvonnan kohteena oli yhteensä 3 964 osallistujaa. Ruokakursseja pidettiin runsaasti; valtionavullista ruoka- ja ravitsemusneuvontaa toteutettiin yhteensä 37 kurssilla tai luennolla yhteensä 562 henkilölle. Ne ovat lisänneet ruokaan liittyvää osaamista, yhteisöllisyyttä ja mielen hyvinvointia. Kun kurseista yli kolmannes kiinnittyi terveelliseen, kasvispainotteiseen ruokaan, niillä ollut terveysvaikutuksia. Samalla toiminta on ollut ilmastokestävää.

Luonnon monimuotoisuutta edistettiin hoitosuunnitelmissa ja -toimenpiteillä 89 viljelijäasiakkaan kanssa 562 hehtaarilla. Kuntia, yhdistyksiä ja suurta yleisöä – myös nuoria – lähestyttiin ja lisättiin tietoisuutta ympäristöstä ja myös kestävästä kotieläintaloudesta mm. luonnonlaiduntapahtumin, maisemakävelyin ja vieraslajitorjunnalla. PopUp-myyväläkökeilut Pohjois-Savossa toivat näkyvyyttä uuden Taste Savo -yrittäjäverkoston muodostumiselle, minkä osalta pidettiin myös kick off -webinaari. Karelia á la Carte -verkoston kehittämistä edistettiin määrätietoisesti osana myös tulevan ERGSaimaa-vuoden teemoja. Kainuussa tuotettu -merkin kriteeristöä uudistettiin ja laajennettiin myös esim. luonnonkosmetiikkaan.

Muulla kuin OKM:n rahoituksella järjestettiin 194 kampanja-, koulutus- tai työpajatilaisuutta, ja ne tavoittivat 11 349 osallistujaa. Pääsimme kahden eri kilpailun finaaliin: RuokaSavo-hanke MaaseutuGaalaan yhtenä parhaista maaseuturahaston hankkeista Suomessa sekä ERG-kokonaisuus pohjoismaiseen EMBLA-kilpailuun. Voittoja ei tullut mutta paljon hyvää näkyvyyttä Pohjois-Savon ruokamatkailun kehittämiseksi ja ruokakulttuurin arvostukselle. Asiakkuuksia joko asiakasmaksujen tai Neuvon kautta oli yhteensä 289 asiakkaalle. Lisäksi hankkeisiin tai yritysverkostoihimme kuului noin 360 yritystä. Toteutimme myös eri sidosryhmille asiantuntijakokonaisuuksia matkailuun, vesistöihin sekä luonnontuotealaan liittyen.

MKN yrityspalveluilta ja hankkeilta yritykset saivat tukea laskelmin ja suunnitelmin; uusia yrityksiä syntyi yhteensä 17 ja vaikutimme investointien ja muun kehittämisen syntymiseen yrityksissä noin 2,1 miljoonan euron edetä. Myös yrittäjien osaaminen vahvistui. Kaiken kaikkiaan vahvistimme yhteiskunnan taloudellista ja sosiaalista kestävyttä ja asumismahdollisuuksien säilymistä myös syrjemässä, maaseudulla. Myös tunnustukset - Maistuva Maaseutu, Vuoden Maa- ja kotitalousnaiset, Karelia á la Carte -yritys - huomioitiin hyvin, ja saimme nostaa esiin maaseutua ja maaseudun sankareita.

Harvaan asutetun maaseudun yritysten vetovoiman ja kehittämisen tueksi (mm. matkailureitit) aloitimme kaksi hanketta, joissa hyödynnetään paikallisuutta kestävästi. Hankkeiden sisältöön nousut näkökulma toimialat ylittävistä liiketoimintamahdollisuuksista oli leimallista vuodelle 2022. Kansainvälistyminen otti vuoden aikana uusia vahvoja askeleita mm. Erasmus+-tuella sekä Japani-yhteyksien kautta, mikä on tarkoittanut myös entistä vahvempaa verkottumista ja kumppanuuksia. Tahtotila näkyä ja kuulua sekä markkinoida palveluitamme näkyi mm. uutena LinkedIn-tilinä.

Piirijohtokunta 2022

puheenjohtaja	maatalousyrittäjä	Tervo, Tarja	Sotkamo
varapuheenjohtaja	yrittäjä	Mujunen, Anne	Joensuu
jäsen	laatu-neuvoja	Huttunen, Ella	Kitee
jäsen	yrittäjä	Karppinen, Katariina	Lapinlahti
jäsen	maatalousyrittäjä	Katainen, Senja	Ilalmi
jäsen	työpajaohjaaja, maatalousyrittäjä	Liimatainen, Terhi	Vesanto
jäsen	maaseutuyrittäjä	Väisänen, Kaija	Puolanka

Toimihenkilöt 2022

toiminnanjohtaja	Pikkarainen, Marjatta	
yrittäjä	Sulola, Heli	poissa 22.6. – 19.7.22
ruoka-asiantuntija	Louna, Sanna	vanhempain-, hoito- ja opintovapaalla
ruoka- ja yritysasiantuntija	Niskanen, Marja	60 % työaika
viestintäasiantuntija	Vänttinen, Niina	30.9.22 asti
ruoka-asiantuntija	Vartia Kirsi	10.6.22 alkaen 60 % työaika, tuntitöitä 1.10.–30.11.22, 1.-31.12.22 100 %
maisema- ja ympäristöasiantuntija	Koskinen, Kukka	
ruoka-asiantuntija	Ronja Pajulahti	poissa 27.6. – 31.7.22, vanh.v. 31.12. alk.
yrittäjä	Rinne-kari, Johanna	
maisema- ja ympäristöasiantuntija	Jokinen, Päivi	
yrittäjä	Puhakka, Jaana	
matkailuasiantuntija	Rintinen, Anna	
yrittäjä	Hypén, Soili	
ympäristöasiantuntija	Mäkinen, Tuuli	
yrittäjä	Leinonen, Taina	31.8.22 asti
ruoka- ja luonnontieteiden asiantuntija	Sahrman-Hauhia, Kirsi	1.8.22 alkaen
yrittäjä	Kuittinen, Tiina	15.11.22 alkaen

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Itä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten SENSE-jäsenrekisteriin perustuva jäsenmäärä toimintavuonna oli 2069 henkilöä ja yhdistysten määrä 111 kappaletta.

Toimintaan osallistuvien henkilöiden ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten määrä (arvio)

Toimintaan osallistuvien henkilöiden (kohderyhmä) lukumäärä: 24 500.
Toimintaan osallistuneiden vapaaehtoisten lukumäärä: 888

Osallistujaluku perustuu eri tapahtumista tilastoituihin osallistuja- ja asiakasmääriin 15 313, mitkä luvut on poimittu asiakashallintajärjestelmä Myllyyn kirjatusta aktiviteeteista. Palvelumyynnin asiakkaat, hankkeiden indikaattoritiedot ja yritysverkostotilastointi lisäävät osallistujamäärää noin 650 asiakasyrityksellä. Lisäksi lukuun on lisätty hallinnoimienne some-kanavien ja Youtube-kanavan seuraajien määrä (näitä yht. noin 8 500). Arvio toimintaan osallistuneista vapaaehtoisista perustuu jäsenyhdistysten määrään (on arvioitu vapaaehtoistyötä tekevien määräksi keskimäärin kahdeksan per yhdistys).

Tavoittamisessa onnistuttiin hyvin, mutta koronan ravintoloille aiheuttaman työvoimapulan vuoksi ei SATOA-tapahtuma toteutunut vuonna -22, minkä vuoksi osallistujamäärä on arviolta ainakin 10 000 euroa pienempi kuin se olisi tuon tapahtuman myötä voinut olla.

Kohderyhmän ja asiakkaiden kanssa on jatkuvaa sähköposti- ja puhelinvälitteistä vuorovaikutusta suunnittelun ja toteutuksen tiimoilta. Mm. hankkeissa on toteutettu infoja, joiden pohjalta tehdään toimenpidesuunnitelma. Kohderyhmä osallistui suunnitteluun mm. Karelia à la carte -verkoston valiokunnan, MKN:n piirihoitokunnan ja hankkeiden ohjaus- ja seurantaryhmien kohderyhmäedustuksen kautta. Toimintatapana oli myös uutiskirjeet, ja nettisivuille rakennettiin edelleen erityisesti potentiaalisille yritysasiakkaille entistä helpompia yhteydenottoväyliä. Someviestintää kehitettiin edelleen.

Sidosryhmiämme olivat Kainuun, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan ELY-keskukset ja maakuntaliitot, alueemme LEADER-ryhmät, MTK-liitot, Business Finland/Team Finland, TE-toimistot, kunnat ja kunnalliset maaseututoimet sekä elinkeinotoimet, kehittämissyhtiöt, yrittäjäjärjestöt, Ammattiopistot/koulutuskuntayhtymät, Ammattikorkeakoulut, Luke, Itä-Suomen ja Oulun yliopistot, Turun yliopiston Brahea-keskus, Arktiset Aromit, Etnika ry, Kainuun Nuotta ry, Pohjois-Savon Kylät ry, Kaukametsän kansalaisopisto, Ensilän palstaviljelijät ry, Lomalaidun ry, Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät ry, Kainuun, Pohjois-Karjalan ja Savon Martat, Liperin Leipäpäivä ry, Maaseudun Sivistysliitto, Siun Sote, Kainuun sote, Ylä-Savon sote, Green Care Itä-Suomi alueyhdistys, Green Care Finland ry, Visit Finland, Visit Karelia, Runon ja rajan tie ry, Fennopromo, Ruokavirasto, Opintokeskus SIVIS, Maa- ja metsätalousministeriön nimisuoajatyöryhmä, uusyrityskeskukset, Metsäkeskus, Metsähallitus, Naisten Valmiusliiton Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan ja Oulun alueneuvottelukunnat, maaseudun tukihenkilöverkko, Maaseutuverkostoyksikkö, Pohjois-Karjalan kauppakamari. Toimintavuoden aikana on tehty tiivistä yhteistyötä lukuisien muidenkin alueen kehittäjätahojen ja järjestöjen kanssa. Yhteistyö on ollut mm. osallisuutta ohjausryhmissä, yhteisesti toteutettuja hankkeita ja tapahtumia, yhteistyöpalavereja sekä yhteisiä asiakkauksia.

Jäsenyys / edustus eri toimielimissä ja organisaatioissa

Teimme hankeyhteistyötä erilaisten toimijoiden kanssa ja osallistuimme aktiivisesti aihealojemme lukuisiin kehitysryhmiin. Itä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten henkilöstö on ollut edustettuina toimintavuonna mm. seuraavissa toimielimissä.

- Aitoja Makuja -yhteistyöverkosto, Kirsi Sahrman-Hauhia ja Marja Niskanen
- Green Care Itä-Suomi aluejaosto P-K, Johanna Rinnekari, ja P-S, Heli Sulola
- Kainuun ilmasto- ja ympäristöasioiden neuvottelukunta, Tuuli Mäkinen
- Kainuun jatkuvan oppimisen ja elinikäisen ohjauksen koordinaatioryhmä, varajäsen Marjatta Pikkarainen
- Kainuun järjestöasiain neuvottelukunta, jäsen Marjatta Pikkarainen, varajäsen Tuuli Mäkinen
- Kainuun vesienhoidon yhteistyöryhmä, Tuuli Mäkinen
- KantriKestävä-hankkeen ohjausryhmä, jäsen Marjatta Pikkarainen, varajäsen Soili Hypén
- Kantri-Sampo-hankkeen ohjausryhmä, jäsen Marjatta Pikkarainen, varajäsen Soili Hypén
- Yhteinen ympäristö -hankkeen ohjausryhmä, jäsen Marjatta Pikkarainen
- ELOT-hankkeen ohjausryhmä, Jaana Puhakka
- Pohjois-Karjalan elintarvike- ja luonnontuotealan hanketoimijat, Jaana Puhakka
- Pohjois-Karjalan kulttuuriympäristön yhteistyöryhmä, Päivi Jokinen
- Pohjois-Karjalan vesienhoidon seurantaryhmä, Päivi Jokinen
- Pohjois-Savon Helmi-yhteistyöryhmä, Kukka Koskinen
- Potkua luonnonhoitoon Kainuussa -hankkeen (Metsäkeskus) seurantaryhmä, Tuuli Mäkinen
- RuokaLaakso-verkosto, Heli Sulola ja Marja Niskanen
- Ylä-Savon YritysSuomi työrukkanen, Marja Niskanen

Teema 1. Suomalaisen ruuan sankaritarinat

Toimintavuonna kehitettiin **Karelia à la carte -verkostoa**, jossa oli mukana 53 pohjois- ja eteläkarjalaista ruoka-alan yritystä: ravintoloita, matkailuyrityksiä ja elintarvikkeiden jatkojalostajia. Verkosto edisti yhteismarkkinointia ja karjalaista ruokakulttuuria Karelia à la carte -brändin ja seuraavien arvojen alla: paikallisuus, karjalaisuus, vieraanvaraisuus, luonto. Vuoden aikana päivitettiin verkoston strategiaa, jossa päivitettiin visiota, toiminta-ajatusta ja avattiin arvoja. Vuoden Karelia à la carte -yritykseksi valittiin Kotileipomo Sorsa Oy Liperistä. Slogan ”Karelia à la carte - Rakkaudella” toivottaa asiakkaat maistuvien luontoelämysten ja karjalaisen aidon iloisuuden ja vieraanvaraisuuden äärelle. Karelia à la carte oli näyttävästi mukana Sami Kurosen Makumatka Pohjois-Karjalassa -televisiosarjassa, jota esitettiin / esitetään Nelosella, Livillä ja Ruudussa. Pohjois-Karjala, Etelä-Karjala ja Etelä-Savo lähtivät hakemaan European Region of Gastronomy -tunnustusta, missä prosessissa oltiin mukana. IGCAT:in valitsijaraati näki merkittävänä asiana alueen laatu- ja alkuperämerkit mm. Karelia à la carten. Rahoitus: OKM (maakunnalliset korvamerkit), verkostomaksut.

Pohjois-Savossa **TasteSavo-yritysverkostoa** alettiin konseptoida, jotta hankkeilla tehty Pohjois-Savon ruokamatkailun kehittäminen ja yhteistyö esim. Kuopion kaupungin kanssa jatkuisi (ERG Kuopio-tunnus). Sääntöjä ja kriteerejä alettiin arvioida, ja verkoston käynnistymiseksi toteutettiin marraskuussa kick off -webinaari. Verkoston kehittämiseen liittyi tiiviisti Taste Savo PopUp -myymäläkokeilut osana Elonkorjuutapahtumaa ja Kalaryssäystä, tuoden ruispuuro- ja kuhakeittotarjoilun oheen asiakkailta paljon kiitosta saaneen uuden elementin. Tämä toi some/netti-näkyvyyttä, ja tapahtumia konseptoitiin MKN brändin mukaiseksi (mm. musta/oranssi -tarpeisto). Rahoitus: OKM (maakunnalliset korvamerkit), yhteistyössä (PopUp:t) ERG Juhlavuosi -hanke.

Kainuussa tuotettu -merkkiin liittyen pidettiin yhteyttä yrityksiin ja uudistettiin kriteeristö (avaten merkin käyttömahdollisuus myös esim. luonnonkosmetiikalle). Ajatuksesta laajentaa merkkiä ruokapalveluihin luovuttiin Oulu 2026 -kulttuurivuoteen liittyvän Arctic Food Lab -merkin jalkauduttua myös Kainuuseen. Pidettiin yllä Kainuussa tuotettu -facebook-sivua kohteena sekä kuluttajat että mahdolliset uudet yrittäjäverkoston jäsenet. Rahoitus: OKM (maakunnalliset korvamerkit), yhteistyössä myös KantriSampo- ja KantriKestävä-hankkeet.

Maistuva maaseutuyritys -tunnustuspalkinnot jaettiin Farmari-messuilla. Pohjois-Karjalan yleisöäänestyksessä saatiin peräti 106 ääntä ja ehdotettiin 15:ttä yritysehdoista, joista voiton vei Ravintola Parppeinpirtti Ilomantsista. Pohjois-Savon maistuvaksi maaseutuyritykseksi valittiin Vaittilan Marjatila. Yritys valittiin seitsemän yritysehdoikkaan joukosta. Valinnalla haluttiin nostaa esille mm. tuotteiden maittavuutta, yrityksen halua kehittyä ja verkostoitua muiden yrittäjien kanssa. Kainuun Maistuvaksi maaseutuyritykseksi valittiin HAAPALA Panimoravintola. Yritys valittiin kuuden ehdoikkaan joukosta. Lopullisen valinnan teki laajapohjainen raati. HAAPALA on Kainuulle elävä ja rohkea esimerkki oman tien valitsemisesta ja mullistavien muutosten tekemisestä. Rahoitus: OKM

Oltiin esittelemässä ja osallistuttiin hankekilpailun finaaliin Pohjois-Savon Ely-kekuksen pyynnöstä Ruoka Savo-hanketta Maaseutugaalassa Kurikassa syksyllä 2022. Rahoitus: OKM

Valtionavullista ruoka- ja ravitsemusneuvontaa oli vuoden aikana 24 kpl, joihin osallistui kaikkiaan 388 osallistujaa. Nämä olivat valtaosin ruokakursseja, joissa teemoina olivat mm. pihvit, pizzat, täytekakut, kala, sushit, grillaus, ruisleipä sekä perinneruuat. Näistä ikäihmisten ravitsemisluento pidettiin Iisalmen eläkeliiton jäsenille. Tekemiseen kuului myös työttömille suunnattu kurssikokonaisuus. Kursseilla ja erilaisilla niihin liittyvillä someviestinnän keinoilla on ollut suuri merkitys kuluttajien ja tuottajien kohtaamiselle. Lisäksi kurssitoiminta on edistänyt

maaseudun elinvoimaisuutta ja yhteisöllisyyttä. Rahoitus: OKM, SIVIS, asiakasrahoitus, Kainuun sote.

Nimisuoja-asiaa edistettiin Pohjois-Savossa pitämällä 7 Teams-työpajaa, joihin osallistui 42 henkilöä. Suonenjoen mansikan nimisuojarahakemusta täydennettiin Euroopan Unionin pyynnöstä. Ruokavirastoon täydennettiin mustikkakukon ja savolaisen talkkunan hakemusta, joka lähti kansalliseen käsittelyyn. Savolaisen mustikkakukon hakemusta täydennettiin sekä uutena hakemuksen Ruokavirastoon lähetettiin yläsavolainen muurinpohjalettu -hakemus. Muurinpohjaletusta tehtiin esittelyvideo yhdessä lisälmen kaupungin kanssa. Yhteistyössä Oulun Maa- ja kotitalousnaisten sekä alueiden yritysten kanssa jätettiin syyskuun lopulla Ruokavirastoon hakemus Kainuun/kainuulainen juustoleipä -nimisuojusta. Samassa yhteydessä Oulun MKN jätti hakemuksen Pohjalaisesta leipäjuustosta. Rahoitus: MKNK.

Hygieniakoulutuksia pidettiin erilaisille asiakasryhmille 9 kpl ja testitilaisuuksia 8 kpl, joihin osallistui 131 henkilöä. Asiakasrahoitteisena toteutui myös yksi tyhy-kurssi Pohjois-Savossa. Rahoitus: asiakasrahoitus.

Annettiin eri vaiheissa oleville elintarvike- ja ruoka-alan yrityksille neuvontaa yrityksen perustamisesta aina omistajanvaihdoksiin ja kilpailutuksiin. Rahoitus: Neuvo, asiakasrahoitus ja Maaseuturahasto

Koska asiakkaina oli paljon yrityksiä, jotka tarvitsivat apua liiketoimintasuunnitelmien kanssa, päätettiin tehdä video, jonka avulla yritykset pääsisivät alkuun liiketoimintasuunnitelman kirjoittamisessa. Video valmistui joulukuussa 2022. Rahoitus: Maatalouden edistämässätiö.

Kantri-Sampo-hankkeessa Kainuussa järjestettiin mm. hygieniavalmennusta ukrainalaisille lokakuussa. Valmennukseen osallistui 23 henkilöä. Tällä valmennuksella oli iso merkitys heidän työllistymiselleen sekä testi nosti heidän itseluottamusta ja verkostoitumista. Osalla oli jo työpaikka tiedossa koulutukseen tullessa. Vuokatissa järjestettiin kesäkuussa villiruokakoulutus, johon osallistui 10 henkilöä. REKO-toiminnan aktivointia tehtiin erilaisten tiedotustoimenpiteiden kautta, ja Kainuussa pidettiin infotilaisuus, mihin osallistui 6 lähiruokatuottajaa. Lähiruokaa edistettiin aktiivomalla yrityksiä ja toimijoita osallistumaan Osta tilalta -lähiruokapäivään. Kainuusta päivään saatiin osallistumaan samaan aikaan oleva Seppälän maalaismarkkinat -tapahtuma, jonka järjestää Kainuun ammattioppilaitos. Lisäksi hanke tarjosi asiantuntijatukea 19 yritykselle uusien tuotteiden kehittämiseen mahdollistamalla laboratorioanalyysijä, ravintoarvomäärityksiä, tuoteturvallisuusmäärityksiä, kuten säilyvyysnäytteiden analysointia sekä omavalvontasuunnitelmiin ja laadunhallintajärjestelmiin liittyvää ohjausta. Uusien ruokatuotteiden kehittämistä tuettiin palvelumuotoilun ja tuotetestauksen keinoin. Uusia tuotteita ja elintarvikkeita syntyi kymmenen, mm. glögejä, järvikalajalosteita ja sienikeittopohjia. Marjapohjaiset glögit suunnattiin vientiin, kalajalosteet valtakunnalliseen keskusliikejakeluun ja järvikalapakasteet sekä sienikeittopohjat ruokapalveluiden käyttöön. Rahoitus: maaseuturahaus ja hankkeen yksityisrahoitus.

European Region of Gastronomy -juhlavuosihankkeen osana monipuolistettiin Kuopion alueen ja Pohjois-Savon ruokatarjontaa tapahtumissa, kasvatettiin elintarvike- ja matkailualan yritysten osaamista ja verkostoitumista palveluiden tuottajina. Testattiin matkailupalveluita ja pilotoitiin uusia tavoitteena sekä yritysten liikevaihdon kasvu että Pohjois-Savon brändääminen valtakunnallisesti ja kansainvälisesti tunnetuksi ruokamaakunnaksi. Ote kehittämisessä oli monipuolinen tehden vahvaa yhteistyötä myös nimisuoja-asian kanssa sekä alueen virallisten ruokalähteläiden kanssa.

Alueen brändäämistä tehtiin elintarvikekärjellä kansainvälisissä kilpailussa, ja ERG-hankekokonaisuus itsekin pääsi Suomen ehdokkaana pohjoismaiseen EMBLA-kilpailuun. Pohjois-

Savon herkullisia helmiä valikoitui kilpailemaan kansainväliseen World Food Gift Challenge kilpailuun. Lignell&Piispasen FINNA alkoholiton lakkakuuhu sekä Ilmatar Naturalin keskikesän hunaja sijoittuivat kymmenen parhaan joukkoon. Verkkosivusto Taste Savo sai tunnustusta parhaana portaalina. Hankkeessa tuotettiin videomateriaalia aluemarkkinointiin erilaisille kohderyhmille.

Joulunajan Taste Savo Pop Up rakennettiin yhdessä yrittäjien kanssa Kuopion joulutorille. Tämän tapahtuman lahirusuunnitusta vauhdittamaan järjestettiin paikallisista glögeistä koottu glögitasting, joka sai paljon huomiota mediassa. Tämä edesauttoi yrittäjien tuotemyyntiä joulutoritapahtuman aikana. Rahoitus: EAKR.

Tulevaisuutta luonnontuotteista -hankkeessa järjestettiin Pohjois-Karjalassa 8 poimijavalmennusta ja muuta tilaisuutta villiyrtteihin ja sieniin liittyen. Teoriaosuus pidettiin etänä ja maastossa opetettiin käytännössä tunnistaminen ja käsittely. Viimeisen hankevuoden aikana kokeiltiin myös sienillä värjäämistä. Rahoitus: maaseuturahasto.

Tulevaisuutta luonnontuotteista -hankkeen työpajassa saatiin aikaan upeita sävyjä sienivärjäyksellä. Kuva: Tuuli Mäkinen

Pohjois-Karjalan viljatuotteiden yhteismarkkinointi -yritysryhmähankkeessa kehitettiin pohjoiskarjalaista viljatuoteperhettä ja brändiä. Kukki-viljatuoteperheen tuotteet lanseerataan pohjoiskarjalaisiin kaappoihin vuonna 2023. Ensimmäisiä tuoteperheen tuotteita ovat ruisjauho, luomuruusjauho, kaurajauho, ohrasuurimo ja luomuhernerouhe. Rahoitus: maaseuturahasto.

Lähiuokaretki-hanke käynnistyi syksyllä. Hankkeella edistetään maaseudun elinvoimaa Liperissä ja Heinävedellä luomalla yrityksiin kasvua ruokamatkailua kehittämällä. Tavoitteena on, että ruoka ja siihen liittyvät palvelut houkuttelevat matkailijoita alueelle. Hankkeen toimintaan lähti alkuvaiheessa noin 20 yritystä. Rahoitus: Lapin ELY-keskus / Harvaan asuttujen alueiden luonto-, ruoka-, kalastus- ja metsästysmatkailuhankerahoitus.

Lähiuokapäivätapahtuma Joensuun torilla 10.9. maistatti pakastekuivattuja tuotteita osana ProYritys Itä-Suomi -hankettamme. Tapahtuma tavoitti n. 120 henkilöä. Toteutus yhteistyössä MTK-Pohjois-Karjalan ja Keti Oy:n Paku-hankkeen kanssa.

Joensuun torilla lähiuokapäivässä maistatettiin pakastekuivattuja tuotteita. Kuvassa Marko Lappalainen (NordicMeal) ja Kaisa Lehtipuro, PAKU-hanke

Elintarvikeviennin aloitus Japaniin -pilottihanke käynnistyi joulukuussa 2022. Rahoitus Pohjois-Karjalan maakuntaliitto AKKE (Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen (AKKE) -määräraha).

Gastronominen Silta maailmalle -yritysryhmähankkeessa edistettiin kotimaisten elintarvikealan yritysten markkinointia, brändäystä ja vientiponnisteluja Pohjois-Savossa. Rahoitus: maaseuturahoitus.

ProYritys Itä-Suomi -hankkeessa aktivoitiin yhtenä osa-alueena elintarvikealan yritysten yhteistyötä ja koottiin yrityksiä yhteistyökumppanien kanssa suunnittelemaan yritysryhmähankkeita. Rahoitus maaseuturahasto

Teema 2. Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta

Huomisen hyvä teko -somekampanjaan tuotettiin yhteensä 9 vinkkiä, joiden aiheina olivat muun muassa lepakot luonnonmukaisina hyönteistorjujina, kotipuutarhurin hiilensidontavinkit ja vastuulliset joululahjat ja -herkut. Rahoitus: OKM

Suomalaiseen ilmastoystävälliseen ruokaan liittyvää ruoka- ja ravitsemusneuvontaa oli erityisesti kasviksiin, sieniin ja varautumiseen liittyen yhteensä 13 kurssia, joissa oli 174 osallistujaa. Kurseilla ja some-viestinnällä on ollut suuri merkitys lähiruuan ja luonnontuotteiden käytön lisäämiselle sekä varautumistaitoihin.

kaunottaret -kurssin smoothiepiste.

Kasvimaan

Kasvis- tai sieniruokakursseja toteutettiin kaikissa kolmessa maakunnassa. Kainuussa Vuolijoella reumayhdistykselle ja Hyrynsalmella eläkeliitolle Kajaanin Paltaniemellä pidettiin kasvien käyttöön painottunutta ravitsemuskoulutusta. Kajaanissa järjestetyssä Maailman suurimmassa marthaillassa toteutettiin paikallisen marthayhdistyksen pyynnöstä sieninäyttely ja infopisteet sienten kotitarveviljelystä ja kasvisruoasta. Kurseilla opittiin käyttämään kasviksia enemmän ja helpommin omassa arjessa. Osana Pieni pala maaseutua -kampanjaa järjestettiin Kasvimaan kaunottaret -kasvisruokakursseja Kainuussa 3 kp Kainuun soten tuella. Myös Kasvisaarten arvoituksia pidettiin 3 lapsiryhmälle Maaningalla. Valtakunnallisen Kasvimaan kaunottaret -valokuvakilpailun voitto tuli Kuopioon, mitä juhlistettiin toimistollamme glögitapahtumassa joulukuussa. Rahoitus: OKM, SIVIS, asiakasrahoitus, Kainuun sote.

Naisten valmiusliiton Suomalainen nainen maanpuolustajana -kurssilla Kainuun prikaatilla toteutettiin Maa- ja kotitalousnaisten toimintarasti kahvinkorvikkeen valmistuksesta noin 25 osallistujalle. Kurssilla tuotiin tutuksi järjestöjen roolia varautumisessa ja kriisitilanteista selviämisessä. Rahoitus: OKM

Luonnontuoteaiheisiin kursseihin mahtui myös yksi **luonnonkosmetiikkatyöpaja**, johon osallistui neljä. Lions Club osti meiltä Kainuussa kv. nuorisoleiriin liittyneet marjanpoiminta- ja leivonta-aiheiset työpajat. Rahoitus: OKM, asiakasrahoitus, SIVIS.

Oulun yliopistolle tehtiin TBIO-hankkeessa toteutettava **kehittämiselvitys luonnontuotteiden teollisen toimintaympäristön kehittämisestä Kainuussa** (erityisesti marjojen jalostusarvon nostaminen). Rahoitus: asiakasrahoitus.

Pidimme **Melonia meillekin** -kurssin, 12 osallistui. Rahoitus: MKNK.

Annettiin neuvontaa eri yrityksille energia-avustusten hakemisessa mm. aurinkopaneelien ja sähköautojen latauspisteiden hankintaan. Rahoitus: Neuvo, yksityisrahoitus, hankerahoitus.

Älä ruoki hukkaa -hankkeessa oli kaksi ruokahukkapöytää, yhteensä 1 000 kävijää, sekä 1 kouluvierailu, 24 oppilasta. Lisäksi oli verkon kautta infoa, 37 osallistujaa, ja useita lehtikirjoituksia. Rahoitus: YM, MKNK.

Ensilän palstaviljelijöiden kompostointiteemaisessa illassa järjestettiin **PopUp- ruokatapahtuma** osana Kantri-Sampo-hanketta. Tapahtuman ruokatarjoilun raaka-aineita saatiin Ensilän palstaviljelijöiltä. Tapahtumassa oli n. 30 osallistujaa. Rahoitus: maaseuturahasto ja hankkeen yksityisrahoitus.

Ensilän palstaviljelijöiden pop up -ruokatapahtuma.

KantriKestävä-hanke käynnistyi Kainuussa vuoden lopulla edistämään erityisesti ruokatoimialan ja luonnon yhteistyön mahdollistamia liiketoimintamahdollisuuksia. Osana sitä mm. järjestettiin Suomen Tryffeliharrastajat ry:n kanssa tryffelinetsintänäytös koira-avusteisesti Kajaanissa Seppälän Impilinnan ympäristössä. Päivään kuului myös pieni tryffelimaistiaisvalmistus. Kurssilla oli osallistujia 10 ja tapahtumasta oli lehtiartikkeli Kainuun Sanomissa sekä lehden somessa tarinana. Rahoitus: maaseuturahasto ja hankkeen yksityisrahoitus.

Tryffelinetsintänäytös ja maistiaisten valmistus Kajaani, Seppälä.

KAIPO-verkko. Kainuun ja Pohjois-Karjalan vesistökuunnostusten asiantuntija- ja toimijaverkostojen vahvistamishanketta toteutettiin ostopalvelusopimuksella Kainuun ELY-keskuksesta. Tehostettiin vesien kunnostustoimintaa sekä toimijoiden ja osaajien verkostoitumista. Pohjois-Karjalasta on mukana 17 kunnostusyhdyshenkilöä, Kainuusta 5 henkilöä. Erilaisia tilaisuuksia ja tapahtumia järjestettiin osittain etänä, mutta myös lähitalaisuuksina yhteensä 25, joissa oli 647. Toimintamme kannusti kyllä ja yhteisöjä hakemaan vesienhoidon avustuksia ja muuta rahoitusta vesistökuunnostuksiin. Rahoitus: Kainuun ELY, YM, vesiensuojelun tehostamisohjelma.

Yhteinen ympäristö - elinvoimaa ympäristöstä -hankkeessa nostettiin esille ympäristöyrittäjyyttä. Luonnonlaidunpäivänä tutustuttiin laiduntamiseen ja lampurin työhön Kiihtelysvaaran kirkonkylällä. Kansainvälisenä maisemapäivänä perehdyttiin Joensuussa Kukkolan tilalla kulttuurimaiseman mahdollisuuksiin yrittäjän toiminnassa. Liiketoiminnan alkukartoituksia ympäristöyrittäjyyteen liittyen tehtiin 7 aloittavalle tai toimintaansa uudelleen suuntaavalle yrittäjälle. Hankkeen tukemana aloitti kaksi uutta ympäristöyrittäjää, palvelutarjontaansa lisäsi 17 yrittäjää. Erilaisia info-, tiedonvälitystilaisuuksia ja koulutuksia pidettiin 8. Rahoitus: maaseuturahasto.

ProYritys Itä-Suomi -hanke edistää yrittäjyyttä ja yrittäjyyttä, ja on harvaan asutun maaseudun elinvoiman ja taloudellisen kestävyuden kannalta yksi kärkitoimenpiteitämme yli toimialarajojen koskien myös maatalousyrittäjissä alkutuotannon ohella tai sijasta harjoitettavaa yritystoimintaa. Uusia asiakkaita tuli vuoden mittaan 213 ja olimme perustamassa 17:ää uutta yritystä. Hankkeen avustamana yritykset investoivat ja kehittivät toimintaansa yhteensä 2,1 miljoonan edestä. Lisäksi hanke vaikutti myönteisesti yritysten tekemään yhteistyöhön ja oli saattamassa niitä monenmoisille kehittämisen jatkopoluille; ProYrityksen pitkäjänteisen neuvontatyön yksi vaikuttava aikaansaannos oli Suomen ensimmäisen pakastekuivausinvestoinnin rahoituksen varmistuminen Kiteelle Pohjois-Karjalaan. Rahoitus: maaseuturahasto.

Via Karelia – vastuullista ruokamatkailua verkostoituen -hanke käynnistyi syksyllä mm. aloituswebinaarilla; siinä kehitetään matkailuyritystoimintaan Kainuun, Koillismaan ja Sallan alueella tämän Suomen vanhimman matkailutien varrella. Hankekumppani on Naturpolis Koillismaalta, ja lisäksi rinnakkaishanketta toteuttavat Lapin AMK ja yliopisto. Rahoitus: Lapin ELY-keskus / Harvaan asuttujen alueiden luonto-, ruoka-, kalastus- ja metsästysmatkailuhankerahoitus.

Teema 3. Monimuotoinen luonto

Lumoinfoja toteutettiin maisema- ja ympäristöasiantuntijoiden toimesta Taajamien niityt ja maisemapellot -toimintamallin jalkauttamiseksi keskusteluja pääosin etänä verkkoyhteydellä sekä maastotilaisuuksien yhteydessä kuntien viranomaisten ja seurakuntien sekä järjestöjen kanssa. Keskusteluissa esiteltiin niitty- ja laidunnuskohteiden sekä vieraskasvilajien hävittämismahdollisuuksia kuntien viheralueina ja viihtyisyyden lisäämisessä. Yhteydenottoja tehtiin Kontiolahden kuntaan, Nurmeksien kaupunkiin MSL:n Joensuun kulttuuriyhdistykseen, Kajaanin kaupunkiin, Kuhmon kaupunkiin, Kuopion kaupunkiin kahdelle eri taholle sekä Pohjois-Savon HELMI-yhteistyöryhmälle. Infotilaisuudet pidettiin verkossa myös ProAgrian kasvinviljelyasiantuntijoille ja Pohjois-Suomen ELY-keskusten asiantuntijoille. Rahoitus: OKM.

Luontotekoja-kampanjassa yhdessä Keski-Suomen ja Etelä-Savon piirikeskusten kanssa toteutettiin Suuri Luontodialogi Teams-yhteydellä. Aiheena oli Laidunnuksen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen. Keskustelu oli osa Sitran Suurta Luontodialogi-päivää. Keskustelussa oli mukana 7 henkilöä eri organisaatioista eri puolilta Järvi-Suomea. Sotkamon Parkualla järjestettiin

luonnonlaidunpäivä noidanlukkolajistostaan tunnetulla perinnebiotoopilla yhteistyössä MTK:n kanssa. Osallistujille tarjottiin tietoa laidunnuksen merkityksestä monimuotoisuudelle ja perinnebiotooppien lajistosta. Laidunpäivään osallistui 17 henkilöä. Luontotekoja-kampanjassa julkaistiin vuoden aikana blogikirjoitukset ja niihin liittyvät some-päivitykset voimajohtalueiden laidunnuksesta ja hevosesta luonnon monimuotoisuuden hoitajana, joiden ansiosta kampanjan viesti laidunnuksen merkityksestä monimuotoisuudelle levisi sadoille vastaanottajille. Rahoitus: OKM

Osana Luontotekoja-kampanjaa otettiin laidunselfieitä. Kuva: Tuuli Mäkinen

Itä-Suomen maa- ja kotitalousnaiset ja Ensilän Palstaviljelijät ry osallistuivat yhteisvoimin valtakunnalliseen **Neliometri pellavaa – pellavankasvatusprojektiin**. Tavoitteena oli havainnollistaa pellavan kasvatusta siemenen viljelystä korjuuseen saakka ja jopa kuidun työstämiseen asti. Ensilän pellava-ala oli todennäköisesti kasvatusprojektin suurin yksittäinen viljelmä, noin 1,5 aaria. Pellava korjattiin talteen. Osasta tuleentunutta pellavaa kerättiin siemenkodat, osa kuivattiin nippuina ja osa pellavasta laitettiin ns. nurmilikoon ja talvella hankilikoon. Rahoitus: OKM

Pellava aloittamassa kukintaa Ensilän viljelypalstoilla Kajaanissa. Kuva: Tuuli Mäkinen

Neuvo-palveluina tehdyillä maisema- ja lumokartoituksilla saatiin edistetyksi maatalousympäristöjen monimuotoisuutta. Neuvo-asiakkaita oli yhteensä 64, joista pitkälti yli puolen kanssa ehdittiin tehdä jo maastokartoitukset. Rahoitus: Ruokavirasto.

Ympäristösopimukseen liittyviä suunnitelmia viljelijöille tehtiin Itä-Suomessa yhteensä kahdeksan. Rahoitus: asiakasrahoitus.

Vieraslajitorjuntaa ohjattiin Tuusniemellä kesätyöntekijöille ja yhdistyksille ostopalveluna Maaseudun Sivistysliitolle. Rahoitus: Kainuun ELY.

Suomen Ympäristökeskuksen PuuValuVesi-hankkeelle selvitettiin viljelijöiden kiinnostusta maatalouden valumavesien puupuhdistamoihin toteuttamalla vesiensuojelukysely Pohjois-Karjalan viljelijöille verkkokyselynä ja osallistamalla hankkeen tiedotukseen ja tilaisuuksien järjestämiseen. Kyselyyn saatiin 61 vastausta, joista saadun tiedon perusteella voitiin kohdentaa tietoa puupuhdistamoista tarkemmin. Rääkkylässä kokeiltiin puupuhdistamoita käytännössä kuivatusalueen ojassa. Rahoitus: Suomen ympäristökeskus.

Melalahden vesistökuunnostusselvitys -hankkeessa toteutettiin hankkeen päätösvuonna Melalahden valuma-alue selvitys. Lisäksi järjestettiin lintu- ja luontoretki ja syksyllä kotakahvit, joissa tiedotettiin hankkeen tuloksista (yhteensä 24 osallistujaa). Tuloksista tiedotettiin asukkaille ja sidosryhmille. Toimenpiteet ja tehdyt selvitykset kannustivat paikallisia tahoja jatkamaan vesistökuunnostuksia talkoovoimin ja suunnittelemaan jatkotoimenpiteitä. Rahoitus: Oulujärvi LEADER.

Teema 4 Suomi kutsuu kylään

Suomi kutsuu kylään – pienet suuret elämyspaketit toteutettiin kolmen eri ruokamatkailun tuotteistamiseen liittyneen kokonaisuuden kautta. Pohjois-Savossa tehtiin uusia avauksia mehiläistuotannon tuotteistuksen kautta. Yrittäjälle pilotoitiin kolme erilaista matkailutuotetta ja ne testattiin matkailualan asiantuntijoista koostuvan raadin voimin. samalla autettiin yrittäjää päivittämään liiketoiminta- ja markkinointisuunnitelmaa. Kainuussa Kuhmossa Hotelli Kainuun kanssa tehtiin yhteistyötä suunnitteleamalla uusia lähiruokia sisältäviä menukokonaisuuksia sekä rakennettiin heille lähiruokaverkoston. Lisäksi yrityksen työntekijöille pidettiin tästä aiheesta työpaja. Pohjois-Karjalaan tuotteistettiin erityisesti tulevia kv. vierailuja silmällä pitäen 3-päiväinen kiertomatka, joka 15. – 17.10.22 sisälsi useita yrityskohtaamisia Ylä-Karjalan, Joensuun seudun ja Ilimantsin suunnalla. Testimatkaajina olivat Yukako Saito ja Kosuzu Ishizaka. Rahoitus: OKM, asiakasrahoitus.

Kosuzu Ishizaka, Yukako Saito ja Marjo Niiranen Parpein Pirtillä 17.10.2022

Jäsenyhdistyksiä aktivoitiin **kekriin** ja kekritapahtumien merkitsemiseen nettiin kartalle.

Kiuruveden maa- ja kotitalousnaiset myivät tuotteita torilla. Kuva MKNK:n vuosikertomuksesta, Essi Keto. Tervon maa- ja kotitalousnaisilla oli kekripukki- ja lähiruokaitapahtuma. Kuva MKNK:n vuosikertomuksesta, Helena Velin. Iisalmessa Korpjoen seudun maa- ja kotitalousnaiset järjestivät yhteistyössä paikallisen Citymarketin kanssa Kekritapahtuman, jossa maistatettiin ruispuuroa ja visailtiin kekritietämyksestä. Kuva: Marja Niskanen.

Kansainvälisenä maisemapäivänä pidettiin maisemakävely Kuopion kansallisessa kaupunkipuistossa, 10 osallistui. Rahoitus: OKM.

Myös yksi **kyläkävely** mahtui vuoteen, Tervon maa- ja kotitalousseuran kutsumana, 37 osallitua. Rahoitus: asiakasrahoitus.

Matkailutuotteiden suunnittelu ja pilotointi toteutettiin yhteistyöllä MKN Oulun kanssa Pohjois-Pohjanmaan liitolle. Tehtävä liittyi vesivoiman kulttuuriperintöön Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueella. Työssä toteutettiin työpajoja/webinaareja, kolme opintopilottimatkaa sekä kohteiden kuvauksia eMuseo-mobiilioppaaseen. Rahoitus: asiakasrahoitus.

Four Season Derby -hankkeelle tehtiin ruokamatkailun tuotteistamisen tuotekuvaus. Lisäksi suunniteltiin ja ohjattiin Pohjois-Savon alueelle suuntautunut opintomatka, jossa länsisuomalaiset vierailivat Pohjois-Savossa tutustuen aleen ruokamatkailuun ja osallistuen monimuotoisesti erilaisiin työpajoihin ym.. Tähän kokonaisuuteen osallistui 20 henkilöä. Rahoitus: asiakasrahoitus.

Ihastu ja hyödy kulttuuriympäristöistä -hanke (IHKU) toteutti vuoden aikana yhteensä 17 tapahtumaa, joissa osaamistaan kehitti ja hankekohteita mm. talkoin kohensi 68 osallistujaa, osin myös webinaareina. Rahoitus: Kalakukko Leader

Green Care -alan yritysten kanssa työstettiin Laatukäsikirja -yritysryhmähankkeessa Green Care Finlandin hallinnoimaa laatukäsikirja-merkkiä, joka on mm. yritysten laadun tae asiakkaille. Yritysryhmähankkeen tuloksena viisi pohjoissavolaista yritystä sai laatukäsikirjat valmiiksi vuoden 2022 loppuun mennessä. Rahoitus: Maaseuturahasto

ProYritys Itä-Suomi -hankkeen osana pidettiin infotilaisuuksia matkailualan yrityksille yritysryhmähankkeista Sisä-Savon alueella. Alettiin suunnitella Rautavaaralle matkailualan yritysten yritysryhmähanketta. Rahoitus maaseuturahasto

Sisältöä kulinaristille kulttuurista (KULKU) -hanke Pohjois-Karjalassa järjesti regeneratiivisen matkailun webinaarin, johon osallistui 103 lukuisista eri maista eri puolilta maailmaan. Lisäksi

hanke järjesti päätösseminaariin ja yhteisesiintymiseen kotimaan matkamassuilla. Rahoitus: EAKR.

EUREGA-hanke Pohjois-Savossa päättyi keväiseen stakeholder-webinaariin, jonne osallistui 15. Kv. verkostoyhteistyön ja kehittämishankkeisiin vaikuttamisen rinnalla oli hankkeen Pohjois-Savon teemana pilotoida wellness-matkailutuotteita. Rahoitus: Interreg Europe.

Viestintä ja koulutus

Facebook-, Instagram- ja Twitter-tilit, Youtube-kanavat sekä uutena luotu LinkedIn-tili olivat ahkerassa käytössä, ja niissä seuraajia oli yli 1 600, eli kasvua vuoden takaiseen oli 300 henkilöä. Facebook-postauksia oli 207, Twitter-postauksia 124, Instagram-postauksia 39 ja LinkedIn-postauksia 9; lisäksi olivat eri kanavilla julkaistut tarinat sekä yhteiseen ME Maa- ja kotitalousnaiset -sivuun tehdyt postaukset Itä-Suomesta. Lisäksi ylläpidettiin aktiivisesti alueellisten ruokamerkkien - Taste Savo, Karelia á la Carte, Kainuussa tuotettu - tiimoilta Facebook-sivuja, joilla oli huomattavasti enemmän seuraajia kuin piirikeskusten tileillä. Rahoitus: OKM

Ruokamatkailun kehittämiseen liittyvä viestintä oli edelleen isossa roolissa osana MKN Itä-Suomen toimintaa, erityisesti Pohjois-Savossa, ja hanke vielä tuki myös Taste Savo -yritysverkostoviestintää: <https://www.tastesavo.fi/juhlavuosi> Taste Savo -sivuston blogiin kirjoitettiin 6 blogikirjoitusta vuoden 2022 aikana: *Kuljeskellaan Kuopiossa, Pienemmille poluille Pohjois-Savoon, Ruoka yhdistää, Kuva olis kiva, Maukkaita lahjoja ja Ovi kävi, niin että hajosi.* Taste Savo -sivuston uutisissa julkaistiin seitsemän uutista. Taste Savo -sivuston Facebookissa ja Instagramissa julkaistiin säännöllisesti hankekumppaneihin tai ERG juhluvuosihankkeen toimintaan liittyviä julkaisuja. ERG juhluvuosihankkeen uutiskirje julkaistiin kolme kertaa vuoden 2022 aikana. Rahoitus: hankerahoitus

Maa- ja kotitalousnaisten uusille valtakunnallisille nettisivuille kirjoitettiin blogeja myös Huomisen hyvä -teko kampanjablogien lisäksi. Yrittäjyyden asialla -blogit: *Ollaanhan kuulolla! / Kuva olis kiva / Suomen ja Hessenin maaseutuyrittäjyyden haasteet – mikä yhdistää, mikä erottaa?* Maisema mielessä -blogit: *Kaipo-verkon kunnostusyhdyshenkilöt esittäytyvät / Voimajohtoalueiden laidunnus on maisemateko / Lisää luonnon monimuotoisuutta hevoslaitumille!* Rahoitus: OKM, hankerahoitus.

Nettisivuilla julkaistiin mm. MKN Yrityspalvelut -sivujen Ajankohtaista-palstalla: *Yritysten yhteistyö- ja yritysryhmähankkeet liiketoiminnan apuna.* Aitoja makuja -verkkolehdeksi julkaistiin Kainuusta artikkeli: *Ruokamatkailutuote on paikallisten vahvuuksien kombo.* Lisäksi Maatilan Pellervo -lehdessä 5 / 22 kerrottiin yritysryhmähankkeista otsikolla *Yhteistyöstä voimaa ja tulosta.* Koti- ja maaseutu -lehti 7 / 2022. Yrityscase Pohjois-Karjalasta: *Hassisen Luomutila - Mehustamolle on nyt tilausta.* Vuoden Karelia à la carte -yrityksen julkistaminen -tiedotteen 24.3. myötä saatiin juttuja Karjalaiseen, Yle Pohjois-Karjalaan, Koti-Karjalaan, Karjalan Heiliin ja Aitoja Makuja -lehteen. Savon Sanomat 9.12.2022: *Pohjois-Savo on glögirikas alue – pientuottajien glögit arvioitavina.* Lisäksi Maistuva maaseutu -yritysvalinnat saivat palstatilaa. Myös varautuminen ja kotitarveviljely olivat useille lehdille kiinnostavia aiheita, ja rajapinnoista Maa- ja kotitalousnaisten toimintaan kyseltiin lehtijuttuja varten. Rahoitus: OKM, hankerahoitus.

Koulutus-, luovuus- ja yhteistyö -osiossa pidettiin **yhteisöllisyyttä yllä erimuotoisten järjestökoulutusten ja -luentojen ja -tapahtumien avulla.** Kaiken kaikkiaan järjestötapahtumiin osallistui 490 osallistujaa. Yhdistysluentoja pidettiin 7 kertaa, esimerkiksi 72h-varautumisteemasta. Yhteistyötapahtumia oli LandFrauen-tapaaminen Kiteellä, KyläGaala Vuoden kaenuulaenen kylä ja vuojen kaenuulaenen -palkitsemisineen Suomussalmella, Suomussalmen kumppanuustalon avajaiset sekä kahden Itä-Suomen toimihenkilön osallistuminen Maa- ja kotitalousnaisten Farmari-

osastolle Mikkeliin. Edustajakokous pidettiin Siilinjärvellä hybridinä. Piirijohtokunta kokoontui neljä kertaa. Erilaista järjestöneuvontaa tai -lausuntoja tai jäsentiedotteita oli 25 kpl. Koti ja maaseutu -lehden markkinointia pidettiin erilaisten tapahtumien osana ja sillä mm. aktivoitiin yrittäjiä uusien Karelia á la Carte -yritysten hankintaan. Vuoden Maa- ja kotitalousnainen -tunnustuksen saivat Tarja Tervo Sotkamosta Tipasojan kyläyhdistyksestä, Anu Eskelinen Kiteen maa- ja kotitalousnaisista ja Riitta Raatikainen Tervon maa- ja kotitalousseurasta. Loppuvuonna pääsimme iloitsemaan suomussalmelaisen Kerälän ympäristön maatalousnaisten saamasta MKNK:n valtakunnallisesta yhdistystunnustuksesta. Rahoitus OKM, SIVIS, jäsenmaksutuotot.

Henkilöstöä osallistui aktiivisesti tiimitoiminnan kehittämiseen. Maisema-asiantuntijoita osallistui elokuussa valtakunnallisille MKN maiseman kesäpäiville Etelä-Savossa sekä kulttuurimaisemanhoidon neuvottelupäiville Mikkeliissä. Retkien kohteena oli erilaisia perinnebiotooppeja ja Puulan puhvelin vesipuhvelitila ja -kosteikko. Päivien aikana tutustuttiin erilaisten kohteiden arvotukseen, hoitoon ja inventointiin ja verkostoiduttiin maisemanhoidon asiantuntijoiden kanssa. Kainuun ympäristöasiantuntija osallistui ProAgria/MKN Itä-Suomi kansainvälistyy Erasmus+-hankkeen kautta Ruotsin maatalousyliopiston kaksipäiväiselle metsälaidunkurssille "Skogsbete i Uppland" ja tiedotti kurssin kokemuksista sisäisesti ja sidosryhmille.

MKN yritysasiantuntijat osallistuivat aktiivisesti MKN Keskuksen järjestämiin valtakunnallisiin yritysasioiden Teamseihin sekä MKN:n ja ProAgrian yhteisiin yritysasiantuntijoiden Teamseihin. Piirikeskuksen asiantuntijoista kolme osallistui myös marraskuussa järjestettyyn MKNK:N ja ProAgrian yritysasiantuntijoiden live-koulutustapaamiseen Helsingissä ja Teamsin kautta mukana oli yksi asiantuntija.

Piirikeskuksen toiminnanjohtajan vastuulla oli ProAgria Itä-Suomen yhteisen ESR-koulutushankkeen koordinointi. Hanke toteutti vuoden 2022 aikana 30 koulutustilaisuutta ja niissä oli 279 osallistujaa ProAgrian/MKN:n henkilöstöstä sekä luottamushenkilöistä. Rahoitus: ESR.

Myös MKN-asiantuntijat käyttivät työaikaan erilaisiin ESR- hankkeen mahdollistamiin koulutuksiin osallistumiseksi: mm. hankevetäjäkoulutus, Insights Discovery -koulutus, henkilöstöpäivien koulutusteemat. Rahoitus: OKM.

Pohjois-Karjalan jäsentietojen saamiseksi SENSE-järjestörekisteriin jatkettiin yhteydenpitoa jäsenyhdistyksiin. Rahoitus: jäsenmaksutuotot, Pohjois-Karjalan maataloussäätiön tuki.

Hankkeet

Piirikeskus vastuullisena toteuttajana:

- Melalahden vesistökuunnostusselvitys. Oulujärvi LEADER, Euroopan maaseuturahasto, Kainuun ELY
- ERG (European Region of Gastronomy) Juhlavuosi -hanke, EAKR, P-Savon liitto.
- Gastronominen Silta maailmalle, yritysryhmähanke, Euroopan maaseuturahasto, P-Savon ELY
- Green Care laatumerkkiryhmä -yritysryhmähanke, Euroopan maaseuturahasto, P-Savon ELY
- Sisältöä kulinaristeille kulttuurista, Euroopan aluekehitysrahasto, P-Karjalan liitto
- Myllytuotteiden yhteismarkkinointi, Joensuun seudun ja Keski-Karjalan maaseutupalvelut.
- IHKU – Ihastu ja hyödy kulttuuriympäristöistä, Kalakukko LEADER ry
- ProYritys Itä-Suomi -hanke, Kainuun, P-Savon ja P-Karjalan ELY
- Pohjois-Karjalan viljatuotteiden yhteismarkkinointi -yritysryhmähanke, P-Karjalan ELY
- Via Karelia – Vastuullista ruokamatkailua verkostoituen. Hama-rahoitus, Lapin ELY

Piirikeskus toteutuksessa mukana:

- Kantri-Sampo-hanke. Kainuun ammattiopisto. Euroopan maaseuturahasto, Kainuun ELY
- EUREGA. Interreg Europe -hanke yhdessä seitsemän muun maan kanssa.
- Tulevaisuutta luonnontuotteista. Pohjois-Karjalan Martat. Euroopan maaseuturahasto, P-Karjalan ELY
- Yhteinen ympäristö – elinvoimaa ympäristöstä. Maaseudun Sivistysliitto. Euroopan maaseuturahasto, P-Karjalan ELY
- Maakuntarajat ylittävä ProAgria Itä-Suomi. ProAgria Itä-Suomi ry. Euroopan sosiaalirahasto, E-Savon ELY
- Älä ruoki hukkaa, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus, Ruokavirasto
- KantriKestävä. Kainuun ammattiopisto. Euroopan maaseuturahasto, Kainuun ELY.
- Lähiruokaretki. Liperin kunta. Hama-rahoitus, Lapin ELY.

Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Piirihoitokunta / hallitus 2022

puheenjohtaja	maatalousyrittäjä	Karhukorpi, Anu	Halsua
varapuheenjohtaja	sairaanhoitaja	Virta, Raija	Kalajoen Himanka
jäsen	markkinoinnin asiant.	Rekilä, Riikka	Kokkolan Lohtaja
jäsen	maatalousyrittäjä	Aho, Minna	Reisjärvi
jäsen	maatalousyrittäjä	Korkiakangas-Sahipakka,	Jonna Perho
jäsen	johtaja	Nisula, Ritva-Liisa	Reisjärvi
jäsen	maatalousyrittäjä	Pajala, Marjo-Riitta	Kokkolan Kälviä
jäsen	maatalousyrittäjä	Lappi, Satu	Lestijärvi
jäsen	maatalousyrittäjä	Niemelä, Anna	Kokkolan Lohtaja
varajäsen	toimitusjohtaja	Huhtala, Riitta	Kokkola
varajäsen	maatalousyrittäjä	Halonen, Kirsi	Reisjärvi
varajäsen	maatalousyrittäjä	Isokääntä, Seija	Kalajoki
varajäsen	maatalousyrittäjä	Tervämäki, Tuula	Toholampi
varajäsen	seurakuntaemäntä	Saariaho, Anni	Kokkolan Lohtaja
varajäsen	maatalousyrittäjä	Huopana, Tarja	Perho
varajäsen	maatalousyrittäjä	Polso, Kaija	Toholampi
varajäsen	maatalousyrittäjä	Tunkkari, Karoliina	Veteli
sihteeri	toiminnanjohtaja	Varila, Kirsi	Seinäjoki

Toimihenkilöt 2022

toiminnanjohtaja	Varila, Kirsi
ruoka- ja ravitsemusasiantuntija	Vihelä, Niina (virkaavapaalla 1.10.-22.12.2022)
maisema- ja ympäristöasiantuntija	Ainasoja, Anu

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten Sense rekisterissä oleva jäsenmäärä toimintavuonna oli 1653 henkilöä ja yhdistysten määrä 60 kappaletta.

Toimintaan osallistuvien henkilöiden ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten määrä (arvio)

Piirikeskuksella oli toimintavuonna 2,1 henkilötyövuotta. Toiminnanjohtajan toimi on ollut vuoden alusta lähtien puolipäiväinen. Kirsi Varila toimii sekä Keski- että Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten toiminnanjohtajana. Ruoka-asiantuntija oli virkaavapaalla 1.10.-22.12.2022.

Tapahtumiin osallistui yhteensä 634 henkilöä. MKN Ruoka tapahtumiin osallistui 499 henkilöä ja MKN Maisema tilaisuuksiin 290 henkilöä. 151 henkilöä näissä luvuissa ovat olleet mukana yhteisissä tapahtumissa. Osallistujamäärä perustuu tapahtumissa kerättyihin osallistujalistoihin ja isommissa ruokatapahtumissa esimerkiksi maistiaisten, ruoka- tai kahviannosten menekkiin perustuvaan arvioon. Kohderyhmä on tavoitettu hyvin. Uutiskirjeellä tavoitetaan kaikki sähköpostiosoitteensa Sense-rekisteriin antaneet jäsenet ja heidän välityksellensä tieto siirtyy myös niille, jotka eivät käytä sähköisiä viestintävälineitä. Uutiskirjeen voi tilata, vaikka ei olisikaan

vielä jäsen ja näitä on rekisterissä n. 100. Uutiskirje lähetetään joka kuukausi. ProAgrian tiedotuslehti saavuttaa hyvin asiakaskuntaa ja siinä on Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisilla aina vakioaukeama ajankohtaisille asioille sekä takasivun juttu varattuna Maaseudun naisia artikkelille.

Toiminnansuunnittelukäynneillä (5 kpl) tavoitettiin 85 paikallisyhdistyksen jäsentä ja vuoden aikana tapaamisissa kuunneltiin myös jäsenien toiveita osaamisen kehittämiseen. Vuosikokouksessa valittu johtokunta osallistui aktiivisesti toiminnan suunnitteluun ja heille pidettiin myös kokouksen yhteydessä suunnittelutyöpaja. Uutiskirjeen sisältötoiveista on tehty kysely vastaanottajille.

Sidosryhmät

Maisemapalvelun keskeiset sidosryhmät: 5 kpl (Etelä-Pohjanmaan maa- ja kotitalousnaiset /MKN Maisema, ProAgria Keskipohjanmaa ry. /Kasvintuotanto, ProAgria Keski-Pohjanmaa ry /Kalatalouskeskus, Pohjanmaan Vesi ja Ympäristö ry., Metsäkeskus. Tiiviin yhteistyön kautta on voitu tarjota aiempaa isompia maisemapalvelujen myyntitöitä. Sidosryhmäyhteistyötä on vahvistettu erityisesti hanketyössä.

Keskeisimpiä sidosryhmiä ruokapuolella ovat Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue SOITE (ent. Sairaanhoidopiiri), Kalajoen kaupunki, Perhon kunta, Keski-Pohjanmaan alueen maa- ja kotitalousnaisten paikallisyhdistykset, MKN:n muut piirikeskukset ja ProAgria Keski-Pohjanmaa. Yhteistyö on ollut tiedon jakamista toisten piirikeskusten ja MKN:n kanssa, ja osaamisen kehittämistä muille sidosryhmille.

Näiden lisäksi sidosryhmiä ovat Centria, Kpedu, Ollikkalan maaseutunäyttely ry, paikalliset maa- ja kotitalousnaisten yhdistykset, Martat, 4H, MTK, Vapepa ja MPK.

Ingressi

Toimintavuosi sujui toiminnan kannalta melko hyvin. Alkuun lähtö oli hidasta vielä Koronan vaikutuksesta. Pikkuhiljaa toiminta kehittyi, mutta ihan entiselleen ei päästy toimintavuoden aikana. Yhdistysten aktiivointi uudelleen oli hidasta, kun joissakin yhdistyksissä oli toiminta hiipunut parin vuoden ajalta lähes olemattomiin. Taloudellisesti vuosi oli erittäin huono. Palveluita ei ostettu ja toiminta oli erittäin tappiollista. Kysyntää olisi ollut moneen yhteistyötapahtumaan, mutta ainoastaan omalla kustannuksella. Varsinkin ruokapuolella ei olla totuttu yhteistyöstä maksamaan ja se on erittäin haasteellista. Kustannuspaineiden vuoksi ruoka-asiantuntija otti vastaan lyhyen sijaisuuden muualta ja oli 3 kk loppuvuodesta virkavapaalla. Hänen töitään sijaisti toiminnanjohtaja.

Vuosikokouksessa palkittiin Vuoden 2022 maistuva maaseutuyritys A´la Miina Halsualta ja Vuoden 2022 maa- ja kotitalousnainen Raija Virta.

Toiminta ja tulokset strategian temaattisten kokonaisuuksien mukaan

Kaikilta kurssi- ja koulutustilaisuuksien osallistujilta on kerätty palautteet kirjallisina, jotka on reflektoitu. Palaute on ollut säännönmukaisesti positiivista ja kannustavaa. Toimintaa käsitellään johtokunnan kokouksissa, joita on 4 kertaa vuodessa. Johtokunnassa on 9 jäsentä ja kaikilla varajäsenet. Kesäkokoukseen kutsutaan mukaan myös varajäsenet.

Toiminnanjohtaja on mukana myös ProAgria Keski-Pohjanmaan johtoryhmässä ja toimintaa käsitellään myös siellä.

Suomalaisen ruuan sankaritarinat

Koronan jälkeinen varovaisuus näkyi vielä perinteisten ruokakurssien tilaamisessa ja ruokakursseja pidettiin vain kaksi kappaletta. Niihin osallistui yhteensä 22 henkilöä. Luonnonyrtteihin liittyviin kursseihin osallistui 53 henkilöä ja ne toteutettiin Kokkolassa ja muualla maakunnassa.

Terveelliset välipalat -etäluennolle osallistui 7 kuulijaa ja Kekri-luennolle 50 kuulijaa paikan päällä.

Teamsin välityksellä tehtiin Kokkaamalla kuntoon -ruoka- ja ravitsemusneuvontaa päihdekuntoutujille viitenä eri kertana. Näihin osallistui 7 kuntoutujaa ja palaute kokonaisuudesta oli kiitettävä. Osallistujat saivat uusia ohjeita ja käytännön neuvoja arjen ruoanlaittoon ja jokaisella kerralla myös ohjeita terveellisiin ja taloudellisiin valintoihin ruokien valinnassa. Kokonaisuuden tilaajana oli SOITE ja osallistujat olivat Keski-Pohjanmaan alueelta. Tilaajan antama palaute oli kiitettävää ja kokeilu antoi heille arvokasta kokemusta toiminnallisen ruoka- ja ravitsemusohjauksen toimivuudesta etänä.

Uusi virkeä minä- elintapaohjaus kokonaisuus toteutettiin Kalajoen kaupungin kolmella eri sivukylällä (Rautio, Kärkinen, Pahkala). Näihin osallistui yhteensä 22 eri ikäistä henkilöä. Kokonaisuuteen kuului 5 tapaamiskertaa/kylä eli yhteensä 15 tapahtumaa. Kokoontumisissa käsiteltiin ravinnon, liikunnan, unen ja stressin merkityksiä ja annettiin niihin liittyvää käytännönläheistä ohjausta. Mukana olleet pitivät kokonaisuutta kerätyn palautteen mukaan hyödyllisenä ja etenkin pitkään kotona vietetyn ajan jälkeen virkistävänä ja motivoivana omien terveyttä edistävien valintojen suhteen yhdessä vertaisten kanssa. Elintapaohjauksen tilaajana oli Kalajoki Akatemia ja sen toteutti yhteistyössä Keski-Pohjanmaan MKN Ruoka ja Maisema.

Puumalan koulu Kaustiselta tilasi ”Terveelliset välipalat” ohjelman teemapäiväänsä. Pisteellä kävi n. 85 innokasta alakoululaista oppimassa asioita terveellisemmistä välipalavaihtoehdoista.

Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta

Huomisen hyvä teko some-kampanjaan osallistuttiin neljällä kirjoituksella. Aiheina olivat riisin korvaaminen kotimaisella vaihtoehdolla, ruokaväärennökset ja EU-nimisuojamerkit, puutarhan kohtuullinen lannoittaminen ja sadeveden hyödyntäminen puutarhan kastelussa.

Tyngän koululla vietettiin sadonkorjuupäivää syksyllä ja sen yhteydessä MKN Ruoka järjesti oppilaille ruokaradan, jossa tuoreisiin kasviksiin tutustuttiin eri aistien kautta. Koko koulun kaikki 50 oppilasta opettajineen osallistuivat ruokarataan ja pitivät sitä mielenkiintoisena ja hyödyllisenä.

Kuluttajaliiton tilaamalla Minihävikkimessuilla jaettiin hävikkiruokatietoutta kuluttajille Himantorin Lähiruokatori-päivässä. Infopisteellä pysähtyi noin 100 henkilöä. Perhon kirjastossa hävikki-infoa annettiin koululaisille ja muille kuntalaisille yhtenä päivänä. Paikalla pysähtyi noin 45 oppilasta ja 20 aikuista.

Kouvolan kaupungin tilaamalle Hyönteishotelli-luennolle osallistui 20 kuulijaa Teamsin kautta.

Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten työ ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja kestäväen kehityksen edistämiseksi jatkui toimintavuonna. Maisemapalveluissa toteutettiin

OKM:n valtionavustuksella:

- #Huomisen ympäristöteot blogeja somepostauksilla: 4 kpl
- Palvelumuotoilua ja tuotteistamista osana IlmastolInno -koulutusta (Tuotekehitystyön eat): 2 kpl (Osallistavan suunnittelun lisäpalvelu, ikäihmisille toimintakykyä puutarha-avusteisesti)
 - o tuotekehitystyön tuloksena toteutui 5 myyntityötä
 - o Myös Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten johtokunta osallistettiin palvelujen kehittämistyöhön

Muulla rahoituksella:

- Viher- ja ympäristösuunnitelmia: 12 kpl
- Julkaisut: 1 kpl
https://www.dropbox.com/s/g4wzsep4sgh2npm/Pohjanmaan%20Ravinnerataan%20loppuraportti_final.pdf?dl=0

Monimuotoinen luonto

Maiseman- ja luonnonhoidon palveluissa tuotiin toimintavuonna esille luonnon monimuotoisuuden merkitystä. Työtä tehtiin maatilojen, kuntien, kaupunkien ja seurakuntien kanssa

OKM:n valtionavustuksella:

- Lumoinfoja kuntiin ja seurakuntiin (esim. niityt, maisemapellot, haitallisten vieraslajien torjunta): 3 kpl
 - o Sievin kunta (2 osallistujaa). Infon tuloksena sovittiin alustavasti kunnan omistaman Kortejärven luonnonlaitumen laidunhoidosta (20-40 ha). MKN K-P hoitaa koordinoinnin ja myöhemmin kunnostuksen/hoidon suunnittelun karjanomistajan tilauksesta. Lisäksi jatkossa voidaan toteuttaa taajaman niittykohteiden kartoitus valtuustoaloitteen mukaisesti.
 - o Kokkolan kaupunki (10 osallistujaa). Maisemapeltojen ja uusniittyjen perustaminen ja hoito kiinnosti osallistujia. Alustavasti sovittiin neuvontakäynnistä yhden kaupungin kohteen osalta.
 - o Ylivieskan kaupunki (4 osallistujaa). Uusniittyjen hoidon opastus. Myyntitöinä toteutettiin käynnin seurauksena opastekylltien sisällön suunnittelu kohteelle. Hanketöinä sovittiin myös Taanilan yläkoulun oppilaiden vieraslajitalkoiden toteutuksesta. Myöhemmin palataan asiaan kohteen lajistokartoituksen merkeissä.
- Kartoituksia ja hoidon koordinoitua, sekä hoitosuunnitelmien ja haitallisten vieraslajien torjuntaa tarjottiin erityisesti kunnille ja kaupungeille. Etelä-Pohjanmaan maa- ja kotitalousnaisten maisemapalveluiden kanssa lähetettiin tiedotuskirjeitä: 2 kpl.
 - o Kunnat ottivat tiedotuksen kiinnostuneena vastaan ja tekivät yhteydenottoja saadakseen lisätietoa/opastusta.
- Viestintätoimet, blogit, tiedotteet, artikkelit, lehtihaastattelut (Reisjärvi-lehti, Keskipohjanmaa-lehti, ProAgria Keski-Pohjanmaan tiedotuslehti) 8 kpl
- Infot, luennot ja koulutukset, myös sähköiset: 5 kpl
- Somekanavia: 2 kpl, 35 postausta, 7000 tavoitettua henkilöä

Muulla rahoituksella:

- Kansainvälisen maisemapäivän maisemakävely: 1 kpl (15 osallistujaa)
- Neuvo toimenpiteet ja muut neuvontatoimet: 5 kpl (5 asiakasta)
- Video (rantaniityn laidunhoito ja osallistava suunnittelu): 2 kpl
- Infot, luennot ja koulutukset, myös sähköiset: 9 kpl (myyntityöt 8 kpl, 8 asiakasta)

Suomi kutsuu kylään

Pieniä suuria elämyspaketteja suunniteltiin ja toteutettiin yhteistyössä Gastro kettu -yrittäjän kanssa. Nämä sisälsivät tyhy-toimintaa Kruununvoudintalolla ja villiyrittötietoutta teorian ja yrttikävelyn osalta. Kekritapahtuma paketoitiin tapahtumaksi ja näitä markkinoitiin yrityksille ja yhdistyksille. Kekriluento/tapahtuma pidettiin sekä Perhon että Reisjärven kirjastoissa ja näissä oli yhteensä n. 50 hlöä. Green Care merkin hakemisen mahdollisuuksia selvitettiin yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten kanssa.

Toiminnansuunnittelukäyntejä tehtiin viidessä eri kohteessa (Kalajoki Pitkäsenkylä, Hillilä, Kokkola, Reisjärvi, Halsua) ja niihin osallistui yhteensä noin 85 henkilöä. Yhdistyksen kesäreissu toteutettiin kesäteatteri ja huutokauppa -teemalla Keski-Suomeen ja siihen osallistui 28 jäsentä.

Viestintä ja koulutus

Facebook mainonta on aktiivisessa käytössä ja päivityksiä tehdään viikoittain ajankohtaisista aiheista. Lisäksi on kuukausittain ilmestyvä uutiskirje ja 4 kertaa vuodessa ProAgrian tiedotuslehti. Facebook ja Instagram päivityksiä tehtiin eri tapahtumista ja kampanjoista sekä jaettiin sesonkien ruokaohjeita aktiivisesti.

Ruoka-asiantuntijamme on osallistunut JAMK:n Ammatillisen opettajan koulutukseen valmistuen kesällä 2022, lisäksi on ollut oman osaamisen kehittämistä Terveyttä ja iloa ruokakasvatuksesta – HY+:n 8 op:n verkko-opetuksen opintokokonaisuudessa.

Maisema-asiantuntijan osallistuminen koulutuksiin 50 h, oma kouluttautuminen (Ilmastonmuutos Inno -koulutus, Ammatillisen opettajan opinnot), Maa- ja kotitalousnaisten maisema-asiantuntijoiden koulutuspäivä ja YM:n Kulttuurimaisemanhoidon neuvottelupäivät Mikkelissä.

Toiminnanjohtaja on osallistunut MKNK järjestämiin koulutuksiin sekä ProAgria Keski-Pohjanmaan tulevaisuusvalmennukseen.

Hankkeet

Viisasta vesiensuojelua 1.5.2022–31.12.2023

Hankkeen hallinnoijana toimii Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry (PVY)

Muut hanketoteuttajat ProAgria Etelä-Pohjanmaa ry / MKN EP, ProAgria Keski-Pohjanmaa ry / MKN KP, ProAgria Österbottens Svenska Lantbrukssällskap r.f., Suomen Metsäkeskus (SMK) ja Luonnonvarakeskus (LUKE).

Pohjanmaan makuaarteet 1.10.2022 – 30.9.2023

Hankkeen hallinnoijana toimii Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä (KPEDU) ja hankekumppanina on ProAgria Keski-Pohjanmaa ry / Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset.

Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Johtokunta 2022

puheenjohtaja	maa- ja metsätalousyrittäjä	Luotola Pirjo, Saarijärvi
varapuheenjohtaja	maatilayrittäjä	Hautamäki Hanna, Petäjävesi
jäsen	ammatinopettaja, eläkeläinen	Pitkämäki Marja-Leena, Jyväskylä
jäsen	emäntä	Merisalo Tuula, Jämsä
jäsen	kokki	Kautto Marja, Äänekoski
jäsen	maanviljelijä	Lahtinen Tiina, Viitasaari
jäsen	emäntä	Nukarinen Riitta, Laukaa
sihteeri	toiminnanjohtaja	Kivimäki Eeva-Liisa, Jyväskylä

Toimihenkilöt 2022

toiminnanjohtaja	Kivimäki Eeva-Liisa
elintarvike- ja yritysasiatuntija	Pummila Mirja
maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija	Salonen Paula
hankevetäjä, luonnontuoteasiantuntija	Rintoo Anni
hankevetäjä, puutarha-asiantuntija	Peräinen Riitta (alkaen 21.02.2022)

Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä oli toimintavuonna 602 henkilöä ja jäsenyhdistyksiä oli 42. Vuosi 2022 oli Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten 88. toimintavuosi. Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaiset toimivat rekisteröimättömänä yhdistyksenä osana ProAgria Keski-Suomea.

Toimintaan osallistuvien henkilöiden ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten määrä

Piirikeskuksen toimintaan osallistui toimintavuonna 2022 noin 14 000 henkilöä. Tieto perustuu toiminnanohjausjärjestelmään tehtyihin kirjauksiin. Näistä messuilla ja tapahtumissa kohdattiin n. 4200 henkilöä. Vapaaehtoisia oli mukana toiminnassa 350. Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten johtokunta kokoontui kolme kertaa vuodessa.

Koronapandemian osin väistyttyä vuotta 2022 hallitsi uudet haasteet. Ukrainan sota ja sen takia kiihtyvä inflaatio sekä energiakriisi. Pystyimme tarjoamaan jo osan palveluistamme fyysisesti paikan päällä. Edelleen moni koulutus, neuvontatilaisuus ja kokous järjestettiin digitaalisesti. Asiakkaat ovat löytäneet hyvin sähköiset palvelumme, ja sitä kautta saimme myös uusia asiakkaita. Näkyvyytemme sosiaalisessa mediassa oli hyvä.

Kohderyhmän tavoittamisessa onnistuttiin tähän haastavaan aikaan suhteutettuna hyvin. Sekä piirikeskuksen, että yhdistysten tapahtumat keräsivät hyvin osallistujia ja niistä on saatu hyvää palautetta. Palveluja ja toimintaa suunnattiin kysynnän ja jäsenten sekä asiakkaitten toiveiden mukaan. Palautetta kerättiin tapahtumissa paikan päällä, Webropol-kyselyillä ja kontaktoimalla asiakkaita suoraan. Sosiaalista mediaa hyödynnettiin palautteen saamiseksi mm. aktiivisuuden seurannan avulla.

Järjestön hallinto koostuu kohderyhmän edustajista. He ovat mukana toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa sekä tuovat viestiä kentältä. Yhdistyksiä tiedotetaan ja ohjataan omien toimintasuunnitelmiansa kokoamisessa mm. yhdistyskirjein, sähköpostein ja verkon kanavia hyödyntäen. Yhdistyksiä kannustetaan toteuttamaan järjestön yhteisen toimintasuunnitelman toimenpiteitä ja innostamaan niiden toteutukseen myös alueensa muita toimijoita.

Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten toiminnan keskeisiä sidosryhmiä ovat Jyväskylän Ammattikorkeakoulu, Keski-Suomen ELY-keskus, Keski-Suomen liitto, MTK-Keski-Suomi, Suomen Metsäkeskus, Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry, Keski-Suomen yrittäjänaiset, Keski-Suomen Martat, Keski-Suomen Kylät, Maaseudun Sivistysliitto ja alueen yhdistykset. Yhteistyötä tehdään esimerkiksi yhteisten kampanjoiden, hankkeiden ja hankesuunnittelun merkeissä.

Toiminta ja tulokset

Maa- ja kotitalousnaisten järjestön toiminnan avaintulosalueita ovat ruoka-, ravitsemus- ja kotitalousneuvonta, maiseman- ja luonnonhoidon palvelut, yrityspalvelut ja järjestötoiminta. Toiminnassamme huomioimme kestäväen kehityksen ja ilmastonmuutoksen torjumisen sekä siihen sopeutumisen. Ruoka-, ravitsemus- ja kotitalousneuvonta perustuu kansallisiin ravitsemussuosituksiin.

Strategiakauden 2021–2025 toiminta Maa- ja kotitalousnaisilla painottuu neljään teemaan, joiden alla toteutamme erilaisia toimenpiteitä. Teemat ovat: Suomalaisen ruoan sankaritarinat, ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta, monimuotoinen luonto ja Suomi kutsuu kylään.

Vuosi 2022 oli Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisilla toiminnallisesti hyvä. Kotipuutarhaneuvonta oli toivottu lisä palveluihin. Haasteita talouteen aiheutti maailman tilanteen epävakaudesta johtunut kustannusten nousu.

Suomalaisen ruoan sankaritarinat

Suomalaisen ruoan sankaritarinat -teemalla tuotiin esille suomalaista ruokakulttuuria ruokineen, tapahtumineen ja alueellisine vetonauloineen sekä nostettiin esille suomalaisia ruoantekijöitä, tuottajia ja yrittäjiä.

Maistuva maaseutuyritys on yrityksille vuosittain annettava tunnustuspalkinto, jonka Maa- ja kotitalousnaiset lanseerasi Suomi 100 -juhluvuonna. Maakunnittain myönnettävällä palkinnolla nostetaan esille maaseudun upeita makuja, raaka-aineita, ruokayrityksiä ja ruoka-aarteita. Keski-Suomessa suuri yleisö sai esittää ehdokkaita tunnustuksen saajaksi ja sitten asiantuntijaraati valitsi tunnustuksen saajan. Yhteistyökumppaneina valintaa tekemässä olivat MTK Keski-Suomi ja Keski-Suomen yrittäjänaiset. Keski-Suomen tunnustuksen sai Crenoco / Nordic for you ja kunniamaininnan sai Kievari Rantapirtti. Kaikkien alueiden Maistuva maaseutuyritys -tunnustuspalkinnot jaettiin Farmari-messuilla Mikkelissä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tukemana toteutettiin työpajoja lapsille sekä ruokakursseja ja etäluentoja. Kasvisaarre- ja Hevietsivä tapahtumia toteutettiin Kuohun koululla Jyväskylässä, Kaipolan koululla Jämsässä, Kuhaniemen koululla Laukaassa ja Haapamäen koululla Keuruulla. Toukokuussa kalankäsittelyä opastettiin valtakunnallisessa kalastuspäivässä Jyväskylässä. Uuraisten yläkoulun kasiluokkalaisille järjestettiin sieniretki ja maahanmuuttajataustaisille lapsille piparityöpaja Jyväskylän Voionmaan koulussa. Näissä tapahtumissa osallistujia oli 897. Näiden lisäksi ruokaan ja ravitsemukseen liittyviä koulutuksia- ja luentoja pidettiin kymmenen kertaa, aiheina oli kasvisruoka, villiyrtyt (viisi kertaa), iloa ruoasta, kotivara, järkevä ostaminen ja lähiruoka. Osallistujia koulutuksissa ja luennoilla oli 172.

Wemmi-syysmarkkinoilla piirikeskuksesta oli perinteinen puuro- ja kahvilatelletta. Tapahtuman toteutuksessa oli mukana järjestön talkoolaisia Jämsän, Laukaan, Saarijärven, Petäjäveden ja Jyväskylän maa- ja kotitalousnaisista. Puuro- ja lettuanoksia tarjottiin n. 2000. Yhdessä talkooväen kanssa piirikeskus toteutti myös lettukahvitarjoilun Jyväskylän kaupungin fysio- ja toimintaterapiapalveluiden henkilöstölle Ladun Majalla sekä kaukolämpökaakaota keitettiin Alva-yhtiöille n. 2400 annosta. Tapahtumien avulla kehitetään talkoolaisten ruokapalveluosaamista.

Loka-marraskuussa vietettiin MKN:n kekriviikkoja, joiden aikana nostettiin suomalaista sadonkorjuujuhlaa esiin monin eri tavoin ja kannustettiin käyttämään sesongin kasviksia ja täysjyväviljaa ruokavaliossa. Keski-Suomessa yhdistykset toteuttivat omia kekrityötapauksia ja piirikeskus oli mukana Jyväskylässä Green Care -keskus Könkkölän kekrityötapauksessa juuresteemalla, Jyväskylän MKN-yhdistys hoiti tapahtuman kahvipalveluja. Kävijöitä tapahtumassa oli n. 1300.

Harrastamisen Suomen mallin mukaisia ”mini-ruokatreffit” ruokakerhoja toteutui yhteensä 44 kerhoa Laukaan Satavuon koululla, Jyväskylän normaalikoulun alakoululla ja Äänekosken yhtenäiskoululla Suolahdessa. Ruokakerhoissa on koettu paljon oppimisen iloa ja taitojen kehittymistä.

Jyväskylän kaupungin työllisyyspalvelun Valmennuksesta virtaa! -hankkeelle toteutettiin ostopalveluna työpajoja ” Kasviksilla virkeyttä ja terveyttä”- työpaja kolme kertaa ja ”Arkiruokaa suunnitellusti ja taloudellisesti”-työpaja kolme kertaa. Työpajojen osallistujina oli työttömiä työnhakijoita. Työpajat saivat osallistujilta hyvää palautetta ja vastaavan tyyppistä toimintaa toivottiin lisää.

Hygieniaoasaamistestejä järjestettiin tilauksesta. Testitilaisuuksia oli 25, testattavia oli 102. Testejä tehtiin myös englannin- sekä selkokielistä. Elintarvike- ja yritysasiantuntija teki 33 Hyvää Suomesta -yrityksen auditointia, osa auditoinneista toteutettiin etäyhteyden välityksellä. Omavalvonnan- ja hygieenisen toiminnan ohjausta tehtiin yhdelle osuuskunnalle. Neuvo nykyaikaistaminen ja kilpailukykyyn parantaminen -palvelun avulla yritysasiantuntijat tekivät selvityksiä kahdelle maatilalle.

Maa- ja kotitalousnaiset yhteistyökumppaneineen toteuttivat valtakunnallista #nimisuoja2025 – Suomalaisen nimisuojan uudet tuotteet, tekijät ja kuluttajat -hanketta. Hankkeen tavoitteena on edistää uusien suomalaisten nimisuojuotteiden saamista nimisuojujärjestelmään ja tehdä suomalaisia nimisuojuotteita tunnetuksi nuorille kuluttajille. Keski-Suomen elintarvike- ja yritysasiantuntija selvitti hankkeessa luonnon mineraalivesien järjestelmää.

Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta

Tämän teeman tavoitteena on, että eri-ikäiset kuluttajat oppivat toteuttamaan erilaisia arjen ilmastotekoja ja tekemään pieniä sekä suuria tekoja luonnon hyväksi.

Vuoden aikana MKN:n asiantuntijat piirikeskuksissa tuottivat Keskuksen koordinoimana MKN:n kotisivuille ja sosiaaliseen mediaan (Facebook, Instagram, Twitter, TikTok) joka viikko ympäristövinkin #huomisenhyväteko. Vinkit olivat arkisia, pieniä tekoja, joilla on myönteistä seurausta ympäristön hyvinvointiin, maisemaan, luontoon tai ilmastoon. Keski-Suomesta tuotettiin viisi vinkkiä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tukemana suunniteltiin keväinen villiyrttireitti 3–4-luokkalaisten. Reitillä tutustutaan villiyrtteihin ja tutkitaan metsää eri aistien avulla. Koottiin materiaali, joka sisältää rastitaulut, tehtävälomakkeen, toiminnallisia tehtäviä sekä lapsille jaettavan, kotiin vietävän villiyrttimonisteen. Opeteltavat lajit ovat turvallisia, yleisiä ja helposti tunnistettavia. Reitin tavoitteena on lisätä lasten (ja perheiden) villiyrttietämystä ja rohkaista heitä turvallisten villiyrttien käyttöön. Villiyrttireittiä testattiin toukokuussa Keuruulla Pohjoislahden koulun 3-luokkalaisten kanssa. Paikalla oli 14 oppilasta ja opettaja, jotka innostuivat aiheesta kovasti. Materiaali on viety Mappa-materiaalipankkiin, jossa se on vapaasti käytettävissä. Reitti voidaan jatkossa toteuttaa joko niin, että piirikeskuksen asiantuntijat tulevat koululle pitämään oppitunnit tai opettaja voi ladata materiaalin Mapasta ja pitää sen itse.

Laukaassa Tupaswillan perinnepäivillä esiteltiin koululaisille (n. 400) ruokahävikkipöytä ja ruokahukkamaskottikin oli paikalla. Koululaiset olivat kiinnostuneita pöydän sisällöstä ja lupautuivat jatkossa kiinnittämään enemmän huomiota omaan ruokahävikkiin. Opettajille annettiin ruokahävikkimateriaalia, joita he voivat hyödyntää myöhemminkin opetuksessa. Tapahtuma oli seuraavana päivänä avoimena suurelle yleisölle ja silloin osastolla vieraili n. 500 henkilöä. Tapahtuman toteuttamisessa avustivat Laukaan ja Jyväskylän maa- ja kotitalousnaiset.

Wemmi-syysmarkkinoilla oli Kuluttajaliiton Hävikkiforum-hankkeelle toteuttamamme hävikkimessutapahtuma, jossa oli esillä hävikkipöytä, hävikkitietoutta, smoothiemaistiainen ja ruokahukkamaskotti. Tapahtuma kiinnosti hyvin yleisöä, maistiaisia tarjottiin n. 150 annosta. Ylen toimittaja tuli haastattelemaan ruokahävikistä ja uutisoi tapahtumasta verkkouutisissa.

Yhteistyössä Luonnonvarakeskus Luken, Kotitalousopettajien liiton ja Suomen luokanopettajien kanssa tehdyssä hankkeessa **Älä ruoki hukkaa – perusopetuksen oppilaat vaikuttajina ruokahävikin vähentämiseksi kotitalouksissa** tuotettiin ympäristöopin ja kotitalouden opetukseen työkalupakit ruokahävikin opettamiseen ja projektivinkkejä, joiden avulla oppilaat voivat vaikuttaa ruokahävikin vähentymiseen kotitalouksissa. Keski-Suomen ruoka-asiantuntijat olivat mukana työkalupakin kehittämisessä ja tekemisessä sekä jalkauttivat hävikkiasiaa Viitaniemen koulussa Jyväskylässä ja Kaipolan koulussa Jämsässä.

Piirikeskukseen palkattiin puutarha-asiantuntija helmikuussa 2022. Hän piti etäyhteyden välityksellä kotipuutarhaluentosarjan sekä piti aiheeseen liittyviä luentoja ostopalveluina. Näille luennoille osallistui 236 henkilöä.

Kotitarveviljelyn kehittäminen – hankkeessa 1.2.2022 – 30.9.2023 edistettiin kotitarveviljelyn ja kotipuutarhan kasvisten monipuolisen käytön tietämystä luentojen, työpajojen ja infojen avulla. Hanketta rahoittaa Jyväsräihi Leader-ryhmä Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta. Hanketta toteutetaan Jyväsräiheen toiminta-alueella: Laukaa, Muurame, Uurainen ja Jyväskylän maaseutualueet. Vuoden aikana hankkeen tilaisuuksissa oli 116 osallistujaa, lisäksi hanke-esittelyt ja infot tavoittivat noin 700 kuulijaa. Kotipuutarhaan liittyvät asiat kiinnostavat edelleen kovasti.

Luonnontuotteet pakettiin -yritysryhmähanke 1.5.2021 - 30.6.2022. Hankkeen rahoitti Keski-Suomen ELY-keskus maaseuturahastosta. Luonnontuotteet pakettiin -yritysryhmähankkeessa koottiin luonnontuotealan yrittäjien yhteisiä tarpeita vastaavia menetelmiä ja autettiin lisäksi kutakin osallistujayritystä yrityskohtaisissa kehittämistoimenpiteissä. Yritysten yhteiset toimenpiteet pitivät sisällään koulutuksia liittyen markkinointiin, myyntiin, esiintymiseen, tuotteistamiseen ja palvelumuotoiluun. Yrityskohtaiset toimenpiteet räätälöitiin yritysten tarpeiden mukaan. Yritysryhmähankkeessa oli mukana neljä luonnontuotealan yritystä. Yrittäjät olivat tyytyväisiä hankkeeseen ja sen hyvään toteutukseen. Saatu palaute oli positiivista ja kiittävää.

Luonnontuotteiden hankintaketjut kuntoon -hanke 1.3.2022 – 31.12.2023. Hankkeen rahoittaa Keski-Suomen ELY-keskus maaseuturahastosta. Luonnontuotteiden hankintaketjut kuntoon -hankkeen tavoitteena on viedä luonnontuotealaa eteenpäin Keski-Suomessa, edistää alan kasvua ja kehitystä sekä tuoda uusia toimintatapoja ja mahdollisuuksia alan toimintaan maakunnassa. Hankkeen avulla kootaan ja kehitetään luonnontuotealan hankintaketjuja maakunnassa. Yhteistyökumppanina hankkeessa on Suomen Metsäkeskus. Hankkeessa järjestettyihin infotilaisuuksiin ja opintomatkoille osallistui 140 henkilöä.

Ilmastonmuutokseen varautuva viljelijä -hanke 1.7.2021-31.1.2024. Hankkeen rahoittaa Keski-Suomen ELY-keskus maaseuturahastosta. Osatoteuttajana tuensiirrolla on MTK Keski-Suomi.

Ilmastonmuutokseen varautuva viljelijä -hankkeessa nostetaan esille keskisuomalaisten viljelijöiden ilmastonmuutokseen varautumisen keinoja mm. webinaarien, podcastien ja case-esimerkkien avulla. Hankkeen kolmessa webinaarissa oli yli 200 kuulijaa ja tallenteita on katsottu YouTubesta yli 500 kertaa. Blogikirjoituksia ProAgrian Ilmasto muutoksessa -blogisarjassa ja Podcasteja on julkaistu molempia kuusi. Maaperähavaintopäivä pidettiin paikan päällä Viitasaarella syyskuussa.

Monimuotoinen luonto

Monimuotoinen luonto -teemalla tuodaan esille luonnon monimuotoisuuden merkitystä, selvitetään monimuotoisuuden tilaa tutkimuksella ja kartoituksilla sekä edistetään hoitosuunnitelmilla ja -toimenpiteillä yhdessä maanomistajien, kuntien ja kaupunkien, yhdistysten ja yritysten kanssa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tukemia niityt ja maisemapellot -lumoinfoja pidettiin kolme: Muuramen kunnan, Jämsän seurakunnan ja Pihtipudas-Viitasaari alueen aluearkkitehdin kanssa.

Piirikeskuksesta osallistuttiin valtakunnalliseen kampanjaan luonnon monimuotoisuustietoisuuden lisäämiseksi teemalla "laidunnus". Maisema-asiantuntija oli kampanjan suunnittelutyöryhmässä, osallistui laiduneläinaiheisen kuvakollaasin toteuttamiseen ja oli mukana toteuttamassa laidunnukseen liittyvää keskusteluryhmää osana SITRA:n Luontodialogia 9.3.2022.

Maisema-asiantuntija oli mukana maiseman sometiimissä ja julkaisi vuoden 2022 aikana maisemaan liittyviä juttuja valtakunnallisilla MKN sometileillä.

NEUVO-ympäristökohteiden kartoituksia maatiloille tehtiin 31 kpl ja ympäristösopimussuunnitelmia tiloille 5 kpl. Ostopalveluina toteutettiin Jämsän kaupungille avaimet käteen -periaatteella hoitosuunnitelma vieraslajien torjumiseen kaupunkialuelaidunnuksella. Muuramen kunnalle toteutettiin kaupungin alueella olevan Suuruspään laitumen hoitosuunnitelma, jonka rahoitus tuli HELMI-ohjelmasta. Piirikeskus on ollut Saarikkaan kyläyhdistyksen Puuta vai muuta -hankkeen yhteistyötahona, hankkeelle on tehty maisemasuunnittelun opastusta ja ollaan oltu mukana infotilaisuuksissa.

Suomi kutsuu kylään

Suomi kutsuu kylään -teemalla tehdään työtä maaseudun, maakuntien ja paikallisten yritysten vetovoimaisuuden eteen sekä lisätään yleistä tietoisuutta kulttuuriympäristön arvoista ja mahdollisuuksista, arvokkaista maisema-alueista sekä paikallisesta kulttuuriperinnöstä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitusta käytettiin "Ilon kesäillan" järjestämiseksi. Tapahtuma pidettiin Saarijärvellä Luotolan tilalla. Tilalle kutsuttiin lähialueen elintarvike- ja käsityöyrittäjiä myymään tuotteitaan sekä muusikoita esiintymään. Idylli-hanke (MSL ja Keski-Suomen Kylät) oli esittelemässä biohiiletystä sekä Sydämen asialla –hanke (Keski-Suomen Sydänpiiri ja JAMK) tekemässä terveystutkimuksia. Esillä oli myös kaikki MKN toimialat. Osallistujilla oli mahdollisuus saunoa ja nauttia lähiruokaa Saarijärvi-menun resepteillä valmistettuna. Paikalle saapui lähes viisikymmentä kiinnostunutta. Paikallisen yrittäjyyden, ruoan ja kulttuurin esille tuonti sai paljon kiitosta ja vastaavia tapahtumia toivottiin olevan jatkossakin.

Piirikeskus osallistui aktiivisesti Lähiruokapäivän 10.9. tiedotukseen. Yrityksiä kannustettiin pitämään avointen ovien tapahtumia tai osallistumaan yhteisiin tapahtumiin omilla tuotteillaan. Piirikeskuksen asiantuntijat osallistuivat yhdessä ProAgria Keski-Suomen asiantuntijoiden kanssa Biotalouskampuspäivään Biotalousinstituutissa Saarijärvellä. Esillä oli eri neuvonta-alat, satokauden tuotteita ja sieninäyttely. Kävijät olivat erityisen kiinnostuneita ruokasienistä, niiden tunnistamisesta ja käytöstä.

Keskittien säätiön rahoituksella pidettiin Kulttuuriympäristö -työpajoja peruskoulujen 5–6 luokkalaisille 10 kpl eri puolilla maakuntaa. Työpajoihin osallistui yhteensä 155 oppilasta. Tavoitteena työpajoissa oli, että oppilas oppii ymmärtämään mitä kulttuuriympäristöt ovat sekä miten ja miksi maisemat muuttuvat. Tehtävien kautta havainnoitiin ympäristössä tapahtuneita muutoksia, ihmisen toiminnan jälkiä sekä hahmotettiin maiseman kerroksellisuutta.

Kansainvälisen maisemapäivän kunniaksi järjestettiin maisemakävely 20.10. Himmaänmäen näkötornilta Keuruun Riihossa. Tapahtuman rahoitti Ympäristöministeriö ja se toteutettiin yhdessä Haapamäen maa- ja kotitalousseuran kanssa. Osallistujia kävelyllä oli 22.

Opinto- ja virkistysmatkoja tehtiin kaksi: Puutarhamatka Tukholmaan 1.–3.5. ja Tallinnan joulutorimatka 25.–27.11. Molemmilla matkoilla oli n. 30 osallistujaa ja palaute matkoista oli oikein hyvää.

Viestintä ja koulutus

Piirikeskuksen asiantuntijat ovat osallistuneet Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen tarjoamiin koulutuksiin ja ajankohtaiskatsauksiin sekä etäyhteydellä pidettäviin että paikan päällä maisemiasiantuntijoiden (24.8.) ja ruoka-asiantuntijoiden (4.10.) koulutuspäiviin. Toiminnanjohtajat ja puheenjohtajat kokoontuivat kesäkuussa johdon strategia -seminaariin Hämeenlinnassa. Näiden lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön tukea on käytetty henkilöstön muuhun kouluttautumiseen, toiminnan ja yhteistyön kehittämiseen sekä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Luonnontuoteasiantuntija osallistui Luonnontuotealan täydennyskoulutukseen (10 op), kohderyhmänä ovat erityisesti luonnontuotealan ammatillisen koulutuksen parissa toimivat opettajat ja kouluttajat koko Suomessa. Koulutuksen järjesti Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti yhteistyökumppaneineen.

Toimihenkilöiden digitaalisia valmiuksia on kehitetty edelleen vuoden aikana ja työkaluja on opeteltu käyttämään, uutena Canva graafisen suunnittelun työkalu. Myös MKN ja ProAgrian nettisivujen uudistus on vienyt asiantuntijoiden aikaa, vaikka päävastuu onkin keskusjärjestöillä. Tapahtumien hallintaa varten on otettu käyttöön Eventilla -työkalu.

Piirikeskuksen henkilöstö teki aktiivisesti oman järjestön kehittämistyötä sekä alueellista maakunnan kehittämistyötä. Toiminnanjohtaja osallistui mm. Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen koordinoimiin ruokaneuvonnan sekä talouden ja hallinnon kehittämissyihin. Toiminnanjohtaja kutsuttiin myös mukaan Keski-Suomen ruokaverkosto -yhteistyöhankkeen (Jamk) ylläpitämään Keski-Suomen Ruokafoorumiin. Yhteisellä foorumilla kootaan yhteen alan ja sen rajapintojen toimijat Keski-Suomen alueella ja pyritään avoimen vuoropuhelun avulla vahvistamaan maakunnallista yhteistyötä ja suuntaamaan toimintaa entistä vahvemmin kohti kestävyttä ja menestystä.

Maisema-asiantuntijan vastuulla oli mm. osallistuminen Maakunnallinen kulttuuriympäristö -työryhmään (MAKU-ryhmä) ja HELMI-ohjelman yhteistyöryhmään. Piirikeskuksesta osallistuttiin myös Keski-Suomen Vuoden kylä -raatiin, Naisten Valmiusliiton Keski-Suomen alueneuvottelukunnan ja Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry:n toimintaan.

Toimihenkilöt viestivät osana työtehtäviään järjestön tapahtumista, toiminnasta ja asiantuntijapalveluista. Kuukausittain laadittiin viestintä- ja somekalenteri, josta ilmeni aiheet, vastuut ja viestintäkanavat. Kalenterin avulla viestinnästä tuli suunnitelmallisempaa ja kaikki toimialat huomioivaa.

Toiminnasta tiedotettiin yhdistyskirjeillä (2 kpl vuosi), sähköisillä uutiskirjeillä sekä sähköpostitse, verkkosivuilla, Facebookissa ja Instagramissa. Myös YouTube-kanava oli käytössä ja sinne koottiin mm. etätilaisuuksien tallenteita. Somekanaviin saatiin uusia seuraajia ja tykkääjiä. Koti ja maaseutu -lehteä ja MKN välitystuotteita markkinoitiin aktiivisesti.

Keski-Suomen Vuoden maa- ja kotitalousnainen 2022 oli Helena Tamminen-Niemelä, Haapamäen maa- ja kotitalousseurasta Keuruulta. Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten edustajakokous pidettiin lokakuussa samana päivänä kuin ProAgria Keski-Suomi ry:n vuosikokous 29.10.22. Kokouksesitelmän piti yhteysjohtaja Pekka Äänismaa Metsäkeskuksesta aiheesta "Metsän monet mahdollisuudet".

Yhdistyksiä opastettiin jäsenrekisteriohjelma Sensen käyttöön. Piirikeskuksen toiminnanjohtaja vastasi myös ProAgria Keski-Suomen järjestöasioista. Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten varapuheenjohtaja Hanna Hautamäki valittiin Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n hallitukseen marraskuun varsinaisessa kokouksessa.

Hankkeet

Piirikeskuksemme on ollut vastuullisena toteuttajana seuraavissa hankkeissa:

Ilmastonmuutokseen varautuva viljelijä -hanke (1.7.2021-31.1.2024), yhteistyössä ProAgria Keski-Suomen ja MTK Keski-Suomen kanssa. Rahoittajana Keski-Suomen ELY-keskus EU:n Maaseuturahastosta.

Luonnontuotteet pakettiin -yritysryhmähanke (1.5.2021 - 30.6.2022). Rahoittajana Keski-Suomen ELY-keskus EU:n Maaseuturahastosta.

Luonnontuotteiden hankintaketjut kuntoon -hanke (1.3.2022 – 31.12.2023). Rahoittajana Keski-Suomen ELY-keskus EU:n Maaseuturahastosta. Yhteistyökumppanina hankkeessa on Suomen Metsäkeskus.

Kotitarveviljelyn kehittäminen -hanke (1.2.2022 – 30.9.2023). Hanketta rahoittaa Jyväsräihi Leader-ryhmä Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta.

Piirikeskus yhteistyötahona

Puuta vai muuta -hanke 1.4. – 31.12.2021 (jatkoaikaa 31.4.2022), Saarikkaan kyläyhdistys. Hanketta rahoitti Viisari Leader-ryhmä Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta.

Lapin Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Piirijohtokunta / hallitus 2022

Puheenjohtaja	Metsänhoitaja	Kokko, Jonna	Rovaniemi
Varapuheenjohtaja	Maataloustyöntekijä	Pasula, Marja	Ylitornio
Varsinainen jäsen	Yrittäjä	Autio, Maritta	Sodankylä
Varsinainen jäsen	Maisemanhoidonneuvoja	Heikkilä, Hilikka	Ranua
Varsinainen jäsen	Keramiikkatyöntekijä	Tapaninen, Kaarina	Posio
Varajäsen	Optikko	Lohi, Pauliina	Ranua
Varajäsen	Lehtori	Tapio, Heljä	Rovaniemi
Varajäsen	Matkailumaatilayrittäjä	Pantsar, Heidi	Pello

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Lapin Maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna 2022 oli seitsemän (7) henkilöjäsentä ja jäsenyhdistysten määrä 28 jäsenyhdistystä. Lapin alueella toimi arviolta 300 maa- ja kotitalousnaisten jäsentä.

Toimintaan osallistuvien henkilöiden ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten määrä (arvio)

Lapissa Maa- ja kotitalousnaisten toimintaan ovat osallistuneet hallituksen jäsenet, henkilöjäsenet ja paikallisyhdistysten jäsenet, sidosryhmät sekä muut lappilaiset henkilöt. Toiminnan toteuttamiseen osallistuneiden määrä vuonna 2022 on ollut arviolta 20 henkilöä ja toiminnalla tavoitettujen henkilöiden määrä noin 500 henkilöä. Sosiaalisen median julkaisuilla yhdistys on tavoittanut noin 5000 henkilöä.

Lapin maakuntaan vuodelle 2022 laadittua toimintasuunnitelmaa on noudatettu ja toteutettu koko Lapin maakunnassa. Lapissa Maa- ja kotitalousnaisten toimintaa toteutetaan järjestötoiminnan kautta. Järjestötoiminnassa tuodaan esille Maa- ja kotitalousnaisten valtakunnallisia teemoja ja ydintoiminta-alueita (maisema- ja ruokapalvelut).

Suomalaisen ruuan sankaritarinat

Suomalaisen ruuan sankaritarinat -teemaa toteutettiin järjestämällä jäsenistölle retkeily Rovaniemen Auttiin. Retken päämääränä oli tutustua ranualaisen ruuantuottajan Keskitalon luomutilan toimintaan mutta valitettavasti tämä suunnitelma jouduttiin perumaan koronasta johtuvista syistä. Luomutilan sijasta vierailtiin Kati Juujärven ateljeessa Rovaniemen Juotaksella, jossa Kati esitteli yrityksensä monipuolista toimintaa. Suomalaisen ruuan sankaritarinat -teemaa tuotiin esille myös Pöykkölän Sadonkorjuumarkkinoilla, jossa esiteltiin lappilaisia ruuantuottajia ja tuotteita sekä jakamalla Maistuva Maaseutuyritys -tunnustus Farmari 2022 messujen yhteydessä edellä mainitulle Keskitalon luomutilalle.

Lapissa osallistuttiin Maa- ja kotitalousnaisten Isoäitien herkut -julkaisun toteutukseen toimittamalla reseptejä lappilaisesta perinneruuasta osaksi koottavaa julkaisua. Julkaisu on luettavissa osoitteessa www.maajakotitalousnaiset.fi/www/nettilehdet/iso%C3%A4itien.herkut/#/article/1/page/1 Reseptejä saatiin yhdistyksen jäsenistöltä Tervolasta, Ylitorniolta, Sodankylästä ja Ranualta.

Kuva 1. Retkeläiset Rovaniemen Juotaksella.

Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta

Lappilaisia yhdistyksiä ja yhdistysten jäseniä kannustettiin osallistumaan Maa- ja kotitalousnaisten Kasvimaan Kaunotar -kilpailuun. Kilpailusta tiedotettiin muun muassa jäsenkirjeissä ja yhdistyksen sosiaalisen median kanavissa. Kasviksiin ja kasvien käytön lisäämiseen kannustettiin toteuttamalla Rovaniemellä kasvisruokakurssi toukokuussa. Kurssille osallistui 8 henkilöä ja kurssilta saatu palaute oli erittäin hyvä. Erityisesti pidettiin kurssin tunnelmasta ja kouluttajasta.

Hygieniosaamiskoulutuksia järjestettiin yhteensä kolme (3) koulutusta vuoden 2022 aikana. Järjestetyillä koulutuksilla parannettiin lappilaisten osaamista toimia turvallisesti ja hygieenisesti elintarvikkeiden kanssa. Koulutukset suunnattiin erityisesti nuorille, joille hygieniapassi mahdollistaa työllistymisen muun muassa kesä- ja kausiluonteisiin töihin. Koulutuksiin osallistui 48 henkilöä.

Roskareippailu järjestettiin yhdessä Pidä Lappi Siistinä ry:n kanssa Rovaniemen talvikisojen yhteydessä. Lisäksi Rovaniemellä järjestettiin 72 tuntia -varautumiskoulutus, koska koulutuksen aiheet koettiin keväällä 2022 erittäin ajankohtaiseksi.

Monimuotoinen luonto

Monimuotoinen luonto -teeman alla toteutettiin vieraskasvilajeihin liittyvää neuvontaa vuoden 2022 ajan. Yhteydenottoja lappilaisilta tuli vuoden aikana noin kymmenen (10) kappaletta. Vieraskasvilajitalkoot järjestettiin Rovaniemellä heinäkuussa Mikon puistossa. Näitä talkoita tullaan jatkamaan kesällä 2023, minkä jälkeen puistossa ei ole enää tarpeen tehdä torjuntaa jättipalsamin osalta.

Suomen luonnon päivän retkeily toteutettiin vuonna 2022 Rovaniemellä, Arktikumien puistossa.

Kuva 2. Jättipalsami Mikon puistossa.

Suomi kutsuu kylään

Jäsenyhdistyksiä kannustettiin viestinnän keinoin viettämään Impin päivää 11.6.2022.

Muut Lapin Maa- ja kotitalousnaisten toimenpiteet

Lapin Maa- ja kotitalousnaisten vuosikokousta vietettiin lokakuussa Ranualla. Paikalla kokouksessa oli 11 henkilöä ja kokouksessa käsiteltiin yhdistyksen sääntöjen mukaiset asiat. Vuosikokouksessa luovutettiin myös edellä mainittu Vuoden Maistuva maaseutuyritys -tunnustus Keskitalon luomutilalle ja Vuoden Maaseudun Mies -tunnustus. Vuoden Maaseudun Mies -tunnustus myönnettiin Petri Manniselle Ranualta.

Viestintä

Järjestökirje lähetettiin neljä (4) kertaa vuoden aikana jäsenistölle. Jäsenkirjeessä tiedotettiin ajankohtaisista asioista ja tulevista tapahtumista. Järjestökirje on yhdistyksemme tärkein tapa viestiä toiminnastamme jäsenistölle, kirjettä luetaan ja se aktivoi jäsenistöä mukaan Maa- ja kotitalousnaisten toimintaan eri puolilla Lappia.

Lapin Maa- ja kotitalousnaisten toiminnasta viestittiin vuoden 2022 aikana Lapin Maa- ja kotitalousnaisten Facebookissa ja Instagramissa kuukausittaisilla päivityksillä. Yhdistyksen sivuja Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen sivujen yhteydessä päivitettiin vuoden aikana. Tiedotteita medialle lähetettiin vuoden aikana ja tiedotteet tavoittivat vuoden aikana monia lappilaisia Lapin Kansan, paikallislehtien sekä Yle Lapin kautta.

Taphtuma	Ajankohta	Teema	Toimenpide	Tavoitetut henkilöt
Vieraslajineuvonta	2022	Haitalliset vieraslajit	Neuvonta	10
Järjestökirje	3/2022	-	Järjestötoiminta	35
Isoäitien herkut -reseptit	3/2022	Lappilaisen ruoan tunnettuuden vahvistaminen	Tiedottaminen	0
Hygieniaoasamiskoulutus	3/2022	Osaavat työntekijät Lapin yrityksissä	Koulutus	20
Hygieniaoasamiskoulutus	3/2022	Osaavat työntekijät Lapin yrityksissä	Koulutus	11
Roskareippailu	4/2022	Roskareippailut	Järjestötoiminta	4
Järjestökirje	5/2022	-	Järjestötoiminta	35
72 tuntia -varautusmiskoulutus	5/2022	-	Koulutus	10
Kasvisruokakurssi	5/2022	Pieni pala maaseutua -kampanja	Ruokakurssi	8
Impin päivä	6/2022	-	Tiedottaminen	35
Jäsenretkeily	7/2022	Lappilaisen ruoan tunnettuuden vahvistaminen	Retkeily	10
Vieraskasvilajitalkoot	7/2022	Haitalliset vieraslajit	Talkoot	2
Maistuva maaseutuyritys -tunnustus	7/2022	Yhteistyö ruokayritysten kanssa	Tiedottaminen	100
Suomen luonnon päivä	8/2022	-	Retkeily ja tiedottaminen	3
Järjestökirje	9/2022	-	Järjestötoiminta	35
Kasvimaan Kaunotar -kilpailu	9/2022	Pieni pala maaseutua -kampanja	Tiedottaminen	50
Pöykkölän Sadonkorjuumarkkinat	9/2022	Lappilaisen ruoan tunnettuuden vahvistaminen	Tiedottaminen	100
Hygieniaoasamiskoulutus	10/2022	Osaavat työntekijät Lapin yrityksissä	Koulutus	17
Maakunnallisen vuoden maaseudun miehen valinta	10/2022	-	Järjestötoiminta	150
Yhdistyksen vuosikokous	10/2022	-	Järjestötoiminta	11
Järjestökirje	12/2022	-	Järjestötoiminta	35
				681
Tiedottaminen sosiaalisessa mediassa	35 julkaisua		5000 tavoitettua henkilöä	

Taulukko 1. Lapin Maa- ja kotitalousnaisten toiminta vuonna 2022

Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Piirihallitus 2022

puheenjohtaja Trade Finance Advisor Kujala, Tiina Eurajoki
varapuheenjohtaja myyjä Harjamäki, Saira Pori
jäsen maatalousyrittäjä Mahlamäki, Päivi Huittinen
jäsen maatalousyrittäjä Mäki, Sanna Salo
jäsen sairaanhoitaja Nummi, Irmeli Loimaa
jäsen maatalousyrittäjä Kymäläinen, Kristiina Salo
jäsen sairaanhoitaja Päivärinta, Anni Harjavalta
Hallituksen sihteerinä toimi Sari Uoti.
Lisäksi hallituksessa on ProAgria Länsi-Suomen edustajana toimitusjohtaja Sami Iltanen.

Toimihenkilöt 2022

toiminnanjohtaja Uoti, Sari
ruoka-asiantuntija Kari, Anna
matkailu ja ruoka-asiantuntija Kylänpää, Janita
ruoka-asiantuntija Kyyrä, Henna
ruoka- ja yritysasiantuntija Mäenpää, Mari
maisema- ja ympäristöasiantuntija Ajosenpää, Terhi
maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija Eriksson, Katri vapaalla 20.5.2022 alkaen
maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija Nikko, Milla 19.4.2022 alkaen
Yritysasiantuntija Luotonen, Annina
Yritysasiantuntija Huhtasalo, Pirita
Yritysasiantuntija Valiola, Senni 7.2.2022 alkaen

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Länsi-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna oli 2845 henkilöä ja yhdistysten määrä 74 kappaletta.

Toimintaan osallistuvien henkilöiden ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten määrä 103058
Keräämämme toimintatilaston mukaan toimintamme on tavoittanut vuonna 2022 103 058 henkilöä.
Sen on mahdollistanut aktiivinen jäsenistömme, joita vapaaehtoistyöhön osallistui useita satoja.
Aktiivisen sosiaalisen median käytön avulla olemme tavoittaneet uusia toiminnastamme kiinnostuneita ja luvut ovat loistavia. Haasteena on ollut tavoittaa ne, jotka eivät käytä sähköisiä kanavia. Tätäkin olemme tukeneet erilaisin projektein.
Sähköiset alustat mahdollistavat interaktiivisen osallistumisen ja suoran palautteen, jota on pyritty hyödyntämään toiminnassa.
Teimme yhteistyötä monien maaseudulla toimivien tahojen kanssa eri tasoilla niin julkisen-, yritys-, koulutus- kuin kolmannen sektorin kanssa. Olemme mukana lukuisissa työryhmissä ja haluttu hankekumppani. Yhteistyömuotoina olivat yhteiset hankkeet, projektit ja tilaisuudet.

Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisissa työskenteli keskimäärin kymmenen asiantuntijaa toimintavuonna 2022, mutta käytännössä asiantuntijoita oli enemmän, sillä tiimissä oli vaihtuvuutta ja osa-aikaisia asiantuntijoita. Toiminnanjohtajana toimi Sari Uoti.

Vuotta leimasi koronapandemian mukanaan tuomat varovaisuus kokoontua isoihin tapahtumiin, jonka vuoksi toimintaa kuitenkin sopeutettiin vallitsevaan tilanteeseen, järjestimme etätilaisuuksia, edustajakokous pidettiin hybridinä ja aluksi lähinnä jäsenistölle suunnatut livelähetykset kuten yritysvierailut saivat suuren suosion.

Valtakunnallisen vuoden teemana oli Pieni pala maaseutua. Vuoden 2022 toimet voidaan jakaa neljään eri teemaa: Suomalaisen ruoan sankaritarinat, Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta, Monimuotoinen luonto ja Suomi kutsuu kylään.

Impin päivänä vietettiin kyläilypäivää kutsumalla kylään oman paikkakunnan toisen yhdistyksen tai oman järjestön naapuriyhdistys.

Maa- ja kotitalousnaisten keskuksen järjestöpäällikkö Helena Velin tuki järjestötoimintaamme yhdessä alueellisen järjestötyön kanssa.

Toiminta ja tulokset strategian temaattisten kokonaisuuksien mukaan

SUOMALAISEN RUOAN SANKARITARINAT

Toimintavuoden aikana nostimme kokonaisuudessaan Länsi-Suomalaista ruokakulttuuria esille toiminnassamme. Annoimme suomalaisille ruoantekijöille kasvot ja heidän ansaitsemansa kiitokset. Toimintavuonna keskityimme ensisijaisesti tuottajiin ja yrittäjiin. Vaikutimme myös uusien suomalaisen ruoan sankaritarinoiden syntymiseen.

Maistuva maaseutuyritys –tunnustus jaettiin syksyllä 2022. #maaseudunsankarit yrittäjä valinta Korsuretket Satakunnasta ja Toivosen lähikala Varsinais-Suomesta. Palkitut kohteet saivat näkyvyyttä eri medioissa, mutta myös omissa kanavissamme.

Suomalaisen ruoan tunnettuuden vahvistaminen. Viestimme paikallisesta ruoantuottajista ja jalostajista yhdistäen ruoantekijät ja kuluttajat. Toimme esille paikallisia raaka-aineita. Suomalaisen ruoan sankaritarinat somejulkaisut ja videot (2 kpl) tavoittivat kävijöitä L-SMKN sivuilla. Käytimme tunnistetta #maaseudunsankarit tuottaen 25 julkaisua. Osallistuimme Kekriviikkoon viestien koko alueemme ihmisille ja nostaen aihetta toiminnassamme. Salossa osallistuimme Kurpitsaviikkoon. Asiantuntijoitamme osallistui elintarvikeyritysten tutustumis- ja verkostoitumismatkalle Ahvenenmaan Skörde Festeille.

Ruokakursseilla käytössämme ovat paikalliset tuotteet, materiaalihankinnoissa huomioimme raaka-aineiden kotimaisuuden, lähiruoan ja luomun. Ruokakursseja alueellamme järjestettiin 28 vuoden 2022 aikana eri rahoituksin, kursseilla keskimäärin 12 osallistujaa yhteensä 336 tavoitettua kurssilaista. Kursseja toteutui alueellamme mm. Pori, Harjavalta, Kokemäki, Sastamala, Kuusjoki, Perniö, Särkisalo, Halikko, Köyliö ja Vampula. Ruokakursseissa näkyi koronan jälkeinen vaisu aika. Tavoitimme kursseilla kattavasti koko toiminta-alueen. Lisäksi jatkoimme etäkoulutuksia sesonginteemoissa turvallisesti.

Ruokakasvatus ja terveellinen ruoka -teemassa, teimme yhteistyötä Länsi-Suomen alueen koulujen, päiväkotien ja kuntien sekä Sairaanhoidopiirien kanssa. Huikeana esimerkkinä Salon seudulla toteutettujen Harrastamisen Suomen Mallin –kerhoja oli keväällä 2022 17 kpl, joissa 144 kerhokertaa ja näissä käyntikertoja lapsille kertyi 857. Syksyllä kerhoissa oli ruokatoiminnan lisäksi luontoteema mukana 16 kpl, joissa 130 kerhokertaa ja näissä käyntikertoja lapsilla kertyi 985. Kerhoissa toteutimme luonto ja ruokakasvatusta kattavasti.

Lisäksi toteutimme luentoja aamupalasta, ravitsemuksesta, varautumisesta, nuotioruokailusta sekä luonnontuotteista. Tarjosimme edelleen etäruokakursseja eri aiheilla mm. kalakeitto, pizza, Sapakset, mocktailit, ruisleipä, kuivaliha, retkiruokaa ja munkit. Ruokaneuvolive-somen ylläpito jatkui Instagramissa ja Facebookissa. Kaikkiaan somen ruokaneuvonnalla tavoitimme yli 100 000 henkilöä. Palvelumyynnissä toteutimme erilaisia kokonaisuuksia Länsirannikon työterveyden sekä Satasairaalan henkilöstön kanssa. Sisältöinä ravitsemusosaamisen vahvistaminen sekä villiyrttikävelyt osana Tyky-toimintaa.

ILMASTOMYÖNTEINEN JA KESTÄVÄ YHTEISKUNTA

Kannustimme eri-ikäiset kuluttajat totuttamaan erilaisia arjen ilmastotekoja ja tekemään pieniä sekä suuria tekoja luonnon hyväksi aktiivisella someviestinnällä #52ilmastotekoa. Pienipala maaseutua -kampanja keskittyi kasvisten käytön lisäämiseen koko jäsenistön kesken. Kasvimaan kaunotar –kisaa nostimme kaikessa viestinnässä sekä luennoilla ja kursseilla. Puunhalausviikko-kampanjoi jäsenistöä luontoon ja luontoruokailuun. Suomen luonnon päivään osallistuimme järjestämällä liven, jossa nostimme mustikoiden terveellisyyttä esille aidosti metsästä käsin. Edellä mainitut toimenpiteet toteutettiin koko toiminta-alueella.

MKNK hanke Älä ruoki hukkaa! -Perusopetuksen oppilaat vaikuttajina ruokahävikin vähentämiseksi kotitalouksissa –hanke jatkui Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa. Koululaisten hanketehtävien kisassa saimme voitot Länteen vaikuttavuusprojekteista. Osallistuimme Hävikkitapahtuman järjestämiseen alueellamme jätteiden yössä Raumalla, alkukesän illassa tavoitimme 500 kävijää. Länän myös maisema-asiantuntija kertomassa haitallisista vieraslajeista. Ilmastoystävälliset ruokakurssit jatkuivat. Aiheena mm. Vegaaninen leivonta, mutta myös riista ja kala sekä luonnontuoteturssit kiinnostivat. Jatkoimme Kädet multa- toiminnan edistämistä. Osallistuimme Terve ruoka! -messuille Merikarvialla 2.-3.4.2022, paikalla 1000 osallistujaa molempina messupäivinä. Messuilla ruoka-asiantuntijat Anna Kari ja Janita Kylänpää osallistuivat myös lavaohjelmaan, tuottaen kokkisodan lähiraaka-aineita hyödyntäen. Kisaajina kokkisodassa olivat Jesse Pynnönen ja Juha Mieto sekä yläkoulunuoret. Tapahtumasta kerättiin palautetta, 103 messuvierailijaa jätti palautteen, joka ohjattiin suoraan järjestävälle taholle. Palaute oli positiivista ja tapahtumaan toivottiin jatkoa. Yritysasiantuntijat Annina Luotonen, Senni Valiola ja Pirita Huhtasalo kävivät viikonlopun aikana useita hyviä keskusteluja muun muassa tukimahdollisuuksista yrittäjien kanssa sekä verkostoituivat muiden toimijoiden kanssa. Terve Ruoka -messuilta tuotettiin LIVE 2.4.2022, tavoitetut 62, tykkäykset 9, kommentit 1 IG Osallistuimme Suomalaisen ruoanpäivään, nostamalla erityisesti Satakuntalaista lähiruokaa. Lisäksi Satakunta lautasella päivää toteutettiin jokaisessa Satakunnan kunnassa, jolloin ruokapalveluissa tarjottiin lähiruokaa. Maatilojen monimuotoisuuskartoitusten ja muiden maatilojen neuvontakäyntien yhteydessä nostettiin esille kestävää tuotantoa.

MONIMUOTOINEN LUONTO

Niityt ja maisemapellot -lumoinfoja järjestettiin kunnille ja muille sidosryhmille yhteensä seitsemän kertaa. Lumoinfoissa keskusteltiin viheralueiden merkityksestä luonnon monimuotoisuudelle ja kunnossapidon vaihtoehdoista sekä etsittiin sopivia alueita hoito- ja kunnostuskohteiksi. Rahoitus: Opetus- ja kulttuuriministeriö

Luontotekoja -kampanjassa teemana vuonna 2022 oli luonnonlaidunnus ja luonnon monimuotoisuus. Laadimme MKN Maisema mielessä -blogisarjaan kaksi blogikirjoitusta suurpetojen ja laidunnuksen yhteensovittamisesta sekä laidunnuksesta vieraslajien torjunnan keinona. Lisäksi yhteistyössä ProAgria Länsi-Suomen Hiilipelto- ja luomuhankkeiden kanssa teimme videon rantaniittyjen laidunnuksesta maitotilalla Mietoistenlahdella. Kampanjan materiaalia ja viestejä jaettiin eri kanavissa. Rahoitus: Opetus- ja kulttuuriministeriö

Asiakasrahoitteisia selvityksiä ja suunnitelmia on laadittu seuraavasti: Auran kunnalle

laadittiin maisemapeltojen ja niittyjen perustamis- ja hoitosuunnitelma keskustan läheisille alueille. Kuntaa innostettiin luonnon monimuotoisuuden ja viihtyvyyden lisäämiseen mm. monilajisella

puulajipuistolla. **Maskun kunnalle** laadittiin RAMS -viheralueiden kunnossapitoluokitus keskustan rakennetuille ja avoimille viheralueille sekä Maskun viheralueet -julkaisu. Lisäksi kuntaa avustettiin vieraslajitorjuntakohteiden valinnassa. **Uudenkaupungin kaupungille** jatkettiin RAMS – kunnossapito luokituksen laatimista keskustan läheisissä taajamametsissä ja avustettiin kaupunkia KuntaHelmi- ohjelman mukaisten kunnostuskohteiden valinnassa. Vuonna 2022 kunnossapitoluokitus tehtiin 240 hehtaarille ja kohdekuvaukset yhdeksällä osa-alueella 150 kohteelle. **Valonian Kunta-Helmi-hankkeelle** annettiin asiantuntija-apua vuonna 2021 laadittujen suunnitelmien toimenpanossa ja hoitotöiden arvioinnissa. **Ruokaviraston Lumo-hankkeelle** laadittiin verkkokoulutusaineisto teemoilla Arkipäivän lumo -teot pelloilla ja peltojen ulkopuolella sekä Vieraslajien torjunta. **Yksityisiä pihasuunnitelmia** laadittiin yksi.

Ympäristösopimussuunnitelmia laadittiin kaksi. Rahoitus: kunnat, yksityiset, Ruokavirasto **Neuvo** –palvelua “Maisema- ja luontokohteiden kartoitus” markkinoitiin ja syksyllä 2022 alettiin valmistautua uuden ohjelmakauden vaihtumiseen. Ympäristösopimusasiakkaille viestittiin tulevista muutoksista. Neuvo-käyntejä tehtiin yhteensä 21 kpl. Lisäksi muulla rahoituksella tehtiin neuvontakäyntejä 12 kpl. Rahoitus: Maaseudun kehittämisrahoitus, maa- ja metsätalousministeriö **Osaamista ja yhteistyötä** on edistetty monipuolisesti. MKN Maisemapalveluiden yhteiseen kehittämiseen on osallistuttu nettipalaverissa ja osallistamalla yhteisiin koulutuspäiviin. Maisema-asiantuntijat ovat osallistuneet seuraavien työryhmien toimintaan: V-S ja Satakunnan kulttuuriympäristötyöryhmät, V-S Perinnebiotooppien yhteistyöryhmä, Lounais-Suomen vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmä, Varsinais-Suomen reitistöryhmä, Lounais-Suomen metsäneuvosto ja Metsien muu käyttö -työryhmä, Varsinais-Suomen maaseutujaosto, Satakunnan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmä, SataLuonto-ryhmä, Lounaistiedon yhteistyöryhmä. Osallistuimme vesienhoidon yhteistyöhön maatalouden vesiensuojelutoimenpiteiden kehittämisessä etenkin viestinnän ja neuvonnan osalta, mm. KIPSI- ja RakenneKuitu -hankkeissa. Rahoitus: Opetus- ja kulttuuriministeriö, ympäristöministeriö **Neuvontaa ja viestintää** on suunnattu viljelijöille, yhdistyksille ja yrityksille. Puhelin- ja sähköpostineuvontaa on annettu kymmenille henkilöille liittyen luonnon- ja vesienhoitoon sekä vieraslajien torjuntaan. Infotilaisuuksia, luentoja ja kyläkävelyitä järjestettiin 18 kpl ja ne tavoittivat yhteensä n. 700 henkilöä. Julkaisuja valmistui 4 kpl. Vuoden aikana laadittiin lehtijuttuja ja annettiin haastatteluja. Maisema- ja luonnonhoitoteemaa pidettiin esillä uutiskirjeissä ja somekanavissa.

Haitalliset vieraskasvit hallintaan –hankkeessa järjestettiin vieraskasvien torjuntatalkoita 3 kpl yhteistyössä mm. Porin kaupungin, Leader Karhuseudun ja Maskun Maatalousnaisten kanssa. Talkoissa torjuttiin jättipalsamia ja komealupiinia. Kirjastoissa jatkettiin vieraslajinäyttelyä vieraslajijulisteilla. Vieraskasviluentoja pidettiin Turun pääkirjastossa, Maskun MKN:lle sekä info Kokemäen Arantilankoskella. Lisäksi jaettiin tietoa vieraskasvien haitallisuudesta ja torjunnasta lehtijutuilla sekä some-kampanjalla. Hanke päättyi syksyllä 2022. Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma/Leader Varsin Hyvä ja Leader Karhuseutu

DigiSaapas – Digitaalisen saavutettavuuden parantaminen virkistyspalveluissa -hankkeessa aktivoitiin kuntia, yrittäjiä ja yhdistystoimijoita täydentämään ja hyödyntämään Virma-Karttaa ja siihen liittyvää virkistyskohdeaineistoa. Yhteistyötä virkistyspalveluiden kehittämisessä koordinoitiin vetämällä Varsinais-Suomen Reitistöryhmää. Hankkeen päätoteuttaja on Varsinais-Suomen liitto. Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma, Varsinais-Suomen ELY-keskus.

Hyvinvointia metsän elinkeinoista – hankkeessa aktivoitiin metsänomistajia koulutuksen ja viestinnän keinoin lisäämään oman metsänsä hoitoa ja hyödyntämistä. Vuoden 2022 teemana oli luonnontuotteet, joista järjestettiin kaksi webinaaria sekä live-lähetykset sieniretkestä ja koivunlehtien keruusta ja käytöstä. Toisena teemana oli maisemanhoito, jota esiteltiin kahdessa tilaisuudessa. Hankkeen päätoteuttaja on Suomen Metsäkeskus. Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma, Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Satakunnan ELY-keskus.

SUOMI KUTSUU KYLÄÄN

Nostimme toiminnassamme maaseudun ja maakuntien ylpeyden aiheita, erikoisuuksia, elämäntapaa, tarinoita, historiaa ja kulttuuriympäristöä. Vahvistimme Varsinais-Suomalaisen ja Satakuntalaisen maaseudun vetovoimaa sekä paransimme paikallisten yritysten tunnettua, kotimaan reittien ja paikkakuntien erikoisuuksien löytämistä markkinoinnissa. Lisäsimme yleistä tietoisuutta Länsi-Suomen kulttuuriympäristön arvoista ja mahdollisuuksista, arvokkaista maisema-alueista, paikallisesta kulttuuriperinnöstä monimuotoisesti. Edistimme näistä lähtevää aitousperustuvaa kestävästä yrittäjyyttä. Vuoden 2022 maistuvamaaseutu yrittäjät Länsi-Suomesta ovat hyvä esimerkki. Korsuretket, Jämijärvi sekä Toivosen lähikala, Mynämäeltä.

Yritysasiantuntijamme toteuttivat Yrittäjällä kylässä videon, Korsuretket Oy:stä. Videolla Sanni Luomahaara kertoo miten hänestä tuli yrittäjä, avaa yrittäjyyden hyviä ja huonoja puolia, sekä pohtii, onko korona-ajasta seurannut jotain hyvää. Alueen yritykset tulivat tutuiksi #maaseudunsankarit somepostauksin. Ajankohtaiset yritysasiat toteutimme yrityslivejä aiheena erilaiset rahoitusta koskevat asiat sekä määräpäivät. 12.10.2022 Yrityslive ajankohtaista yritystuista, kattavuus 124, sitoutumiset 2. FB

Impin päivänä 11.6. kannustettiin jäsenistöä pyörittämään naapurikylään. Yrittäjällä kylässä -juttusarja nosti esille Satakunnan alueen maaseutuyrittäjät. Hyvinvointipäivä, toteutui Säkylässä. Paikalla oli 60 alueemme naista. Esittelimme ajankohtaisia teemoja, haitallisia vieraslajeja, kampanjoita sekä alkavaa Hyvinvointi -treffien sarjaa. Lisäksi esittelimme riippumattoja, joita yhdistyksillä on mahdollisuus vuokrata Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisilta. Tilaisuudessa musiikkia ja taukojumppaa tarjosi tangokuningatar ja PT Maria Tyyster. Tarjoiluissa hyödynsimme paikallista lähikalaa ja kasviksia.

Maaseutuyritysten teemaviikolla, toteutimme erilaisia yrityslivejä pitkin Satakuntaa.

Merikarviasta Koivuniemen Herran farmilta 8.6. pidettiin live, jolla tavoitettiin 580 henkeä, sitoutumisia 16.

Yritysasiantuntijamme toteuttivat **Mistä euroja investointeihin rahoitusinfot** webinaareina.

16.2., 2.3. sekä 16.3. Tilaisuudet järjestettiin ns. matalalla kynnyksellä, eli Teams-linkkiä klikkaamalla pääsi sisään. Somekanavien kautta saavutettu kattavuus tapahtumissa oli 3574. Tykkäyksiä 10. linkin klikkauksia 13. Infohimme osallistui 21 henkilöä. Infoihin rekisteröityneille (sähköpostiosoite tiedossa), lähetimme infon jälkeen palautekyselyn.

Osallistuimme **Suureen energailtaan** 12.4. Teams tilaisuudessa avattiin seuraavia teemoja. Mistä rahoitusta uusiutuvaan energiaan siirtymiseen ja energiatehokkuuden parantamiseen? Esiin tuotiin eri rahoitusmahdollisuuksia sekä palveluista kotitalouksille, yhdistyksille, yrityksille sekä maataloille.

Tuottajatori Porin Puuvillassa 14.6. Sparrasimme ja kontaktoimme alueemme elintarvikeyrityksiä MTK Satakunnan järjestämälle maalaistorille Porin Puuvillaan. Tapahtuma nosti hienosti esiin lähialueen tuottajien monipuolista tarjontaa.

Kansainvälisen maisemapäivän maisemakävely järjestettiin 20.10.2023 Puurijärvi-Isosuon kansallispuistossa. Retkellä tutustuttiin Isosuon maisemiin, Puurijärven lintukosteikkoon ja sen

lajistoon sekä turvesuulin historiaan. **Puutarharetki** kohdentui Lohjan seudulle 13.7.2022 tutustuen alueen puutarha ja matkailunähtävyyksiin, kuten Tytyrin kaivos ja arboretum Magnolia. Retkellä mukana 20 retkeläistä.

Viestintä ja koulutus

Toiminnastamme kertomisessa olemme siirtyneet käyttämään monipuolisesti sähköisiä viestintäkanavia. Lähetimme uutiskirjeitä sekä Sensen, että E-mailerin kautta. Uutiskirjeitä on lähtenyt runsaasti 14 700 kpl sekä muutamia kohdennettuja sähköposteja jäsenistölle. Olimme mukana myös ProAgria Länsi-Suomen uutiskirjeissä. Asiantuntijamme ovat aktiivisia myös sosiaalisessa mediassa. Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten Facebook sivuilla on 2980 seuraajaa. Instagramissa @ruokaneuvolive'ä seuraa 629 henkilöä, myös muissa palveluissa, kuten TikTok ja Twitter asiantuntijamme ovat myös aktiivisia. Koti- ja maaseutulehteä teimme tutuksi eri tapahtumissa ja hyödynsimme tarjouksia mm. edustajakokouksessa. Kannustamme jäsenistöä, yrityksiä sekä asiantuntijoita lähettämään myös juttuvinkkejä lehteen toiminnastaan. Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten Facebook –sivulla tavoitettiin vuonna 2022 yhteensä 61 300 tiliä ja @ruokaneuvolive tilillä Instagramissa 25 964 tiliä.

Toiminta-alueemme lehdet ovat olleet kiinnostuneita asiantuntijuudestamme ja toiminnastamme mm. Maaseudun Tulevaisuus, Lautakylälehti, Satakunnan kansa sekä monet paikalliset lehdet tekivät edustamistamme aihepiireistä juttuja. Myös TV ja radiot olivat kiinnostuneita toiminnastamme, mm. Auran aallot, Yle Pori sekä Radio Pori haastattelivat asiantuntijoitamme, jokaiselta osaamisalueeltamme. Lisäksi pääsimme näkyviin Leader -alueiden viestinnässä. Asiantuntijamme päivittivät osaamistaan seuraavin koulutuksin vuonna 2022:

- Luontoalan AT, Luonnontuoteneuvoja (Winnova)
- Marjaneuvoja koulutus (Winnova)
- Yritysneuvojan erikoisammattitutkinto (Suomen yrittäjäopisto)

Hankkeet

1) Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaiset vastuullisena toteuttajana

- Avoimet tulet 1.1.2020-31.12.2022 Leader Joutsentenreitti

- Haitalliset vieraskasvit hallintaan 1.12.2019-31.10.2022 Leader-Varsinhyvä , Leader-Karhuseutu Kotitarveviljely 2.0 1.1.2022-31.12.2023 Leader Ykkösakseli

- Maaseutuyritysten Kasvun portaat 1.1.2021-31.12.2022 Satakunnan Ely-keskus

- Pihasta parempaa pöytään 1.4.2020-31.12.2023 Leader-Pyhäjärviseutu

- Ravintoa rantakalasta 29.1.2021-31.12.2023 Varsinais-Suomen Ely

- Satakunta lautasella – Sikses parhaat maut 1.1.2022-30.4.2024 Satakunnan ELY Pyhäjärvi-instituutti, Satafood

- Tulevaisuus luonnonantimissa 1.1.2021-31.12.2022 Leader-Aktiivinen Pohjois-Satakunta

- Omasta maasta 1.8.2022-31.9.2024 Leader Ykkösakseli, Leader Karhuseutu, Leader Joutsentenreitti

2) Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaiset mukana

- Digitaalisen saavutettavuuden parantaminen virkistyspalveluissa Digi-SAAPAS 1.1.2020-31.12.2022 V-S ELY Lounaistieto, Valonia, V-S Liitto, Turun YO
- Hyvinvointia metsien moninaiskäytöstä 1.2.2022-31.12.2023 Varsinais-Suomen ELY ja Satakunnan ELY Metsäkeskus
- Älä ruoki hukkaa 2.1.2021-31.12.2022 MMM MKNK
- Nimisuoja#2025 1.1.2021-31.12.2022 Ruokavirasto MKNK
- Luomuisa Satakunta 1.6.2019-31.8.2022 Satakunnan ELY maaseuturahasto Satafood, Pyhäjärvi-instituutti

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Hallitus 2022

puheenjohtaja	maitotilan emäntä	Sangi, Leea	Liminka
varapuheenjohtaja	emäntä	Viitala, Aino	Muhos
jäsen	maatalousyrittäjä	Lantto Marja	Pudasjärvi
jäsen	maaseutuyrittäjä	Majuri, Teresa	Haapavesi
jäsen	maaseutuyrittäjä	Mikkela, Kaisu	Raahe
jäsen	informaatikko	Nikola, Ritva	Siikajoki
jäsen, sihteeri	toiminnanjohtaja	linatti, Heini	Oulu

Toimihenkilöt 2022

toiminnanjohtaja	linatti, Heini
maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija	Hellström, Kalle
elintarvike- ja yritysasiantuntija	Hiltunen, Soila
ruoka- ja elintarvikeasiantuntija	Keränen, Essi
maisemanhoidon harjoittelija	Mari Lakela (harjoittelija 16.5.-30.11.2022)
yritysasiantuntija	Kokko, Tuula
ympäristöasiantuntija	Koskinen, Taru
maisema- ja ympäristöasiantuntija	Mahosenaho, Taimi (vuorotteluvapaalla 1.5. – 27.10.2022)
ympäristöasiantuntija	Romppanen, Taina (vuorotteluvapaasijainen 19.4. – 30.10.2022)
ruoka-asiantuntija	Myllykangas, Kaisa
projektipäällikkö	Rahkila, Riina
maisema- ja ympäristöasiantuntija	Satoma, Maarit
suunnittelija	Tiermas, Mervi

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna oli 3315 henkilöä ja yhdistysten määrä 283 kappaletta.

Toimintaan osallistuvien henkilöiden ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten määrä (arvio)

Toimintaan osallistuvien henkilöiden (kohderyhmä) lukumäärä: 11000 eri aktiviteetteihin osallistuneet sekä somen kautta esimerkiksi reseptivideoille yli 2400 katselukertaa.

Toimintaan osallistuneiden vapaaehtoisten lukumäärä: 9000, yhdistysten jäsenet ja aktiviteetteihin osallistuneet.

Kerro mihin arvio tai tieto perustuu: ProAgria Oulun sähköinen jäsenrekisteri, tapahtumiin osallistuneiden määrä sekä sähköisen asiakasrekisterin, Myllyn, aktiviteettitilastoihin perustuneet luvut sekä sosiaalisen median seurantatiedot.

Miten kohderyhmän tavoittamisessa onnistuttiin?

Kohderyhmän saavutettavuus on hyvä eri tiedotuskanavien kautta. Korona aikana otettu digiloikka lisäsi erityisesti sähköisten kanavien kautta saavutettuja kontakteja.

Jäsenistölle lähetettiin Oulun piirikeskuksesta 8 kpl sähköisiä uutiskirjeitä ja 1 kpl kirjeitä postitse. Lisäksi hankkeilla on omia sähköisiä uutiskirjeitä, joissa tiedotettiin myös Maa- ja kotitalousnaisten muusta toiminnasta. Erityisenä kohderyhmänä elintarvikeyritysten sähköistä uutiskirje, jossa tiedotettiin yrityksille ajankohtaisista elintarvikealaan liittyvistä asioista. Elintarvikeyritysten uutiskirjeitä jaettiin 8 kpl noin 400:lle yritykselle ja toimijalle.

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten somekanavilla on 851 kpl seuraajia Facebookissa ja 608 kpl Instagramissa. Molemmissa tiedotettiin tapahtumista, kampanjoista ja aktiviteeteistä, yhteensä yli 270 kpl julkaisuja Facebookissa ja Instagramissa. Lisäksi hankkeilla oli omia somekanavia, kuten Pohjoisen maisemahelmet 707 Fb-seuraajaa, Verkostoilla tehoa vesien hoitoon 635 Fb-seuraajaa ja Lähikalaa ammattikeittiöihin 503 Fb-seuraajaa.

Videoita jaettiin useammassa sosiaalisen median kanavassa yhteensä 19 kpl ja tehtiin yksi suora livelähetys Facebookissa. Suosituimmat videot olivat 'Vinkit ruokahävikin vähentämiseen' (yli 760 katselukertaa), Kurpitsalive Facebookissa (670 katselukertaa) ja työharjoittelijan reseptivideo linssikeiton valmistuksesta Arjen sankarit -hankkeen teemalla (576 katselukertaa).

Videot ovat tavoittaneet Facebookissa ja Instagramissa yhteensä yli 8130 katselua. Lisäksi YouTubeissa julkaistiin yksi video vuoden 2020 Maistuva maaseutuyrityksestä.

Millä tavoin kohderyhmä osallistui toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin?

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirin hallinnoinnista vastaa piirin hallitus, joka koostuu jäsenistä ja/tai asiakkaista. Heidän kautta saamme suoraan neuvonnan tarpeita eri puolilta maakuntaamme. Vuonna 2022 palautetta saimme erityisesti kolmessa paikallisyhdistysten tapaamisessa, joissa toiveita piirikeskukselle ja tarpeita paikallisyhdistysten toiminnan tueksi kerättiin työpajoissa. Palautetta ja toiveita koottiin myös edustajakokouksessa, joka toteutettiin aikaisempaa osallistavammin menetelmin. Vuoden aikana teemme myös itsearviointia ja mm. kurssien yhteydessä keräämme asiakaspalautetta. Samoin eri tilaisuuksissa tavoitamme sekä asiakkaita että jäseniä ja heidän kautta tulee sekä neuvonnan toiveita että kehittämistarpeita.

Kuvaile keskeisimmät sidosryhmät. Kuvaile miten yhteistyö sidosryhmien kanssa toteutui?

Keskeisimmät sidosryhmät ovat seuraavat:

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ja muut Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskukset, valtakunnallinen neuvonta-, ohjaus- ja sidosryhmätyö

ProAgria Oulu, alueellinen neuvontatyö, sidostyhmätyö

Oulun Kalatalouskeskus, alueellinen neuvontatyö, hanke- ja kehittämistyö

Pohjois-Pohjanmaan seutukunnat, kunnat ja kaupungit, kuntien kehittämissyhtiöt mm. Business Oulu, Mikropolis, Naturpolis, Humanpolis, Nihak, Nitek, sidosryhmätyö, hanke- ja kehittämistyö

Pohjois-Pohjanmaan ELY -keskus, Leader -ryhmät, kehittämishankkeet, alueelliset neuvottelukunnat

Pohjois-Suomen AVI -virasto, viranomaisyhteistyö, elintarvikevalvonta

Pohjois-Pohjanmaan liitto, alueelliset työpajat, hanke- ja kehittämistyö

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, hanke- ja kehittämistyö

Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät, hanke- ja muu yhteistyö

Oulun Seudun Ammattikorkeakoulu, hanke- ja kehittämistyö, ohjaus- ja sidosryhmätyö

Lapin Ammattikorkeakoulu, hanke- ja kehittämistyö

JEDU- Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä, hanke- ja kehittämistyö, ohjaus- ja sidosryhmätyö

Centria-ammattikorkeakoulu, hanke- ja kehittämistyö
PSK-Pohjois-Suomen koulutuskeskus, hanke- ja kehittämistyö (perehdyttämistyö)
Oulun, Turun ja Helsingin yliopistot, hanke- ja kehittämistyö
Työterveyslaitos ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, hanke- ja kehittämistyö
Metsäkeskus, Pohjois-Suomi, hanke- ja kehittämistyö, ohjaus- ja sidosryhmätyö
Metsähallitus, Pohjanmaan-Kainuun luontopalvelut, hanke- ja kehittämistyö
MTK Pohjois-Suomi, verkostot, hanke- ja kehittämistyö
Luke, Oulu, hanke- ja kehittämistyö, ohjaus- ja sidosryhmätyö
Syke, Oulu, hanke- ja kehittämistyö
Pohjois-Pohjanmaan Kylät ry, verkostot ja kehittämistyö
MSL, ohjaus- ja sidosryhmätyö
Euroopan kulttuuri pääkaupunki Oulu 2026 -AFL-yhteistyöryhmä
Lapin ELY -keskus, Leader -ryhmät, kehittämishankkeet
Ammattiopisto Lappia, hanke- ja kehittämistyö, ohjaus- ja sidosryhmätyö
Ympäristöterveydenhuolto Oulu ja Kalajoki, viranomaisyhteistyö, elintarvikevalvonta
Ruokavirasto, viranomaisyhteistyö
MMM ja YM, viranomaisyhteistyö, hanke- ja kehittämissyhteistyö
Työterveyslaitos Oulu, hanke- ja kehittämissyhteistyö
ODL Liikuntaklinikka, hanke- ja kehittämissyhteistyö
Diakonia-ammattikorkeakoulu, hanke- ja kehittämissyhteistyö, ohjaus- ja sidosryhmätyö
Pohjois-Pohjanmaan Ympäristökasvatuksen Yhteistyöryhmä, verkosto
Psoriasisliitto, kehittämis- ja sidosryhmätyö

Ingressi

Oulun Maa- ja kotitalousnaiset on osa valtakunnallista neuvontajärjestöä. Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksessa toimi vuonna 2022 11 asiantuntijaa sekä 6 kk ajan maisemanhoidon harjoittelija. Asiantuntijaosaaminen pohjautuu ruoka- ja elintarvikeosaamiseen, luonto-, ympäristö- ja maisemaosaamiseen sekä yritystoiminnan osaamiseen. Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus järjesti koulutuksia, luentoja, tapahtumia ja kampanjoita sekä toteutti erilaisia maakunnallisia kehittämishankkeita yhdessä eri sidosryhmien kanssa.

Maa- ja kotitalousnaisten järjestö sai harkinnanvaraista valtionapua neuvonnalliseen työhönsä Opetus- ja kulttuuriministeriön varoista.

Toiminta pohjautui Maa- ja kotitalousnaisten järjestön vuoteen 2025 ulottuvaan strategiaan. Maa- ja kotitalousnaisten tahtotilana on

- Suomen tunnettuuden vahvistuminen laadukkaasta sekä herkullisesta ruoasta ja suomalaisen ruoan tekijöiden arvostuksen lisääntyminen koko ruokajärjestelmässä
- ilmastonmuutoksen hidastuminen ja kestävä kehityksen edistäminen
- luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen estyminen ja kehityksen kääntyminen luonnon monimuotoisuutta korjaavaan suuntaan
- maaseudun ja maakuntien elinvoimaisuuden vahvistuminen ja sen näkyminen ainutlaatuisina elinympäristöinä, erilaisina yrityksinä, osallisuutena, yhteisöllisyytenä ja osaamisena.

Strategiakaudellemme 2021–2025 on nimetty seuraavat neljä teemaa:

- suomalaisen ruoan sankaritarinat
- ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta
- monimuotoinen luonto
- Suomi kutsuu kylään

Maa- ja kotitalousnaisten toiminnassa on huomioitu myös opetus- ja kulttuuriministeriön strategia 2030 sekä yleiset perusteet myönnettäville avustuksille. Opetus- ja kulttuuriministeriön linjausten mukaisesti Maa- ja kotitalousnaiset haluavat ja tekevät töitä sen eteen, että ihmisten kyvyt ja osaaminen vahvistuvat. Luovalla, tutkimukseen pohjautuvalla tiedolla ja vastuullisella toiminnalla uudistetaan yhteiskuntaa. Globalisaatio, ilmastonmuutos, tieteen, teknologian ja talouden kehitys, väestörakenteen muutokset ja eri väestöryhmien erilainen asema, eriarvoistumiskehitys eri alueilla sekä erilaistuvat arvot ja asenteet vaikuttavat myös Maa- ja kotitalousnaisten toimintaan. Digitaalisuuden merkitys toiminnassa on korostunut viime vuosina ja sen myönteiset mahdollisuudet on osattu entistä paremmin hyödyntää. Kokemuksemme mukaan kulttuurinen moninaisuus ja kansainvälisyys rikastavat ja muokkaavat yhteiskuntaamme.

Vuodesta 2020 saakka vaikuttanut COVID 19-pandemiatilanne vaikutti jonkin verran toimintaan vielä vuoden 2022 aikana ja alkuvuodesta tapahtumia jouduttiin siirtämään tai järjestämään etäyhteyksin. Koronan jälkeisestä ajasta on tullut toiminnassamme uusi normaali: yhä useammin tehdään etätöitä ja tapahtumia järjestetään hybriditoteutuksena. Kohderyhmien aktiivisuus osallistua paikan päällä vaihtelee aiempaa enemmän ja osaan tapahtumista on ollut vaikea tavoittaa osallistujia. Digitaalisten välineiden käyttö on jo osa normaalia arkea. Moneen kehittämishankkeeseen haettiin jatkoajoja, sillä tilaisuuksia ja pienryhmiä ei ole voitu toteuttaa alkuperäisten hankesuunnitelmien mukaan vuodesta 2020 vaikuttaneen koronan takia.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella on toteutettu erityisesti ruokaan ja ravitsemukseen liittyviä kursseja, koulutuksia, tiedotusta ja tapahtumia sekä kotimaisen ruuan ja ruuan tuottajien tunnettuuden vahvistamista, arjen vastuullisuuteen ja varautumiseen liittyviä tapahtumia ja tiedotusta, luonnonmonimuotoisuuden edistämiseen liittyviä kampanjoita, infoja ja tiedotusta sekä paikallisyhdistysten toiminnan aktivointiin ja tukemiseen liittyviä toimenpiteitä. Lisäksi toiminnassa on näkynyt vahvasti luonnontuotteet. Opetuskulttuuriministeriön tuki on erittäin tärkeä asiantuntijaosaamisen ylläpitämisen ja sidosryhmätyön mahdollistaja. Osaamisen lisäämiseen, verkostoitumiseen ja hankevalmisteluun kohdennettu innovaatorahoitus mahdollistaa saadulle tuelle moninkertaisen vaikuttavuuden laajojen julkisrahoitteisten hankkeiden toteutuksella myöhemmin.

Hanketyössä tehtiin aktiivista neuvonta- ja vaikuttamistyötä laajalla rintamalla ja perehdyttiin uuteen EU-ohjelmakautteen 2021–2027. Vuoden aikana osa rahoituskanavista noudatti jo uuden ohjelmakauden sääntöjä, mutta mm. maaseuturahasto käynnistyy uusin säännöin vasta vuoden 2023 aikana. Läpi toimintavuoden on etsitty aktiivisesti alueellisia kehittämiskohteita ja kumppanuuksia sekä kartoitettu rahoituslähteitä maa- ja kotitalousnaisten neuvonnan tavoitteiden mukaisesti. Useita valmisteltiin ja jätettiin rahoituskäsittelyyn. Myös myönteisiä rahoituspäätöksiä uusille hankkeille saatiin loppuvuodesta.

Toiminta ja tulokset strategian temaattisten kokonaisuuksien mukaan

Suomalaisen ruuan sankaritarinat

Maistuva maaseutuyritys -tunnustus

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus on antanut vuosittain jo kuusi kertaa pohjoispohjalaiselle yritykselle Maistuva maaseutuyritys -tunnustuksen. Valinnalla halutaan nostaa esiin maaseudun makuja, raaka-aineita, ruokayrityksiä ja ruoka-arteita. Osana kilpailun markkinointia tuotettiin videohaastattelu vuoden 2020 palkitusta, Törmälän tilasta ja vuoden 2021 palkitusta, Keskikosken tilasta kirjoitettiin artikkeli ProAgria Oulun Maaviesti-lehteen.

Vuonna 2022 palkinto meni siikajokiselle Kurikan lammastilalle, joka oli ansioitunut erityisesti viestinnässä somekanavillaan, joilla kerrotaan aktiivisesti ja myönteisessä hengessä lammastilan arjesta ja osaltaan parannetaan alkutuotannon imagoa. Yrittäjät osallistuivat palkitsemistilaisuuteen Mikkelissä Farmari2022 näyttelyssä. Yritys sai myös mukavasti näkyvyyttä mm. paikallislehdissä.

Rahoitus: OKM

Ruokakasvatus ja terveellinen ruoka

Oulun Maa- ja kotitalousnaiset ovat toteuttaneet opetus- ja kulttuuriministeriön tuella kuluttajille ja kotitalouksille suunnattuja neuvontapalveluja. Oulun Maa- ja kotitalousnaisten ruokaneuvonnan perustan muodostaa monipuolinen, terveellinen ja maistuva alueellinen ruoka- ja ruokakulttuuri. Ruoka-asiantuntijamme osallistuvat ruoka- ja ravitsemusneuvonnan palveluiden tuotteistamiseen sekä järjestön sisäisissä ryhmissä että toimimalla osana valtakunnallista ruoka-asiantuntija verkostoa. Teemme neuvonta- ja kehittämistyötä erityisesti paikallisen ruoan ja ihmisten ruoanvalmistustaitojen lisäämiseksi ja ruoanvalinnan helpottamiseksi. Neuvonnallista työtä tehdään sekä ryhmäneuvontana että asiakaskohtaisena neuvontana.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella toteutettuja ruokakoulutuksia on järjestetty 20 kpl. Ruokakoulutuksiin osallistui 250 henkilöä. Ruokakoulutuksia on järjestetty mm. seuraavista aiheista: juustokurssi Kärsämäellä, brunssikurssi Vihannissa, Temmeksellä, Limingassa, Kuusamossa ja Muhoksella, makkarakurssi Siikajoella, juhlaherkut Kempeleessä ja Pyhännällä, kastikekurssi Kuusamossa, kalaruokakurssi Oulussa, riistaruuat Revonlahdella, perunaruuat Pyhännällä, salaattit Limingassa ja kasvisruoat Lumijoella. Perinteisempien ruokakurssien lisäksi järjestettiin nuotioruoka- ja kesäisiä makuja luonnosta kurssit Oulussa, kenttäkeitinkurssi Kärsämäellä sekä luonnonmateriaalikranssikurssi Limingassa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella on järjestetty luentoja ja infoja 7 kpl ja niille on osallistunut 249 henkilöä. Luentoja/esittelypisteitä järjestettiin seuraavista aiheista: Kasvisten lisääminen -luento Kärsämäen koululle, Hyvinvointia ruoasta keholle, mielelle ja aivoille Raudaskylän kristillisellä opistolla, Ruuan ekologisuus ja hiilijalanjälki ammattikeittiöosaajille, Perinteinen kalan ja lihan kuivaus -webinaari, Kala ja luonnon tuotteet -luento Vepsän kyläyhdistyksellä ja Hyvinvointia ruuasta -luento kuurosokeiden yhdistykselle. Ikääntyneiden sadonkorjuujuhlaan Salonkartanon palvelukeskukseen Oulunsalossa koottiin näyttely kotimaisista vihanneksista, juureksista ja marjoista sekä perinteisistä sadonkorjuuvälineistä. Lisäksi osallistava ravitsemus- ja elintalpaluento pidettiin ProAgria Oulun henkilöstölle toimihenkilöpäivillä sekä kolmessa paikallisyhdistysten tapaamisessa Pudasjärvellä, Haapavedellä ja Oulussa.

Juhannuksen aikaan myös keiteltiin yhdessä juustokeittoa ruoka-asiantuntijan kanssa livelähetyksessä ja Kurpitsalive ja video toteutettiin erillisenä ostopalveluna Melonia meillekin -hankkeelle.

Ruokakurssitoiminta on ollut virkistävää ja kehittävää toimintaa yhdistyksille ja muille järjestäville tahoille ja osallistajat ovat saaneet itse kurssin lisäksi monisteet, joista he ovat voineet poimia reseptejä hyödynnettäväksi myös itse kurssin jälkeen. Paikallisyhdistysten tapaamisissa osallistajat nostivat ruokakurssit keskeiseksi ja tärkeäksi osaksi toimintaa. Erityisen suosittu tänä vuonna oli kalan- ja lihan kuivaus webinaari, johon myös koottiin paljon aineistoa. Osallistujia oli 60 henkilöä ja webinaarille on toivottu jatkoa ja uusintaa.

Rahoitus: OKM ja yksityinen rahoitus

Suomalaisen ruuan tunnettuuden vahvistaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella kirjoitettiin kaksi ruokateemaista lehtijuttua: Perinneruuista Muhoksen kotiseutupäivien lehteen ja Syö lähikalaa -juttu kalareseptineen ProAgria Oulun Maaviesti-lehteen. Lisäksi asiantuntijoita haastateltiin näkyvästi Lännen median lehtijuttuihin marjastamisesta sekä lähiruuan ostamisesta marketeista. Molempien haastattelujen teon puitteissa asiantuntijat olivat toimittajan mukana sekä marjametsässä että markettiosoksilla etsimässä lähituotteita kaupan hyllyistä.

Toiminnanjohtaja juonsi Oulun torilla, osana Arctic Food Festivalia ja Oulun päiviä Puhetta piirakasta – ruokakulttuurin historia ja ruokaperinteiden siirtyminen ihmisten mukana uusille alueille paneelin.

Villiyrittikarkeloihin kesäkuussa ja Likis -lähiruokatapahtumaan kahden päivän ajan syyskuussa osallistuttiin omalla pisteellä. Lähiruokapäivänä syyskuussa vierailtiin eteläisen alueen tapahtumissa bussiretkellä, vierailuihin pystyi tutustumaan myös somekanavien kautta retkellä tuotetusta podcastista. Avoimia ovia järjestettiin kaikkiaan 10, jotka koottiin yhteen ja tiedotettiin.

Vuonna 2022 jatkettiin sosiaalisen median kanavien hyödyntämistä viestinnässä Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella. Maa- ja kotitalousnaisten Facebook-sivulla on nostettu pitkin vuotta esiin terveisiä järjestetyiltä ruokakursseilta, ajankohtaisia reseptivinkkejä ja ideoita, kuten vappusiman valmistus, juhannusjuuston valmistus, marjastusvinkki ja vinkit jouluisiin ruokalahjoihin, sekä nostettiin esiin alueen ruoka-alan yrityksiä, kuten Lööki, Törmälän matkailutila, Pitkäsen maalaisjuustola, sekä jäsenyhdistysten toimintaa, kuten Limingan Maaseutunaisten Karoliina Konolan haastattelu Kalevassa omenahyve-täytekekun valmistuksesta ja Kärsämäen Maa- ja kotitalousseuran, Limingan maaseutunaisten ja Haukiputaan Maa- ja kotitalousnaisten syksyn yhteisöruokailuista.

Rahoitus: OKM, hankerahoitus

Maa- ja kotitalousnaisten ruokaneuvoista, julkaistuista materiaaleista ja ajankohtaisista vinkeistä viestittiin Pohjois-Pohjanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmässä (PYRY) ja verkoston uutiskirjeissä. Verkostoon ja postituslistaan kuuluu noin 100 vastaanottajaa – varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen opettajia sekä toimijoita eri alojen kehittämisorganisaatioista, yhdistyksistä, kuntien jätehuollosta ja seurakunnasta. Tekstejä reseptien kera julkaistiin verkoston uutiskirjeissä 4 kpl aiheina kumppanuusmaatalous ja lähiruuan käytön lisääminen, ruokahävikin vähentäminen kotitalouksissa, kotimaisen kalan ruokakäytön lisääminen, rantalaidunnuksen merkitys luonnon monimuotoisuudelle.

Rahoitus: OKM

Lähikalan tunnettuuden parantaminen

Valtakunnallista kalastuspäivää vietettiin toukokuussa Limingassa Alakestilän Arboretumissa, missä 300 lasta kävi tutustumassa kala-aiheisiin rasteihin: ahvenen fileeraus ja maistatus, pyydysrasti, solmurasti, kala-aiheinen tietokilpailu ja liikuntarasti. Nuoriso kalastaa päivä järjestettiin samoin toukokuussa Raahessa, tapahtumassa kalankäsittelyä ja maistelua sekä tietoa ja keskustelua kalastuksesta ja kalavesien hoidosta. Lähikalan käsittely ja maistatus olivat esillä myös Haapajärvellä lasten maatalousnäyttelyssä ja Haukiputaan asemakylän nuorten kalastustapahtumassa syyskuussa. Tapahtumat järjestettiin yhteistyössä Oulun Kalatalouskeskuksen kanssa.

Itämeripäivänä 25.8. kuluttajille välitettiin tietoa kalansyönnin terveys- ja ympäristövaikutuksista Oulun kauppahallissa. Lisäksi kuluttajat pääsivät testaamaan kalatuntemustaan kalojen tunnustustehtävän avulla.

Rahoitus: OKM ja hankerahoitus

Arkeen eloa ja iloa - Päivä saarella -retki

Luonnonlaidunpäivänä 18.6.2022 järjestettiin matka Hailuotoon. Retken aikana käytiin maisemakävelyllä lammaslaitumilla ja nautittiin luonnonlaidunlihasta valmistetut burgerit Kujalan tilalla. Lisäksi vierailtiin Marjaniemen rannoilla ja satamassa sekä kuultiin paikallisista elinkeinoista kuten kalastus. Hailuodon keskustassa oli mahdollisuus osallistua Hailuodon panimon panimokierrokselle ja luomu olut-tastingiin, tehdä ostoksia Luovon Puoji -käsityömyymälässä tai nauttia kuppi kahvia Kahvila Lomassa. Retkellä oli 22 osallistujaa.

Rahoitus: OKM ja yksityinen rahoitus

Arctic Food Lab - Makukävelyn suunnittelu

Paikallisten yrittäjien ja Oulu2026 kulttuurisäätiön kanssa suunniteltiin paikallisen Arctic Food Lab -merkin ympärille makukävely järjestettäväksi joulukuussa 2022. Retken tarkoituksena oli tutustua Arctic Food Lab -tuotemerkin tuotteisiin ja nauttia paikallisia makuja jouluisissa tunnelmissa. Mukana olivat paikalliset yritykset Cafe Aitta 9 ja Chocosomnia. Lisäksi tarkoituksena oli vieraila kauppahallissa ja tutustua Tiernatoriin sekä sen myyjiin ja paikallisiin tuotteisiin. Retki peruuntui vähäisen osallistujamäärän vuoksi.

Rahoitus: OKM

Kekri-kampanja

Kekri-aikana tiedotettiin somekanavissa Kekri-kampanjasta ja paikallisyhdistyksiä kannustettiin Kekri-tapahtumien järjestämiseen.

Rahoitus: OKM ja hankerahoitus

#Nimisuoja2025!

Elintarvikeasiantuntijat ovat osallistuneet valtakunnalliseen nimisuoja-asiantuntijaverkoston toimintaan ja tiedottaneet nimisuojamahdollisuuksista alueen tuottajille ja yrittäjille. Pohjalainen leipäjuusto/ Kainuun juustoleipä EU nimisuojarahakemukset valmisteltiin ja jätettiin käsittelyyn syksyllä 2022.

Rahoitus: MMM/Ruokavirasto.

Kotimaisen kalan käytön edistäminen, lähikalaa julkisiin keittiöihin

Lähialueilta kalastetun, vajaan hyödynnetyn luonnonkalan ja viljellyn kirjolohen käyttöä julkisissa ja yksityisissä ammattikeittiöissä aktivoitiin Lähikalaa ammattikeittiöihin -hankkeessa 1.3.2021-30.9.2022. Vuonna 2022 järjestettiin mm. 2 kpl Kala-alan säädökset tutuksi ja käytäntöön -koulutuksia, suoritettiin lähikalaruokien asiakastestauksia pilottikeittiöissä (4 kpl) sekä kannustettiin pilottikeittiöitä osallistumaan Itämeripäivään tarjoamalla lähikalaruokaa. Hankkeen uutiskirjeitä (4 kpl) lähetettiin noin 260 vastaanottajalle. Hanke toteutettiin yhteistyössä Oulun ammattikorkeakoulun kanssa.

Rahoitus: Hankerahoitus

Arjen sankarit – miehet kuntoon ja työllistymisen polulle

Oulun Maa- ja kotitalousnaiset ovat toteuttaneet vuodesta 2018 asti toiminnallisia, ruoanvalmistuspainotteisia painonhallintaryhmiä yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kanssa. Vuonna 2020 aloitettu Arjen sankarit – miehet kuntoon ja työllistymisen polulle -hanke jatkui koko vuoden 2022. Hanketta hallinnoi PPSHP ja Oulun Maa- ja

kotitalousnaiset toimii osatoteuttajana. Hankkeessa Oulun Maa- ja kotitalousnaiset olivat vastuussa toiminnallisten hyvinvointia ruoasta -ryhmien toteuttamisesta sekä Hyvinvointia ruoasta - ohjaajan oppaan laatimisesta.

Rahoitus: Hankerahoitus, omarahoitus

Ruokaketju näkyväksi

Edellisenä vuonna alkaneessa hankkeessa vahvistetaan alkutuottajien vastuullisen viestinnän osaamista. Vuoden aikana järjestettiin 12 koulutustilaisuutta ml. luentoja, webinaareja, työpajoja ja verkostoitumistilaisuuksia. Koulutuksiin osallistui vuoden aikana yhteensä 76 henkilöä, joista 40 on ollut alkutuottajia. Hankkeen osatoteuttajina ovat MTK Pohjois-Suomi ja Oulun ammattikorkeakoulu.

Rahoitus: Hankerahoitus, yksityisrahoitus

Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta

Pieni pala maaseutua -kampanja

Opetus ja kulttuuriministeriön rahoituksella toteutetusta valtakunnallisesta Kasvimaan kaunotar - valokuvakilpailusta tiedotettiin sekä somekanavissa, että jäsenkirjeissä.

Valtakunnalliseen Huomisen hyväteko -tiedotuskampanjaan tuotettiin blogitekstit kotisivuille sekä kuva-aineistot somejulkiasuja varten seuraavista aiheista: Perusta pihaniitty, Kierrätä biojäte, Torju vieraskasvit, Suosi lähikalaa, Poimi roskat lähiympäristöstäsi ja Valitse kotimainen tuote tai palvelu. Kampanjan kaikkia julkaisuja jaettiin omissa somekanavissa.

Rahoitus: OKM

Älä ruoki hukkaa! – Ruokahukka viestinviejänä kouluissa ja oppilaat kotitalouksissa Oulun Maa- ja kotitalousnaisten ruoka-asiantuntijat toteuttivat valtakunnallista Älä ruoki hukkaa - hanketta Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin alueilla. Hankkeessa lisättiin peruskouluoppilaiden tietoa ruokahävikistä, pohdittiin keinoja ruokahävikin vähentämiseksi sekä kehitettiin työkalupakkia ja toimintamallia perusopetukseen ruokahävikkitietouden lisäämiseksi ja ruokahävikin vähentämiseksi kotitalouksissa. Asiantuntijat pitivät ruokahävikki-aiheisia luentoja (2 kpl) koulujen oppilaille ja järjestivät hävikki-infoja (5 kpl) kouluilla. Hävikki-infopisteisiin kävi tutustumassa noin 850 ala- ja yläkouluikäistä oppilasta.

Rahoitus: Ruokavirasto, oma rahoitus

Kuluttajien hävikkitapahtumat

Ympäristöjärjestö Dodo järjesti elokuussa Suomessa laatuaan ensimmäisen hävikkiruokafestivaalin, joka kantoi nimeä Kaikki Käyttöön -festivaali. Oulun Maa- ja kotitalousnaisten pisteellä oli esillä ruokahävikkipöytä ja jaossa vinkkejä sekä reseptejä ruokahävikin vähentämiseen. Lisäksi asiantuntijamme osallistui hävikkipaneelikeskusteluun.

Hävikkipöytä oli esillä myös Suur-Limigan markkinoiden yhteydessä järjestetyssä lasten maatalousnäyttelyssä ja Likis-lähiruokatapahtumassa. Someen tehtiin ruokahävikin vähentämisestä vinkkivideo, joka sai 766 katsojaa.

Rahoitus: OKM

Vastuullisuus ja varautuminen

Rauhantervehdys haastatteli asiantuntijaamme ja kirjoitti pitkän artikkelin varautumisesta kotitalouksissa. Artikkelin julkaistiin eri puolella Suomea myös muissa seurakuntalehdissä. Ukrainan sotatilanteeseen otettiin kantaa somessa, missä jaettiin tietoa myös varautumisinfoista sekä huoltovarmuuteen ja ruuantuotantoon liittyvästä blogista. Varautumisesta ja huoltovarmuudesta

kirjoitettiin artikkeli Forum24 lehteen. Myös Nivala-lehti haastatteli asiantuntijoitamme varautumiseen liittyen.

Rahoitus: OKM

Ruoka- ja luontoyhteyden vahvistaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella on järjestetty Hyvän Mielen Talolla lapsiperheille suunnatut kaksi kädet multa -tempausta, joissa laitettiin kasvuun ämpäriperunoita ja erilaisia yrttejä ja kasvisaarten arvoitus, jossa tutustuttiin erilaisiin kasviksiin eri aisteja käyttäen. Erityisesti perunoiden istutus ämpäriin oli erittäin odotettu ja pidetty kokemus lapsille. Näihin lapsiperheille tarkoitettuihin tapahtumiin osallistui yhteensä 16 lasta ja aikuista.

Maisema-asiantuntija osallistui instagramlivekeskusteluun metsäfloristiikasta ja maisemanhoidosta. Kasvisaarten arvoitus -tehtävärästi toteutettiin myös Suur-Limigan markkinoiden yhteydessä järjestetyssä lasten maatalousnäyttelyssä.

OVOK-tukiyhdistyksen kanssa suunniteltiin Ukrainasta tulleille henkilöille suunnattu kurssin jokamiehenoikeuksista ja yleisimmistä suomalaisista villiyrtteistä, marjoista, sienistä ja kaloista sekä niiden valmistamisesta. Kurssi jouduttiin kuitenkin perumaan vähäisen osallistujamäärän takia, ehkä ajankohta oli väärä juuri joulun alla keskitalvella.

Valmisteltu Meidän kylän ruokaympäristö -hanke ei saanut myönteistä rahoituspäätöstä, eikä siten edennyt toteutukseen.

Rahoitus: OKM ja yksityinen rahoitus

Ruokaturvallisuus osana vastuullista toimintaa, ilmastotekoja ja kestävä kehityksen ratkaisuja yrityksissä

Oulun Maa- ja kotitalousnaiset vastasivat valtakunnallisen Aitoja makuja -verkoston maakuntakoordinaatiosta sekä osallistuivat valtakunnalliseen ruoka-alan koordinaatio yhteistyöhön. Elintarvikeasiantuntija kertoi kokemuksista ruoka-alan opiskelijoiden ja elintarvikeyritysten yhteistyöstä Yhdessä opitaan webinaarissa 27.1. Elintarvikeyritysten uutiskirjeitä jaettiin 8 kpl noin 400:lle yritykselle ja toimijalle.

Rahoitus: OKM

Hygieniapassikoulutuksia toteutui yksi koulutuspäivä ja testitilaisuus ukrainan kielelle tulkattuna Ukrainasta Suomeen sotaa paenneille. Muita testitilaisuuksia järjestettiin 5 kpl.

Hygieniapassitesteihin osallistui 27 henkilöä. Hyvää Suomesta auditointeja tehtiin 13 kpl.

Rahoitus: Ruokatieto ja yksityinen rahoitus.

Vesien- ja ympäristönhoitoa edistävän VYYHTI (Vesistöt ja Ympäristö Yhdessä Hyvään Tilaan) -verkoston aktiivinen koordinaatio sekä toiminnan vakiinnuttaminen (Vene **ja Virta tuo, virta vie -hankkeet**)

VENE -hankkeessa kehitettiin edelleen Oulun Maa- ja kotitalousnaisten pitkäjänteisesti koordinoiman, laajapohjaisen, vesienhoidon konkreettisia toimenpiteitä edistävän VYYHTI- verkoston toimintaa. Verkostotoiminnan tuloksena mm. julkaistiin esitteet (2 kpl) sekä sähköinen materiaali konkreettisista metsätalouden vesienhoidon toimenpiteistä ja järjestettiin Vinkit vesiviisaaseen maa- ja metsätalouteen -tilaisuus sekä useita muita vesienhoidon tilaisuuksia. Virta tuo, virta vie -hankkeessa kehitettiin valuma-alueen vesienhallintaan liittyvää yhteistyömallia tiiviissä yhteistyössä Ylivieskan kaupungin ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa.

Rahoitus: Hankerahoitus, muu julkinen ja yksityinen rahoitus

Kestävä viljelyn ratkaisujen suunnittelu ja kehittäminen maatilatasolle

Viljelijöiden ympäristöosaamisen lisääminen sekä ympäristön- ja vesienhoitoon liittyvän verkostoitumisen kehittäminen

Ympäristöviisas viljelijä -hankkeessa lisätään maatilojen välistä, erityisesti kestäviin tuotantotapoihin liittyvää yhteistyötä ja verkostoitumista sekä kehitetään maataloille ympäristöviisaita toimintatapoja hyödyntäen uusinta tutkimustietoa sekä laskenta- ja mallinnusmenetelmiä. Vuonna 2022 julkaistiin viljelijöiden ympäristöviisaiden ratkaisujen suunnittelun sekä alan asiantuntijatyön tueksi kehitetty digitaalinen työkalu, Ympäristökioski (www.ymparistokioski.fi). Hankkeessa myös tuotettiin ja julkaistiin sähköinen opas tilojen välisestä yhteistyöstä, toteutettiin peltojen skannauskokeilu Ohtuanojan pilottialueella, järjestettiin Ympäristöviisaat etäinfot -webinaarisarja sekä hankittiin vesienhallinnan ja -hoidon suunnitelma Ohtuanojan alaosan alueelle.

Rahoitus: Hankerahoitus

Vesien ja ympäristönhoidon neuvonta ja suunnittelu

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten maisema-asiantuntijat toteuttivat vesien- ja ympäristönhoidon neuvonta- ja suunnittelutyötä yhteistyössä Oulun Kalatalouskeskuksen kanssa. Neuvonnassa nousivat esiin muun muassa valumavesien hallintaan liittyvät teemat, Helmi - elinympäristöohjelman rahoitusmahdollisuudet perinnebiotooppi-, kosteikko- ja pienvesikohteille. Erilaisten kohteiden hoitoon liittyvän neuvonnan lisäksi avattiin erilaisten rahoituskanavien tuomia mahdollisuuksia paikallistoimijoille, kunnille ja yksittäisille maa- ja metsätalouden parissa toimiville henkilöille.

Ostopalvelutöiden osalta isoimpia kokonaisuuksia olivat koeverkkokalastukset ja niiden tulosten arviointi. Näitä työkokonaisuuksia tehtiin Oulujoella sekä Raahen Haapajärvellä. Uutena palvelumyyntinä tehtiin kartoituksia valuma-alueille Iin Myllyojalla ja Haukiputaan Vareputaanojalla. Iin Liesojalla suunniteltiin maisemanhoitoa virtavesisuunnittelun yhteydessä.

Rahoitus: Yksityinen rahoitus, hankerahoitus

Monimuotoinen luonto

Valtakunnallinen kampanja luonnon monimuotoisuustietoisuuden lisäämiseksi

Vuoden aikana kirjoitettiin valtakunnallisille nettisivuille blogit maitorotuisten hiehojen lumolaidunnuksesta, Luonnonlaidunpäivästä ja rantalaitumien linnuista ja sienistä. Luontotekojakampanjan vuoden teemana oli laiduneläinten merkitys maaseutuluonnon monimuotoisuuden turvaajina ja vuoden aikana nostettiin esille laiduneläinten merkitystä. Kummieläintilana oli Kujalan tila Hailuodosta ja heidän emolehmien ja nautojen kuulumisia jaettiin keskuksen viestintäkanavissa vuoden mittaan. Osallistuimme myös ensimmäistä kertaa vietetyn Luonnonlaidunpäivän viettoon kolmella paikkakunnalla 18.6.2022. Tapahtumat olivat Kujalan tilalla Hailuodossa, Karho-ojan karjatilalla Muhoksella ja Hiastinhaaran lammaslaitumilla Pohjois-lissä. Tapahtumat onnistuivat hyvin ja kaikilla kohteilla oli päivän aikana 50–70 vierailijaa.

Rahoitus: OKM

Luonnon monimuotoisuus -infot

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten maisema-asiantuntijat toteuttivat opetus- ja kulttuuriministeriön tuella Luonnon monimuotoisuus -infoja toiminta-alueemme kunnille, yrityksille ja yhteisöille. Tilaisuuksissa tuotiin esille erilaisten niittyjen ja maisemapeltojen mahdollisuuksia viherympäristön hoidossa sekä muuta luonnon monimuotoisuuteen mm. vesistöihin liittyvää tietoa. Toimme esiin myös verkostotyön merkitystä vesien- ja maisemanhoidossa. Tilaisuuksissa nousi esiin mm. laidunnuksen vaikutukset vesistöön ja luonnon monimuotoisuuteen. Vuoden 2022 osalta pidettiin 15 tilaisuutta, joihin osallistui yhteensä 73 henkilöä.

- 21.1.2022 Maaseudun sivistysliitto, luonnonmonimuotoisuus ja maisemanhoito kylillä

- 17.3.2022 OX2, tuulivoimapuistojen viherryttäminen, niityn perustaminen
- 24.3.2022 Maveplan, Avointen viheralueiden hoito taajama-alueille, vesienhoito
- 24.3.2022 Naturpolis, maatalouden elinvoimaisuus, maisemanhoito ja biomassat
- 6.4.2022 Metsäkeskus, avoimet kulttuurimaisemat, valuma-alueiden vesienhoito
- 8.4.2022 Lapin Kalatalouskeskus, vesienhoidon yhteistyö maakuntien raja-alueilla, maisemanhoito vesistökohteilla
- 19.4.2022 Isoniityn jakokunta, Rantalaidunnuksen ravinnekierto
- 20.4.2022 Suomen vesistösäätiö, luonnon monimuotoisuus, laidunnus
- 5.5.2022 Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus, vesien hoito
- 16.5.2022, Nouseva rannikkoseutu leader-ryhmä, yhteistyömahdollisuudet luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi kyläyhdistysten talkookohteilla, keskustelussa olivat esim. perinteiset riukuaidat, risuaidat, kiviaidat ja virtavesikunnostukseen liittyvät kohteet
- 4.10.2022 Haapajärven kaupunki, Avointen viheralueiden hoito taajama-alueilla, vesienhoito
- 10.11.2022 Metsähallitus, alueelliset perinnebiotooppien hoitotavoitteet ja millä keinoin kohteita saadaan hoidon piiriin ja hoidettujen kohteiden pinta-alaa kasvuun, vieraslajien poisto.
- 21.11.2022 Pudasjärven kaupunki, Avointen viheralueiden hoito taajama-alueilla, vesienhoito
- 22.11.2022 Taivalkosken kunta, Avointen viheralueiden hoito taajama-alueille, vesienhoito
- 15.12.2022 Tyrnävän kunta, Avointen viheralueiden hoito taajama-alueille, vesienhoito

Rahoitus: OKM

Ympäristö- ja luontokampanjat

Opetus ja kulttuuriministeriön rahoituksella tiedotettiin somessa lukuista kampanjanpäivistä ajankohtaisin teemoin. Mm. Kansainvälisestä kosteikkopäivästä, Kumppanuusmaatalouden teemaviikosta, puuhalausviikon kampanjasta sekä kansainvälisestä maisemapäivästä tiedotettiin somessa. MKN paikallisyhdistysten tapaamisessa Pudasjärvellä järjestettiin puuhalaustempaus.

Elokuun lopussa juhlittiin Suomen luonnon päivää ja Suomen luonnon vesistöpäivää. Oulun Hupisaarten puroilla järjestettiin Suomen luonnon vesistöpäivän talkoot. Kaunis, aurinkoinen päivä houkutteli parikymmentä talkoolaista puroille. Hupisaarten puroilla on ohjattu talkoita Oulun piirikeskuksen sekä Oulun Kalatalouskeskuksen toimesta parin vuoden ajan.

Vuoden 2021 maisematekokilpailun voittajasta, Vihannin kinttupoluista kirjoitettiin juttu ProAgria Oulun Maaviesti-lehteen.

Rahoitus: OKM

Maisema- ja luontokohteiden kartoitus

Vuoden aikana tehtiin 15 kpl tilakohtaista NeuvoYmpäristö -käyntiä. Limingassa laadittiin Temmesjoen veneväylän ruoppaushankkeen Natura-arviointi. Yhteistyötahoina olivat Oulun kalatalouskeskus ja Kosteikkomaailma/Juha Siekkinen. Oulun kaupungille laadittiin lietetatarinventointi Oulujoen suistossa Sonnisaaren ympäristössä.

Rahoitus: Muu julkinen rahoitus, yksityinen rahoitus

Ympäristösopimukseen liittyvä suunnittelu (Maisema-LUMO)

Ympäristösopimukseen liittyviä hoitosuunnitelmia tehtiin vuoden aikana yksi, merenrantalaitumelle Raahessa.

Rahoitus: Yksityinen rahoitus

Pohjoisen maisemahelmet - yhteistyöllä elinvoimaa Pohjois-Pohjanmaan perinnemaisemista -hanke

Hankkeen tulokset koottiin yhteen syyskuulle 2022 ulottuneen jatkoajan aikana. Keväällä järjestettiin hankkeen loppuseminaari Limingassa ja se keräsi 21 osallistujaa. Hankkeessa saatiin järjestettyä hoitoa 11 perinnebiotooppikohteella. Näistä 8 kohdetta esiteltiin syksyllä kootussa Maisemahelmiä -tarinakartassa ja painetussa julkaisussa. Maisemahelmiä-julkaisusta otettiin 1500 kappaleen painos. Maastoon tuotettiin kaksi opastetaulua, Pudasjärven Sotkajärvelle ja Muhoksen Tikanlanttoon. Sotkajärvellä pidettiin maisematapahtuma elokuun lopulla taulun julkistuksen yhteydessä. Hankkeen tavoitteet saavutettiin hyvin koronan tuomista haasteista huolimatta. Hankkeen aikana järjestettiin 40 tilaisuutta, joissa oli yhteensä 860 osallistujaa. Rahoitus: Hankerahoitus, kunnat

Kylien maisemahelmet -hanke

Hanke alkoi huhtikuussa ja siinä tehdään kyläkohtaisia maisemanhoitosuunnitelmia kyläläisiä ja toimijoita osallistaen. Hankkeessa oli mukana vuonna 2022 viisi kylää: Iinattijärvi Pudasjärveltä, Markkuu Tyrnävältä, Petäjäskoski Oulaisista, Rautio Kalajoelta ja Tavastkenkä Pyhännältä. Kaikilla kylillä järjestettiin aloitustyöpaja tai muu tapahtuma kesän aikana. Kolmella kylällä pidettiin myös maastokatselmuksia, jossa kartoitettiin sopivia kunnostus- ja hoitokohteita yhdessä kyläläisten kanssa. Markkuulla pidettiin heinäkuussa niittypäivä, jossa oli mukana myös 10 kansainvälisen työleirin osallistujaa. Marraskuun lopussa järjestettiin hankkeen tapaaminen Kempeleessä, jossa olivat mukana kaikkien kylien edustajat. Rahoitus: Hankerahoitus, kunnat

Merenrantalaidunnusta luonnon ja ihmisten hyväksi

Hankkeen toiminnan pääpaino oli vuoden 2022 osalta rantalaidunneen hoitoon ja eläinten hyvinvointiin liittyvien asioiden tiedottamisessa. Hanke järjesti alkuvuodesta webinaarisarjan Rantalaidunnuksen ABC. Webinaarisarjassa yhdistyi koko Rantalaidun-hankkeen sisällöllinen toteutus eli osiot liittyen paikkatietoon, vesistövaikutuksiin, eläintuotantoon ja luonnon monimuotoisuuteen. Jokaisessa webinaarissa oli kuulolla noin 70 henkeä. Tilaisuuden osalta tulikin positiivista palautetta luentojen laaja-alaisuudesta ja viljelijöiden esimerkeistä.

Hanke oli mukana Luonnonlaidunpäivän avoimissa ovissa sekä Untamon päivän pellonpiennartilaisuudessa. Maastotapahtumissa tutustuttiin esimerkiksi lantakuoriaisiin tutkija Heli Vainion johdolla sekä nähtiin käytännössä Perämeren helmiä eli merenrantalaidunkohteita. Mieleenpainuva tilaisuus oli hankkeen ohjausryhmän tapaaminen Liminganlahdella. Merenrantalaiduntajat kertoivat tuolloin omia kokemuksiaan kohteiden hoidosta ja keskustelu kävi eri asiantuntijoiden kesken vilkkaana. Hankkeen toiminnassa nostettiin esille merenrantalaidunnusta harjoitettavia tiloja ja heidän toimintaansa. Vuoden lopussa julkaistiin kaksi tiedotusvideota liittyen eläinten hyvinvointiin ja luonnon monimuotoisuuteen. Videot saivat positiivista palautetta. Rahoitus: Hankerahoitus

Suomi kutsuu kylään

Elämispaketit

Osana elämispakettia valmisteltiin kolme tuotetta, joista järjestettiin popup-näyttely ruokasienistä kuluttajille ja luonnontuotteiden kerääjäkoulutus.

Popup-sieninäyttely koostettiin ja testattiin Oulun ammattikorkeakoulun luonnonvara-alan organisoimilla Likis-lähiruokamarkkinoilla Oulun Linnanmaalla. Likis ovat vakiinnuttanut paikkansa syksyn tapahtumissa ja kävijöitä oli noin 6500 henkilöä, joista moni pysähtyi Oulun Maa- ja kotitalousnaisten esittelypisteelle keskustelemaan. Kysymyksiä ja kiinnostusta herättivät sienten tuntomerkkien lisäksi erityisesti syksyn erikoinen ja vaihteleva sienisato ja sieniruokareseptit.

Näyttely sai hyvää palautetta ja kiitoksia kävijöiltä tilaisuuden jälkeen myös esimerkiksi Oulun Maa- ja kotitalousnaisten sosiaalisen median kanavissa.

Osana elämyspakettia tuotettiin tietoa ja koulutusmateriaalia ruokasienten kaupallisesta keruusta ja välitettiin tietoa kerääjille luonnontuotteiden myynnistä paikallisille jalostajille ja ravintoloille. Kerääjäkoulutus pilotoitiin kaksiosaisena, jossa teoriaosuus toteutettiin verkkoluentona ja käytännön osuus järjestettiin maastossa. Koulutukseen osallistui kuusi henkilöä. Palautteessa kiitettiin sieniin liittyvän tiedon ja osaamisen lisäämisestä. Sienten kerääjäkoulutuksen lisäksi valmisteltiin vastaavaa koulutus- ja markkinointimateriaalia villiyrtytien osalta.

Toisena osana elämyspakettia suunniteltiin yrittäjien elintapaohjaus: Hyvinvointia yrittäjille - tapahtumasarja. Neljästä kokoontumiskerrasta koostuvassa ohjauksessa aiheina oli: Omien elintapojen arviointi ja tavoitteet hyvinvoinnin lisäämiseksi, Hyvinvointia luonnosta: rentoutusharjoitus, glögiä nuotiotulen äärellä sekä keskustelua arkiliikunnan merkityksestä, Terveellinen ravitsemus ja oma ruokasuhte sekä Taloudellinen hyvinvointi. Vaikka pilottiryhmä tarjottiin yrittäjille maksuttomana, jouduttiin toteutus ikävä kyllä perumaan, koska ilmoittautuneita oli vain kaksi.

Rahoitus: OKM

Maaseudun sankarit, asiakastarinat

Asiakastarinoita työstettiin ja koottiin asiakashaastatteluin. Asiakastarinoita valmistui JjLiha: artikkeli ja Törmälän matkailutila: video. Asiakasyrityksiä nostettiin esiin myös some-kanavilla.

Rahoitus: OKM

Kutsutaan kaverit kylään, lenkille tai vaikkapa saunomaan 11.6.

Impin päivänä alueen paikallisyhdistyksiä kannustettiin järjestämään paikallisia tapahtumia, kohtaamaan ja viettämään aikaa yhdessä.

Oulun Maa- ja kotitalousnaiset osallistuivat Impin päivänä Villiyrtytikarkelot -tapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen Oulussa.

Rahoitus: OKM, hankerahoitus

Järjestömatka

Vuonna 2022 toteutettiin koko korona-ajan haaveena ollut ulkomaan järjestömatka. 25 henkeä osallistui opinto- ja virkistysmatkalle Portugaliin marraskuussa.

Rahoitus: suunnittelu OKM, toteutus yksityinen rahoitus

Järjestötoiminta ja yhteisöllisyyden kehittäminen Oulun Maa- ja kotitalousnaisten toiminnassa

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten yhteisöllistä neuvontaa on toteutettu opetus- ja kulttuuriministeriön tuella. Oulun Maa- ja kotitalousnaiset tarjoavat kansalaisille neuvonnan keinoin elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia, elämälle merkitystä antavaa yhteisöllisyyttä ja sosiaalista yhteenkuuluvuuden tunnetta. Toimintavuoden aikana kiinnitettiin edelleen huomioita Maa- ja kotitalousnaisten tunnettuuden ja myönteisen mielikuvan kasvattamiseen sekä järjestön vetovoimaisuuden ja yhteisöllisyyden lisäämiseen erityisesti maakunnallisen erilliskorvamerkin toteutuksella.

Oulun piirikeskuksen vuoden 2022 Vuoden Maa- ja kotitalousnaiseksi valittiin oululainen **Maija-Liisa Tausta-Ojala**. Hän on tehnyt vuosikymmenten ansiokkaan uran Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksen toiminnanjohtajana sekä osallistunut paikallisyhdistyksen toimintaan.

Vuoden Maa- ja kotitalousnaisten paikallisyhdistykseksi valittu **Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura**, jonka palveluvalikoimaan ovat jo vuosien ajan kuuluneet erilaiset kulttuuri- ja vapaa-ajan tapahtumat. Suunnitelmallinen kylän kehittäminen alkoi v. 2007 kylähistoriahankkeen myötä. Mittava ponnistus on ollut Tavastkengän Kylätalon korjaushanke. Kaikki kyläläiset on saatu mukaan kylän kehittämiseen. Hankkeet ovat tukeneet toisiaan ja toteuttamiseen on käytetty monipuolisesti eri rahoituskanavia. Maisemanhoitohankkeesta Kurkelanjärven ja siihen liittyvän Ala-Kurkelan rantalaitumen ympäristöstä Tavastkenkä sai Pohjois-Pohjanmaan vuoden maisemateko -palkinnon v. 2016. Kylä on mukana Oulun Maa- ja kotitalousnaisten hallinnoimassa Kylien maisemahelmet -hankkeessa. Kyläyhdistys on hyvin verkostoitunut ja tekee yhteistyötä niin paikallisesti, maakunnallisesti kuin kansainvälisestikin.

Edellisen vuoden 2021 palkituista maa- ja kotitalousnaisesta ja paikallisyhdistyksestä kirjoitettiin juttu ProAgria Oulun Maaviesti-lehteen. Lehteen kirjoitettiin myös Rakennetaan mahdollisuuksien Suomea -juttu Maa- ja kotitalousnaisten toiminnasta.

Yhteisöllisyyden lisäämistä tuettiin toimintamahdollisuuksista tiedottamalla sekä nettisivuilla, somekanavilla että jäsenkirjeillä. Yhdistyksille ja sidosryhmille välitettiin tietoa mm. järjestöasioista (toimintakertomukset, tapahtumat, kyselyt), ajankohtaisista retkistä, opintomatkaista, seminaareista ja tapahtumista, vuodenaikaan sopivista resepteistä ja juhlaideoista, käynnissä olevista hankkeista, seurantalosten kunnostusavustuksesta, ja lumo-kampanjasta sekä muista kulloinkin ajankohtaisista tempauksista, kuten puunhalausviikosta ja muista teemapäivistä. Jäsenuutiskirjeillä lähetettiin sähköisesti 8 kpl ja postin kautta 1 kpl kiertokirjettä.

Maa- ja kotitalousnaisten järjestön yhdistysten toimintaa on tuettu esim. yhdistysvierailuin, esimerkiksi Rantsilan maa- ja kotitalousnaisten toiminnan uudelleen käynnistyksessä ja Vihannin Korvenkylän yhdistyksen uudelleen järjestäytymisessä opastaen. Yhdistyksille on toimitettu materiaalia liittyen sääntömuutoksiin tai sähköisen jäsenrekisterin käyttöönottoon.

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten edustajat ovat mukana Naisten valmiusliiton Oulun alueneuvottelukunnassa sekä Vapepan Maakuntatoimikunnassa. Paikallisia maa- ja kotitalousnaisia osallistuu koulutuksiin ja erilaisten valmiusryhmien toimintaan. Yhdistysten jäseniä on kannustettu osallistumaan Nasta -harjoituksiin.

Myös Maa- ja kotitalousnaisten valtakunnallista Koti- ja maaseutu -lehteä ja välitystuotteita on tehty tunnetuksi eri tilaisuuksissa.

Rahoitus: OKM

Paikallisyhdistysten aktivointi (erilliskorvamerkki):

Paikallisyhdistysten toiveita ja tarpeita kartoitettiin keväällä 2022 webropolkyselyllä.

Aluetapaamisia järjestettiin 3 kpl: Pudasjärvellä, Haapavedellä ja Oulussa. Tapaamisiin osallistui yhteensä 43 henkilöä. Tapaamisista tiedotettiin jäsenkirjeissä ja somekanavilla.

Paikallisyhdistyksiä kontaktoitiin ja aktivoitiin myös puhelinsoitoin, koska muutoin osallistujamäärät olisivat jääneet hyvin vähäisiksi.

Tapaamisten ohjelmassa oli: Piirikeskusten paikallisyhdistyksille tarjoaman toiminnan esittely, Hyvinvoiva Maa- ja kotitalousnainen: osallistava hyvinvointi- ja elintapaohjaus, jossa käsiteltiin elintapoja yleisesti ja ravitsemusta laajemmin, luontoon ja maisemaan liittyvä toiminnallinen tuokio ulkona: puunhalaustempaus / metsämieliharjoitus, jäsenstrategian tulosten käsittely, aktiivisen paikallisyhdistyksen oman toiminnan esittely sekä työpaja yhteisestä tekemisestä: mitä paikallisyhdistystoiminta parhaimmillaan on ja voisi olla, paikallisyhdistyksen jäsen nyt ja kenet voisit kutsua mukaan toimintaan, ja kenen kanssa kannattaisi tehdä yhteistyötä ja mitä piirikeskus

tai järjestö voisi tarjota toiminnan tueksi. Lisäksi Pudasjärvellä kuultiin Luonnonvarakeskuksen puheenvuoro Mustikka, muut marjat ja metsä hyvinvoinnin lähteenä ja Oulussa Oulun seudun Leaderin puheenvuoro Mitä tukea Leader-toiminta voi tarjota paikallisyhdistyksille.

Paikallisyhdistysten toimintaideaksi koottiin elintapaohjausmateriaali, jota testattiin Terva-Oulun Maa- ja kotitalousnaisten kanssa 8 kokoontumiskerran ohjauksena.

Oulun piirikeskuksen edustakokous järjestettiin uudella osallistavalla toteutustavalla. Toimintakertomus 2021 esiteltiin learning-cafena, jossa asiantuntijat olivat pisteillä esittelemässä vuoden toimintaa. Pisteet olivat hyvin havainnollisia ja toiminnallisia: esillä oli mm. hävikkipöytä, kalamaistiaisja ja useilla pisteillä kysyttiin kirjallisesti toiveita ja palautetta. Tulevan vuoden 2023 toimintasuunnitelman esiteltiin tulevan toiminnan minimessuina, joilta osallistujat saivat poimia vinkit tulevan vuoden toimintaan esitteinä ja materiaaleina. Kokouksen lopuksi järjestettiin neuvontaklinikat toimintasuunnitelman laadinnasta, jäsenrekisterin käytöstä sekä paikallisyhdistyksen omasta viestinnästä jäsenille ja esim. somessa. Klinikoissa sai konkreettista ohjausta ja neuvoa. Järjestely sai erittäin paljon positiivista palautetta ja iloinen puheensorina täytti kokoustilan. Edustajakokoukseen osallistui 40 henkilöä.

Rahoitus: OKM

Green care -toiminta tunnetuksi, osaamista alkuun

Lapin ammattikorkeakoulun hallinnoiman Henki ja Elämä-hankkeen osatoteuttajana vastattiin yrittäjien tuotteistamiskoulutuksesta, jossa yrittäjät kehittivät omaan toimintaansa Green Care-ajatuksella palvelua mielenterveyskuntoutujille. Koulutuksia jouduttiin toteuttamaan teams-tapaamisina, yksi yritysvierailu järjestettiin livetapaamisena. Hanke järjesti myös webinaareja, niiden suunnittelussa oltiin aktiivisesti mukana.

Rahoitus: Hankerahoitus, oma rahoitus

Alueellinen ja kansainvälinen elintarvikealan verkostoituminen

Vuonna 2022 toteutettiin Pohjois-Pohjanmaan ruokaketjun kansainvälistymisvalmiuksien nostaminen -hanketta (1.4.2021 – 31.5.2022), jossa tunnistettiin tärkeimmät kansainväliset ja kansalliset yhteistyöverkostot ja tutustuttiin elintarvikealan klustereiden toimintaan sekä selvitettiin keskeiset ruokaketjun kehittämiseen suunnatut rahoituskanavat ja mahdolliset kumppanuudet. Hankkeen tuloksena kiinnityttiin keskeisiin verkostoihin ja kumppanuuksiin sekä mm. toteutettiin Oulun Maa- ja kotitalousnaisten englanninkieliset internetsivut. Hankkeen aikana oltiin mukana kehittämässä alueellista Arctic Food Lab -ruoka-alan kehittäjien ja yrittäjien verkostoa, joka toimii osana Oulu2026 Euroopan kulttuuripääkaupunkia. Pystyttiin myös jatkamaan aiemmin aloitettua yhteistyötä Euregion ry:n ja saksalaisen Landfrauen-sisarjärjestön kanssa. Hankkeen avulla pystyttiin perehtymään tarkemmin Interreg Aurora rahoituskanavaan ja syksyllä 2022 jätettiin hakemus erilliselle kehittämishankkeelle (Climate-Smart Food), joka sai vuoden 2022 lopulla myönteisen rahoituspäätöksen.

Rahoitus: Hankerahoitus, oma rahoitus

Vuonna 2022 aloitettiin (1.9.2022 -) Maistuvaa meiltä ja muualta – Kohti Euroopan kulttuuripääkaupunki Oulu2026 -vuotta! -hanke. Hankkeessa tuotiin alueelle esille ylimaakunnallisia ja maarajat ylittäviä esimerkkejä yhteistyön ja kansainvälistymisen lisäämiseksi. Hanketta toteutettiin yhteistyössä Oulun ja 32 Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Etelä-Lapin kunnan alueella toimivan Arctic Food Lab (AFL) -verkoston kanssa. AFL-kokonaisuus brändää pohjoisessa Suomessa tuotettua ja jalostettua ruokaa sekä arktisissa oloissa kehittyntä ruokaperinnettä kansainväliseen tietoisuuteen. Hanke jatkuu vuoden 2023 loppuun saakka.

Rahoitus: Hankerahoitus, oma rahoitus

Lähi- ja luomutuotteita ammattikeittiöihin

Ruokeva – ruokaa kestävästi ja vastuullisesti -hanke edisti lähi-, luomu- ja luonnonkeruutuotteiden ketjua pellolta pöytään. Hanke lisäsi alueen yhteistyötä, että tuottajat, jalostajat ja ammattikeittiöt ymmärtäisivät toistensa toimintaa paremmin. Hankkeessa edistettiin yhteistyötä ruokaketjun eri osa-alueiden kesken. Vuonna 2022 hanke järjesti etäyhteydellä vierailun Oulun Tuotantokeittiö Oy Löökiin sekä Erotu tarinallistamalla -työpajan yhteistyössä ProAgria Oulun/Oulun Maa - ja kotitalousnaisten Avaimet yrittäjyyteen- ja Ruokaketju näkyväksi -hankkeiden kanssa. Työpajassa tuotiin esille ja työstettiin, miten yrityksen vastuullisuudesta voi kertoa tarinan keinoin.

Hankkeen päätöstilaisuutena järjestettiin 22.2.2022 useiden hankkeiden yhteistyönä Maailman maukkainta ja vastuullisinta lähiruokaa laarista lautaselle -webinaari. Tilaisuuden järjestelyissä olivat mukana ProAgria Oulun/Oulun Maa- ja kotitalousnaisten Ympäristöviisas viljelijä, COOPID, ProLiideri, Avaimet yrittäjyyteen ja Ruokaketju näkyväksi -hankkeet. Webinaarissa tuotiin esille esimerkein koko ruokaketjussa käytössä olevia keinoja ja tapoja toimia eri vastuullisuuden osa-alueilla niin kotimaassa kuin muualla Euroopassa. Tilaisuuksiin osallistui yhteensä 84 henkilöä. Ruokeva – ruokaa kestävästi ja vastuullisesti -hanke päättyi 28.2.2022

Rahoitus: Hankerahoitus

Alkavien yrittäjien ohjaus

Avaimet yrittäjyyteen – sparrausta ja tukea muutostilanteisiin -hankkeen tavoitteena oli tukea Pohjois-Pohjanmaan maaseudun mikroyrityksiä, nuoria yrittäjiä ja maatalojen sivuelinkeinoja suunnittelevia erityisesti muutostilanteissa.

Hankkeessa sparrattiin yrityksiä uudistumaan, kehittämään arjen ja hyvinvoinnin hallintaa sekä tunnistamaan tarvittavia tukipolkuja yrittäjäklinikkatapahtumissa Pohjois-Pohjanmaalla, sparrausryhmissä eri tilanteissa oleville yrittäjille sekä yhteistyön ja verkostojen luomisen avulla. Yrittäjäklinikoissa oli lyhyitä tietoiskuja eri aiheista, asiantuntijapuheenvuoroja sekä aikaa yrittäjien keskinäiseen verkostoitumiseen. Klinikoiden aiheina olivat vuonna 2022 muun muassa yrittäjyys eri toimialoilla, yrityksen talouden hallinta, erilaiset rahoitus- ja tukivaihtoehdot, yrittäjien jaksaminen ja hyvinvointi, varautuminen, verkostossa toimiminen, yritysryhmähankkeen tarjoamat mahdollisuudet yrityksen kehittämisessä, yrityksen ja maatalojen omistajan- ja sukupolvenvaihdokset, mökki- ja maaseutumatkailun mahdollisuudet, hevosyrittäjyys, ammattikeittiöiden asiakkuus ja vaatimukset, brändäys, tarinallistaminen, vaikuttajamarkkinointi sekä erilaiset asiakkuudet. Klinikoihin osallistui yhteensä yli 300 henkilöä.

Sparrausryhmien ohjelma muodostui yrittäjien tarpeiden mukaisesti. Ryhmissä oli mahdollisuus saada vertaistukea muilta yrittäjiltä. Vuonna 2022 sparrausryhmien teemoina olivat nuoret yrittäjät, luonnontuotealan toimijoiden verkostoituminen ja verkoston kasvattaminen, vaikuttajamarkkinointi, tarinallistaminen brändäyksessä ja hevosalan yrittäjien yritysryhmän rakentaminen.

Luonnontuotealan sparrausryhmä järjesti Villiyrttikarkelot 11.6.2022, johon myös Avaimet yrittäjyyteen -hanke osallistui tuomalla karkeloihin luonnontuotealan asiantuntijaluentoja ja tilaisuutta tukevaa ohjelmaa kuten villiyrttikävelyt sekä vaikuttajamarkkinointiyhteistyön.

Sparrausryhmiin osallistui vuonna 2022 yhteensä 40 henkilöä/ yritystä. Hanketta toteutettiin yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan yrittäjien kanssa.

Rahoitus: Hankerahoitus

Muutoskyvykkyydellä hyvinvointia ja kestävyttä maaseudun yritystoimintaan -hankkeella on tehty alkukartoituksia tiloille ja yrityksiin, joilla on jokin ajankohtainen muutostilanne. Kustannuskriisi aiheutti paljon pohdintoja yritysten kannattavuuden varmistamiseksi. Hanke aloitti työkalupakin kokoamisen yrittäjien avuksi eri tilanteisiin sisältönä podcasteja ja ohjeistuksia, kuinka tarkastella eri asioita yrityksen toiminnassa. Hanketta toteutettiin yhteistyössä Diakin ja ODL:n kanssa.

Rahoitus: Hankerahoitus, yksityinen rahoitus

MKN Yrityspalvelut, Neuvo-palvelut

KilpailukykyNEUVO palveluja toteutettiin monimuotoisille maataloille 9 kpl.

Investointitukihakemuksia tehtiin 4kpl, näistä 3 kpl energiainvestointeja elpymisvaroista. Kaikki hakemukset saivat myönteisen rahoituspäätöksen. Neuvontaa annettiin myös omavalvonnasta alkutuotannossa ja suoramyynnissä.

Rahoitus: Muu julkinen, yksityinen rahoitus.

Piirikeskus oli laatimassa Itä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten kanssa Pohjois-Pohjanmaan liitolle Oulujokivarren matkailupalveluiden kartoitusta (Vesivoiman kulttuuriperintö-hanke). Olimme järjestämässä kahta työpajaa verkossa 1.3. ja 15.3. Yritysasiantuntijamme olivat mukana toteuttamassa reittien pilotointia keväällä (testimatkat Oulujoen reitillä). Kokosimme myös aineistoa omatoimireiteistä e-museota varten.

Rahoitus: Veku-vaku -hanke ostopalvelu

Opetus ja kulttuuriministeriön tuella toteutettu koulutus, luovuus ja yhteistyö -toimenpide

Asiantuntijoiden osaamisen lisääminen

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten asiantuntijat osallistuvat Maa- ja kotitalousnaisten keskuksen järjestämille koulutuspäiville: maisema-asiantuntijat Etelä-Savossa järjestetyille maastoretkeilylle ja Kulttuurimaiseman hoidon neuvottelupäiville, ruoka-asiantuntijoiden yhteisille päiville sekä yritysasiintuntijoiden yhteisille päiville. Yksi ruoka- ja elintarvikeasiantuntija suoritti yritysneuvojan erikoisammattitutkinnon suorittamisen, yksi maisema-asiantuntija maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinnon ja yksi ruoka-asiantuntija suoritti luonnontuoteneuvojan koulutuksen oppisopimuskoulutuksena. Yksi ruoka-asiantuntija suoritti opetushallituksen rahoittaman Terveyttä ja iloa ruoasta – kohti osaavaa ja kestäväää ruokakasvatusta -koulutus/Helsingin yliopisto. Asiantuntijoita osallistui myös mm. ensiapukursseille, paikkatietojärjestelmien koulutuksiin ja yritystulkkiin koulutukseen. Lisäksi osallistuttiin runsaasti erilaisiin ajankohtaisiin webinaareihin ja seminaareihin liittyen ruoka-, maisema- ja yritysosaamiseen. Asiantuntijaosaamista lisättiin opetus- ja kulttuuriministeriön tuella ja lisäksi myös hankkeiden kautta.

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten asiantuntijat ovat myös osallistuneet ProAgraria Oulun, Oulun Ammattikorkeakoulun ja Työterveyslaitoksen Asiantuntija maaseudun muutoksessa (AMMU) - hankkeen (1.11.2020 – 31.7.2023) tapahtumiin. Hankkeen tavoitteena on lisätä asiantuntijaorganisaatioiden yhteistyötä sekä henkilöstön työkykyä ja työhyvinvointia. Vuonna 2022 toteutettiin mm. koko henkilöstölle Insight-persoonallisuusanalyysit, joiden avulla on kehitetty vuorovaikutusta työyhteisössä ja tiimissä. MKN tiimi on työstänyt lisäksi oman ajankäytön ja työn kuormittavuuden hallintaa tiimipalaverissa vuoden mittaan.

Sidosryhmäyhteistyö

Oulun Maa- ja kotitalousnaiset osallistuvat useiden kehittämiss ryhmien toimintaan sekä suunnittelevat ja toteuttavat paikallisia ja maakunnallisia hankkeita eri sidosryhmien kanssa. Opetus- ja kulttuuriministeriön tukea hyödynnettiin yhteistyöhön ja mm. hankevalmisteluun, mikä mahdollistaa saadulle tuelle moninkertaisen vaikuttavuuden laajojen julkisrahoitteisten hankkeiden toteutuksella. Vuonna 2022 valmisteltiin useiden eri kumppaneiden kanssa mm. seuraavia hankkeita: Kylien maisemahelmet, Meidän kylän ruokaympäristö, Biohiili ekosysteemi - edullinen biohiili lähituotantona maankäytön ilmastotavoitteita tukemaan (BIOECO), Parasta paikallista pöytiin, Maistuvaa meiltä ja muualta, B-Wiser (naisyrittäjyyden edistäminen), Climate smart food - via Cross-Border Cooperation - With Businesses, for the Businesses!, Vedet haltuun valuma-alueilla, Vahva arki, arjen sankarit ravitsemusterveyden ja terveellisten elintapojen edistäjänä, Lähikalaa kuluttajille ja Lähikalaa ammattikeittiöille.

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten asiantuntijat kuuluvat lukuisten sidosryhmien toteuttamien hankkeiden ohjausryhmiin sekä erilaisiin neuvottelukuntiin omilla asiantuntemusaloillaan. Meidän laaja-alaiselle osaamisellemme oli paljon kysyntää. Osallistuimme valtakunnallisiin Maa- ja kotitalousnaisten teema/asiantuntijaryhmiin, joissa edistettiin ajankohtaisia asioita ja kampanjoita, kehitettiin palveluita ja asiantuntijoiden osaamista. Osallistuimme ProAgrian valtakunnalliseen vastuullisuustyöhön ja ilmastonmuutokseen sekä ruokaketjuun liittyviin kehitysryhmiin.

Oulun Maa- ja kotitalousnaiset ovat tehneet myös kansainvälistä yhteistyötä mm. Hushållningsällskapet Norrbotten-Västerbottenin kanssa. Hushållningsällskapetin, Luulajan teknisen yliopiston, Lapin ammattikorkeakoulun ja Oulun Yliopiston Kerttu Saalasti instituutin kanssa valmisteltiin hanke ”Climate Smart Food” Interreg Aurora -rahoitukseen. Yhteyksiä Saksan Baden-Württembergin alueen maaseudun naisten järjestön toimijoihin on ylläpidetty Euroregion ry:n toiminnan kautta ja kaksi henkilöä osallistui delegaatiomatkalle Saksaan toukokuussa.

Toiminnanjohtaja ja yritysasiantuntija osallistuivat Farmari2022 näyttelyyn Mikkelissä ja olivat mukana Maa- ja kotitalousnaisten yhteisellä pisteellä kaksi päivää. Toiminnanjohtaja osallistui myös verkostoitumismatkalla Saksaan keväällä ja järjestömatkalle Portugaliin syksyllä.

Rahoitus: OKM, yksityinen rahoitus

Hankkeet

Oulun piirikeskus vastuullisena toteuttajana:

- Ruokeva – ruokaa kestävästi ja vastuullisesti (1.5.2019 – 28.2.2022), Pohjois-Pohjanmaan Ely -keskus, Maaseuturahasto, kunnat
- Pohjois-Pohjanmaan ruokaketjun kansainvälistymisvalmiuksien nostaminen (1.4.2021 – 31.5.2022), Pohjois-Pohjanmaan liitto, AKKE-rahoitus
- Lähikalaa ammattikeittiöihin (1.3.2021 – 20.9.2022), Euroopan meri- ja kalatalousrahasto
- Pohjoisen maisemahelmet (1.5.2019 – 30.9.2022), Pohjois-Pohjanmaan Ely -keskus, Maaseuturahasto, kunnat
- Ympäristöviisas viljelijä (1.1.2020 – 30.6.2023), Pohjois-Pohjanmaan Ely -keskus, Maaseuturahasto
- Ruokaketju näkyväksi (1.8.2021 – 31.12.2023), Pohjois-Pohjanmaan Ely -keskus, Maaseuturahasto, yksityinen rahoitus (yritykset)
- Maistuvaa meiltä ja muualta – kohti Euroopan kulttuuripääkaupunki Oulu2026 -vuotta! (1.9.2022 – 31.12.2023)
- Verkostoneuvonta (Vene) (1.5.2021 – 30.11.2023), Pohjois-Pohjanmaan Ely -keskus, harkinnanvarainen avustus vesien- ja merenhoitoon, kunnat, Pohjois-Pohjanmaan liitto
- Kylien maisemahelmet (1.4.2022 - 31.10.2024), Pohjois-Pohjanmaan Ely -keskus, Maaseuturahasto, kunnat

Oulun piirikeskus mukana toteutuksessa

- Puuta seinästä siltaan (1.9.2019 – 31.3.2022), Pohjois-Pohjanmaan Ely -keskus, Maaseuturahasto
- Virta tuo, virta vie: Pylväsojan valuma-alueen vesien hallinta (30.11.2020 – 15.11.2022), Maa- ja metsätalouden vesienhallinnan avustus
- Arjen sankarit (1.1.2020 – 31.12.2022), Pohjois-Pohjanmaan Ely -keskus, ESR
- Avaimet yrittäjyyteen (1.3.2019 – 31.12.2022), Pohjois-Pohjanmaan Ely -keskus, Maaseuturahasto
- COOPID (COOPeration of bioeconomy clusters for bio-based knowledge transfer vai innovative Dissemination techniques in the primary production sector), (1.1.2021 – 30.6.2023) Euroopan komissio, Horisontti2020
- Henki ja elämä (1.1.2021 – 30.6.2023), Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus, ESR

- Merenrantalaidunnusta luonnon ja ihmisten hyväksi (1.1.2021 – 30.6.2023), Pohjois-Pohjanmaan Ely -keskus, Maaseuturahasto
- Muutoskyvykkyydellä hyvinvointia ja kestävyyttä maaseudun yritystoimintaan (Muutos), (1.4.2022 – 31.8.2023), Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus, ESR

LIITE 1. Maa- ja kotitalousnaisten toimihenkilöinä vuonna 2022 toimineet

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry

Åström Christell, toiminnanjohtaja, päätoimittaja

Lahdenvesi-Korhonen Leena, varatoiminnanjohtaja, kehitysjohtaja, maiseman- ja luonnonhoito

Lehtipuu Minna, vt. viestintäpäällikkö

Lehtonen Tuula, toimituspäällikkö (Koti ja maaseutu -lehti)

Makkonen Tiina, vt. viestintäpäällikkö palkattomalla vapaalla 1.2.-31.12.2022

Suontausta Marita, kehityspäällikkö (ruoka, ravitsemus ja kotitalousneuvonta)

Velin Helena, järjestöpäällikkö

Winqvist Susanna, viestinnän erityisasiantuntija, 1.9.2022 alkaen

Etelä-Pohjanmaan piirikeskus

Varila Kirsi, toiminnanjohtaja, osa-aikainen

Asunmaa Asta, ruoka-asiantuntija

Turpeinen Marika, maisema- ja ympäristöasiantuntija

Välisalo Terhi, kehittämisasiantuntija

Etelä-Savon piirikeskus

Mutka-Printola Kirsi, toiminnanjohtaja, 31.1.2022, Farmari -näyttelypäällikkö 1.2.-31.7.2022

Rissanen Kajta, vt. toiminnanjohtaja 1.2.30.10.2022, ruoka-asiantuntija

Pajari Tarja, yritysasiantuntija

Ryhänen Saara, maisema- ja ympäristöasiantuntija

Lento-Kemppi Sanna, toiminnanjohtaja 1.11.2022-

Etelä-Suomen piirikeskus

Kunnaala Jenni, toiminnanjohtaja

Alaraudanjoki Aura, maisema-asiantuntija, 8.8.2022 alkaen

Eronen Hanna maisema-asiantuntija, 3.10.2022 alkaen

Hirvonen Auli, maisema-asiantuntija

Koski Katriina, maisema-asiantuntija

Puolamäki Laura, maisema-asiantuntija

Söyrinki Riikka, maisema-asiantuntija, 6.5.2022 saakka

Malin Suvi, ruoka-asiantuntija

Nokkonen Satu, ruoka-asiantuntija

Penttilä Outi, ruoka- ja yritysasiantuntija, tuntityö 28.2.2022 saakka

Veteli Hannele, ruoka-asiantuntija, työaika 60% MKN

Lento-Kemppi Sanna, yritysasiantuntija, 31.10.2022 saakka

Itä-Suomen piirikeskus

Pikkarainen Marjatta, toiminnanjohtaja

Sulola Heli, yritysasiantuntija, varatj., poissa 22.6. – 19.7.22

Louna Sanna, ruoka-asiantuntija, vanhempain-, hoito- ja opintovapaalla

Niskanen Marja, ruoka- ja yritysasiantuntija, 60 % työaika

Vänttinen Niina, viestintäasiantuntija, 30.9.22 asti

Vartia Kirsi, ruoka-asiantuntija, 10.6.22 alkaen 60 % työaika, tuntitöitä 1.10.–30.11.22, 1.-31.12.22 100 %

Koskinen Kukka, maisema- ja ympär.asiant.

Ronja Pajulahti, ruoka-asiantuntija, poissa 27.6. – 31.7.22, vanh.v. 31.12. alk.

Rinnekarri Johanna, yritysasiantuntija

Jokinen Päivi, maisema- ja ympär.asiant.

Puhakka Jaana, yritysasiantuntija

Rinteinen Anna, matkailuasiantuntija
Hypén Soili, yritysasiantuntija
Mäkinen Tuuli, ympäristöasiantuntija
Leinonen Taina, yritysasiantuntija, 31.8.22 asti
Sahrman-Hauhia Kirsi, ruoka- ja luonnont.as.t., 1.8.22 alkaen
Kuittinen Tiina, yritysasiantuntija, 15.11.22 alkaen

Keski-Pohjanmaan piirikeskus

Varila Kirsi, toiminnanjohtaja, osa-aikainen
Ainasoja Anu, maisema- ja ympäristöasiantuntija
Vihelä Niina, ruoka- ja ravitsemusasiantuntija, virkavapaalla 1.10.-22.12.2022

Keski-Suomen piirikeskus

Kivimäki Eeva-Liisa, toiminnanjohtaja
Peräinen Riitta, hankevetäjä, puutarha-asiantuntija, 21.2.2022 alkaen
Pummila Mirja, elintarvike- ja yritysasiantuntija
Rintoo Anni, hankevetäjä
Salonen Paula, maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija

Lapin piirikeskus

Jonna Kokko, Lapin MKN pj. vastaa järjestön hallinnollisista asioista vapaaehtoisena

Länsi-Suomen piirikeskus

Uoti Sari, toiminnanjohtaja
Kari Anna, ruoka-asiantuntija
Kylänpää Janita, matkailu ja ruoka-asiantuntija
Kyyrä Henna, ruoka-asiantuntija
Mäenpää Mari, ruoka- ja yritysasiantuntija
Ajosenpää Terhi, maisema- ja ympäristöasiantuntija
Eriksson Katri, maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija, vapaalla 20.5.2022 alkaen
Nikko Milla, maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija, 19.4.2022 alkaen
Luotonen Annina, yritysasiantuntija
Huhtasalo Pirita, yritysasiantuntija
Valiola Senni, yritysasiantuntija, 7.2.2022 alkaen

Oulun piirikeskus

Iinatti Heini, toiminnanjohtaja
Hellström Kalle, maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija
Hiltunen Soila, elintarvike- ja yritysasiantuntija
Keränen Essi, ruoka- ja elintarvikeasiantuntija
Mari Lakela, maisemanhoidon harjoittelija, 16.5.-30.11.2022
Kokko Tuula, yritysasiantuntija
Koskinen Taru, ympäristöasiantuntija
Mahosenaho Taimi, maisema- ja ympäristöasiantuntija, vuorotteluvapaalla 1.5. – 27.10.2022
Romppanen Taina, ympäristöasiantuntija, vuorotteluvapaasijainen 19.4. – 30.10.2022
Myllykangas Kaisa, ruoka-asiantuntija
Rahkila Riina, projektipäällikkö
Satomaa Maarit, maisema- ja ympäristöasiantuntija
Tiermas Mervi, suunnittelija

Liite 2. Paikallistasolla yhteisöllisyyden vahvistaminen ja järjestötoiminta 2022

Yhteisöllinen toiminta				
	Tapahtumia kpl	Osallistujia hlö	Talkootyö- tunnit h	Annoksia
Kokoukset	1 085	8 488	21 586	
Virkistys, kokoontumiset, liikunta, retket	1 765	24 901	14 120	
Kurssit	252	2 811	2 016	
Opintoretket	59	813	1 357	
Näyttelyt, myyjäiset	254	38 476	9 362	
Muonitus	1 141		15 553	61 716
Muut talkoot	558		10 621	
Kekritapahtuma	17	838	255	
Impin päivä	66	960	594	
Yhteensä	5 197	77 287	75 464	
			Talkootyö- tunnit h	Vuokraus- kertoja
Astioiden vuokraus			1 534	857
	Tapahtumia / kpl	Osallistujia hlö	Talkootyö- tunnit h	
Kampanjaerittely				
Kasvistapahtumat	42	1 760		
Neliometri pellavaa -kampanja, aarin aloja kpl	20	158	690	
Niittyjen perustaminen	7	18		
Yhteensä	69	1 936		

Liite 3 Toimintatilastot 2022

Taulukko 1. Jäsenet, toimintayksiköt, henkilövuodet 2022

	Maa- ja kotitalousnaisia, jäseniä	Maa- ja kotitalousseuroja, yhdistyksiä	Henkilötyövuodet piirikeskuksissa ja Keskuksessa
Etelä-Pohjanmaa	2552	124	3,5
Etelä-Savo	3294	121	3,66
Etelä-Suomi	5380	206	8,89
Itä-Suomi	2069	111	12,89
Keski-Pohjanmaa	1653	60	2,1
Keski-Suomi	602	42	4,28
Lappi	500	24	0,1
Länsi-Suomi	2845	74	10,35
Oulu	3648	287	10,2
Maa- ja kotitalousnaisten Keskus			7
Yhteensä	22543	1049	62,97

Taulukko 2. Koulutus ja muu osaamisen kehittäminen (opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella tehty työ)

		KOULUTUS JA OSAAMISEN KEHITTÄMINEN															
		Kampanjat ja tapahtumat		Ruoka ja ravitseminen		Maiseman- ja luonnonhoito		Yrityspalvelut		Yhteisöllisyys		Elintarvike- ja alkoholilainsäädäntöön liittyvät palvelut		Opintomatkat		Yhteensä	
	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	
Etelä-Pohjanmaa			18	250	3	19			9	141	28	129			41	527	
Etelä-Savo	16	35000	8	132	3	300	4	32			1	1			32	35465	
Etelä-Suomi	22	Läsnä 1634 Some 17023 Radio 2318	66	757	15	72									103	2463	
Itä-Suomi	30	3057	37	562	3	3	42	150	12	192					124	3964	
Keski-Pohjanmaa	3	120	11	164	6	61			21	177			1	24	42	546	
Keski-Suomi	16	1683	19 yht (7 etänä)	385 yht (49 etänä)			2	150			25	102	2	56	64 (7)	2376 (2425)	
Lappi	8	219	2	100	3	16			7	336			1	10	21	681	
Länsi-Suomi			10 (27)	150 (18700)	10 (2)	332 (1200)	3 (2)	283 (5877)	10 (6)	100 (6766)			1	21	34 (37)	886 (39 319)	
Oulu	3	60	34	185 reseptivideot yli 0,5 milj	28	73	2	196	1	5					68	519 (500 519)	
Yhteensä	98	41773 (58769)	205 (239)	2685 (521 434)	71 (73)	876 (2076)	53 (55)	811 (6 688)	60 (66)	951 (7717)	54	232	5	111	529 (573)	47427 (597027)	

Taulukko 3. Koulutus ja muu osaamisen kehittäminen (Muu kuin opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella tehty työ)

		KOULUTUS JA OSAAMISEN KEHITTÄMINEN															
		Kampanjat ja tapahtumat		Ruoka ja ravitseminen		Maiseman- ja luonnonhoito		Yrityspalvelut		Yhteisöllisyys		Elintarvike- ja alkoholilain-säädäntöön liittyvät palvelut		Opintomatkat		Yhteensä	
		Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat
Etelä-Pohjanmaa				3	178	5	49	16	1055			3	45	5	7	32	1334
Etelä-Savo		2	800	4	100	8	181	72	380			1	30			87	1491
Etelä-Suomi		7	4455	67	2236	1	20			6 Teams 1	236 (11)	40	240			121 +1	7187 (11)
Itä-Suomi				1	37	8	146	10	233							19	416
Keski-Pohjanmaa				1	4	4	66									5	470
Keski-Suomi		5	363	50	470	10	155	13	72	2	188			1	13	81	1261
Lappi																	
Länsi-Suomi				100	71830	2(3)	59 (175)			4(3)	100 (21)	11	162			117 (6)	72151 (196)
Oulu				10	141	14	570					17	120			41	831
Yhteensä		14	5618	236	74996	52 (55)	1246 (1421)	111	1740	12 (16)	524 (556)	72	597	6	20	503 (510)	85141 (85348)

Taulukko 4. Palvelumyynti 2022

	Ruoka- ja ravitsemus-neuvonnan palvelut	Tapahtumien ruoka- ja kahvipalvelut		Kylä-kävelyt, talkoot	Maiseman- ja luonnonhoidon kartoitus	Maiseman- ja luonnonhoidon suunnittelu	Neuvo 2021	Ympäristö-sopimus-suunnittelut	Laatu-palvelut	Matkailu- alan tuote-kehitys	Mark-kinoinnin kehit-täminen	Ruoka- ja elin-tarvike-alantuote-kehitys-palvelut	Yritys-palve-lut	Järjestö- ja sidos-ryhmätyöt	Yhteensä
	Kpl	Kpl	Annoksia	Kpl	Asiakkaiden määrä	Asiakkaiden määrä	Asiakkaiden määrä	Asiakkaiden määrä	Kpl	Kpl	Kpl	Kpl	Kpl	Kpl	Kpl
Etelä-Pohjanmaa						37	4	4		1		1			47
Etelä-Savo							35	4					11	4	54
Etelä-Suomi	50	205	3371	3	2	16	74	16					3		369
Itä-Suomi	5	2	1150	2	7	8	102	8	7	6	7	5	92	38	289
Keski-Pohjanmaa		11	335			5	2								18
Keski-Suomi		6	4485			3	33	5	33			1	2		50
Lappi	4														4
Länsi-Suomi	124	1	80		11	12	21	2							171
Oulu				1	8	5	21	15	5			1	3	2	76
Yhteensä	183	225	9421	6	28	86	292	54	45	7	7	8	111	44	1096